

1938

NOTULAE ENTOMOLOGICAE

EDIDIT

SOCIETAS ENTOMOLOGICA HELSINGFORSIENSIS

Entomologisk Tidskrift

utgiven av
Entomologiska Föreningen
i Helsingfors

Entomologinen Aikakauslehti

julkaisija
Helsingin Hyönteistieteellinen
Yhdistys

Årgång XVIII Vuosik.

N:o 1 (s. 1—28): 18. III. 1938.

N:o 2 (s. 29—84): 27. V. 1938.

N:o 3 (s. 85—116): 20. XII. 1938.

N:o 4 (s. 117—142): 8. II. 1939.

Ansvarig utgivare och redaktör: — Vastaava julkaisija ja toimittaja:
Dr. Richard Frey, Mus. Zool.

Innehåll. — Sisällys.

Sid. Sivu.

Ahlqvist, H., [Kålfjärilar på vandring]	140
Bruun, H. & Pingoud, A., Några intressantare Macrolepidoptera- fynd från Barösund (Nyl.) gjorda under somrarna 1934—1938	115
Conde, O., Ostbaltische Tenthredinoidea IV. (Mit 7 Fig.)	10
Le Cerf, F., Aegerides nouvelles d'Iran	92
Donning, M., [Agrotis orbona, A. fimbria]	139
Frey, R., Hybotinen (Dipt., Empididae) von Formosa und den Philip- pinen	52
Grönblom, Th., Eine neue Selandria-Art aus Lappland (Hym., Tenth.)	135
—» [Hemithea aestivaria]	139
—» [Eumenes pedunculatus]	139
—» [Cidaria annotinata]	141
—» [Tremex fuscicornis]	141
—» [Phryganophilus ruficollis]	141
Hackman, W., [Heliozela betulae]	84
Hellén, W., Für die Fauna Finnlands neue Ichneumoniden (Hym.). V. Ophionidae	48
Eriopeltis Lichtensteini Sign., en för Finland ny sköldlus	67
—» Für die Fauna Finnlands neue Braconiden (Hym.)	108
—» Plusia gamma L. ute på Östersjön	115
—» [Eumerus annulatus]	84
—» [Fenusella Wuestneii]	142
Kanervo, E., Syrphiden (Dipt.) aus Finnisch-Lappland, gesammelt von R. Frey und W. Hellén	4
Karvonen, V., [Phalonia vectisana]	139
Krogerus, H., Über Argyroploce noricana H.-S. und A. dovreana Barca (Mit 4 Fig.)	62
—» Om insektbeståndet vid ett sydberg i Lojo (Med 2 fig.)	135
—» [Limenitis populi tremulae]	139
Krogerus, R., Parasitsteklar från torvmarkerna i Kuusamo-området —» [Formica uralensis etc.]	105
—» [Phymatodes alni]	83
—» [Tremex fuscicornis]	141
—» [Phryganophilus ruficollis]	141
Levander, K. M., [Corethra plumicornis]	139
Lindberg, Harald, De till Phyllodecta s. str. (Col., Chrysom.) hörande arternas utbredning i Fennoscandia orientalis (Med 4 fig. och 4 kartor)	21
—» Finlands Gyrophaena-arter (Col., Staph.) och deras utbredning inom landet (Med 16 kartor och 15 fig.)	29

Lindberg, Harald, Nykomlingar till Finlands skalbaggsfauna II (Med 7 fig.)	40
—»— Corticarini från Finland i coll. Lindberg	64
—»— Finlands Olibrus-arter	67
—»— Clambus-arternas utbredning i Finland	68
—»— [Finlands Gyrophaena-arter, Agabus clypealis]	82
—»— [Skalbaggar från de Brittiska öarna]	84
—»— [Phytonomus denominandus]	139
—»— [Dryops similis, Phyllotreta ochripes]	141
Lindberg, Håkan, Die finnländischen Arten der Thamnotettix quadrinotatus-Gruppe (Hom. Cicad.). (Mit 1 Fig.)	1
—»— Uppgifter om 3 dimorfa hemipterer	67
—»— [Die Wanzen Mitteleuropa. Von Dr Johannes Gulde] Referat ..	76
—»— Zwei neue Heteropteren aus El Djouf in der westlichen Sahara (Mit 2 Fig.)	85
—»— Einige Heteropterenfunde aus Nord-Persien (Mit 2 Fig.)	88
—»— Über einige chinesische Hemipteren im Naturhistorischen Reichs- museum in Stockholm (Mit 2 Fig.)	119
—»— [Daphnis nerii]	81
—»— [Protoparce convolvuli]	139
Lindqvist, E., (Amauronematus torneensis, Pachynematus excisus, Dolerus Schneideri)	81
—»— [9 för Finland nya nematider]	82
—»— [4 från landet tidigare ej anförda Tenthredinier]	83
—»— [Monomorium pharaonis]	84
—»— [Trichiocampus eradiatus, Pteronidea brevis]	140
—»— [Pristiphora frigida]	141
Lindroth, Carl H., Bradycellus ponderosus n. sp. aus Finnland (Cd.) (Mit 1 Fig.)	117
Nessling, E., Zwei neue Cidaria-Formen (Lep.) aus Finnland. (Mit 2 Fig.)	114
Nordman, A., Samla uppgifter om fjärilarnas vandringar! Upprop	73
—»— Tinagma dryadis Sign. och Adela rufifrontella Tr. från Le Kilpisjärvi	116
—»— [Larver och puppor av Anarta och Mamestra]	84
—»— [Tinagma dryadis, Adela rufifrontella]	140
—»— [Älsta landområdenas i Finland betydelse]	141
—»— [Hesperia comma catena]	142
Nordström, Å., Några för vårt lands fauna nya parasitsteklar	65
—»— Några för vårt lands fauna nya parasitsteklar, funna i N. Pärnå	115
Nylund, O., [Depressaria selini]	81
—»— [Heliothela atralis]	141
Pavlowitsch, G., [Hypulus bifasciatus]	140
Platonoff, A., Om skalbaggsfaunan i Salmi (Kl.), med särskilt beak- tande av älvstrandfaunan. (Med 4 fig.)	124
—»— [Sericoderus lateralis]	82
—»— [Dyschirius rufipes, Liodes pallens]	139
—»— [Sällsynta skalbaggsarter]	142
Stockmann, S., [Gyrophaena Joyi, Malthodes minimus]	81
Storå, R., [Agonum gracilipes]	142

Sid. Sivu.

Stenius, G., [<i>Haltica tamaricis</i>]	81
Strand, A., <i>Gyrophæna orientalis</i> n. sp. (Col., Staph.)	39
Tikkanen, J., [<i>Plusia gutta</i> , <i>Stauropus fagi</i>]	80
—»— [<i>Luperina Zollikoferi</i>]	
Waselius, J., [<i>Hesperia comma catena</i>]	142
Wegelius, A., [<i>Eicolyctus brunneus</i>]	139
Wellenius, O., [<i>Monomorium pharaonis</i>]	84

In memoriam:

HUGO RUDOLPH	69
THOMAS MUNSTER	70
GEZA DE HORVATH	72

Föreningsmeddelanden — Tietoja yhdistyksestä	77, 138
--	---------

Förteckning över Entomologiska Föreningens i Helsingfors medlemmar.

Helsingin Hyönteistieteellisen Yhdistyksen jäsenluettelo.

Hedersledamöter. — Kunniajäsenet.

- 1929. BENGTSOON, SIMON, prof. Lund, Sverige.
- 1927. LEVANDER, K. M., prof. Arkadiank. 12 B, H:ki.
- 1927. REUTER, ENZIO, prof. Lönnrotsg. 35 D, H:fors.
- 1934. TULLGREN, ALBERT, prof. Experimentalfältet, Stockholm, Sverige.
- 1929. WESENBERG-LUND, C. J., prof. Hilleröd, Danmark.

Stödjande medlem. — Kannattava jäsen.

- 1938. GRÖNBLOM, THORVALD, johtaja. Puutarhak. 15, Tampere.

Ständiga medlemmar. — Vakinaiset jäsenet.

- 1919. CLAYHILLS, THOMAS H., forstmästare. Äggelby.
- 1919. FORSIUS, EILER, bankdirektör. Vichtis.
- 1919. FREY, RICHARD, kustos. Fredsg. 3, H:fors.
- 1938. HELLMAN, E. A., johtaja. Yrjönk. 38 B, H:ki.
- 1934. KARVONEN, VILJO, lääk. lis. P. Makasiinink. 7, H:ki.
- 1919. KROGERUS, ROLF, fil. dr. Kasärng. 2, H:fors.
- 1931. LANGENSKÖLD, MÄRTA, fru. Fabriksk. 1, H:fors.
- 1927. LANKIALA, EERO, lääk. toht. Runebergink. 47 A, H:ki.
- 1919. LINDQVIST, EITEL, fil. mag. Bredviksvägen 12, H:fors: Munksnäs.
- 1927. MELIN, DOUGLAS, fil. dr. Uppsala, Sverige.
- 1929. NEANDER, ALVAR, lärare. Almedboda, Sverige.
- 1931. NESSLING, E., med. dr. Nådendal.
- 1919. NORDSTRÖM, ÅKE, lektor. Lönnrotsg. 33 B, H:fors.
- 1919. STENIUS, GUNNAR, arkitekt. Sandviksg. 6, H:fors.
- 1930. STOCKMANN, STEN, prokurist. Skeppareg. 6, H:fors.

Ärmedlemmar. — Vuosijäsenet.

- 1929. AHLQVIST, HOLGER, fil. mag. Kaptensg. 5 A, H:fors.
- 1933. AHNGER, CONSTANTIN, hovråd. Djurgårdsvillan 6, H:fors.
- 1931. BACKLUND, HELGE, stud. Fjälldalsg. 9, H:fors.
- 1929. BERG, ALEXANDER, fil. kand. Åbovägen 25, H:fors.
- 1932. BILKENROTH, ERNST, ingeniör. Äggelby.
- 1922. BLOMBERG, HARALD, med. lic. Elisabetsg. 12 D, H:fors.
- 1937. BLOMQVIST, GUNNAR, ingeniör. Joutseno.
- 1927. VON BONSDORFF, ROBERT, med. lic. Granfeltsvägen 6, H:fors: Brändö
- 1934. BRANDER, THORILD, med. dr. Fredriksg. 63 A, H:fors.

1934. BRANDT, FRED, herr. Lahtis.
1934. BRANDT, WILHELM, herr. Lahtis.
1927. BRAUBACH, ADOLF, prokurist. Högbergsg. 19 B 10, H:fors.
1930. BRUNDIN, LARS, amanuens. Kungl. Lantbruksstyrelsen, Stockholm, Sverige.
1927. BÄCK, RAGNAR, fil. mag. Skarpskytteg. 15 B, H:fors.
1935. BÄRLUND, ULLA, fil. kand. Kasärng. 25, H:fors.
1920. CARPELAN, JARI, forstmästare. Jyväskylä.
1919. CEDERCREUTZ, CARL, docent. Bergmansg. 7 B, H:fors.
1935. DAHLGREN, GUNNAR, stud. Backasvägen 24, Mosabacka.
1936. DONNING, MARWIN, herr. Mariehamn.
1938. EHRNROOTH, BJÖRN, stud. H:fors, Brändö.
1929. EHNHOLM, GUNNAR, fil. mag. Sv. samskolan, Tammerfors.
1937. EKHOLM, SVANTE, stud. Stenbäcksg. 4, H:fors.
1928. EKMAN, ANNA-GRETA, fil. mag. Cygnaeusg. 8 B, H:fors.
1938. EKSTRÖM, ETEL, fil. kand. Södra Hesperiag. 10, H:fors.
1925. ELFVING, KARL OSKAR, forstmästare. Fredriksg. 77, H:fors.
1919. ELFVING, RABBE, forstmästare. Skolg. 16, Tammerfors.
1919. ELMGREN, ELIN, med. lic. Högbergsg. 41, H:fors.
1927. ESSEN-PETERSEN, P., fil. dr. Silkeborg, Danmark.
1936. FABRICIUS, ERIK, stud. Runebergsg. 31 A, H:fors.
1920. FABRICIUS, GUNNAR, ingenjör. Jyväskylä.
1937. FABRICIUS, OLE, med. lic. Dalsbruk.
1936. FABRICIUS, SVEN, stud. Runebergsg. 31 A, H:fors.
1919. FEDERLEY, HARRY, prof. Åbovägen 31 A, H:fors.
1930. VON FIEANDT, BIRGIT, fil. mag. Ö. Brunnsparken 23 a A, H:fors.
1936. FONSELIUS, AXEL, apotekare. Metsäpirtti.
1928. FORSANDER, GUNNAR, fil. mag. Nykarleby.
1937. FORSELL, ARVID, lektor. Sv. Flicklyceet, Åbo.
1934. FRIEDMANN, NORA, fil. kand. Bulevarden 30 B, H:fors.
1929. GAUNITZ, C. B., agronom. Österkorsberga, Sverige.
1934. GRANIT, OLOF, stud. Jägareg. 2 C, H:fors.
1935. GRENMAN, LARS, stud. Fänriks Stålg. 3 A, H:fors.
1938. GROTFELT, PAUL, stud. Ö. Brunnsparken 14, H:fors.
1936. VON HAARTMAN, LARS, stud. Lönnrotsg. 33 A, H:fors.
1934. HACKMAN, WALTER, stud. Park. 5, H:fors.
1931. HÄNNÉN, SIGURD, fil. kand. Apollog. 15, H:fors.
1927. HANSEN, VICTOR, jur. cand. I. E. Ohlsengade 4, Köpenhamn, Danmark.
1935. HEDGREN, G. V., fil. lic. Uppsala, Sverige.
1919. HELLÉN, MARY, fru. Aurorag. 18, H:fors.
1919. HELLÉN, WOLTER, amanuens. Aurorag. 18, H:fors.

1926. HENRIKSEN, KAI I., fil. dr. Zool. Museum, Köpenhamn, Danmark.
1935. HÄYRYNEN, MARTTI, insinööri. Viipuri.
1928. JANSSON, ANTON, redaktör. Örebro, Sverige.
1933. KARLING, TOR, lektor. Hangö.
1923. KEMNER, N. A., fil. dr. Lund, Sverige.
1928. KLEFBECK, EINAR, adjunkt. Falun, Sverige.
1919. KLINGSTEDT, HOLGER, fil. dr. Freeseg. 3, H:fors.
1927. KOPONEN, J. S. W., sem. leht. Kajaani.
1934. KROGERUS, HARRY, stud. Kasärng. 2, H:fors.
1923. KROGERUS, RUTH, fru. Kasärng. 2, H:fors.
1936. KVIST, SAMUEL, stud. Bergg. 17 A, H:fors.
1937. LAGERWALL, PÄR ERIK, stud. Dagmarg. 9 B, H:fors.
1925. LAMPE, VICTOR, herr. Terijoki.
1927. LAURIN, ÅKE, fil. mag. Grankulla.
1933. LEXANDER, EUGEN, byggmästare. Äggelby.
1919. LINDBERG, HARALD, kustos. Estnäs. 7 E, H:fors.
1919. LINDBERG, HÅKAN, rektor. Rådmansg. 4, H:fors.
1919. LINDBERG, PÄR HARALD, fil. mag. Estnäs. 7 E, H:fors.
1929. LINDBERG, SIGNHILD, fröken. Estnäs. 7 E, H:fors.
1930. LINDBLOM, KURT, ingenjör. Karhula.
1934. LINDROTH, CARL H., fil. dr. Luleå, Sverige.
1919. LINGONBLAD, BIRGER, v.häradshövding. Vasa.
1919. LUTHER, ALEXANDER, prof. Djurgårdsvillan 8, H:fors.
1934. LUTHER, HANS, stud. Djurgårdsvillan 8, H:fors.
1933. LYBECK, BENGT, redaktör. Grankulla.
1934. MALMSTRÖM, SIGNE, fru. Bergg. 20 E, H:fors.
1938. MARKKULA, HENRIK, stud. Hamng. 5, H:fors.
1927. MEURMAN, OLAVI, prof. Piikkiö.
1921. MONTELL, JUSTUS, intendent. Åbo Akademi, Åbo.
1926. MUNSTERHJELM, CARL, forstmästare. Kajana.
1936. NILSSON, KAI-BERTIL, stud. Mikaelsg. 22 D, H:fors.
1930. NORDBERG, SVEN, fil. lic. Sv. samskolan, Uleåborg.
1920. NORDMAN, ADOLF FR., fil. mag. Zool. institutet, H:fors.
1925. von NUMERS, CLAËS, med. lic. Skillnadsg. 11 A, H:fors.
1920. NYBERG, CARL, prof. Grankulla.
1930. NYBOM, OLA, herr. Kalevag. 13, H:fors.
1922. NYLUND, OSKAR, fil. mag. Museig. 15, H:fors.
1932. NYSTRÖM, JOHN, provisor. Äggelby.
1932. ORSTADIUS, ERNST, v.häradshövding. Uppsala, Sverige.
1934. OSSIAN-NILSSON, FREJ, amanuens. Lund, Sverige.
1929. PALM, THURE, jägmästare. Grönsinka, Horndal, Sverige.
1935. PALMÉN, ERNST, yliopp. Dagmarink. 5, H:ki.

1925. PALMGREN, ALVAR, prof. Bulevarden 17, H:fors.
1935. PALMGREN, MARGIT, fru. Linnankoskig. 6 B, H:fors.
1929. PALMGREN, PONTUS, docent. Linnankoskig. 6 B, H:fors.
1936. PAVLOVITSCH, GEORG, herr. Tavastvägen 2 B, H:fors.
1936. PETERSEN, BJÖRN, fil. mag. Uppsala, Sverige.
1920. PETTERSSON, BROR, fil. kand. Sandvikskajen 15, H:fors.
1935. von PFALER, ELVI, fil. mag. Tölög. 32 B, H:fors.
1936. PLATONOFF, STEPHAN, stud. Ulrikasborg, H:fors.
1935. DE POROCHIN, ALEXIS, herr. Köpmansg. 9 B, H:fors.
1926. RINGDAHL, OSKAR, lärare. Hälsingborg, Sverige.
1919. RUDOLPH, HUGO, kontorschef. Äggelby.
1930. RYBERG, OLOF, amanuens. Lund, Sverige.
1935. SANDMAN, ALBERT, stud. Äggelby.
1935. SANDMAN, WILHELM, farmaceut. Kittilä.
1920. von SCHOULTZ, SVEN, herr. Idrottsg. 16, H:fors.
1935. SEPPÄLÄ, W. A., filos. maist. Uustaipale, Heinola.
1938. SILVENIUS, BRITA, stud. Dagmarg. 5, H:fors.
1930. SJÖBERG, OSKAR, dr. Loos, Sverige.
1933. SJÖHOLM, EMIL, kassör. Jakobstad.
1936. SJÖSTEDT, ERIK, lääk. lis. Haukipudas.
1927. SOOT-RYEN, T., konservator. Tromsö, Norge.
1935. STENHOLM, VERNA, fru. Uleåborg.
1924. STENIUS, STEN, med. lic. Eriksg. 26 A, H:fors.
1928. STORÅ, RAGNAR, fil. mag. Sv. samskolan, Nykarleby.
1934. SUNDMAN, JACOBUS, stud. Fabiansg. 21, H:fors.
1927. SÖDERGÅRD, ATLE, fil. mag. Holmnäsg. 1 B, H:fors.
1932. SÖDERSTRÖM, SIGURD, fil. mag. Sv. samskolan, Kaskö.
1929. THUNEBERG, ERIK, lääk. lis. Joutsa.
1937. TIKKANEN, JARI, stud. H:fors: Brändö.
1929. TJEDER, BO, banktjänsteman. Falun, Sverige.
1937. WAHLSTRÖM, CARL GUSTAV, stud. Lutherg. 4 A, H:fors.
1936. Warburton, THOMAS, stud. Parkg. 1, H:fors.
1919. WASASTJERNA, HARALD, trädgårdsmästare. Grankulla.
1934. VASELIUS, JOCKEN, provisor. Lappo.
1919. WEGELIUS, AXEL, lektor. Södra Vallen 20, Viborg.
1926. WELLENIUS, OTTO, överläkare. Ekenäs.
1930. WESSMAN, PÄR, herr. Björneborg.
1930. WESSMAN, TOR, herr. Åbo.
1937. WILLAMO, HARRY, stud. H:fors: Brändö.
1936. ÖBLOM, FRANCIS, prokurist. Tavastg. 8, Tammerfors.
1933. ÖFVERLUND, INGA, fru. Kaptensg. 4, H:fors.
1936. ÖLLER, RAGNAR, fil. dr. N. Järnvägsg. 17 B, H:fors.

Die finnländischen Arten der *Thamnotettix* quadrinotatus-Gruppe (Hom. Cicad.).

Von

Håkan Lindberg

Mit 1 Figur

Die grünen *Thamnotettix*-Arten mit schwarzen Flecken auf der Stirn und dem Scheitel, von welchen *T. quadrinotatus* Fabr. die häufigste ist, bilden eine natürliche Verwandtschaftsgruppe. Sie wurden von J. SAHLBERG (1871) zusammen mit einigen anderen Arten zu der Gattung *Limotettix* J. Sahlb. gestellt. Diesen Gattungsnamen reservierte EDWARDS (1922), nachdem er die »striola-Gruppe« zu einer neuen Gattung *Drylix* geführt hatte, eben für die betreffende Verwandtschaftsgruppe. HAUPT hat (1935) (mit Recht!) den Namen *Drylix* durch *Limotettix* ersetzt und stellt die obengenannten grünen Arten zu der ziemlich heterogenen Gattung *Thamnotettix* Zett.

SAHLBERG hat (1871) aus Finnland folgende Arten der *quadrinotatus*-Gruppe aufgenommen:

quadrinotatus Fabr.
longiventris J. Sahlb.
nigricornis J. Sahlb.
quinquenotatus Boh.

intermedius Boh.
lunulifrons J. Sahlb.
caudatus Fl.
quadripunctatus Fall.

REUTER fasste (1875) *lunulifrons* als eine Varietät von *intermedius* auf, selbst habe ich später (1924) diese Formen als synonym betrachtet. Eine sorgfältige Untersuchung der Genitalorgane, auch des Penis, stützt diese Auffassung. Von der Art *longiventris* beschrieb SAHLBERG (1871) nur das ♂, von *nigricornis* nur das ♀. Die Typen beider Arten wurden an demselben Ort (Mjatusow beim Fluss Swir im Leningradgebiete) gefunden. Später habe ich (1924) eine Beschreibung des ♂ letztgenannter Art geliefert. Eine Untersuchung der Genitalorgane zeigt die Identität dieser beiden Arten.

Das von SAHLBERG genannte (1871) einzige in Finnland gefundene Stück von *caudatus* fehlt in den Sammlungen des Zoologischen Museum der Universität Helsingfors, wo die von SAHLBERG gesammelten Cicadinen aufbewahrt sind. Es ist deshalb möglich, dass genannter Forscher später selbst gefunden hat, dass sein *caudatus*-Stück zu einer anderen Art gehörte. Das Vorkommen der Art in Finnland ist jedenfalls sehr fraglich, wie ich schon früher bemerkt habe (1924).

EDWARDS fand, dass unter den als *quadrinotatus* aufgefassten *Thamnotettix*-Stücken sich verschiedene Arten versteckten. I. J. 1915 beschrieb er aus England *T. saturatus*, 1920 *T. persimilis*. Diese Arten sowie *quadrinotatus* haben wahrscheinlich eine weite Verbreitung. Sie sind bis auf weiteres noch u. a. aus Schweden (OSSIANNILSSON, 1937), Nord-Deutschland (W. WAGNER, 1935; KUNTZE, 1937) und Frankreich (RIBAUT, 1928, 1931) angegeben. In Material von Finnland (Nord-Karelien, Hammaslahti) hat neulich KONT-

KANEN (1937) die Art *persimilis* gefunden. Eine von diesem Autor (l. c.) aufgestellte Art, *Ribauti*, ist nach meiner Prüfung mit *longiventris* J. Sahlb. (*nigricornis* J. Sahlb.) identisch.

Als Ergebnis einer Untersuchung mir zugänglichen finnländischen Materiales ¹⁾ von *quadrinotatus*-Gruppe hat sich noch ergeben, dass auch *T. saturatus* in Finnland vorkommt. Von 3 Fundorten liegt ferner eine Art vor, deren Bestimmung gewisse Schwierigkeiten bot. Diese Art ist auch von Amanuensis OSSIANNILSSON in Schweden gesammelt. Im Brief an diesen hat Professor RIBAUT, Toulouse, mitgeteilt, dass es sich hier um dieselbe Art handelt, die er neulich (1937) unter dem Namen *Flori* J. Sahlb. aus Frankreich angegeben hat. Die letztgenannte Art wurde ursprünglich von FLOR (1861) unter dem Namen

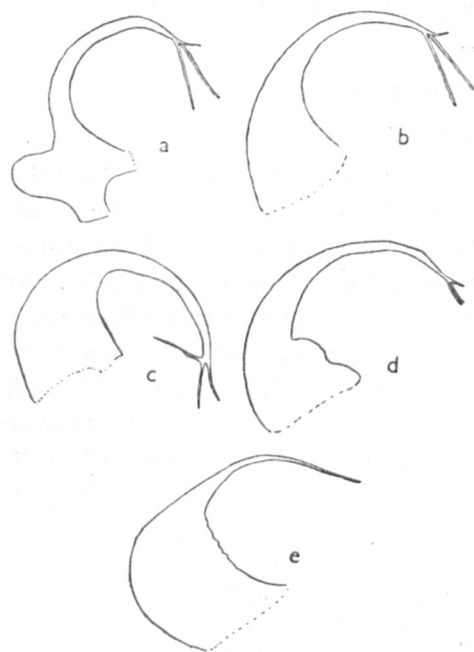

Fig. 1. Penis von einigen *Thamnotettix*-Arten. a. *T. 4-notatus* F. b. *T. persimilis* Edw. c. *T. Flori* J. Sahlb. d. *T. longiventris* J. Sahlb. e. *T. saturatus* Edw.

antennatus Boh. aufgenommen. SAHLBERG fand aber (1871), dass dieser Name sich auf eine andere — in Mittel- und Süd-Schweden und weiter südlich vorkommende — Art, *T. frontalis* H. S. bezog, weshalb er FLORS Art einen neuen Namen, *Flori*, gab. SAHLBERG kannte die Art aus Norrköping in Schweden. Die aus Livland beschriebene, später in Schweden und Frankreich gefundene *T. Flori* ist also auch in unserem Lande verbreitet. Dass HAUPT (1935) *Flori* J. Sahlb. nicht kennt, sondern mit *frontalis* H. S. identifiziert, würde darauf deuten, dass die erstere Art nicht in Zentraleuropa vorkommt.

¹⁾ Aus dem Zoologischen Museum der Universität Helsingfors, von Amanuensis W. HELLÉNS sowie aus meiner eigenen Sammlung.

Das Verzeichnis der finnländischen Arten der *Thamnotettix quadrinotatus*-Gruppe hat nach neueren Untersuchungen folgendes Aussehen:

<i>quadrinotatus</i> (Fabr.) Edw.	<i>Flori</i> J. Sahlb.
<i>persimilis</i> Edw.	<i>antennatus</i> Fl. nec Boh.
<i>saturatus</i> Edw.	<i>quinquenotatus</i> Boh.
<i>longiventris</i> J. Sahlb.	<i>intermedius</i> Boh.
<i>nigricornis</i> J. Sahlb.	<i>lunulifrons</i> J. Sahlb.
Ribauti Kontkanen	<i>caudatus</i> Fl.?
	<i>quadripunctatus</i> Fall.

Verbreitung der Arten.¹⁾

T. quadrinotatus Fabr. (Penis Fig. 1 a)

Ab, Hammarland, 24. 7. 19 (Verf.), Finström, 29. 7. 19 (Verf.). *Ab*, Pargas (Reuter), Nystad (Hellén), Karislojo, 13. 8. 18 (Verf.), Lojo, 22. 8. 23, 25. 7. 25 (Verf.), Pusula (Hellén), Wichtis (Verf.). *N*, Tvärminne (Verf.). *Ka*, Tytärsaari (Hellén). *Ik*, Mola, 15. 8. 34 (P. H. Lindb.). *Kb*, Hammaslahti (Kontkanen). *Sb*, Jorois (Verf.). *Lk*, Muonioniska (J. Sahlb.). *Kr*, Petrosawodsk (Günther).

T. persimilis Edw. (Penis Fig. 1 b)

Ab, Finström, 2. 8. 19 (Verf.). *Ab*, Nystad (Hellén). *Kb*, Hammaslahti (Kontkanen).

T. saturatus Edw. (Penis Fig. 1 e)

Ab, Lojo, 21. 8. 20 (P. H. Lindb.). *Kl*, Ruskeala (Verf.). *Kr*, Petrosawodsk (Günther).

T. longiventris J. Sahlb. (Penis Fig. 1 d)

Ab, Pojo, 25. 7. 36 (Verf.), Karislojo, 19. 8. 36 (Verf.), Lojo, 30. 8. 20, 22. 7. 25, 14. 8. 31, 22. 7. 34 (Verf.). *N*, Hangö, 14. 8. 31 (Verf.), Tvärminne, 12. 7. 35, 9. 8. 37 (Verf.). *Ik*, Mola, 15. 8. 34 (P. H. Lindb.). *Kl*, Sortavala (Verf.), Ruskeala (Verf.), Jaakkima (J. Sahlb.), Valamo, 24. 8. 27 (Verf.). *Kb*, Hammaslahti (Kontkanen). *Kr*, Petrosawodsk (Günther).

T. Flori J. Sahlb. (Penis Fig. 1 c)

Ab, Karislojo, 20. 8. 28 (Verf.), Lojo, 22. 7. 34 (Verf.). *Kl*, Sortavala (Verf.).

T. quinquenotatus Boh.

Ab, Pargas (Reuter), Karislojo, 20. 8. 28 (Verf.). *N*, Tvärminne, 23. 7. 36 (Verf.). *Ik*, Rautus (J. Sahlb.). *Kl*, Jaakkima (J. Sahlb.). *Tb*, Teisko (J. Sahlb.). *Kr*, Dvoretz (J. Sahlb.).

T. intermedius Boh.

Ab, Pargas (Reuter, J. Sahlb.), Kimito (Reuter), Pojo, 10. 7. 25, 25. 7. 36 (Verf.), Karislojo (Hellén), 9. 8. 23, 20. 8. 28 (Verf.), Lojo, 22. 7. 21, 26. 7. 25, 22. 7. 34 (Verf.). *N*, Tvärminne (Verf.), Ekenäs, 24. 7. 35 (Verf.), Snappertuna, 2. 8. 31 (Verf.), Helsingfors (J. Sahlb.). *Kl*, Ruskeala (Verf.), Pälkäjärvi (Verf.). *Sb*, Jorois (Verf.). *Tb*, Teisko (J. Sahlb.). *Lk*, Kemi (J. Sahlb.), Muonio (Palmén, J. Sahlb.). *Li*, Inari (J. Sahlb.), Ivalojoiki (J. Sahlb.), Patsjoki (B. Poppius). *Kr*, Petrosawodsk (Envald, Günther), Dvoretz (J. Sahlb.), Kem (J. Sahlb.), Sonostroff (J. Sahlb.). *Lr*, Lutto (Poppius), Tschapoma (J. Sahlb.), Pialitza (J. Sahlb.), Ponoj (J. Sahlb.).

¹⁾ In dem Verzeichnis sind mir bekannte Fundorte in Russisch-Karelien (Kr) und in Russisch-Lappland (Lr) mitaufgenommen.

T. caudatus Fl. ?

T. 4-punctatus Fall. (Von dieser Art liegen nur ♀♀ vor).

Ik, Valkjärvi, 16. 8. 34 (P. H. Lindb.). *Kl*, Jaakkima (J. Sahlb.). [Fl. Swir (J. Sahlb.)].

LITERATUR: EDWARDS, J. (1915). On certain british Homoptera. Ent. Monthly Mag. I. 1. — (1920). New or little-known species of british Cicadina. Ibidem 3. 6. — (1922). A generic arrangement of british Jassina. Ibidem 3. 8. — FLOR, G. (1861). Die Rhynchoten Livlands. Archiv f. Naturkunde Liv- Ehst- und Kurlands 2. 4. Dorpat. — HAUPT, H. (1935). Die Tierwelt Mitteleuropas. Teil I. Leipzig. — KONTKANEN, P. (1937). Einige Cicadinenfundie (Hem. Hom.) aus Finnland. Annal. Entom. Fenn. 3. — KUNTZE, H. A. (1937). Die Zikaden Mecklenburgs, eine faunistisch-ökologische Untersuchung. Archiv f. Naturgeschichte. N. F. 6. 3. — LINDBERG, HÅKAN (1924). Anteckningar om Östfennoskandiens Cicadina. Acta Soc. F. Fl. F. 56. 1. — OSSIAN-NILSSON, F. (1937). Zur Kenntnis der schwedischen Homopterenfauna mit Beschreibung der neuen Art *Erythroneura silvicola* Oss. Opusc. Entomol. 2. Lund. — REUTER, O. M. (1875). Pet. Nouv. Ent. 1. s. 547. — RIBAUT, H. (1928). Quelques espèces d'hémiptères nouvelles pour la France. Bull. Soc. d'Hist. Nat. Toulouse. 58. — (1931). Quelques espèces d'hémiptères nouvelles pour la France. Ibidem 61. — (1937). Espèces d'hémiptères nouvelles pour la France. Ibidem 71. — SAHLBERG, J. (1871). Öfversigt af Finlands och Skandinaviska halföns Cicadadier. Nat. F. Fl. F. Förh. 12. — WAGNER, W. (1935). Die Zikaden der Nordmark und Nordwest-Deutschlands. Verh. d. Ver. f. Naturw. Heimatforschung zu Hamburg. 24.

Syrphiden (Dipt.) aus Finnisch-Lappland, gesammelt von R. Frey und W. Hellén.

Von

Erkki Kanervo.

Obwohl die Verbreitung der *Syrphiden* in Nord-Fennoskandien ziemlich gut bekannt ist, dürfte doch dieser Beitrag für künftige ökologisch-faunistische Untersuchungen von Interesse sein. Derselbe stützt sich auf ein umfangreiches nordisches *Syrphiden*-Material, das 58 Arten und 10 Formen enthält und welches von R. FREY und W. HELLÉN hauptsächlich in den Gegenden von Kilpisjärvi (*Le*) im Sommer 1929, in Inari und Utsjoki (*Li*) und dem nördlichen Petsamo (*Lps*) im Sommer 1930 gesammelt worden ist. Nach jedem Fundort ist die betreffende Vegetationszone (*reg. sylv.*, *reg. subalp.*, *reg. alp.*) angegeben. Von den in dem Verzeichnis erwähnten Arten sind 30 bis in die *Regio alpina*, 21 bis in die *Regio subalpina* und nur 6 ausschliesslich in der *Regio sylvatica* verbreitet.

Für die uneigennützig Weise, in der das behandelte Material mir zur Verfügung gestellt worden ist, möchte ich Herrn Dr. R. FREY und Mag. W. HELLÉN meines herzlichsten Dankes versichern.

Pipiza notata Meig. — *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♀ 11. VII. 30 (Frey).

Psilota nigra Zett. — *Li*: Inari, Kirchdorf (reg. sylv.) 3 ♀ 27.—28. VI. 30 (Frey).

Chilosia nigripes Meig. — *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 5 ♂ 9., 11. VII. 30 (Frey); Vuoremi, Lapinhamina (reg. alp.) 1 ♂ 14. VII. 30 (Frey).

Chilosia longula Zett. — *Li*: Inari, Thule (reg. sylv.) 1 ♀ 26. VI. 30 (Frey). *Lps*: Pummanki (reg. alp.) 1 ♀ 10. VII. 30 (Frey).

Platychirus manicatus Meig. — *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 1 ♀ 8. VII. 30 (Frey); Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♂, 3 ♀ 9.—11. VII. 30 (Mary und W. Frey); Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♂, 3 ♀ 9.—11. VII. 30 (Mary und W. Hellén); Heinäsaaret (reg. alp.) 2 ♀ 16. VII. 30 (Frey, Hellén); Pummanki (reg. subalp.) 4 ♂ 18.—22. VII. 30 (Frey, Mary und W. Hellén), 9 ♀ 10.—22. VII. 30 (Frey, Hellén).

Platychirus latimanus Wahlb. — *Li*: Utsjoki, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♂, 2 ♀ 30. VI.—2. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 1 ♀ 4. VII. 30 (Frey). *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 2 ♂ 11. VII. 30 (Frey); Vuoremi, Lapinhamina (reg. alp.) 1 ♂, 1 ♀ 14. VII. 30 (Frey, Hellén); Pummanki (reg. subalp.) 1 ♂ 21.—22. VII. 30 (Hellén).

Platychirus peltatus Meig. — *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♀ 24. VI. 30 (Frey). *Lps*: Pummanki (reg. subalp.) 1 ♂ 21.—22. VII. 30 (Hellén).

Platychirus albimanus Fabr. — *Li*: Utsjoki, Äimälänjoki (reg. subalp.) 2 ♂ 30. VI. 30, Kirchdorf 1 ♂ 1. VII. 30 (Frey). *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 2 ♂ 8.—11. VII. 30 (Frey, Hellén); Pummanki (reg. subalp.) 1 ♂, 1 ♀ 10., 29. VII. 30 (reg. alp.), 1 ♀ 20. VII. 30 (Frey).

Platychirus podagratus Zett. — *Li*: Inari, Thule (reg. sylv.) 1 ♂ 26. VI. 30, Kaamanen-Palomaa (reg. sylv.) 2 ♂, 1 ♀ 27. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Nuorgam (reg. subalp.) 1 ♂ 6. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♀ 2. VII. 30 (Frey).

Platychirus scambus Staeg. — *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 4 ♂ 10.—11. VII. 30 (Frey); Pummanki (reg. subalp.) 1 ♀ 18. VII. 30 (Frey).

Platychirus clypeatus Meig. — *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♂ 24. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♂ 30. VI. 30 (Frey). *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♂, 2 ♀ 9.—12. VII. 30 (Frey, Hellén); Pummanki (reg. subalp.) 1 ♀ 18. VII. 30 (Frey).

Platychirus hyperboreus Staeg. — *Li*: Inari, Kirchdorf (reg. sylv.) 2 ♂ 28. VI. 30, Thule (reg. sylv.) 1 ♂ 26. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Onnela (reg. subalp.) 1 ♂ 30. VI.—2. VII. 30 (Hellén); Laiti (reg. subalp.) 2 ♂, 1 ♀ 3. VII. 30, Nuorgam (reg. alp.) 3 ♀ 6. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 2 ♂, 3 ♀ 26.—27. VII. 30 (Mary und W. Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♂ 10. VII. 30 (Frey).

Platychirus subordinatus Beck ? — *Lps*: Trifona (reg. subalp.) 2 ♀ 13. VII. 30 (Frey); Pummanki (reg. subalp.) 2 ♀ 18. VII. 30 (Frey).

Platychirus angustatus Zett. — *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♂ 24. VI. 30 (Frey); Inari, Kaamanen-Palomaa (reg. sylv.) 1 ♂ 27. VI. 30, Kirchdorf (reg. sylv.) 1 ♀ 28. VI. 30 (Frey). *Lps*: Pummanki (reg. subalp.) 1 ♂ 21.—22. VII. 30 (Hellén).

Pyrophæna granditarsa Först. — *Lps*: Kolttaköngäs (reg. alp.) 1 ♀ 29. VII. 30 (Hellén).

Melanostoma dubium Zett. — *Li*: Inari, Kirchdorf (reg. sylv.) 1 ♀ 28. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Laiti (reg. subalp.) 2 ♀ 3. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♀ 2. VII. 30, Nuorgam (reg. alp.) 2 ♀ 6. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♀ 26.—27. VII. 30 (Hellén); Trifona (reg. subalp.) 1 ♀ 13. VII. 30 (Hellén); Petsamo, Kiddoavonnokka (reg. alp.) 1 ♀ 11. VII. 30 (Hellén); Pummanki (reg. subalp.) 1 ♀ 24. VII. 30 (Hellén).

Melanostoma mellinum L. — *Li*: Utsjoki, Laiti (reg. subalp.) 1 ♂, 2 ♀ 3. VII. 30 (Frey). *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 1 ♂, 1 ♀ 8. VII. 30 (Frey, Hellén); Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 2 ♀ 26.—27. VII. 30 (Mary und W. Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 2 ♂, 1 ♀ 9.—11. VII. 30 (Mary Hellén, Frey); Trifona (reg. subalp.) 4 ♀ 13. VII. 30 (Mary und W. Hellén); Pummanki (reg. subalp.) 1 ♀ 19.—20. VII. 30 (Mary Hellén).

Melanostoma scalare Fabr. — *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 3 ♂ 24. VI. 30 (Frey); Inari, Siikavuono (reg. sylv.) 1 ♀ 25. VI. 30, Kirchdorf (reg. sylv.) 1 ♀ 28. VI. 30, Kaamanen-Palomaa (reg. sylv.) 2 ♀ 27. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♂, 1 ♀ 28.—29. VI. 30, Laiti (reg. subalp.) 1 ♂ 4. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 2 ♂ 2. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 2 ♀ 26.—27. VII. 30 (Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 3 ♂, 4 ♀ 9.—11. VII. 30 (Frey, Hellén); Trifona (reg. subalp.) 2 ♀ 13. VII. 30 (Frey, Mary Hellén).

Leucozona lucorum L. — *Lps*: Trifona (reg. subalp.) 1 ♀ 13. VII. 30 (Hellén).

Syrphus lunulatus Meig. — *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♀ 24. VI. 30 (Frey).

Syrphus tarsatus Zett. — *Le*: Kilpisjärvi, Jekatsch-Plateau (reg. alp.) 2 ♀ 7., 12. VII. 29, Malla (reg. subalp.) 3 ♂ 6., 10., 16. VII. 29, (reg. alp.) 2 ♀ 4., 14. VII. 29 (Frey). *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 2 ♀ 24. VI. 30 (Frey); Inari, Siikavuono (reg. sylv.) 2 ♂, 1 ♀ 25. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 2 ♂, 3 ♀ 28. VI.—1. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 3 ♂, 6 ♀ 4. VII. 30, Nuorgam (reg. alp.) 1 ♂ 6. VII. 30 (Frey). *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 2 ♀ 9., 12. VII. 30 (Frey); Trifona (reg. subalp.) 1 ♀ 13. VII. 30 (Hellén); Pummanki (reg. alp.) 3 ♀ 20., 23. VII. 30 (Frey); Vaitolahti (reg. alp.) 1 ♀ 13. VII. 27 (K. M. Levander).

var. *distinctus* Kanervo. — *Le*: Kilpisjärvi, Malla (reg. subalp.) 2 ♀ 13., 16. VII. 29 (Frey). *Li*: Utsjoki, Laiti (reg. subalp.) 1 ♀ 3.—4. VII. 30 (Hellén). *Lps*: Vuoremi (reg. alp.) 2 ♀ 14. VII. 30 (Hellén).

Syrphus torvus Ost.-Sack. — *Li*: Utsjoki, Laiti (reg. subalp.) 2 ♂ 4. VII. 30 (Frey).

Syrphus annulatus Zett. — *Le*: Kilpisjärvi, Skaurajoki (reg. alp.) 2 ♀ 11., 17. VII. 29, Malla (reg. subalp.) 1 ♂, 4 ♀ 6.—14. VII. 29 (Frey).

Syrphus ribesii L. — *Le*: Kilpisjärvi, Skaurajoki (reg. alp.) 1 ♂ 17. VII. 29 (Frey). *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♂ 24. VI. 30 (Frey); Inari, Thule (reg. sylv.) 1 ♀ 26. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♀ 1. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 2 ♂, 5 ♀ 4.—5. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 2 ♂ 2. VII. 30, Nuorgam (reg. subalp.) 1 ♀ 6. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♂ 26.—27. VII. 30 (Hellén).

var. *interruptus* Ringd. Wie die Hauptart, die Hinterleibsbinden jedoch in der Mitte deutlich unterbrochen. Dem *Syrphus sexmaculatus* Zett. ähnlich, unterscheidet sich von ihm durch die schwarze und gelbbestäubte Stirn, die bei *sexmaculatus* Zett. gänzlich gelb ist. — *Li*: Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 2 ♂ 1. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♂ 2. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♂ 26.—27. VII. 30 (Hellén).

Syrphus vitripennis Meig. — *Li*: Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♂, 2 ♀ 1. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 1 ♀ 4. VII. 30 (Frey).

Syrphus latifasciatus Macq. — *Le*: Kilpisjärvi, Skaurajoki (reg. subalp.) 1 ♀ 13. VII. 29, Jekatsch-Plateau (reg. alp.) 1 ♀ 7. VII. 29, Malla (reg. subalp.) 1 ♀ 16. VII. 29 (Frey). *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♀ 24. VI. 30 (Frey). *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♀ 11. VII. 30 (Frey); Pummanki (reg. alp.) 1 ♂, 1 ♀ 20., 24. VII. 30 (Frey).

var. *submaculatus* Frey. — *Lps*: Heinäsaaret (reg. alp.) 1 ♂ 16. VII. 30 (Hellén).

Syrphus melanostoma Zett. Strobl. — *Le*: Kilpisjärvi, Jekatsch-Plateau (reg. alp.) 2 ♀ 7., 12. VII. 29 (Frey).

Syrphus nitens Zett. — *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♀ 24. VI. 30 (Frey).

var. *abbreviatus* Frey in litt. Wie die Hauptart, die Hinterleibsbinden jedoch in der Mitte stark eingeschnürt, am dritten Segment unterbrochen, am vierten kaum zusammenhängend. — *Le*: Kilpisjärvi, Jekatsch (reg. alp.) 1 ♀ 7. VII. 29 (Frey).

Syrphus nigratarsis Zett. — *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 1 ♀ 24. VI. 30 (Frey).

Syrphus arcuatus Fall. — *Le*: Kilpisjärvi, Jekatsch (reg. alp.) 1 ♀ 7. VII. 29 (Frey). *Li*: Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♂ 1. VII. 30 (Frey).

Syrphus latifrons Ringd. — *Le*: Kilpisjärvi, Saana (reg. alp.) 2 ♀ 3. VII. 29 (Frey).

Syrphus luniger Meig. — *Le*: Kilpisjärvi, Jekatsch-Plateau (reg. alp.) 1 ♀ 7. VII. 29 (Frey). *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 24. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♀ 1. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 1 ♀ 4. VII. 30 (Frey). *Lps*: Pummanki (reg. subalp.) 1 ♀ 17.—18. VII. 30 (Hellén).

Syrphus punctifer Kanervo. — *Le*: Kilpisjärvi, Malla (reg. subalp.) 1 ♀ 16. VII. 29 (Frey).

Syrphus lasiophthalmus Zett. — *Li*: Utsjoki, Laiti (reg. subalp.) 1 ♀ 4. VII. 30 (Frey).

Syrphus arcticus Zett. — *Le*: Kilpisjärvi, Skaurajoki (reg. alp.) 1 ♂ 13. VII. 29, Kolttaapahta (reg. alp.) 1 ♀ 8. VII. 29, Jekatsch-Plateau (reg. alp.) 2 ♀ 7. VII. 29, Siilastupa (reg. subalp.) 2 ♀ 8., 10. VII. 29, Malla (reg. alp.) 1 ♂ 18. VII. 29 (reg. subalp.) 3 ♂, 2 ♀ 4.—15. VII. 29 (Frey). *Li*: Ivalo (reg. sylv.) 3 ♀ 24. VI. 30 (Frey); Inari, Thule (reg. sylv.) 1 ♂ 26. VI. 30 (Frey) Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 2 ♀ 28. VI.—1. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 1 ♂, 4 ♀ 3.—4. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♂ 2. VII. 30 (Frey), Nuorgam (reg. alp.) 2 ♀ 5.—6. VII. 30 (Frey). *Lps*: Trifona (reg. subalp.) 1 ♀ 13. VII. 30 (Frey); Pummanki (reg. subalp.) 1 ♀ 20. VII. 30 (Hellén).

var. *atrogenatus* Kanervo. — *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 2 ♀ 26.—27. VII. 30 (Mary und W. Hellén).

Sphaerophoria menthastri L. — *Li*: Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♂ 28. VI. 30 (Frey). *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 3 ♂, 1 ♀ 9.—12. VII. 30 (Mary Hellén, Frey); Pummanki (reg. subalp.) 2 ♂, 1 ♀ 17.—20. VII. 30 (Mary Hellén, Frey).

var. *dubia* Zett. — *Li*: Inari, Kirchdorf (reg. sylv.) 1 ♂ 28. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♂ 2. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♂ 26.—27. VII. 30 (Mary Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 2 ♂ 10. VII. 30 (Frey).

var. *picta* Meig. — *Le*: Kilpisjärvi, Skaurajoki (reg. alp.) 1 ♀ 17. VII. 29 (Frey). *Li*: Utsjoki, Äimäjoki (reg. subalp.) 1 ♀ 2. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 1 ♀ 4. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♀ 26.—27. VII. 30 (Mary Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♂, 2 ♀ 9.—10. VII. 30 (Mary Hellén, Frey); Pummanki (reg. subalp.) 3 ♀ 21.—22. VII. 30 (Frey, Hellén).

var. *taeniata* Meig. — *Li*: Utsjoki, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♂, 1 ♀ 30. VI. 30, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♂ 1. VII. 30 (Frey). *Lps*: Pummanki (reg. subalp.) 1 ♀ 19. VII. 30 (Frey).

Sphegina clunipes Fall. — *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♂ 11. VII. 30 (Frey).

Neoascia floralis Meig. subsp. *lapponica* Kanervo. — *Li*: Inari, Thule (reg. sylv.) 3 ♂, 2 ♀ 24. VI. 30 (Frey).

var. *splendida* Kanervo. — *Le*: Kilpisjärvi, Siilastupa (reg. subalp.) 1 ♀ 19. VII. 29 (Frey). *Li*: Utsjoki, Nuorgam (reg. alp.) 1 ♂, 3 ♀ 6. VII. 30 (Frey). *Lps*: Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♀ 8. VII. 30 (Frey).

Brachyopa dorsata Zett. — *Li*: Inari, Siikavuono (reg. sylv.) 1 ♀ 25. VI. 30 (Frey).

Volucella bombylans L. var. *plumata* Meig. — *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♀ 26.—27. VII. 30 (Hellén).

Eristalis cryptarum Fabr. — *Li*: Utsjoki, Laiti (reg. alp.) 1 ♀ 3. VII. 30 (Frey).

Eristalis anthophorina Fall. — *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 1 ♂ 8. VII. 30 (Frey).

Eristalis fratercula Zett. — *Le*: Kilpisjärvi, Siilastupa (reg. subalp.) 4 ♂ 18. VII. 29 (Frey). *Li*: Inari, Kaamanen-Palomaa (reg. sylv.) 1 ♀ 27. VII. 30 (Frey); Utsjoki, Laiti (reg. subalp.) 2 ♀ 3.—4. VII. 30 (Frey).

Eristalis Vallei Kanervo. — *Le*: Kilpisjärvi, Siilastupa (reg. subalp.) 2 ♀ 18. VII. 29, Jehkatsch-Plateau (reg. alp.) 1 ♀ 7. VII. 29 (Frey).

Eristalis intricaria L. — *Lps*: Vuoremi (reg. alp.) 2 ♀ 15. VII. 30 (Frey). var. *furva* Verr. — *Lps*: Vuoremi (reg. alp.) 1 ♀ 14. VII. 30 (Frey).

Eristalis arbustorum L. — *Li*: Inari, Thule (reg. sylv.) 1 ♂, 2 ♀ 26. VI. 30, Kirchdorf (reg. sylv.) 1 ♂ 28. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♂, 2 ♀ 1. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♂ 2. VII. 30, Laiti (reg. alp.) 1 ♂ 3. VII. 30 (reg. subalp.) 1 ♂, 1 ♀ 4.—5. VII. 30 (Frey), Nuorgam (reg. alp.) 1 ♂ 6. VII. 30 (Frey). *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 2 ♂ 8. VII. 30 (Frey, Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 3 ♂, 4 ♀ 11. VII. 30 (Frey); Vuoremi, Lapinhamina (reg. alp.) 2 ♂, 2 ♀ 14. VII. 30 (Frey); Puumanki (reg. subalp.) 2 ♂, 2 ♀ 20.—24. VII. 30 (Frey).

Eristalis lucorum Meig. (abusivus Coll.) — *Li*: Utsjoki, Laiti (reg. subalp.) 2 ♀ 4.—5. VII. 30 (Frey). *Lps*: Vuoremi, Lapinhamina (reg. alp.) 2 ♂ 14.—15. VII. 30 (Frey).

Eristalis tundrarum Frey. — *Li*: Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 2 ♀ 1. VII. 30, Laiti (reg. subalp.) 3 ♀ 4. VII. 30 (Frey). *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 2 ♂ 8. VII. 30 (Frey, Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 3 ♀ 12. VII. 30 (Frey); Vuoremi (reg. alp.) 5 ♀ 15. VII. 30 (Frey), Lapinhamina (reg. alp.) 2 ♂, 7 ♀ 14. VII. 30 (Frey, Hellén); Puumanki (reg. subalp.) 1 ♂, 1 ♀ 16., 20. VII. 30 (Frey).

Eristalis rupium Fabr. — *Li*: Inari, Kirchdorf (reg. sylv.) 1 ♀ 27. VI. 30 (Frey); Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 2 ♀ 1. VII. 30, Äimälänjoki (reg. subalp.) 1 ♀ 2. VII. 30 (Frey). *Lps*: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♀ 26.—27. VII. 30 (Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♀ 9.—11. VII. 30 (Hellén); Vuoremi, Lapinhamina (reg. alp.) 1 ♂, 2 ♀ 14.—15. VII. 30 (Frey).

Eristalis picea Fall. — *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 1 ♀ 8. VII. 30 (Hellén); Kolttaköngäs (reg. alp.) 1 ♀ 29. VII. 30 (Hellén).

Tubifera lapponicus Wahlb. — *Le*: Kilpisjärvi, Siilastupa (reg. subalp.) mehrere ♂♂, ♀♀ 10.—20. VII. 29 (Frey).

Tubifera pendulus L. — *Lps*: Vuoremi (reg. subalp.-alp.) 1 ♂, 9 ♀ 14.—15. VII. 30 (Frey, Hellén).

Myiatropa florea L. — *Li*: Utsjoki, Kirchdorf (reg. subalp.) 1 ♂ 1. VII. 30 (Frey). *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 1 ♂ 8. VII. 30 (Hellén).

Xylota pipiens L. — *Lps*: Salmijärvi (reg. sylv.) 1 ♀ 8. VII. 30 (Hellén). Vuoremi (reg. alp.) 2 ♂ 14.—15. VII. 30 (Frey, Hellén).

Cinxia lappona L. — *Lps*: Vuoremi (reg. alp.) 1 ♀ 14. VII. 30 (Hellén).

Cinxia arctica Schirm. — Utsjoki, Autiotupa (reg. subalp.) 1 ♂ 28. VI. 30 (Frey).

Temnostoma vespiforme L. — Lps: Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♂ 10. VII. 30 (Frey).

Temnostoma apiforme Fabr. — Lps: Kuvernöörinkoski (reg. sylv.) 1 ♀ 26.—27. VII. 30 (Hellén); Yläluostari (reg. subalp.) 1 ♀ 9.—11. VII. 30 (Hellén).

Ostbaltische Tenthredinoidea IV.

Von

Otto Conde, Riga

(Mit 7 Figuren)

Nachfolgende Arbeit wurde vom Kulturfond Lettlands gefördert, wofür ich dem Rate des Kulturfonds besonderen Dank schulde.

Die ersten drei Teile der Ostbaltischen Tenthrediniden sind im Korresp.-Blatt des Nat. Ver. zu Riga — Bd. 59, 1927; Bd. 61, 1934; Bd. 62, 1937 — erschienen. Bisher konnte ich für das Gebiet 391 Arten und 104 Varietäten verzeichnen, neuerdings kommen 34 Arten und 3 Varietäten hinzu, es fallen jedoch 2 Arten unter die Synonyme, folglich bleiben 423 Arten und 107 Varietäten. Von den neu hinzukommenden Arten war *Pristiphora microne-matica* Malaise bisher nur aus Kamtschatka bekannt. Für einige der aufgezählten Arten war das Larvenstadium bisher unbekannt, mir gelang es, dasselbe für *Amaur. suavis* Ruthe, *Amaur. alpicola* Knw., *Prist. microne-matica* Mal. und einige andere Arten festzustellen, bei denen durch nachlässige Beobachtung Verwirrung angerichtet worden war. Dank reichhaltigem Bestimmungsmaterial aus dem Museum der Moskauer Universität und dem Typenmaterial von Dr. MALAISE war es mir möglich, eine Reihe von Arten, deren Existenzberechtigung schon seit langem zweifelhaft war, in die Synonyme zu versetzen. Ich spreche hiermit meinen besten Dank dem Leiter des Mus. d. Univers. Moskau und Herrn A. ZHELOCHOVTSEV und R. MALAISE aus. Nicht weniger dankbar bin ich für freundliche Unterstützung meiner Arbeit seitens des Deutschen Entomol. Institutes, des Zool. Museums in Königsberg, des Zool. Institutes in Lund, der Landeskundlichen Forschungsstelle des Herderinstitutes zu Riga, der Herren R. B. BENSON, CINOVSKIS, W. GRÜNWALDT und H. JAKOBSON. Die Nr. 1—398 beziehen sich auf die drei ersten Teile der Ostbalt. Tenth., dort sind auch die nötigen Literaturhinweise und nähere Erklärungen der Ortsbezeichnungen zu finden.

Sciapteryx Steph.

399. *costalis* F. 1 ♂ 1 ♀ fand Herr CINOVSKIS im Kreise Liepaja am Bahndamm der Station Susta den 20. IV. 1934.

Tenthredo L.

400. *eburata* Knw. 1 ♂ Cēsis, 7. VI. 1934 leg. Cinovskis an Corylus.

401. *lichtwardti* Knw. 1 ♀ Kemeris, Kanieris-See, 6. VI. 1937.

Tenthredopsis O. Costa

402. *lactiflua* Klg. 2 ♂♂ und mehrere ♀♀ Riga, Station Zasulauks 29. V. 1933 leg. Grünwaldt und Jugla leg. Cinovskis.

Dolerus Pnz., Jur.

Korrektur: Im III. Teile der Ostbalt. Tenthred. (Korr. Bl. Nat. Ver. Riga, Bd. LXII pg. 105, 1937, 7. Zeile von oben) hat in der ersten These der Larventabelle zu stehen: »1 (4) Mandibelb. mit 3 Börstchen.«

378. *rugosulus* D. T. Am Kanieris-See legte den 20. V. 1937 ein Weibchen Eier in die Blätter von *Poa trivialis* L. Den 29. V. schlüpften die ersten gelblichgrünen, zeichnungslosen Larven, die später leider umkamen. Bisher war nichts über die Biologie dieser Art bekannt.

Emphytus Klg.

403. *melanarius* Klg. 1 ♀ Kanieris-See, Antini, 7. VII. 1937 leg. Jakobson.

Phymatocera Dahlb.

404. *aterrima* Klg. Zahlreiche ♂♂ und ♀♀ im Walde und in der Parklandschaft des SO-Ufers des Kanieris-See, 17.—24. V. 1937, später Larven an *Polygonatum*.

Dineura Dahlb.

382. *testaceipes* Klg. siehe *Pontania parcivalvis* Knw.!

Platycampus Schdt.

405. *duplex* Lep. Zahlreiche ♂♂ 3. V. 1937 an *Larix* am Rande des Parks von Liel-Platone (Station Brieži), später im Juni Larven.

406. *ovatus* Zadd. 1 ♀ Naturschutzpark Skrīveri 6. V. 1937.

Trichiocampus Htg.

310. *eradiatus* Htg. Wie ich mich an den Paratypen überzeugen konnte, gehört hierher als Synonym der *Priophorus laevifrons* Benson. Die einzelnen Randzähne der Säge sind in der Regel zweispitzig, können aber einfach werden, indem der eine Höcker reduziert wird. 1 ♀ Litene 30. V. 1936. Die Art kommt auch bei Barnaul 24. V. in Russland vor. Ein Synonym ist ebenfalls *Priophorus distinguendus* Ensl.

Priophorus Dahlb.

125. *pallipes* Lep. hat an Stelle von *padi* auct. nec L. zu treten. Die Art ist im ganzen Gebiete häufig, die Larve erzeugte den 16. VIII. 1937 Kahlfrass an einer Cotoneaster-Hecke am Pflanzenschutzinstitute, Riga-Zemitāni.

Euura Newm.

128, 383. *venusta* Zadd. Die *Eu. testaceipes* Brischke ist nur eine individuelle Varietät dieser Art und deshalb einzuziehen. Ich habe lange Reihen von *Eu. venusta* Zadd. untersucht und festgestellt, dass die für *Eu. testaceipes* charakteristischen Merkmale in der Variationsbreite von *venusta* liegen. Ausserdem ist der Gallentypus beider Arten durchaus gleichartig.

Pontania O. Costa

407. *scotaspis* Först. 2 ♂♂ Liepaja 11. VII. 1929 leg. O. John.

408. *joergenseni* Ensl. 5 ♀♀ 1 ♂ Gemeinde Sermukši (Banuži) 10. VI. 1935; Litene an rauhbblättrigen Salices 10.—20. V. 1936; Noskina-Berezovka bei Rauda 15. VI. 1929; Kanieris-See, Antini 16. V. 1937.

parcivalvis Knw. Diese livländische Art ist einzuziehen, weil das einzige bekannte ♀, welches mir eben vorliegt, eine gewöhnliche *Dineura stilata* Klg. var. *testaceipes* Klg. mit fehlenden Radialquernerven ist, ebenso wie *Pont. ancilla* Knw. (alles nach Typen).

409. *proxima* Lep. 5 ♀♀ Riga (Jugla, Wagners Garten) Ende V. bis Mitte VI. leg. Pagast et Grünwaldt; Gemeinde Skrudaliene, Marijanovo 23. VIII. 1932 Gallen an *Salix pentandra*; 1 ♀ Gem. Prode, Maneli 6. VI. 1929 hat eine kurze Sägescheide, welche die Cerci kaum überragt; Viesīte, Dambriņi 23. VII. 1933 Gallen an *Salix aurita*; Kanieris-See VIII. 1937 Gallen an *Salix daphnoides*.

410. *robbinsi* Bens. 1 ♀ Kungu-Druva (Jēkabpils) 17. V. 1930; 6 ♂♂ 2 ♀♀ e larva vom 7. VI. 1932 am Grossen Kanger. Die rotbäckigen Gallen befanden sich an *Salix purpurea* L.-Blättern, dabei fiel es auf, dass gewöhnlich in einer der Doppelgallen die Larve zugrunde geht, obgleich sich die Galle in der gleichen Weise wie die bewohnte Schwestergallen weiterentwickelt.

Nematus Pnz. (**Pteronidea** Rohw.)

ROB. B. BENSON und ich halten es für zwecklos, die beiden durchaus künstlichen Gattungen *Nematus* und *Pteronidea* auch weiterhin gesondert bestehen zu lassen.

145. *collinus* Cam. hat an Stelle von *similis* Forsius zu treten. Die Art kommt auch bei Jēkabpils (Station Silīni, Bibāni), Adamani, Tirza, Drusti und am Kanieris-See vor.

441. *poecilonotus* Zadd. 1 ♀ e larv. vom X 1931 im Sede-Sumpf. leg. E. Ozols.

442. *bipartitus* Lep. 3 ♂♂ 1 ♀ e larva an glattblättrigen Salices vom Juli 1926, geschlüpft Aug. 1926, ed. Pagast; 1 ♂ Kalnamuiža (Jelgava) 14. VI. 1931 leg. Grünwaldt; 1 ♀ Liepaja 14. VIII. 1929 leg. Grünwaldt.

443. *oligospilus* Först. 24 ♀♀ 7 ♂♂; Forstei Elkšni e larva an Salix pentandra und fragilis vom 10. IX. 1931; e larva vom Medum-See IX. 1931; e larva aus Brieži, Lielvārde vom 25. VIII. 1935; 1 Larve Kannenieki, Mālpils 19. IX. 1935 an Salix caprea; Station Silini, aus Larven an rauhlättr. Salix vom 20. VIII. 1930; Banuži 10. VI. 1935; Lejasciems 12. VIII. 1934; Auce, an der Alava an Ulmus 22. VI. 1927 leg. Pagast; Liel-Platone 12. VI. 1929 leg. Grünwaldt; die Art kommt auch in Katalonien (Tuixent) 23. VIII. vor.

328. *capreae* L. 30 ♀♀ e larva: Forstei Elkšni, larv. IX. 1931 an Salix pentandra; Station Silini bei Jakobstadt, larv. VIII. 1930; Lejasciems, larv. 16. IX. 1934; Brieži (Lielvārde), larv. an Salix pentandra und caprea 25. VIII. 1935, ein ♀ schlüpfte erst am 27. II. 1937 im Zimmer.

444. *brevivalvis* Thoms. 1 ♀ Banuži (Sermukši) 10. VI. 1935.

445. *fahraei* Thoms. Diese Art wurde unbegründeterweise bisher in der Gattung *Amauronematus* geführt, obgleich, worauf schon BENSON hinwies, der *Nematus miliaris* Pnz. ihr nächster Verwandter ist. 1 ♀ Elkšni, Ērgli 6. VII. 1931 an Umbelliferen; 1 ♀ Banuži 10. VI. 1935.

Nematinus Rohw.

141, 142. *luteus* Pnz. var. *bilineatus* Klg. Bisher wurde die Farbenvarietät *bilineatus* Klg. für eine selbständige Art gehalten, es ist mir jedoch in Zusammenarbeit mit BENSON gelungen festzustellen, dass *bilineatus* Klg. nur eine belanglose Farbenvarietät von *luteus* Pnz. ist, da weder die schwarze Färbung der Stigmenbasis noch die Zeichnung der Seitenloben des Mesonotums konstant sind. Ausserdem züchtete ich die var. *luteiformis* Ensl., die zu *bilineatus* Klg. gerechnet wurde, aus normalen *luteus*-Larven.

Amauronematus Knw.

138. *histrion* Lep. 1 ♀ der Stammform Liel-Platone 2. V. 1937.

var. *nigrescens* Ensl. 5 ♀♀; Kungu—Druva (Jēkabpils) 14.—16. V. 1930; Litene 20. V. 1936; 10 km südl. von Smiltene 27. V. 1935; 12 km südl. von der Station Drusti 2. VI. 1935.

446. *fallax* Lep. var. *pallicercus* Htg. 23 ♀♀; Litene 10.—20. V. 1936 an rauhlättrigen Salices, 1 ♀ legte Eier in die Blattknospen von Salix repens; Kungu—Druva 16.—18. V. 1930; Grosser Kanger 26. V. 1932; Viesīte, Gērkanis 30. V. 1933; Maneli 26. VI. 1929; Adamani 26. V. 1931; Kanieris-See, Antini 16. V. 1937.

var. *stenogaster* Först. Wie vorherige Form ausser bei Antini, ausserdem 1 ♂ 2 ♀ e larva vom 27. VI. 1931 Babīte (Riga); 1 ♀ 10 km südl. von Smiltene 27. V. 1935.

R. v. STEIN gibt in der Wiener Entom. Ztng. 43 Bd. 3—4 Heft, 1926, p. 132 eine Beschreibung der Larve dieser Art. Er hat dabei offensichtlich

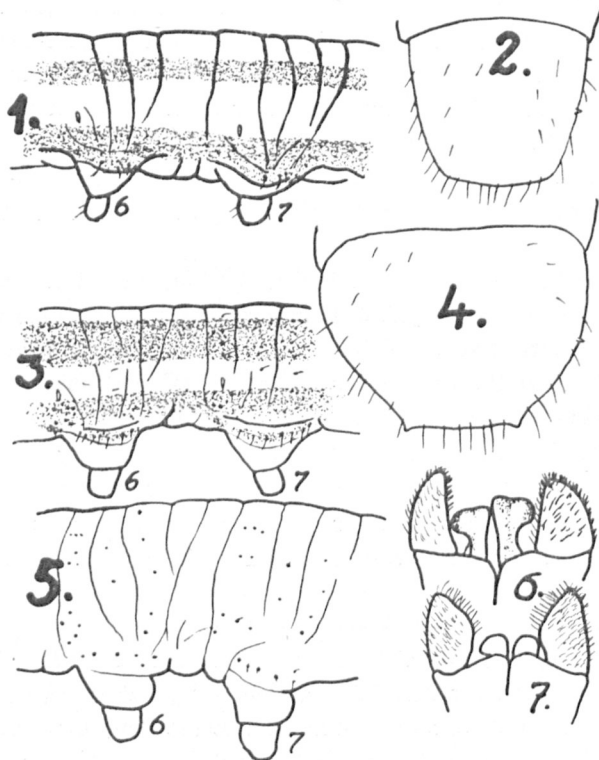

Fig. 1, 3, 5. Sechstes und siebentes Segment einer erwachsenen Larve von *Amauronematus fallax* Lep., *alpicola* Knw. und *histrio* Lep. Fig. 2 und 4 Obere Afterklappe von *Amaur. fallax* und *alpicola*. Fig. 6 und 7. Genitalkapsel ventral von *Arge dimidiata* var. *aeneoviridescens* Bisch. und *ustulata* L.

verschiedene Larven vor sich gehabt und unglücklicherweise gerade eine falsche beschrieben, denn er sagt, die Larve habe deutliche »Seitenspitzen«. Ich habe die Larven wiederholt gezüchtet, einmal sogar aus dem Ei, aber keine einzige zeigt auch nur eine Andeutung von Cerci. Um etwas Klarheit in die Larvensystematik dieser Gattung zu bringen, gebe ich in Nachfolgendem eine tabellarische Übersicht über einige wenig bekannte und unbekannte Larven. Es werden erwachsene Larven (etwa nach der 3.—4. Häutung) vor der letzten Häutung beschrieben.

- 1 (2) Larve 7 mm lang, im Mai und Juni in den Kätzchen von *Salix repens*, livida und vermutlich auch anderen *Salix*-Arten; nähren sich von den Samen. Kopf braungelb mit dunklem Wisch zwischen den Augen, dunkel gefeldert, poliert. Rumpf weiss, nach der letzten Häutung bleigrau. Thorakalbeine dunkel sepiafarben chitinisiert. Jedes Segment mit den üblichen sepiafarbenen Borstenwärtzchen, ähnlich wie in Fig. 5, aber auf der Fussbasis nur 3 Wärtzchen in einer Reihe und über denselben schräg vorne auf jedem Segmente 2—3 Wärtzchen (an Stelle der 4—5 in Fig. 5). Das erste Segment (Halskragen) mit sechs grossen, länglichen, beborsteten Chitinflecken. Die übrigen Borstenflecken des Thorax auch viel grösser als auf den Abdominalsegmenten. Das charakteristische Merkmal der Larve besteht in einem höckerartigen Querwulst auf der Rückenmitte jedes Abdominalsegmentes; diese Höcker dürften als Stütze beim Vorwärtskriechen im dichten Fadengewirr der *Salix*-Fruchtstände dienen. Afterklappe ohne Cerci. Die Larven verspinnensich manchmal in den Kätzchen, öfters aber in der Erde in einem festen, braunen Kokon. *amentorum* Först. (*suavis* Ruthe)
- 2 (1) Larve grösser, freilebend, oft grün gefärbt, ohne Rückenwülste, nährt sich von Blättern verschiedener *Salix*-Arten.
- 3 (4) Kopf schwarz. Oberseite des Rumpfes bis zu den Stigmen und Flecken der weissen Unterseite schwarz, oder die ganze Larve ausser den weissen Beinen fettglänzend schwarz. Selten die schwarze Farbe des Rumpfes durch ein bleifarbenes Grau ersetzt. Ohne Cerci. Brischkes Angaben über die Larve scheinen falsch zu sein. *viduatus* Zett.
- 4 (3) Kopf grünlich, gelb oder braun. Rumpf blattgrün oder mit grauen oder dunkelgrünen Längsstreifen.
- 5 (10) Afterklappe mit deutlichen Cerci, diese mindestens so lang wie in Fig. 4.
- 6 (9) Afterklappe schlank, wie in Fig. 2, mit langen Cerci, die höchstens 4—6 mal kürzer sind als der Abstand zwischen ihnen. Grün, höchstens eine kaum erkennbare, verwaschene, graue oder dunkelgrüne Längsbinde über der Fussbasis oder auch über der Stigmenlinie angedeutet.
- 7 (8) Stigmen in einem schwarzen Fleckchen liegend, so dass sie »geflügelt« erscheinen. Körper mit groben, schwarzen Borstenflecken, die schon mit unbewaffnetem Auge erkennbar sind, bedeckt (ähnlich Fig. 5). Nur an den Seitenfalten hier und da spärliche, konische Dörnchen vorhanden. Der feste Kokon wird in der Erde gesponnen. *tunicatus* Zadd.
- 8 (7) Stigmen ganz bleich, nicht in einem Pigmentfleck liegend. Borstenfleckchen sehr klein, mit blossen Auge nicht erkennbar, zum

- grössten Teile durch Dörnchen ersetzt. Machen einen bleichen, papierartigen Kokon in morschem Holz. An verschiedenen Salix-Arten, die var. *arctica* Ensl. an *Populus tremula* .. *vittatus* Lep.
- 9 (6) Afterklappe rundlich mit kurzen Cerci, Fig. 4. Rumpf mit scharfbegrenzten, breiten, dunkelgrauen oder dunkelgrünen Längsbinden, Fig. 3. Kopf gelb bis braun. Weisslicher Kokon unter Blättern oder in Holz *alpicola* Knw.
- 10 (5) Afterklappe ohne Cerci, Fig. 2.
- 11 (12) Grün, die letzten zwei Segmente weisslich, das dunkel durchscheinende Rückengefäss jederseits weiss gesäumt, zwischen diesem Saume und der Stigmenlinie noch weisse, subkutane Flecken (Fettkörper?) vorhanden, bis zu fünf auf einem Segmente. Unter der Stigmenlinie eine kaum merkliche, dunklere Wellenlinie verlaufend. Der Rumpf mit Borstenwärtchen bedeckt, Fig. 5. Kokon papierartig, in Holz *histrion* Lep.
- 12 (11) Die am dunkelsten gefärbten Larven haben 2 dunkelgrüne oder schwärzliche Längsbinden auf jeder Körperseite, Fig. 1. Die heller gefärbten Larven können von den *histrion* Lep.-Larven nicht unterschieden werden. Ich bin der Ansicht, dass beide Formen zu einer Art gehören, die aufzuspalten begann. Die Mutationsprodukte — *histrion* Lep. und *fallax* Lep. — haben sich jedoch in ihren typischen Merkmalen noch nicht festigen können und zeigen deshalb auch im Imaginalstadium keine ausgesprochene morphologische Differenzierung. Kokon pergamentartig, im Sande oder in Torfstücken. Die Larven fressen verschiedene rauh- und glattblättrige Salix-Arten, besonders bevorzugt wird *Salix repens*.
..... *fallax* Lep.

417. *tunicatus* Zadd. ENSLIN's *forsiusi* ist eine belanglose dunkle Farbenvarietät von *tunicatus* Zadd., die schon BRISCHKE und ZADDACH in ihrer Beschreibung erwähnen, ausserdem stimmt die Larvenbeschreibung vollkommen mit dem Aussehen typischer *tunicatus*-Larven überein. *sollemnis* Knw. ist eine Übergangsform zwischen beiden vorhergehenden. *semilacteus* Zadd. et Br. ist den Typen nach ebenso wie der schon früher eingezogene *laevis* Brischke ebenfalls ein Synonym. Bei *semilacteus* Zadd. ist die rote Farbe durch ein weissliches Grün ersetzt, eine durchaus nicht ungewöhnliche Erscheinung bei den Blattwespen. 3 ♀♀ e larv. an rauhblättrigen Salices vom 29. V. 1932, Grosser Kanger; 2 ♀♀ Gärkani 13.—15. V. 1933; 1 ♀ Litene 10. V. 1936; 1 ♀ Kungu-Druva 18. V. 1930.

139. *vittatus* Lep. Wie ich an dem einen ♀ aus der Koll. KONOWS, welches ENSLIN beim Aufstellen seines *Am. konowi* vorgelegen hat, feststellen konnte, ist die ENSLIN'sche Art ein Synonym von *vittatus* Lep., ebenso

müssen die Varietäten Malaises von *variabilis* Malaise eingezogen werden; der *Am. variabilis* Mal. selbst ist jedoch nicht identisch mit *vittatus* Lep. Also fallen unter die Synonyme (den Typen nach!) von *vittatus* folgende MALAISE'sche Varietäten: *sjoebloemi*, *hedstroemi*, *bergmanni*, *hulteni*. Als extreme dunkle Farbenvarietät (aber nicht als Art) kann man den *Am. arcticola* ENSLIN bestehen lassen, der sich weder im Larvenstadium noch in morphologischen Merkmale im Imaginalstadium von *vittatus* Lep. unterscheidet. In Lettland kommt die Art von Ende April bis Anfang Juni im ganzen Gebiet vor. Einige ♀♀ legten Eier in die nicht aufgerollten Blätter von *Salix aurita*.

var. *arcticola* Ensl. Adamani, Kungu-Druva, Gėrkani, Grosser Kanger, Drusti, Lejasciems, Lītene.

418. *puniceus* Christ. 1 ♂ 9 ♀♀; Mitte Mai bis Mitte Juni, Kungu-Druva, Maneli, Grosser Kanger, Lejasciems, Banuži-See, 10 km südl. von Smiltene, 12 km nördl. von Station Drusti, Lītene, Olaine.

419. *alpicola* Knw. 1 ♀ e larva vom 1. VI. 1931 Adamani. Siehe auch in der Larventabelle.

420. *amplus* Knw. 2 ♂♂ 6 ♀♀; Ende April bis Mitte Mai, Maneli, Gėrkani, Station Poli (Riga), Lītene.

421. *uliginosae* Mal. 1 ♂ 11 ♀♀; vom 10.—22. V., Grosser Kanger an *Salix*, Adamani, Lejasciems, Lītene.

422. *viduatinus* Mal. Ich stellte (Notul. Entomol. XV pg. 72, 73, 1935) diese Art falscherweise zu *viduatus* Zett., mit dem sie nicht identisch ist. Viel wahrscheinlicher ist *sagmarius* Knw. dieselbe Art, leider ist aber die Type von letzterem verloren gegangen. 1 ♀ Lītene 10. V. 1936.

445. *jahraei* Thoms. Hierher gehört *jagi* Knw. nec Zadd. Siehe in der Gattung *Nematus*.

423. *suavis* Ruthe¹⁾ forma *latiserra* Malaise. MALAISE stellte für diese Art die Gattung *Pontoprístia* auf. Letztere ist unhaltbar, worauf schon BENSON hingewiesen hat, weil sie nur auf der für einen *Amauronematus* eigentümlichen Sägescheidenform der ♀♀ basiert. *A. suavis* Ruthe weist im weiblichen Geschlecht zwei Formen auf, — eine, bei der die Säge nur im apikalen Drittel mit Randzähnen versehen ist und die eine schmalere Sägescheide besitzt (MALAISE, Entom. Tidskr. pg. 13 Fig. 42, 44, 1924), und eine andere Form, die MALAISE *latiserra* nennt und zu der als Synonym (individuelle Variet.) *brevilabris* Mal. gehört. Letztere hat eine breitere Säge, die bis zur Basis mit Randzähnen versehen ist, die Sägescheide ist hier breiter und kürzer (loc. cit. Fig. 45, 46). Heller gefärbte Tiere dieser Form benennt MALAISE *brevilabris*. *Pontopr. lapponica* Mal. ist eine

¹⁾ *Suavis* Ruthe ist ein Synonym zu *Am. amentorum* Först., der bisher in der Gattung *Pristiphora* geführt wurde (nach der Försterschen Type). Synonyme sind ausserdem die nordamerikanischen Arten *Pont. atra* Marl., *Hem. pergandei* Marl., *Pont. maura* Rohw. und *amentivora* Rohw.

belanglose, individuelle Abweichung der var. *fusca* Mal. Ich halte es für unnütz, individuelle Abweichungen mit Namen zu belegen, und ziehe deshalb *fusca* und *lapponica* ein, ebenso *romani* Mal., von der nicht zu ersehen ist, ob sie zur f. *latiserra* Mal. oder zur Stammf. gehört. Eine Zwischenform der hellsten und dunkelsten von mir gezüchteten Tiere belegt MALAISE mit dem Namen *kamtschatica*. Ich ziehe letztere ein. Meine aus *Salix repens*-Kätzchen vom V.—VI. 1925 bei Vecāki, Riga gezüchteten Tiere gehören alle zur f. *latiserra* Mal. und sind am hellsten von allen bisher bekannten Tieren gefärbt. Die hellsten haben gelbe äussere Orbiten, die Unterseite des Körpers und die Beine (ausser der Basis der Hüften) sind gelbbraun, nur der obere Rand der Mesopleuren ist geschwärzt. Seitenlappen des Pronotums breit gelb. Die Skulptur ist ziemlich variabel, konstant ist bei meinen Tieren die breite Form der Sägescheide und die bis zur Basis gezähnte Säge. Die untere Stirnwulst kann deutlich erhaben, eingekerbt oder tief und breit unterbrochen sein. Der Klypeus ist abgestutzt bis tief und kurz ausgeschnitten. 1 ♂ 23 ♀♀. 1 ♀ Riga, Nordeki 8. V. 1927 leg. Pagast; 1 ♀ 10 km süd. von Smiltene 27. V. 1935.

Gen. **Pristiphora** Latr. (**Lygaeonematus** Knw. et **Pachynematus** Knw. ex p.)

Die Gattungen *Lygaeonematus* und *Pachynematus* sind auf Arten begründet, die entwicklungsgeschichtlich oft sehr weit voneinander entfernt stehen und von denen die extremsten viel besser zu *Pristiphora* Latr. und *Nematus* Pnz. gehören. Ausserdem sind beide Gattungen viel zu unscharf von nahe verwandten abgegrenzt. Dieses hatte zur Folge, dass eine ganze Reihe von Arten in verschiedenen Gattungen beschrieben und geführt wurde, so z. B. *Lygaeon. mollis* Htg. = *Pachyn. penegalensis* Ensl., *Lygaeon. leucopodius* Htg. = *Pachyn. sagulatus* Knw., *Lygaeon. ambiguus* Fall. = *Pristiphora xanthoma* Zadd. etc. R. B. BENSON und ich stellen deshalb die grösste Zahl der Arten von *Lygaeon.* und *Pachynem.* in die Gattung *Pristiphora* Latr., der Rest gehört in die Gattungen *Nematus* Pnz. oder *Amauronematus* Knw. Näheres in meiner demnächst erscheinenden Monographie der paläarktischen Nematinen.

161. *abietina* Christ. zahlreiche ♂♂ und ♀♀ Ende Mai bis Mitte Juni, Adamani, Grosser Kanger, Lejasciems, Gērkanī, Litene. Ein grosser Teil e larva.

424. *coactula* Ruthe. Hierher gehören als Synonyme, wie ich an Hand der Typen feststellen konnte, folgende Arten: *alpinus* Thoms., *lativentris* Thoms., *corpulentus* Knw., *boreus* Knw. 1 ♀ Litene an *Salix repens* 15. V. 1936. Die Verbreitung der Art geht von Mitteleuropa über England, Schweden, Murmanküste, Dudinka am Jenissei, Obdorsk bis Kamtschatka.

425. *lichtwardti* Knw. 1 ♀ 12 km nördl. von Station Drusti 2. VI. 1935.

426. *imperfecta* Zadd. 1 ♀ Park von Liel-Platone 2. V. 1937.

427. *micronematica* Mal.¹⁾ 2 ♂♂ 1 ♀ e lar. vom 1. VI. 1932 an rauhlbl. Salix am Grossen Kanger; 2 ♀♀ e. l. vom 20. V. 1934 an jungen Salix aurita-Büschen bei Lejasciems; 5 ♀♀ e. l. vom 25. VI. 1935 auch an Salix livida, Sermukši, Gehöft Punini; 2 ♀♀ Maneli 12. V. 1929; 5 ♀♀ Riga, Vecāki 22. V. 1926 e. l. Die bisher unbekannte Larve lebt in Kolonien an verschiedenen Salix-Arten, an denen sie manchmal Kahlfrass erzeugt, geht bei Störung nicht in Schreckstellung. Das Untergesicht der erwachsenen, etwa 13 mm langen Larve ist bis zum Oberrande der Augen, die äusseren Orbiten einschliessend, weiss oder grünlich, nur der Klypeus, das Labrum und die Mandibeln sind gewöhnlich gelb. Der übrige Kopf ist dunkelgelb oder sepiafarben, mit runden, braunen Feldern, die in der Umgebung der Scheitelnahat und des Hinterrandes der Stirnplatte schwärzlich sind. Stirnplatte und ihre nächste Umgebung runzlig, sonst der Kopf glatt, aber gefeldert. Rumpf weiss oder grünlich. Basis der Thorakalbeine, Abdominalbeine, Seitenfalten und der Rücken jederseits vom dunkel durchscheinenden Rückengefäss (mit Ausnahme des ersten und letzten oder der zwei letzten Segmente) bei der lebenden Larve hellgelb. Segmente mit den üblichen schwarzen Borstenwärtchen (wie in Fig. 5), diese auf den Thorakalsegmenten nicht grösser als auf den übrigen. Afterklappe in der Mitte der apikalen Hälfte mit einem Häufchen (etwa 20) dichtstehender, schwarzer Wärtchen; ohne Cerci. Rumpf glatt glänzend. Vor dem Verspinnen ist die Larve gelblich-grau. Der pergamentartige Kokon wird in Holzritzen angelegt. Einige Larven werden von parasitären Wespen, Tachinen und Würmern befallen. Die Imagines aus Lettland sind alle heller gefärbt als die Typen aus Kamtschatka. Die hellste mir bekannte Färbung des ♀ ist: Schwarz; weiss sind das Untergesicht bis zur Fühlerbasis, die Orbiten, die Beine, Kosta und Stigma, Pronotum und Tegulae. Gelb sind die Unterseite des Thorax, des Abdomens, die Sägescheide und das Mesosternum; Tarsen und Spitze der Hintertibien gebräunt. Weisslichgelb sind die Seiten der ersten drei Tergite, die Umrandung des Skutellums und der Mesothorakalloben. Hinterand der Tergite schmal weiss. Die hellste mir bekannte Färbung des ♂ ist: Schwarz; gelb sind das Untergesicht bis zum Stirnhöcker, die Orbiten an der oberen Augenecke, das Pronotum, Tegulae, Beine, Genitalien, Genitalklappe und Flecken in der Mitte der Sternite. Schenkel auf der Unterseite schwarz liniert. Mitteltarsen an der Oberseite, Tarsen und Ende der Tibien der Hinterbeine braun, ebenso Kosta und Stigma. Verbreitung: Torne Träsk (Schwed.), Lettland, Dudinka am Jenissei, Kamtschatka, Ostpreussen.

166. *quercus* Htg. Bisher nahm man an, dass die Larve nur an *Vaccinium myrtillus* lebe, an dem ich sie selbst gezüchtet habe. Den 28. VII.

¹⁾ *micronematica* Mal. ist nur eine dunkle Varietät von *lanifica* Zadd, wie mich die Untersuchung der Type lehrte. (Zusatz während der Drucklegung).

1936 gelang es mir aber, bei Litene eine Larve an *Betula pubescens* gross-zuziehen, die im nächsten Frühjahr ein ♀ ergab.

428. *alnivora* Htg. 15 ♂♂ 1 ♀ von Herrn Cinovskis im Kreise Liepaja bei der Station Susta am 30. VI. 1935 gefangen. Verbreitung: Karlsruhe i. Bad., Bremen, Lettland, S.-Finnland, Schweden, Kaukasus, Orenburg, Toboljsk, Tomsk, Balagansk, Blagowestschensk, Kamtschatka.

Arge Schrank

197. *nigripes* Retz. (*enodis* auct. nec. L.) Es ist Cinovskis gelungen, 1 ♀ dieser Art endlich auch in Lettland, Tadaiki (zwischen Durbe und Grobina) 13. V. 1934 zu fangen.

205. *dimidiata* Fall. var. *aeneoviridescens* Bisch. Am Kanieris-See bei Kemeru war die Art sehr zahlreich vertreten. Ende Juni 1937 gelang es mir, 2 ♀♀ und 1 ♂ der genannten var. zu fangen, von denen das eine ♀ ganz schwarzgrünes Abdomen wie das ♂ hatte. Diese dunkle Form kann sehr leicht mit *Arge ustulata* L. verwechselt werden, falls diese, was gar nicht selten der Fall ist, ganz schwarzbraunes Stigma hat. Die ♀♀ beider Arten kann man dann dadurch unterscheiden, dass die *ustulata*-♀♀ bei verdunkeltem Stigma schwarze Tibienspitzen und Tarsen haben, ausserdem ist der Vorderrand der Diskoidalzelle höchstens halb so lang wie der Hinterrand der Kubitalzelle im Hinterflügel, bei den *aeneoviridescens*-♀♀ dagegen sind höchstens die letzten Tarsenglieder der Hinterbeine braun, und der Vorderrand der Diskoidalzelle ist gewöhnlich nur um zwei Fünftel kürzer als der Hinterrand der Kubitalzelle. Die ♂♂ sind bedeutend leichter zu unterscheiden, beim *ustulata*-♂ sind die Fühler zweimal länger, als der Kopf von oben über den Augen breit ist, und die äusseren Haltezangen der Genitalkapsel sind an der Spitze schräg abgestutzt, Fig. 7, beim *aeneovirid.*-♂ beträgt die Fühlerlänge 2,5 Kopfbreiten, und die Haltezangen sind löffelförmig zugespitzt, Fig. 6. Die Form des Penis ist nicht konstant und kann zu systematischen Zwecken nicht verwandt werden.

Pamphilius Latr.

429. *latifrons* Fall. 1 ♀ Kanieris-See, Antini, 7. VI. 1937.

De till *Phyllodecta s. str.* (Col., Chrysom.) hörande arternas utbredning i Fennoscandia orientalis.

Av

Harald Lindberg

(Med 4 fig. och 4 kartor)

Den 18. april senaste vår (1937) företog jag en exkursion till Elfvik i Esbo, ej långt från Helsingfors. Vid sällning av löv på en, endast några meter från havet och så gott som på dess nivå belägen mindre fläck, från vilken snön nyligen smultit, anträffades bland talrika andra skalbaggar även ett exemplar av en *Phyllodecta*-art, vilket vid närmare undersökning visade sig tillhöra *Phyllodecta polaris* Sp.-Schneid. Den 2. maj besöktes platsen, som nu helt befriats från snötäcket, ånyo. Med slaghåv erhöles vid detta tillfälle på invid stranden växande videbuskar (*Salix phylicifolia*), vilka ännu ej lämnat sin vintervila, 8 exemplar. Alla de funna individerna tillhörde likaledes *Ph. polaris*.

Föranledd av detta överraskande fynd i närheten av Helsingfors av en skalbaggsart, vilken beskrivits från de nordligaste delarna av Norge och vilken ansetts tillhöra högfjällens fauna, har jag underkastat allt mig tillgängligt material av *Phyllodecta s. str.* en ingående granskning för att utröna, huruvida denna art möjligen har en vidsträcktare utbredning i landet. *Ph. polaris* har även hos oss ansetts föga skild från *Ph. vitellinae* (jfr bl. a. L. BRUNDIN, Die Coleopteren des Torneträskgebietes, s. 401). Under detta namn har den även så gott som utan undantag gått i de samlingar jag haft tillfälle att genomgå. I Universitetets entomologiska museums inhemska samling stodo under namnet *Ph. polaris* endast 3 exemplar från Enontekis lappmark (alla av sent datum, intet bestämt av J. SAHLBERG). Av nämnda exemplar tillhörde blott ett *Ph. polaris*, de två andra voro *Ph. vitellinae*. Talrika andra exemplar av *Ph. polaris* i nämnda samling voro bestämda till *Ph. vitellinae*, några även till *Ph. laticollis* samt ett till *Ph. atrovirens*.

Förutom 500 exx. (*Ph. vitellinae* 230, *atrovirens* 110, *polaris* 83, *laticollis* 77) från Finland i coll. Lindberg, och c:a 150 exx. i Entomologiska museets samling ha de samlingar, som tillhöra mag. W. HELLÉN, dr R. KROGERUS, dr C. V. NUMERS, arkitekt G. STENIUS, prokurist S. STOCKMANN och dr O. WELLENIUS vänligen ställts till mitt förfogande. På grundvalen av detta rätt rika material är föreliggande lilla studie utarbetad. Utbredningskartorna torde tack vare det genomgångna materialets storlek giva en riktig föreställning om de 4 arternas utbredning inom de västra delarna av Fennoscandia orientalis. Från ryska delen föreligger, såsom naturligt är, ett mycket sparsammare material, varför kartorna rörande denna del av området endast lämna en ofullständig bild av resp. arters utbredning.

Ph. vitellinae är allmänt utbredd över hela området, från Åland till de högsta delarna av fjällen i Enontekis lappmark. Den uppträder överallt ymnigt, främst på de mera glattbladiga videarterna, framför allt på *Salix phylicifolia*, men även ofta på asp.

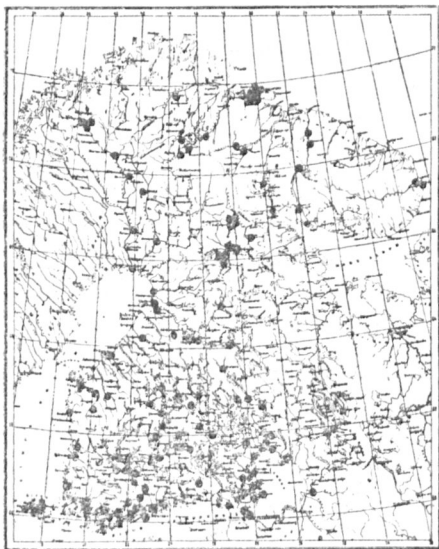
Ph. polaris har en högst märklig utbredning i Finland. Förutom vid Elfvik i Esbo är den tagen på flere ställen i trakterna kring Lojo sjö, i Yläne och Nakkila i Satakunta, alla dessa orter belägna i SW Finland. Vidare föreligga exemplar från Kurikka i södra Österbotten, från Uleåborg och trakten strax söder om Uleträsk. Från Kuusamo norrut är den spridd ända upp till regio alpina inom Enontekis lappmark. Egendomligt nog synes arten saknas inom Petsamo området, varest dock stora insamlingar äro gjorda. Alla de c:a 80 *Phyllosecta*-exemplar jag sett från många fyndorter i Petsamo tillhöra *Ph. vitellinae*. *Ph. polaris* förekommer på *Salices*, såväl låglands- som fjällarter. Vid Pellonkylä träsk i Karislojo uppträdde den vid ett besök (19. aug. 1936) i otrolig mängd på *Salix phylicifolia*. Senaste sommar fann jag den på några ställen vid västra delen av Lojo sjö, alltid på videbuskar nära sjöstranden; även tillsammans med *Ph. vitellinae*. I de inre och östra delarna av södra och mellersta Finland saknas *Ph. polaris* fullständigt. Till denna uppfattning har jag kommit efter det att jag funnit, att av de hundratal exemplar från mer än 100 fyndorter inom nämnda delar av landet ej ett enda tillhört *Ph. polaris*, utan någon av de andra *Phyllosecta*-arterna. I södra och mellersta Finland har arten således en utpräglat W utbredning.

Ph. laticollis är spridd över hela sydligaste Finland. I de inre delarna av landet synes den vara sällsynt; nordligast är den där tagen i Viitasaari och i trakten av Kuopio. Vid Bottniska viken går den i likhet med många växter och andra djurarter längre norrut, till Uleåborgstrakten. En isolerad fyndort finnes strax ovanför Ruskeakallio på norra stranden av Paana-järvi sjö i Kuusamo. Längre norrut saknas *Ph. laticollis* fullständigt. Den lever även hos oss på asp.

Ph. atrovirens, vår sällsyntaste art, är utbredd i södra Finland. I det inre av landet går den till trakterna strax norrom Tavastehus och Villmanstrand, vid Bottniska viken något längre norrut, till Sastmola. Den är även känd från trakterna kring Onega sjö i ryska Karelen. En isolerad fyndort ligger vid Vuorikylä i östra delen av Salla socken, Ks, ej långt från gränsen till Ryssland. Även denna art lever på asp. Den förekom synnerligen rikligt på unga aspar under juni 1937 invid Ekeberga på Jalassaari holme i Lojo.

I coll. Lindberg finnas exemplar av de behandlade arterna från följande orter utom Fennoscandia orientalis:

Ph. vitellinae: Köpenhamn, Sk. Ringsjön, VG. Skövde o. Varnhem, Boh. Strömstad, Sdml. Huddinge, Dalar. Mora o. Sollerö, Jämtl. Storlien, Torne

1. *Ph. vitellinæ* L.

2. *Ph. polaris* Sp.-Schneid.

3. *Ph. laticollis* Suffr.

4. *Ph. atrovirens* Cornel.

Lpm. Abisko, Skärvö och Syd-Varanger i norra Norge samt från Estland, Lettland, Skottland, Irland, Schlesien, Steiermark och Kaukasus.

Ph. polaris: Tromsö och Hammerfest (Sparre-Schneider); Dovre, Fokstua (Håkan Lindb.); Jämtland, Storlien (Håkan Lindb.); Quell. d'Irbut (Irbit i Perm, Ö om Ural).

Ph. laticollis: Sk. Arild, Örebro, Huddinge (Sverige); Killin (Skottland); Ormsö (Estland); Wiesbaden (Tyskland).

Ph. atrovirens: Sk. Arild, VG. Örby, Göteborg, Örebro, Stockholm, Huddinge (Sverige); Storfjord i Saltdalen (Norge); Riga (Lettland) samt 3 orter i Tyskland.

Nedan uppräknas alla de fyndorter inom Fennoscandia orientalis, varifrån jag sett exemplar.

1. *Ph. vitellinae* L. (Karta 1).

Al, Ekerö (Hellén); Finström (Weurlander, Stenius, Forsius, H. Ig, H. L., P. H. L.¹⁾); Jomala (Forsius); Hammarland (Frey, Forsius); Sund (Frey); Saltvik (H. L.). — Ab, Nystad (Cajander); Åbo (Ingelius); Pargas (Reuter); Bjärnä (Hellén); Karislojo (J. Sb., Hellén, Krog.); Sammatti (Krog.); Lojo (Krog., Stockmann, H. Ig, H. L., P. H. L.); Pojo (J. Sb.); Vichtis (Stenius, H. L.). — N, Ekenäs (Wellenius); Fagervik (Hisinger); Tvärminne (H. L.); Karis (H. Ig); Esbo (Haglund, Stenius, Stockmann, Hellén, v. Numers, H. L.); Helsingfors (J. Sb., Stenius, Hellén, Krog., H. L.); Helsing (Federley, Stockmann, v. Numers); Hoplaks (Haglund, Ingelius); Nurmijärvi (H. L.); Kyrkslätt (Stenius); Borgå (H. Ig); Sibbo (Stenius); Pernå (Krog.). — Ka, Räisälä (Hellén). — Ik, Kuolemajärvi (Ivaschinzeff); Valkjärvi (P. H. L.); Rautus (Krog., H. Ig, P. H. L.); Sakkola (Stenius, Hellén, Krog., P. H. L.); Mola (Stenius); Metsäpirtti (Stenius, Krog., Wellenius, Hellén, P. H. L.); Pyhäjärvi (Stenius, Hellén, Krog.); Terijoki (Hellén, Krog.). — St, Björneborg (Lönnmark); Karkku (Sjöblom, Hellén); Pärmar (Wikström). — Ta, Hausjärvi (Stenius); Sysmä (Hellén); Janakkala (P. H. L.); Padasjoki (Ehnberg); Sääksmäki (Woldstedt); Akkas (Woldstedt); Hattula (v. Essen); Tammerfors (Woldstedt); Korpilaks (J. Sb.). — Sa, Luumäki (v. Numers); Mäntyhärju (Levander); Kangasniemi (Sundman); St. Michel (Ehnberg); Taipalsaari (Ehnberg); Rantasalmi (Westerlund). — Kl, Jaakkima (J. Sb.); Kexholm (J. Sb.); Impilaks (v. Essen); Kirjavalaks (Poppus); Uguniemi (Niklander); Sordavala (Woldstedt, H. L.); Salmis (v. Bonsdorff, Woldstedt); Suistamo (Hammarström). — Kol, Sermaks (Levander); Petrosawodsk (Günther). — Oa, Vasa (Woldstedt); Ylistaro (Nordman); Lappo (Woldstedt); Kurikka (Leikko); Närpes (Nordman). — Tb, Vesanto (Sucksdorff); Jyväskylä (Sucksdorff, Woldstedt); Saarijärvi (P. H. L.); Suolahti (P. H. L.); Viitasaari (P. H. L.). — Sb, Jorois (P. H. L.); Suonenjoki (Laitinen); Kuopio (Wellenius). — Kb, Haapalaks (Natunen); Kontiolaks (Woldstedt); Ilomants (Woldstedt); Eno (Woldstedt). — Kon, Jalguba (J. Sb.); Velikaja-Guba (Poppus). — Om, Gamla Karleby (Hellström); Kestilä (Sundström); Oulainen (Kanerva). — Ok, Kajana (Aro); Suomussalmi (Hellén); Kuhmoniemi (Valle).

¹⁾ H. Ig = Harald Lindberg, H. L. = Håkan Lindberg, P. H. L. = Pär Harald Lindberg.

— Ob, Kempele (Wuorentaus); Uleåborg (P. H. L.); Ii (H. L.); Torneå (H. L.); Rovaniemi (Lindén, J. Sb., H. L.); Pello (Munsterhjelm). — Ks, Kuusamo (Montell, Aro, Stenius, H. Lg, P. H. L.), Paanajärvi (Krog., Hellén, Wellenius); Salla (Stockmann, Krog.), Pyhäkuru (Stenius), Vuorikylä (Hellén). — Kk, Soukelo (J. Sb.). — Lkem, Kittilä (Poppius); Muonio (Stenius). — Le, Kilpisjärvi (Frey, Stenius), Saana fjäll (Frey, H. L.), Malla fjäll (Frey, H. L.), Enontekis (Stenius, H. L.). — Li, Ivalojoiki (J. Sb., Poppius), Ivalo (Hellén, H. L.); Utsjoki (Hellén); Enare (Poppius), Patsjoki (Poppius). — Lps (Storå, H. L.), Trifona, Kuvernööri, Vuoremi, Koltaköngäs, Salmijärvi, Vaitolahti, Pummanki, Yläluostari (Hellén). — Lim, Kandalakscha (J. Sb., Edgren); Umba (Levander); Dschyn (Edgren); Chibinä (Edgren); Konosero (Kihlman). — Lt, Nuortjärvi (Poppius); Fl. Lutto (Poppius). — Lmur, Voroninsk (Edgren, Kihlman). — Lp, Ponoj (Palmén, Montell).

2. *Ph. polaris* Sp.-Schneid. (Karta 2).

Ab, Karislojo (J. Sb., Hellén), Pellonkylä (H. Lg, P. H. L.); Lojo (Luther), Storön (H. Lg), Jalassaari (H. Lg, H. L.); Vichtis (H. L.). — N, Karis, Hållsnäs (H. Lg); Esbo, Elfvik (H. Lg). — St, Yläne (F. Sahlb.); Nakkila (Wikström). — Oa, Kurikka (?). — Ok, Vuolijoki (J. Carpelan, v. *erythrocnemis* J. Sb.) — Ob, Uleåborg (Wuorentaus, v. *erythrocnemis* J. Sb.); Pello (Munsterhjelm). — Ks, Kuusamo (Vainio, J. Sb.), Paanajärvi, kärr vid Tunturilampi, c. 400 m (Krog.), Paanajärvi (H. Lg, v. *erythrocnemis* J. Sb.), Salla, (Stockmann). — Lkem, Sodankylä (Eurén, Sandman); Kittilä (Sandman, Krog.); Muonio (Mäklin, Montell). — Le, Enontekis (H. L., Stenius), Kilpisjärvi (Stenius), Malla fjäll (H. L.), Saana fjäll (H. L.). — Li, Saariselkä (Poppius); Utsjoki (Hellén). — Lim, Konosero (Levander). — Lv, Kusräka (Levander). — Lt, Fl. Nuorti (Lindén), fl. Lutto (Poppius), Nuortjärvi (Poppius), Kola (Envald).

3. *Ph. laticollis* Suffr. (Karta 3).

Al, Ekerö (H. Lg); Hammarland (H. Lg); Saltvik (H. Lg, P. H. L.); Föglö (Forsius, Hellén). — Ab, Nystad (Hellén); Åbo (Stenius); Pargas (Ingelius, E. Reuter); Pojo (J. Sb.); Karislojo (Krog.); Sammatti (Krog.); Lojo (Krog., Hellén, H. Lg, H. L., P. H. L.); Vichtis (Stenius). — N, Hangö (Krog.); Ekenäs (Sundström, Wellenius); Karis (H. Lg, H. L., P. H. L.); Helsingfors (J. Sb., Hellén); Helsingfors (Federley, Hellén, Stockmann, H. L., P. H. L.); Esbo (Stockmann); Sibbo (Stockmann); Pernå (Nordström). — Ka, Langinkoski (P. H. L.); Viborg (Stenius). — Ik, Kuolemajärvi (Ivaschintzeff, P. H. L.); Nykyrka (H. Lg, P. H. L.); Pyhäjärvi (Stenius, P. H. L.); Sakkola (Hellén, H. Lg); Metsäpirtti (Hellén, Wellenius); Rajajoki (Hellén); Terijoki (Hellén); Kivinebb (Krog.). — Ta, Sysmä (Hellén); Teisko (J. Sb.); Sääksmäki (Woldstedt); Lempäälä (Grotenfelt); Hauho (Hellén). — Sa, Luumäki (v. Numers); Kristina (Linnaniemi). — Kl, Jaakkima (J. Sb.); Valamo (Woldstedt, Hammarström); Sordavala (Woldstedt, Stenius, H. L.); Suistamo (Hammarström). — Kol, Petrosawodsk (Günther). — Oa, Lappo (Woldstedt). — Tb, Viitasaari (P. H. L.). — Sb, Kuopio (Wellenius). — Om, Gamla Karleby (Hellström). — Ob, Uleåborg (Mus. fenn.). — Ks, Paanajärvi, kärr strax ovan Ruskeakallio (Krog.).

4. *Ph. atrovirens* Cornel (Karta 4).

Ab, Tövsala Wikström); Nystad (Hellén); Pargas (Ingelius); Lojo (Krog.), Jalassaari (H. Lg, P. H. L.); Karislojo (Krog.). — N, Ekenäs (Wellenius);

Tvärminne (Hellén); Helsinge (Hellén, Stockmann); Sibbo (Stockmann); Helsingfors (J. Sb., Wellenius). — Ik, Pyhäjärvi (Thuneberg); Sakkola (J. Sb.). Valkjärvi (P. H. L.); Mola (H. Lg). — St, Sastmola (Wikström); Yläne (J. Sb.) — Ta, Hausjärvi (Stenius); Hauho (Hellén); Akkas (Woldstedt). — Sa, Luumäki (v. Numers); Joutseno (Thuneberg). — Kol, Petrosawodsk (Günther). — Ks, Salla, Vuorikylä (Hellén).

Av de till denna uppsats bifogade kartorna liksom av de meddelade fyndorterna framgår med önskvärd tydlighet huru olika utbredning de behandlade arterna ha inom det östfennoskandiska naturhistoriska området. *Ph. vitellinae* är den enda, som är allmänt och likformigt utbredd över hela området. Lika spridd synes den vara över hela Norden samt största delen av Europa och N-Asien. *Ph. polaris* upptages i Winklers katalog endast från Norge. Den synes vara olikformigt utbredd över den nordliga delen av Fennoscandia orientalis samt förekommer även på några spridda ställen i västra Finland ända ned till Lojo och Esbo, där den förekommer på videbuskar på en låg havsstrand. I Norge är den spridd, särskilt i de norra delarna av landet. I manuskriptet till den nya nordiska skalbaggs katalogen uppgives arten även för Svenska Lappmarken; i coll. Lindberg finnes ett exemplar från Storlien, Jämtland. Systematiskt står arten närmast *Ph. tibialis* Suffr., en form som är spridd på kontinenten från norra Italien till Livland och Danmark. Denna sistnämnda art, som skiljer sig från *Ph. polaris* bl. a. genom mycket längre kroppsform och betydligt längre kloleder (penis hos båda arterna är lika, hos bägge är 1. tarsleden på framfötterna hos ♂ lika bred som den 3. leden), uppträder, ehuru mindre ofta, med skenben och stundom även tarser i större eller mindre utsträckning rödgula (enligt Reitter artens stamform). Även i detta avseende råder likhet mellan *Ph. polaris* och *Ph. tibialis*. Av den förra förekommer nämligen även, ehuru mycket sällan, exemplar med mer eller mindre rödgula skenben, tarserna äro i regel mörkare. I museets samling finnes ett sådant exemplar från Uleåborg (Wuorentaus). Detta har av J. Sahlberg i samlingen betecknats som *Ph. vitellinae* var. *erythrocnemis*. Denna varietet finnes tidigare icke omnämnd i tryck. Samma ljusbenta form föreligger även från Vuolijoki, på södra sidan av Uleträsk samt från trakten av Paanajärvi i Kuusamo. Det förtjänar anmärkas, att alla 3 fyndorterna för den ljusbenta formen av *Ph. polaris* ligga inom mellersta delen av artens utbredningsområde hos oss, ett område, som uppvisar ett stort antal växt- och djurformer av östligt ursprung. I coll. Lindberg finnes ett exemplar från »Quell. d. Irbit»¹⁾ av en *Phyllodecta*-form, som jag för många år sedan erhöll från Edm. Reitter under namnet *Ph. latipes* Reitt. Detta namn finnes ej i Winklers katalog, varför man måste antaga, att det är tillfälligt givet och ej publicerat.

¹⁾ Ortbeteckningen avser utan tvivel floden Irbit, som ligger vid 57° n. br. i guv. Perm, på östra sidan av Ural.

Exemplaret (♂) från Perm har skenbenen helt och hållet rödgula, även tarserna ljusare, men är i alla andra avseenden fullkomligt identiskt med den ljusbenta formen av *Ph. polaris* (v. *erythrocnemis* J. Sb.). Förekomsten vid Ural ger vid handen, att *Ph. polaris* invandrat till Finland och Skandinaviska halvön österifrån. Den är således ej endemisk för Fennoscandia, vilket man tidigare kunde ha förmodat, utan hör till de östliga element, på vilka vårt land och norra delen av Skandinaviska halvön äro så rika. Huru förekomsterna långt nere i södra Finland skola uppfattas, är svårt att avgöra. Vi ha knappast, åtminstone icke inom vår växtvärld, någon art, som skulle uppvisa en liknande utbredning, med huvuduppträdandet i norr och spridda långt från varandra belägna fyndplatser i landets västra delar, ända ned till stranden av Finska viken. Det finnes väl knappast någon annan förklaring till denna egendomliga utbredning än att betrakta förekomsterna i västra och sydliga Finland såsom reliktförekomster från långt tillbaka belägna skeden av vårt lands utveckling.

Som senare invandrare till vårt land måste *Ph. laticollis* och *atrovirens* betraktas. *Ph. laticollis* är utbredd i Europa och Sibirien, *P. atrovirens* synes vara sällsyntare och inskränkt huvudsakligen till Nord- och Central-Europa. Dessa visa i stort sett en likartad utbredning inom Fennoscandia orientalis, den senare dock en mera sydlig. Båda uppvisa en långt från den sammanhängande utbredningen belägen nordlig fyndort, *Ph. laticollis* en vid Paanajärvi i Kuusamo och *Ph. atrovirens* en vid Vuorikylä i Salla. Nämda fyndorter ligga nära intill gränsen mot Ryssland. Till dessa trakter måste de båda arterna ha invandrat från Vita havs hållet för mycket länge sedan, under en tid med varmare klimat. De böra därför betraktas som relikter på sina nuvarande fyndplatser. Både Vuorijärvi- och Paanajärvi-trakten hysa ett rätt stort antal växtformer av mera sydlig prägel, vilka saknas i de högre belägna omgivningarna. De nämnda områdena ha utgjort vikar av Vita havet under dess sötvattensskede (ASTRID CLEVE-EULER, Terra, 1934, N:o 2). På grund av sammansättningen av mikrofloran i flere provserier, tagna under en av mig företagen resa i trakterna mellan Vuorijärvi i Salla och Vita havet, uttalade jag redan 1915 (Översigt af F. Vet.-Soc. Förh., Bd. LVIII, 1915—1916, Afd. C, N:o 2), ehuru icke alldeles bestämt, den uppfattningen, att Vita havet, i likhet med Östersjön, genomgått ett sötvattensskede. Vid bearbetningen av de hemförda proven hade det nämligen visat sig, att avlagringar med saltvattensorganismer uppträdde först på låg nivå (30—40 m) över Vita havets nuvarande yta, medan hela den långa sträckan upp till Vuorijärvi uppvisade avlagringar avsatta i sött vatten. Spridningen av en stor del växt- och djurarter skedde synbarligen längs de gamla kusterna vid Vita havet på samma sätt som vid Finska och Bottniska vikarna, och den huvudsakliga invandringen av mera värmeälskande former skedde främst under slutet av Ancyclus-tiden. Från denna tid härstamma

med all sannolikhet de värmefordrande växt- och djurformerna inom de lägre belägna östligaste delarna av Kuusamo och Salla. Till denna avlägsna tid ville jag sålunda även förelägga invandringen av *Ph. laticollis* och *atrovirens* till deras isolerade nordligaste fyndplatser.

1. *Ph. vitellinae* 2. *Ph. atrovirens* 3. *Ph. laticollis* 4. *Ph. polaris*

Då de nu behandlade arterna mycket ofta blivit sammanblandade torde följande bestämningstabell vara på sin plats. Av varje art äro penispreparat gjorda på många exemplar härstammande från olika fyndorter i olika länder. Penis är hos de skilda arterna mycket konstant till formen.

I. Antenner kortare, nästsista lederna knappt längre än breda, uddleden kortare, kroppen kullrig, panna plan, täml. grovt punkterad, 1. tarsleden på framfötterna hos ♂ mycket smalare än 3. leden.

1. Större (4—5 mm), blå, grön eller bronsfärgad, punktstrimor grövre, glesare, thorax' sidor ej insvängda, penis större och bredare med bred, avrundad spets (fig. 1). På vide och asp. *Ph. vitellinae* L.
2. Mindre (3.5—4 mm), svartgrön, punktstrimor tätare, finare, thorax' sidor något insvängda, penis mindre och smalare, med liten, avsatt, trubbig spets (fig. 2). På asp. *Ph. atrovirens* Cornel.

II. Antenner längre, nästsista lederna mycket längre än breda, uddleden längre.

1. Kortare, bredare, kullrig, blå, pannan mycket fint punkterad, med tydlig bred fåra, ej chagrinerad, vanl. något glesare och grövre punktstrimor, 1. tarsleden på framfötterna hos ♂ mycket smalare än 3. leden, penis sedd från sidan mycket starkt böjd (halvcirkelformigt), med lång öppning med något rundade sidor och avrundad spets (fig. 3). På asp. *Ph. laticollis* Suffr.
2. Längre, smalare, med mera parallela sidor, låg, svagt kullrig, till färgen varierande som *Ph. vitellinae*, pannan täml. grovt punkterad, \pm tydligt chagrinerad, utan fåra, täta och fina punktstrimor, 1. tarsleden på framfötterna hos ♂ så bred eller obetydligt smalare än 3. leden, penis sedd från sidan mycket svagare böjd, med kort öppning och framåt avsmalnande med raka eller något insvängda sidor, spetsen tvärt avskuren (fig. 4). På vide.

Ph. polaris Sp.-Schneid.

Finlands *Gyrophæna*-arter (Col., Staph.) och deras utbredning inom landet.

Med 16 kartor och 15 figurer.

av

Harald Lindberg.

Under senaste tiden ha ett par synnerligen förtjänstfulla uppsatser behandlande skalbaggs släktet *Gyrophæna* Mannh. publicerats: A. STRAND, »Die nordischen *Gyrophæna* Mannh., mit Beschreibung von zwei neuen Arten» (Norsk Entomol. Tidsskr. III, H. 6, 1935) och W. WÜSTHOFF, »Beitrag zur Kenntnis der europäischen Arten der Gattung *Gyrophæna*» (»Decheniana», Bd. 95 B, 1937, herausgegeben von Naturhist. Verein der preussischen Rheinlande und Westfalens). På basen av dessa uppsatser har jag underkastat materialet i coll. Lindberg en förnyad granskning. Samtidigt har jag reviderat det material från Fennoscandia orientalis, som finnes förvarat å Universitetets entomologiska museum, ävensom det, som ställts till mitt förfogande av mag. W. HELLÉN, dr E. KANGAS, dr R. KROGERUS, dr E. NESSLING, dr C. VON NUMERS, arkitekt G. STENIUS, prokurist S. STOCKMANN och dr O. WELLENIUS. För vänligt tillmötesgående frambäres ett varmt tack. Till herr A. STRAND, Oslo, som granskat av mig bestämt material och som genom sin grundliga kännedom av detta kritiska släkte i hög grad underlättat mitt arbete står jag i särskild tacksamhetsskuld.

Inalles har jag granskat c. 1.400 individ, av dessa något mer än 800 i coll. Lindberg. En god bild av de olika arternas uppträdande i landet ger följande tabell upptagande det inhemska *Gyrophæna*-materialet i coll. Lindberg.

G. pulchella	39 exx.	G. lævipennis	165 exx.
— affinis	190 »	— joyioides	35 »
— nana	90 »	— Joyi	2 »
— Williamsi	14 »	— Poweri	24 »
— orientalis	2 »	— minima	55 »
— gentilis	3 »	— strictula	135 »
— bihamata	12 »	— manca	7 »
— fasciata	0 »	— boleti	45 »

Det övervägande antalet exx. i coll. Lindberg stannar från de rika trakterna kring Lojo sjö, varifrån icke färre än 13 av landets 16 arter äro kända. I denna trakt insamlade jag senaste sommar särskilt talrika exemplar av den

förövrigt rätt sällsynta *G. strictula*, som stundom uppträder massvis på den på ek växande svampen *Dædalea quercina*, för att erhålla en säker uppfattning av arten.

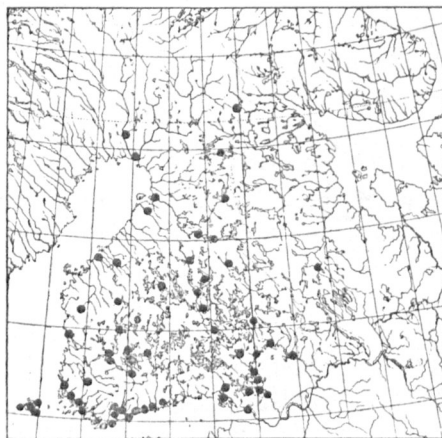
I följande tabell har jag sammanställt antalet av mig kända fyndorter för de olika arterna. Härvid är att märka, att som en fyndort räknas en trakt, vanligen en socken, varifrån dock ofta flere personer ha kunnat insamla en art upprepade gånger och på många olika fyndplatser.

<i>G. nana</i>	68 fyndorter	<i>G. Williamsi</i>	8 fyndorter
— <i>affinis</i>	52 »	— <i>Poweri</i>	7 »
— <i>boleti</i>	47 »	— <i>joyioides</i>	6 »
— <i>lævipennis</i>	45 »	— <i>gentilis</i>	5 »
— <i>strictula</i>	20 »	— <i>minima</i>	4 »
— <i>pulchella</i>	14 »	— <i>orientalis</i>	3 »
— <i>bihamata</i>	11 »	— <i>Joyi</i>	2 »
— <i>manca</i>	9 »	— <i>fasciata</i>	1 »

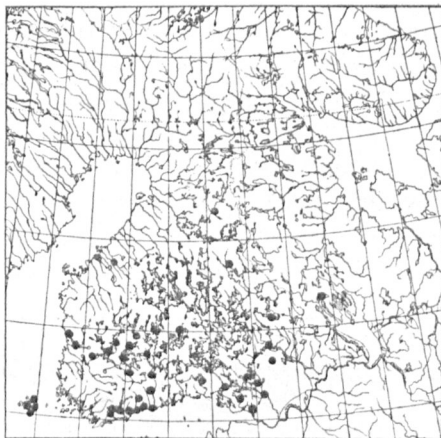
Av ovanstående tabell framgår huru sällsynta många av våra arter äro. Endast av 7 arter känner jag flera än 10 fyndorter inom Fennoscandia orientalis. De allra flesta ha en utpräglat sydlig utbredning inom området, endast *G. nana* och *boleti*, den senare med endast 1 fyndort, överskrider 64. breddgraden. Ingen art är känd från Lappland. De närslutna kartorna, upptagande de av mig kända fyndorterna för de skilda arterna, visa dessas utbredning inom vårt naturhistoriska område.

1. *G. pulchella* är nordligast funnen i Leppävirta (Sb.).
2. *G. affinis*' nordligaste fyndort är Sotkamo (Ok).
3. *G. nana* till Övertorneå (Ob) och Salla (Ks).
4. *G. Williamsi* synes ha en övervägande västlig utbredning, nordligast känd från Vetil (Om).
5. *G. orientalis* känd endast från Valkjärvi (Ik), Lampis (Ta) och Luumäki (Sa).
6. *G. gentilis* känd endast från sydligaste delarna av landet.
7. *G. bihamata* går något längre mot norr, till Pälkäne (Ta) och Jorois (Sb).
8. *G. fasciata* är vår sällsyntaste art, endast 1 indiv., insamlat för många 10-tal år sedan i Yläne (St) av Mannerheim, är känt.
9. *G. lævipennis* är spridd upp till Nilsä (Sb) och Vetil (Om).
10. *G. joyioides* endast i sydliga Finland, nordligast i Pälkäne (Ta).
11. *G. Joyi* känd endast från Linna i Helsinge och Nykyrka (Ik).
12. *G. Poweri* sällsynt i sydligaste delarna av landet.
13. *G. minima* sällsynt i sydligaste delarna av landet.
14. *G. strictula* spridd upp till Vetil (Om) och Onega Karelen.
15. *G. manca* sällsynt till Ruovesi och Korpilahti (Ta) och Onega Karelen.
16. *G. boleti* spridd ända upp till Hyrynsalmi (Ok).

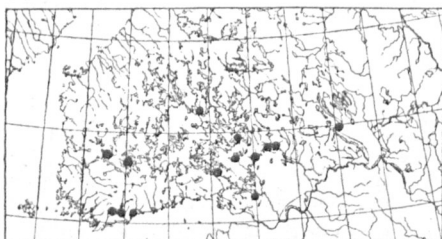
Från Åland äro endast 3 arter (*G. affinis*, *nana* och *boleti*) kända; exkurren-terna där ha tydligen försummat att undersöka vad svamparna ha att bjuda

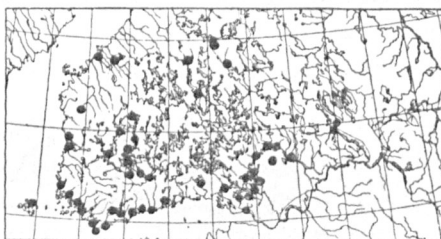
3. *G. nana*

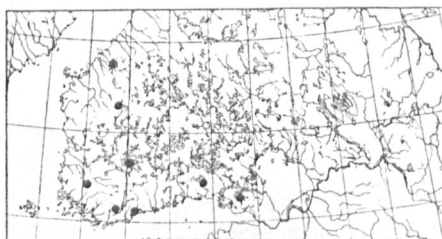
16. *G. boleti*

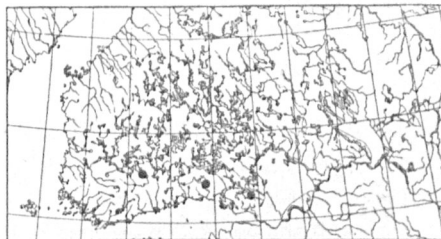
1. *G. pulchella*

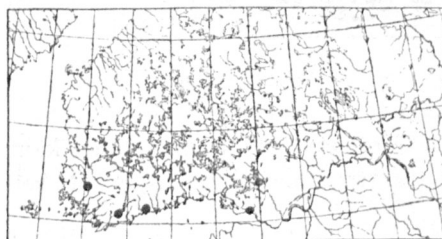
2. *G. affinis*

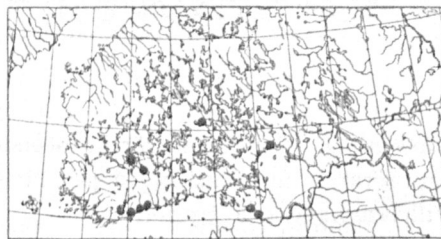
4. *G. Williamsi*

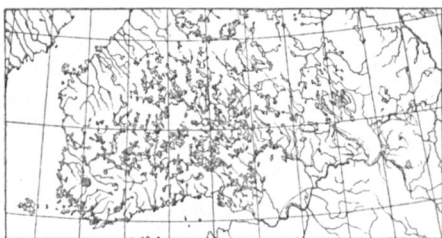
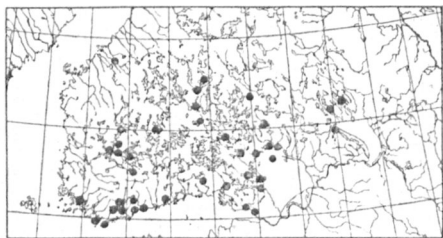
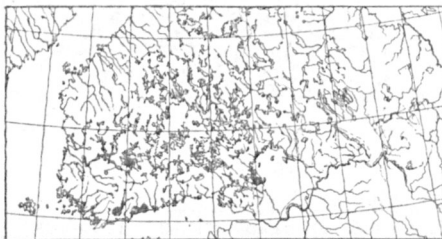
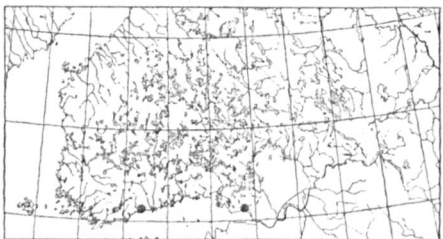
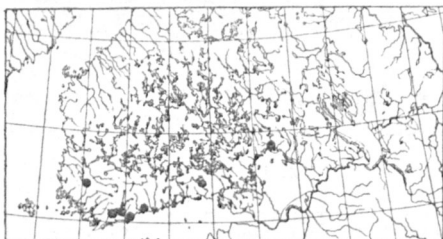
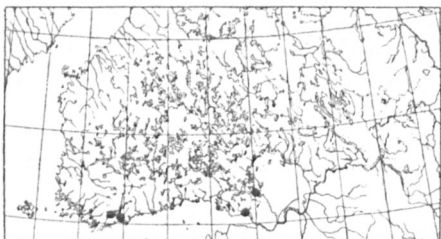
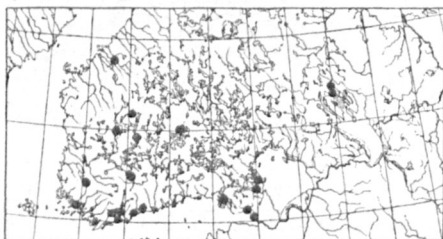
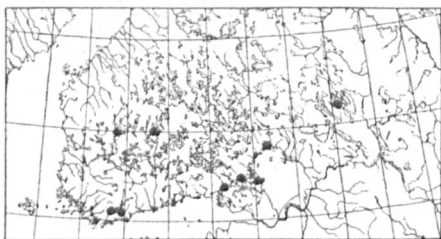
5. *G. orientalis*

6. *G. gentilis*

7. *G. bihamata*

8. *G. fasciata*9. *G. laevipennis*10. *G. joyioides*11. *G. Joyi*12. *G. Poweri*13. *G. minima*14. *G. strictula*15. *G. manca*

i insektväg. Österbotten är i avseende å *Gyrophæna*-faunan lika dåligt känt som rörande andra insektgrupper, likaså trakterna mellan Lahtis, St. Michel, Villmanstrand och Nyslott.

I J. SAHLBERGS *Catalogus Coleopt. Faunae Fennicae* (1900) upptagas av släktet *Gyrophæna* 11 arter. Av de där omnämnda arterna ha utbrednings-

uppgifterna särskilt rörande *G. bihamata* och *fasciata* visat sig vara oriktiga; ett mycket stort antal felbestämningar har nämligen förelegat. Utöver de av J. SAHLBERG från Finland kända arterna tillkomma i Enumeratio Insectorum Fennicæ V (1936) *G. polita* Grav. och *G. Poweri*, den senare något år tidigare anmäld av mig som ny för Finlands fauna. *G. polita* utgår ur vår fauna. Det har nämligen vid den av mig företagna granskningen visat sig, att alla exemplar, som hänförs till denna art, utgjorts av ♀♀ av *G. strictula*. *G. polita* torde knappast finnas i Norden. Enligt A. STRAND saknas arten i Norge, J. P. JOHANSEN känner den ej heller från Danmark, NORMAN H. JOY (British Beetles, 1932) ej från de Brittiska öarna. Uppgifterna från Sverige rörande denna art torde därför böra revideras. *G. polita*, som synbarligen i Europa har en sydligare utbredning, skiljer sig från *G. strictula* genom mindre storlek, starkare glans, kornig punktering över hela ytan av elytra, ej endast på dessas yttre hälft såsom hos *G. strictula*, samt starkt tvära antennleder hos båda könen. Emedan ♀♀ hos *G. strictula*, efter vad jag genom talrika iakttagelser kunnat konstatera, ha betydligt mera tvära antennleder än ♂♂ och antennledernas bredd även hos ♂♂ betydligt varierar, ha de talrika felbestämningarna funnit sin förklaring. Till de i Enum. Insect. Fennicæ V upptagna arterna komma ytterligare *G. Williamsi* A. Strand, *G. orientalis* A. Strand n. sp.¹⁾; *G. joyioides* Wüsthoff och *G. Joyi* Wendeler (*G. convexicollis* Joy). Hela antalet arter inom vårt naturhistoriska område stiger således, som tidigare framhållits, till 16. I Norge äro dessutom *G. obsoleta* Ganglb. och *Munsteri* A. Strand kända, den senare också funnen i Sverige, där även *G. nitidula* Gyll. är anträffad (Skåne). *Gyrophæna*-faunan i Danmark är också i stort sett densamma som hos oss, *G. Williamsi*, *orientalis* och *joyioides* äro dock tillsvidare ej kända därifrån, medan däremot *G. lucidula* Er. är funnen på några ställen på Själland. Egendomligt nog synes *G. boleti* enl. Joy, British Beetles (1932) saknas på de Brittiska öarna, vilka förövrigt hysa alldeles samma *Gyrophæna*-arter som Norge. WÜSTHOFF upptar för Europa förutom de i Norden funna arterna: *G. Rosskotheni* Wüsth. (beskriven på ett ♂-ex.), *rugipennis* från Tyrolen och Ungern samt *G. polita* Grav. *G. Williamsi* A. Strand identifieras av honom med *G. fasciata* Marsh. och den form, som av A. STRAND kallas *G. fasciata* Marsh. inbegripes under *G. Munsteri* A. Strand. Jag har följt A. Strand.

1. *G. pulchella* Heer

Ab, Karislojo (J. Sahlb., Krog.); Lojo (Luther, H. Ig., H. L., P. H. L.). — N, Esbo (Platonoff). — Ik, Rautus (J. Sahlb.). — Ta, Birkala (Wellenius); Pälkäne (Söderman). — Sa, Punkaharju (J. Kangas); Joutseno (E. Thuneberg). — Kl, Jaakkima (J. Sahlb.); Parikkala (J. Sahlb.); Kirjavalaks (Poppius); Sordavala (Platonoff). — Sb, Leppävirta (Enwald). — Kon, Jalguba (J. Sahlb.).

¹⁾ Se sid. 39 i detta häfte av Notulæ Entomologicæ.

2. *G. affinis* Sahlb.

Al, Saltvik (H. L.). — Ab, Nystad (Hellén); Åbo (Stenius); Runsala (Mannerh., Ingelius, Krog.); Villnäs (Mannerh.); Pargas (Reuter); Bromarv (U. Sahlb.); Karislojo (J. Sahlb., Hellén, H. Lg.); Lojo (H. Lg., H. L., P. H. L.). — N, Hangö (Krog.); Tvärminne (Krog.); Ekenäs (Krog.); Esbo (Poppius); Helsinge (Hellén, Stockmann, P. H. L.); Helsingfors (J. Sahlb.); Borgå (Krog.); Pärnå (Krog.). — Ka, Viborg (Mannerh., Hellén); Räisälä (Hellén). — Ik, Mola (Krog.); Sakkola (H. Lg.); Pyhäjärvi (Krog., Hellén); Nykyrka (P. H. L., E. Kangas); Valkjärvi (P. H. L.). — St, Sastmola (Wikström); Vittisbofjärd (Wikström). — Ta, Hattula (Krog., Hellén, Wegelius); Ruovesi (J. Sahlb., Saarinen); Pälkäne (Söderman); Hollola (J. Sahlb.); Juupajoki (Y. Kangas); N. Birkala (Y. Kangas); Lampis (E. Kangas); Kuorevesi (Y. Kangas); Orivesi (Y. Kangas). — Sa, Luumäki (v. Numers). — Kl, Kexholm (J. Sahlb., Krog.); Jaakkima (J. Sahlb.); Sordavala (Stenius, Y. Kangas); Kirjavalaks (Poppius); Salmis (v. Bonsdorff); Valamo (Wegelius). — Carelia ross. (Günther). — Oa, Kauhajoki (E. Kangas). — Tb, Pihlajavesi (J. Sahlb.). — Sb, Kuopio (Levander, Frey); Idensalmi (J. Sahlb.). — Kb, Nurmes (J. Sahlb.). — Kon, Jalguba (J. Sahlb.). — Om, Jakobstad (J. Sahlb.); Vetil (Nessling). — Ok, Sotkamo (Pohjala).

3. *G. nana* Payk.

Al, Finström (Hellén); Saltvik (H. Lg.); Ekerö (Forsius); Sund (Weurlander). — Ab, Nystad (Hellén); Åbo (Hellén, Reuter, Stenius); Runsala (Krog., H. Lg.); Villnäs (Mannerh.); Pargas (Ingelius); Sammatti (H. L.); Karislojo (J. Sahlb., Hellén); Lojo (Krog., Luther, H. Lg., H. L., P. H. L.); Vihtis (H. L.). — N, Tvärminne (Stenius); Ekenäs (Stenius); Snappertuna (Stenius); Kyrkslätt (Frey); Esbo (Poppius, Frey, Hellén); Helsinge (Krog., Hellén, Stockmann); Helsingfors (Hellén, H. Lg., P. H. L.); Korso (J. Linkola); Sibbo (Stenius); Pärnå (Krog.). — Ka, Viborg (Mannerh.); Rokkala (Poppius). — Ik, Pyhäjärvi (P. H. L.); Valkjärvi (H. Lg., P. H. L.); Nykyrka (H. Lg.); Sakkola (P. H. L.); Metsäpirtti (H. Lg.). — St, Sastmola (Wikström); Yläne (J. Sahlb.). — Ta, Birkala (Grönblom, Wellenius); Ruovesi (J. Sahlb.); Kuhmois (Ehnberg); Hattula (Krog., Wegelius); Pälkäne (Söderman); Tammerfors (Saarinen); Orivesi (Y. Kangas); N. Birkala (Y. Kangas). — Sa, Rantasalmi (Vesterlund). — Kl, Kexholm (Hellén); Parikkala (J. Sahlb.); Jaakkima (Poppius); Sordavala (Krog.); Salmis (v. Bonsdorff). — Oa, Töysä (J. Sahlb.); Kauhajoki (E. Kangas). — Tb, Keuru (Hellén); Viitasaari (P. H. L.). — Sb, Leppävirta (Enwald); Kuopio (Enwald, Frey); Idensalmi (J. Sahlb.); Nilsiä (Levander). — Kb, Tohmajärvi (Nessling); Nurmes (J. Sahlb.). — Kon, Maaselgä (J. Sahlb.). — Om, Jakobstad (J. Sahlb.); Vetil (Nessling); Revonlahti (Söderman). — Ok, Kajana (Hellén); Sotkamo (Y. Kangas); Suomussalmi (Sorsakoski). — Ob, Uleåborg (Wuorentaus); Torneå (J. Sahlb.); Övertorneå (Wegelius). — Ks, Kuusamo kyrkby (H. Lg., P. H. L.); Salla (Stockmann).

4. *G. Williamsi* A. Strand

Ab, Sammatti (J. Sahlb.). — N, Esbo (Hellén). — Ik, Mola (Perttunen). — St, Yläne (J. Sahlb.). — Ta, Pälkäne (Söderman). — Sa, Luumäki (v. Numers). — Oa, Töysä (J. Sahlb.). — Om, Vetil (Nessling).

5. *G. orientalis* A. Strand

(Notulæ Ent., 1938, h. 2, s. 39)

Ik, Valkjärvi (♂, 10. 8. 34, tills. med *G. nana*, H. Ig.). — Ta, Lampis, Evois (♀, E. Kangas). — Sa, Luumäki (♀, G. v. Numers).

6. *G. gentilis* Er.

Ab, Lojo (Krog.). — N, Helsing (Stockmann). — Ik, Pyhäjärvi (Krog., Stenius); Nykyrka (E. Kangas). — St, Yläne (J. Sahlb.).

7. *G. bihamata* Thoms.

Ab, Lojo (Stenius, H. Ig.). — N, Kyrkslätt (Poppius); Esbo (Poppius, Platonoff); Helsing (Hellén, v. Numers); Helsingfors (Poppius, Stenius). — Ik, Nykyrka (P. H. L., E. Kangas); Kuokkala (Colliander). — Ta, Pälkäne (Söderman); Lampis (E. Kangas). — Kl, Sordavala (Platonoff). — Sb, Jorois (P. H. L.).

8. *G. fasciata* Marsh.

St, Yläne (♂, Mannerh.).

9. *G. laevipennis* Kr.

Ab, Runsala (Frey); Åbo (Stenius); Bromarv (U. Sahlb.); Karislojo (J. Sahlb., Hellén, Krog., H. Ig.); Sammatti (Krog.); Lojo (Krog., H. Ig., H. L., P. H. L.); Karis (H. Ig., H. L., P. H. L.). — N, Tvärminne (Krog.); Esbo (Poppius, Frey, E. Kangas); Helsing (Hellén, Krog., v. Numers, Stenius, Y. Kangas); Helsingfors (U. Sahlb.); Borgå (Krog.); Nurmijärvi (Linkola); Pärnå (Krog.). — Ka, Viborg (Mannerh.); Räisälä (Hellén). — Ik, Pyhäjärvi (Krog.); Sakkola (Hellén); Nykyrka (E. Kangas); Kuokkala (Colliander). — Ta, Birkala (Wellenius); Korpilahti (J. Sahlb.); Ruovesi (J. Sahlb.); Hattula (Krog., Wegelius); Pälkäne (Söderman); Teisko (J. Sahlb.); Tammerfors (Saarinen); Aitolahhti (Saarinen). — Sa, Luumäki (v. Numers); Punkaharju (J. Kangas). — Kl, Parikkala (J. Sahlb.); Jaakkima (J. Sahlb.); Sordavala (Krog.); Kirjavalaks (Poppius); Valamo (Wegelius); Pälkjärvi (Hammarström). — Kol, Petrosawodsk (Günther). — Sb, Jorois (P. H. L.); Leppävirta (Enwald); Kuopio (Frey); Nilsä (Levander). — Kb, Eno (Laamanen). — Kon, Kivatsh (Kulikowsky); Svätnavolok (J. Sahlb.). — Om, Vetil (Nessling).

10. *G. joyioides* Wüsthoff

Ab, Lojo (H. Ig., H. L., P. H. L.); Karis (H. Ig., H. L., P. H. L.). — N, Esbo (v. Numers); Helsing (Y. Kangas). — Ik, Pyhäjärvi (Krog.). — Ta, Pälkäne (Söderman).

11. *G. joyi* Wendeler

N, Helsing, Linna (1937, Stockmann). — Ik, Nykyrka (E. Kangas).

12. *G. Poweri* Crotsh

Ab, Karislojo (J. Sahlb., Hellén, H. Ig.); Lojo (H. Ig., H. L.). — N, Kyrkslätt (Poppius); Korso (J. Linkola). — St, Yläne (Mannerh.). — Sa, Luumäki (v. Numers). — Kl, Kirjavalaks (Poppius).

13. *G. minima* Er.

Ab, Karislojo (J. Sahlb.); Lojo (H. Lg., P. H. L.). — Ik, Nykyrka (P. H. L.); Sakkola (P. H. L.).

14. *G. strictula* Er.

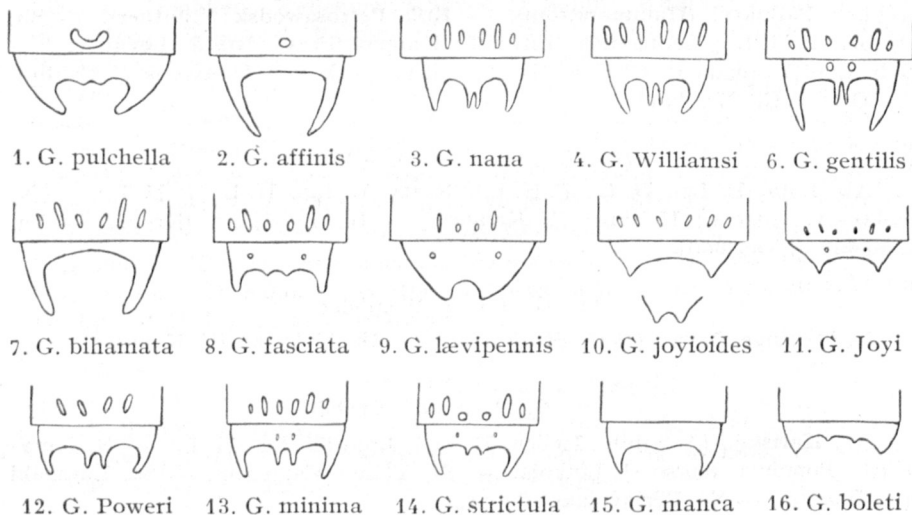
Ab, Runsala (Krog., Hellén, Laamanen, Renkonen); Karislojo (J. Sahlb., H. Lg.); Lojo (Krog., Wegelius, H. Lg., H. L., P. H. L.); Karis (H. L.). — N, Esbo (Poppius); Helsing (Y. Kangas). — Ka, Kirjola (J. Sahlb.). — Ik, Nykyrka (P. H. L.); Sakkola (Hellén); Pyhäjärvi (Hellén, Poppius); Kuokkala (Colliander). — St, Yläne (J. Sahlb.). — Ta, Hattula (J. Sahlb., Krog., Hellén); Ruovesi (J. Sahlb.); Kuorevesi (Y. Kangas). — Sa, Kangasniemi (Sundman). — Tb, Pihlajavesi (J. Sahlb.). — Kon, Käppäselkä (Poppius); Perguba (Poppius). — Om, Vetil (Nessling).

15. *G. manca* Er.

Ab, Karislojo (J. Sahlb., Hellén); Lojo (H. Lg., P. H. L.). — Ka, Viborg (Mannerh.); Räisälä (Hellén). — Ik, Pyhäjärvi (J. Sahlb., P. H. L.). — Ta, Ruovesi (J. Sahlb.); Korpilahti (J. Sahlb.). — Kl, Sordavala (Stenius). — Kon, Kosmosero (Poppius).

16. *G. boleti* L.

Al, Finström (Forsius); Sund (Forsius, Frey); Jomala (H. L.); Saltvik (H. L.). — Ab, Karislojo (J. Sahlb., P. H. L.); Sammatti (J. Sahlb.); Lojo (H. L.); Karis (H. Lg., P. H. L.). — N, Sjundeå (Platonoff); Esbo (Poppius, Hellén, Karvonen); Helsing (Stockmann); Helsingfors (Mäklin, J. Sahlb., Wellenius); Korso (J. Linkola); Tusby (E. Kangas); Mäntsälä (J. Sahlb.); Sibbo (Stenius). — Ka, Viborg (Mannerh.); Räisälä (Hellén). — Ik, Mola (J. Sahlb.); Kivinebb (Boman, E. Kangas); Pyhäjärvi (Stenius); Metsäpirtti (H. Lg.). — St, Sastmola (Wikström); Pärmark (Wikström); Karkku (Hellén). — Ta, Hattula (Krog., Hellén); Padasjoki (Ehnberg); Korpilahti (Saalas); Hollola (Saalas); Pälkäne (Söderman); Kuorevesi (Y. Kangas); Orivesi (Y. Kangas); N. Birkala (Saarinen); Teisko (Saarinen). — Sa, Luumäki (v. Numers); Kangasniemi (Sundman). —

K1, Valamo (Y. Kangas); Sordavala (Stenius, Platonoff); Korpiselkä (Saalas). — Kb, Nurmes (J. Sahlb.). — Kon, Tiudie (J. Sahlb.). — Om, Jakobstad (J. Sahlb.); Vetil (Nessling). — Ok, Hyrynsalmi (Saalas).

Bestämningstabell.

I. Antennleder ej tvåra.

1. Större, övervägande ljus, antenner långa, ljusgula, halssköld med mycket svag chagrineri, elytra med fina, tätare ställda punkter, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med en hästskoformad upphöjning, 8. med 2 korta, breda, inåtböjda tänder, i bakkanten mellan dessa 2 mycket korta, trubbiga tänder, hos ♀ abdomen baktill fint och mycket tätt punkterad, 2.5—3 mm (fig. 1).

1. *G. pulchella* Heer.

2. Mindre, övervägande mörk, antenner kortare, vanl. något mörkare mot spetsen, halssköld med mycket tydlig chagrineri, elytra med glesst ställda grova punkter, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med en liten knölformad upphöjning i bakkanten, 8. med längre, smalare, inåtböjda tänder i bakkanten, mellan dessa slät, 1.5—2.3 mm (fig. 2).

2. *G. affinis* Sahlb.

II. 5.—10. antennlederna mer eller mindre starkt tvåra.

1. Halssköld med fin, mycket otydlig chagrineri eller så gott som utan sådan, brokiga i brungult och brunsvart — svart, 8. dorsalsegmentet hos ♂ med 4 tänder i bakkanten.

A. Bred, större, mörkare, halssköld svart med ljusare bakkant, elytra grovt och mycket tätt punkterade, ej chagrinerade, 1.8—2.3 mm (fig. 3).

3. *G. nana* Payk.

B. Smalare, mindre, elytra glesare och finare punkterade med tydlig chagrineri över hela ytan.

- a. Ljusare, i regel något större, huvud med fina punkter, halssköld vanl. ljusare brun, elytra glesare och finare punkterade, antenner ljusa, 1.8—2.3 mm (fig. 4 och sid. 40).

4. *G. Williamsi* A. Strand.

- b. Mörkare, i regel något mindre och smalare, huvud med grövre punkter, halssköld brunsvart, elytra tätare och något grövre punkterade, antenner mot spetsen mörkare, 1.7—2 mm (fig. sid. 40).

5. *G. orientalis* A. Strand.

2. Halssköld med mycket tydlig chagrineri.

A. Brokiga i brungult och brunsvart — svart.

- a. Halssköld i mitten med 2 längsgående rader större punkter.

* Mycket bred, elytra mycket tätt och täml. grovt punkterade, täml. otydligt chagrinerade, 8. dorsalsegmentet hos ♂ med 4 tänder i bakkanten, 2.3 mm (fig. 6).

6. *G. gentilis* Er.

** Smalare, elytra glesst och fint instucket punkterade, mycket tydligt chagrinerade.

† Smal, ljusare, endast huvud och ett smalt tvärband baktill på abdomen mörka, elytras bakhörn i regel endast med svag skuggning, antennleder

mindre starkt tvära, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med 6 korta kölförmiga upphöjningar i bakre hälften, 8. med slät, svagt konkav bakkant med en lång, smal, svagt inåtböjd tand i vartdera hörnet, 1.7—2 mm (fig. 7).

7. *G. bihamata* Thoms.

†† Lik föregående art till storlek och färg, antennleder starkare tvära, 8. dorsalsegmentet hos ♂ i bakkanten med en kort, rak, trubbig tand i vartdera hörnet samt 2 kortare fina tänder i mitten, 1.7—2 mm (fig. 8).

8. *G. fasciata* Marsh.

††† Större, bredare, mörkare, huvud, halssköld, elytra i bakkanten samt abdomen till största delen mer eller mindre mörka, halssköld längre, smalare, med svagare rundade sidor, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med 4 tämligen otydliga, kornförmiga upphöjningar nära bakkanten, 8. kort utdraget med en halvcirkelförmig inskränning i spetsen, 2—2.5 mm (fig. 9).

9. *G. lævipennis* Kr.

†††† Något mindre och smalare än föregående art, halssköld brun, kortare och bredare, med mer rundade sidor, abdomen i regel med de 3 första synliga lederna ljusa, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med 6 korta kölförmiga, svaga upphöjningar nära bakkanten, 8. med rak bakkant med en kort trekantig tand i vartdera hörnet, dessa tänder mer avlägsnade från varandra, sista abdominalsegmentet hos ♂ i spetsen på dorsalsidan med täml. djup inskränning (en dylik saknas hos alla övriga arter av släktet), 1.7—2.2 mm (fig. 10).

10. *G. joyioides* Wüsthoff.

††††† Lik föregående art, men i regel något mindre, halssköld mörkare, vanligen svart, abdomen på fullt utvecklade individ svart, 8. dorsalsegmentet hos ♂ med tydligt kortare avstånd mellan tänderna i bakhörnen, sista abdominalsegmentet hos ♂ saknar inskränning i spetsen, 1.5—1.7 mm (fig. 11).

11. *G. Joyi* Wendeler.

b. Halssköld med punkterna spridda över hela ytan.

* Större, brun, huvud, elytras bakhörn och abdomen baktill mörkare, elytra tätt och fint instucket punkterade, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med 4 (6) tydliga kölförmiga upphöjningar, de yttre längre, ungefär av ledens halva längd, 8. i bakkanten med 4 tänder, av vilka de i hörnen äro obetydligt längre och svagt inåtböjda, de i mitten raka och närmade till varandra, 1.5—1.7 mm (fig. 12).

12. *G. Poweri* Crotch.

- ** Betydligt mindre, gulbrun, huvud och abdomen baktill något mörkare, elytra i bakhörnen med svag skuggning, glest och fint kornigt punkterade, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med 6 svaga kölförmiga upphöjningar, 8. i bakkanten med 4 tänder, av vilka de i hörnen äro större och svagt inåtböjda, de i mitten tydligt kortare, raka, mycket fina och närmade till varandra, 1—1.3 mm (fig. 13).

13. *G. minima* Er.

B. Brunsvarta — svarta (som fullt utvecklade), antenner och ben ljusa.

- a. Halssköld i mitten med 2 något oregelbundna längsgående rader punkter, huvud så långt som brett, ögon svagt utstående, hela djuret starkt chagrinerat, mattglänsande, elytra i yttre halvan, särskilt i yttre bakhörnen kornigt punkterade, ♀ med betydligt starkare tvära antennleder än ♂ samt i regel något mindre, 7. dorsalsegmentet hos ♂ med 6 små upphöjningar i bakkanten, de 2 mittersta kornförmiga, 8. i bakkanten med 4 tänder, de i mitten mycket kortare, 1.4—1.8 mm (fig. 14).

14. *G. strictula* Er.

- b. Halssköld med punkterna spridda över hela ytan, elytra täml. tätt kornigt punkterade över hela ytan.

- * Större, på mitten bredast, punkter på halsskölden grövre, glesare, 7. dorsalsegmentet hos ♂ utan upphöjningar, 8. med täml. långa och vassa tänder i hörnen, 1.4—1.6 mm (fig. 15):

15. *G. manca* Er.

- ** Mindre, nästan jämnsmal, starkare hårig, punkter på halsskölden finare, tätare, 7. dorsalsegmentet hos ♂ utan upphöjningar, 8. i bakkanten med en liten kort tand i vartdera hörnet, mellan dessa slät eller ofta med 2 ytterst små kornförmiga tänder, 1—1.2 mm (fig. 16).

16. *G. boleti* L.

Gyrophaena orientalis n. sp. (Col., Staph.)

Von

Andr. Strand, Oslo.

Braun, Kopf, Halsschild, Hinterecken der Flügeldecken und eine schlecht umgrenzte Querbinde vor der Spitze des Abdomens braunschwarz, Fühler gelbbraun, die ersten Glieder gelb, Beine gelb.

Kopf mit einigen zerstreuten, ziemlich starken Punkten, Stirn in der Mitte etwas gewölbt und glänzend glatt, an den Seiten und hinten mit deutlicher Mikroskulptur, fünftes bis zehntes Fühlerglied quer.

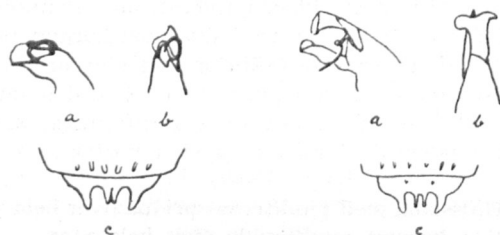
Halsschild ohne oder mit sehr verwischter Mikroskulptur, etwa andert-halb mal so breit als lang, Seiten wenig gerundet, Scheibe in der Mitte mit zwei längsgehenden Punktreihen, an den Seiten mit einigen zerstreuten Punkten.

Flügeldecken fein behaart, fast anderthalb mal so lang als der Halschild, ziemlich fein und ziemlich dicht punktiert, glänzend, Mikroskulptur deutlich, gegen die Naht schwächer.

♂: 7. Dorsalsegment mit sechs Längsfältchen, die äusseren bisweilen stark reduziert, das 8. mit einem gespaltenen Mittelzahn und jederseits mit einem dornförmigen, längeren, nach innen gekrümmten Zahn.

Long. 1,7—2,0 mm.

Die neue Art steht meiner *G. Williamsi* sehr nahe, unterscheidet sich davon durch etwas geringere durchschnittliche Grösse (*Williamsi* erreicht

Gyrophæna orientalis n. sp.

Gyrophæna Williamsi
A. Strand

a. Penis von der Seite gesehen, b. Penis von oben gesehen, c. 7. und 8. Dorsalsegment des ♂

bis 2,3 mm) und schlankere Gestalt, gegen die Spitze dunklere Fühler, stärker punktierten, an den Seiten und hinten deutlich chagrinierten Kopf, etwas dichtere und gröbere Punktierung der Flügeldecken, und vornehmlich durch ganz anders gebauten Penis.

Ein ♂ in Valkjärvi auf der karelischen Landenge von Dr. HARALD LINDBERG am 10. 8. 1934 (zusammen mit *G. nana*), wie auch ein ♀ in Luumäki in Süd-Savolaks von C. v. NUMERS erbeutet, wurden mir von Dr. LINDBERG vorgelegt, eine Reihe weitere Exemplare nahm FRITZ JENSEN, Stavanger, als Mitglied der norwegischen Sibirien-Expedition im Jahre 1914 am Fluss Sisti-kem im Sajangebiet in Sibirien.

Nykomlingar till Finlands skalbaggsfauna II

Av

Harald Lindberg

(Med 7 figurer)

1. *Agabus clypealis* Thoms.

Den 8. juli 1923 insamlade Håkan Lindberg i trakten av Tvärminne zoologiska station 3 ♂-exx. av en *Agabus*-art, vilkas rätta identifiering varit mig osäker. Nyligen underkastade jag exemplaren en förnyad, ingående

granskning och tvekar jag numera ej att hänföra dem till *Agabus clypealis* Thoms. I arkitekt G. Stenius' samling funnos bland *A. congener* två exemplar, vilka visat sig tillhöra samma art som Tvärminne-formen, båda härstammande från Ladoga Karelen (Sordavala, 15. 7. 1923 och Impilaks, 13. 7. 1923, G. S.). Vidare har jag sett det av A. G ü n t h e r vid Petrosawodsk i Olonets Karelen insamlade och av J. S a h l b e r g såsom *A. clypealis* identifierade exemplaret. De av mig sedda 6 exemplaren överensstämma fullkomligt.

A. clypealis beskrevs av T h o m s o n 1867 (Skand. Coleopt., T. IX, p. 107). Han jämför den med *A. paludosus* Fabr., *congener* Thunb. och *femoralis* Payk. (*labiatus* Brahm.). *A. clypealis* står närmast *A. congener*, men avviker från denna genom mindre storlek, kortare och bredare kropp med mera rundade sidor, elytras kastanjebruna färg, enfärgat ljusa ben, genom halssköldens ljusa sidokant samt clypeus' gula framkant, vidare är mikroskulpturen på elytra hos *A. clypealis* mycket finare, på halsskölden däremot grövre än hos *A. congener*. Jag har funnit, att clypeus hos *A. congener* och de närstående formerna *Thomsoni* J. Sahlb. och *lapponicus* Thoms. alltid är helt och hållet svart (således också framkanten), medan överläppen kan variera till färgen, från gul till svart. Mer eller mindre utförliga beskrivningar av *A. clypealis* lämnas förutom av T h o m s o n bl. a. även av Seidlitz (Fauna Baltica), V. H a n s e n (Danmarks Fauna, Biller VIII) och H o r i o n (Nachtrag zu Fauna Germanica). Enligt sistnämnda författare är *A. clypealis* känd förutom från Sverige även från Holstein, Schlesien och Västpreussen. I W i n k l e r s katalog upptages arten från norra Europa och Sibirien. Enligt manuskriptet till den nya nordiska skalbaggsförteckningen anföres endast Skåne som fyndort för *A. clypealis*. J. S a h l b e r g upptager (Enumeratio Coleopt. Carnivororum Fenniae, Notiser Soc. p. F. et Fl. Fenn., h. 14, 1875) *A. clypealis* från det östfennoskandiska naturhistoriska området, i det han anför den som funnen av F o r s m a n i Nyland och av A. G ü n t h e r vid Petrosawodsk, Kol. I den 25 år senare (1900) utkomna Catalogus Coleopterorum Faunae Fennicae uppgives arten av J. S a h l b e r g såsom även funnen på Åland. I den år 1936 utgivna Enumeratio Insectorum Fenniae V har *A. clypealis* utelämnats antingen på grund av, att de från Finland härstammande exemplaren ansetts vara felaktigt bestämda, eller att de exemplar, på grund av vilka arten anförts från Finland, förekommit eller ej kunnat anträffas i och för granskning. Emedan alltså *A. clypealis* Thoms. saknas i den senast utgivna förteckningen över Finlands skalbaggar, anmäles härmed dess förekomst inom landet.

2. *Gyrophæna Williamsi* A. Strand, 3. *G. joyioides* Wüsthoff, 4. *G. orientalis* A. Strand n. sp. Se Harald Lindberg, »Finlands Gyrophæna-arter och deras utbredning inom landet», i detta häfte av Not. Ent., s. 29—39.

5. *Atheta (Microdota) inquinula* Grav.

För en tid sedan lämnade mig dr C. v o n N u m e r s en del Aleocharider till bestämning. Bland dessa funnos även ett par exemplar av den för landet nya *Atheta (Microdota) inquinula* Grav., den minsta kända *Atheta*-arten, endast 0.7 mm lång. Exemplaren erhöles den 2. juli 1937 genom sållning av en ogräshög invid Hovi rävfarm i Luumäki socken (Sa). De överensstämma fullkomligt med i coll. Lindberg förvarade exemplar från Leipzig, Böhmen, Kroatien och Sjöland, Saltholmen. Arten är även tagen i Skåne. Enligt Fauna Germanica är den icke sällsynt i Tyskland. J. P. J o h a n s e n, Danmarks Rovbiller, uppger, att den är sällsynt i Danmark, men troligen till följd av sin litenhet förbisedd.

6. *Aleochara (Xenochara) puberula* Klug.

I den av dr C. v o n N u m e r s till bestämning lämnade Aleocharid-samlingen funnos även ett par individer av *Aleochara (Xenochara) puberula* Klug., en utpräglat sydlig art, ny för Nordens fauna. Exemplaren hade erhållits den 8. aug. 1937 genom sållning i en komposthög vid Hovi rävfarm i Luumäki socken (Sa) och överensstämma fullständigt med exx. från Cypern och Atlasbergen i coll. Lindberg. Enligt Fauna Germanica är arten mycket sällsynt i Tyskland (Preussen, Rhenprovinsen). Enligt G a n g l b a u e r har den en mycket vidsträckt utbredning: Frankrike, Tyskland, Österrike, Ungern, Medelhavsländerna, Madeira, Kap, Madagaskar, Ceylon, Japan, Nord- och Sydamerika. *A. puberula* är en mycket vacker och lätt igenkännlig art, 3—4 mm lång, den är brunsvart, med ytterst fin, brun behåring och mycket fin punktering, antennbasen och yttersta leden äro gula, elytra försedda med ett långsgående, något snett ställt, tämligen brett rött band i mitten, benen helt gula.

7. *Corticaria Munsteri* A. Strand.

I Norsk Entomologisk Tidsskrift V, H. 1, 1937, har A. S t r a n d, Oslo, offentliggjort resultaten av sina under senare år bedrivna ingående och intressanta studier rörande Nordens *Corticaria*- och *Corticarina*-arter i uppsatsen: »Bemerkungen über nordische Corticaria- und Corticarina-Arten nebst Beschreibung von zwei neuen Arten.» För att göra arbetet så användbart och noggrant som möjligt har han avbildat penis av varje i Norden förekommande art.

Jag tillsände herr Strand exemplar av alla i coll. Lindberg förekommande arter från Finland av *Corticariini* för att få del av hans uppfattning. Även en del obestämda exemplar sändes och bland dessa urskilde herr Strand den av honom i nämnda uppsats beskrivna *C. Munsteri*, vilken nu anmäles som ny för Finlands fauna. De 4 exemplar, som hänfördes till *C. Munsteri*, äro alla tagna i Petsamo av Håkan Lindberg, i på björk växande svampar (1. 7, 23. 7, 24. 7 och 26. 7. 1929, vid Kuvernööri och mellan Salmijärvi och Yläluostari). I Norge är arten utbredd från Dovre norrut.

Enligt Strand skiljer sig *C. Munsteri* från den närstående *C. abietum* Motsch. i följande punkter: kroppen i genomsnitt något större, halsskölden

bredare, dess sidor starkare tandade, skivan mindre plattad och mer glänsande med lika stora, men något mera spridda punkter, groppen vid basen större och mera utdragen på tvären, elytra vanligen med djupare strimmor och alldeles annorlunda formad penis; denna är i spetsen djupt trekantigt inskuren, avviker härigenom från alla andra arter. Från *C. linearis* avviker den nya arten genom större, glesare punkterad och i kanten starkare tandad halsköld, mera tilltryckt behåring på sidorna av elytra, tandade bakskenben hos ♂ samt avvikande byggnad hos penis.

8. *Corticarina obfuscata* A. Strand.

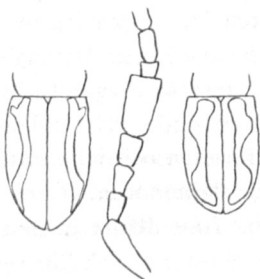
Bland *Corticarina similata*-materialet från Finland i coll. Lindberg urskilde A. Strand talrika exemplar från Lojo och 1 från Helsingfors såsom tillhörande *C. obfuscata* A. Strand. Åtminstone de flesta exemplaren äro tagna i granskottar, ofta tillsammans med *C. abietum* Motsch. och *C. foveola* Beck. Den nybeskrivna arten liknar till kroppsformen *C. similata* Gyll., men är i regel större och mörkare, sidorna av halsskölden äro mer likformigt rundade, elytras behåring kortare och mera tilltryckt. Hårraderna äro likformiga och icke som hos *C. similata* kraftigare på mellanrummen än i punktstrimmorna. *C. obfuscata* står närmare *C. lambiana* Sharp, men skiljer sig från denna genom större, smalare kropp, mörkare färg, i förhållande till insektens storlek längre antenner och till byggnaden avvikande penis. Av *C. similata* Gyll., som synes vara mycket sällsyntare än den större och mörkare *C. obfuscata*, finnas i coll. Lindberg endast 2 exx. från Lojo, båda tagna den 28. 6. 1918 med slagskärm på Ekudden på Jalassaari. *C. lambiana* ha vi från Runsala, Karislojo Storön samt Lojo Jalassaari, alla från trakter, där ek växer mer eller mindre ymnigt.

9. *Phyllotreta Zimmermanni* Crotch (Fig. 1—2).

För ca 12 år sedan erhöilo vi från entomologiska bytesföreningen ett av D. A. Wikström i Sastmola socken (St) taget *Phyllotreta*-exemplar (♂), vilket jag icke kunde identifiera med någon mig bekant art. Det insattes i coll. Lindberg under namnet *Ph. securigera* Lindb. n. sp. I Zoologiska museets samlingar påträffades något senare ett exemplar (♀) av samma egendomliga form, taget av Y. Wuorentaus den 29. 6. 1910 på Tauvo-halvö i Siikajoki (Om). Exemplaret från Sastmola visade jag i tiden åt professor J. Sahlborg, som trodde sig i detta, liksom i exemplaret från Siikajoki, se en form av *Ph. undulata*. Då sålunda två alldeles lika exemplar från tvenne vitt skilda fyndorter förelågo, var jag övertygad om, att det handlade om en tidigare icke från Europa känd art. Sastmola-exemplaret sände jag därför till den bekanta Halticid-specialisten F. Heikertinger i Wien. Denne har identifierat detsamma med *Ph. Zimmermanni* Crotch Pr. Phil. 1873 (*sibirica* Wse A. N. 1887, *sinuata* G. Horn Tr. Am. 1889), en i Ostsibirien och Nordamerika uppträdande art. Samtidigt hade Heikertinger vänligheten tillsända mig ett exemplar av *Ph. Zimmermanni* från Ithaca, N. Y. Jag har sålunda blivt i tillfälle att övertyga mig om den fullständiga identi-

teten mellan den hos oss funna formen och den nordamerikanska. *Ph. Zimmermanni* står närmast *Ph. vittata* Fabr. (*sinuata* Redtb.) (fig. 3), men avviker från denna genom ansevärdare storlek, grövre punktering, tydligare grönaktig metallglans, alldeles annan form på det gula längsbandet på elytra (se fig.) samt betydligt grövre antenner, vilka hos ♂ har ett alldeles avvikande utseende, 3. och 4. lederna korta och breda, 5. mycket starkt förtjockad och lång, nästan av samma längd som 2.—4. tillsammans.

Uppdagandet av *Ph. Zimmermanni* på ett par ställen vid Bottniska viken är ett av de mest överraskande skalbaggsfynd, som blivit gjort hos oss. Så vitt man vet är arten icke känd från andra trakter än de mycket avlägset belägna Ostsibirien och Nordamerika. Vi ha uppenbarligen här att göra med en art av mycket hög ålder i vårt lands fauna. På de platser, där *Ph. Zimmermanni* påträffats, måste den betraktas som en pseudorelikt. Det förtjänar påpekas att i Siikajoki socken, på den låga stranden av Majavalahti-vik, som begränsar Tauvo-halvö på norra sidan, påträffats *Puccinellia phryganodes*; orten utgör enda fyndplatsen vid Bottniska viken för detta inom det arktiska området allmänt spridda gräs (Memoranda 5, 1929—30, 77—78). För reliktnaturen hos *Ph. Zimmermanni* talar även artens ytterliga sällsynthet. På vilken värdväxt den uppträder är mig obekant.

1—2. *Phyllotreta Zimmermanni* Crotch.
3. *Ph. vittata* Fabr.

10. *Longitarsus absinthii* Kutsch.

Nyligen preparerade jag en del skalbaggar insamlade av H å k a n L i n d b e r g på Runsala den 10. juni 1922. Bland dessa fanns även ett exemplar av *Longitarsus absinthii* Kutsch. (bestämningen godkänd av F. H e i k e r t i n g e r). Arten är tidigare från Norden endast känd från Stockholm (Boheman) och Västmanland. Enligt uppgift i R e i t t e r s Fauna Germanica är *L. absinthii* sällsynt i södra och mellersta Tyskland och i Österrike. N o r m a n H. J o y anför den som sällsynt i södra England. S e i d l i t z känner den ej från Östersjöprovinserna.

L. absinthii är en liten (1.4—1.8 mm), svart art med täml. långsträckt och svagt välvd kropp, punkteringen på elytra är djup, tät och alldeles oregelbunden.

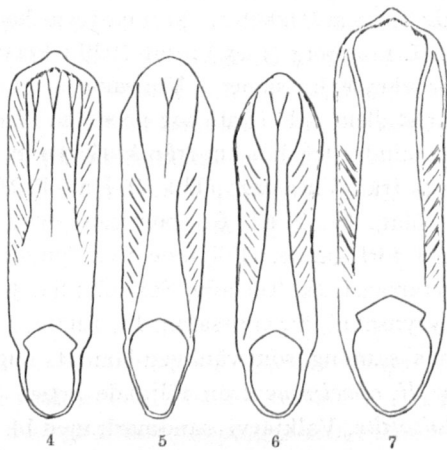
11. *Longitarsus fulgens* Foudr.

Av denna för Nordens fauna nya och överallt mycket sällsynta art anträffade jag den 15. 5. 1937 ett exemplar i trädgården på Ekeberga villaområde på Jalassaari i Lojo (Ab). Det togs med slaghåv på odlad förgätmigej, vilken höll på att förstöras av ytterst ymnigt uppträdande *L. nasturtii*. Min bestämning har blivit godkänd av F. H e i k e r t i n g e r. Det funna exemplaret tillhör den vingade huvudformen, som är försedd med tydliga skulderknölar. *L.*

fulgens påminner närmast om *L. luridus*, men avviker från denna genom bred, högt välvd kropp, mörkbrun färg och stark glans över hela djuret. Den för *L. luridus* karakteristiska chagrineringen saknas nämligen helt och hållet. Punkteringen är grov och närmast suturen ordnad i rader.

12. *Haltica tamaricis* Schrank. (Fig. 4).

Nyligen lämnade arkitekt G. Stenius åt mig en blå *Haltica*-form från Pelkosenniemi socken (Lkem) till bestämning. Den hade insamlats den 14. och 16. juli 1937 på videbuskar vid stranden av Kemi älv; samtidigt togs den även av dr R. Frey. Inalles hemfördes 12 à 15 exx. Vid granskningen visade sig exemplaren tillhöra *H. tamaricis*, en för Norden ny art. Denna uppgives visserligen av Grill för Sverige (Skåne—Dalarna) och Danmark. Hos Aurivillius, Svensk insektfauna, finnes samma uppgift, men med tillägget »svenska ex. äro mindre, 3—4 mm, och tillhöra möjligen en annan art». Victor Hansen, Biller VII, känner icke *H. tamaricis* från Danmark. I manuskriptet till den nya nordiska skalbaggskatalogen upptages arten icke. Arten uppgives förekomma på *Myricaria* och *Hippophaë*; enligt V. Hansen undantagsvis på *Salix*-arter. Håkansson Lindberg har hemfört talrika exx. från Riga-trakten, där den förekom på *Salix* på flodstränder, således på samma sätt som uppe vid Kemiälv. *H. tamaricis* är spridd på kontinenten och över större delen av Sibirien. Förekomsten i Pelkosenniemi bör ställas i samband med den sibiriska. Högst sannolikt har arten invandrat till den lappska fyndorten österifrån under den avlägsna tid, då talrika andra såväl djur- som växtformer voro stadda i spridning västerut.

4. *Haltica tamaricis* Schrank.

5. *H. opacifrons* n. sp.

6. *H. oleracea* L. 7. *H. Britteni* Sharp.

H. tamaricis igenkännes på sin rätt betydande storlek, sin blå färg, mycket fina och täta punktering, starka chagriner, sina snett ställda, blanka pannknölar och sin med udd försedda penis, vilken på undre sidan har raka, i spetsen tudelade fina åsar.

13. *Haltica opacifrons* n. sp. (Fig. 5).

Klein, 3.5—3.8 mm, länglich, wenig gewölbt, Farbe metallisch erzgrün—gelbgrün wie bei *H. Britteni* Sharp (*H. Sandini* Kemner) (fig. 7), Stirnhöcker sehr stark isodiametrisch chagriniert, Stirnkiel breit, niedrig, nicht oder sehr selten schwach gekielt, sehr stark isodiametrisch chagriniert, Penis mit abge-

rundeter Spitze wie bei *H. oleracea* (fig. 6), auf der Unterseite mit einem tiefen Mittelstreifen, der zwischen 2 hohen Kielen läuft, in den mittleren Teilen ziemlich breit ist und sich im Enddrittel zu einer längeren Grube mehr allmählig erweitert. — Auf Heidekraut (*Calluna*) und Rauschbeere (*Empetrum*) an mehreren Orten in Ost- und Nord-Finnland gefunden.

Under exkursioner på Karelska näset sommaren 1934 anträffades på ljung i Valkjärvi och Rautus socknar en *Haltica*-form, vilkens bestämning berett mig vissa svårigheter. Samma form hade 1919 i Jorois (Sb) blivit funnen av P. H. Lindberg (1 ex.) samt 1929 i Petsamo av Håkan Lindberg (1 ex.). Under våra exkursioner i Kuusamo sommaren 1936 påträffades formen på ett par ställen, dels i tallskog på södra sidan av Paanajärvi, dels på ljung invid ett mindre träsk 4 km från kyrkbyn åt Paanajärvi till. Vidare har den hemförts från Viitasaari (Tb) 1937 av P. H. Lindberg.

Mag. W. Hellén har vänligen ställt sin samling av *Haltica*-arter till mitt förfogande. Följande nya fyndorter för *H. opacifrons* tillkomma: Ka, Tytärsaari; Ik, Terijoki, Sakkola; Sa, Joutseno; Kl, Kirjavalaks; Ok, Kajana, Hyrynsalmi, Suomussalmi; Li, Enare; Lim, Kandalakscha. I dr R. Krogers' samling, som vänligen lämnats mig till granskning, påträffades exemplar av *H. opacifrons* från följande orter: Ik, Rautus, ås, Leinikkälä, mo med *Pulsatilla*, Valkjärvi, sandmark med bl. a. *Empetrum*; Ks, Kuusamo kyrkoby, Isosuo, *Sphagnum furcum*-mosse med *Empetrum*, Paanajärvi, Lohilampi, *Sphagnum furcum*-mosse med *Empetrum* (*Calluna* saknades), toppen av Mutkatunturi på *Sphagnum*-mosse med *Empetrum* (*Calluna* saknades), Korvasvaara, invid bäck, *Empetrum* och *Calluna*, Sallatunturi, reg. subsilvatica.

H. opacifrons, som anträffas på ljung och kråkris, är sålunda känd från talrika orter i östra och norra Finland: Ka, Tytärsaari; Ik, flerstädes; Sa, Joutseno; Kl, Kirjavalaks; Tb, Viitasaari; Sb, Jorois; Ok, flerstädes; Ks, flerstädes; Li, Enare; Lps, Petsamo; Lim, Kandalakscha.

H. Britteni har en alldeles annan utbredning hos oss. Jag har sett exemplar från: Ab, Nystad, Pargas, Tenala, Sammatti (på *Calluna*), Lojo ås (på *Calluna*); N, Hangö, Tvärminne, Tenala, Lappvik (på *Calluna*), Snappertuna, Grankulla; Ik, Pyhäjärvi, Sakkola, Rautus; Ta, Korkeakoski, Kl, Impilaks, Ok, Suomussalmi, Lkem, Aakenustunturi (fjällhed). Arten är i SW-Finland rätt allmän, medan åter *H. opacifrons* synes saknas inom dessa delar av landet. Arten uppträder på ljung.

H. oleracea har jag sett från följande orter: Al, Ekerö; Ab, Hotskär, Pojo, Lojo, Karis; N, Tvärminne, Ingå, Kyrkslätt, Esbo, Helsingfors; Ka, L. Tytärsaari, Björkö; Ik, Valkjärvi, Rautus, Nykyrka, Metsäpirtti, Terijoki, Sakkola, Kuolemajärvi; Ta, Birkala, Tavastehus, Hattula, Sysmä; Sa, Luumäki, Joutseno; Kl, Valamo, Sordavala, Ruskeala; Tb, Konginkangas; Sb, Heinävesi. Denna art synes vara jämnare spridd över södra Finland, men går ej så långt mot norden som de föregående. Den förekommer på *Epilobium angustifolium*.

H. opacifrons har hos oss sammanblandats med *H. Britteni* (bl. a. H å k a n L i n d b e r g, Not. Ent. 1926, n. 3), med vilken den har färgen gemensam, men avviker från denna genom mindre, svagare kullrig, mera parallellsidig och mera långsträckt och smalare kropp, svagare punktering på elytra, mycket starkare och mer regelbundet isodiametrisk chagrinerung framtill på huvudet, bred och låg pannköl, mycket smalare 1. led på framtarserna hos ♂ samt med avrundad spets försedd penis. Den skiljer sig från *H. oleracea* genom mer glänsande och ljusare grön färg (färgen hos *H. oleracea* alltid mörk, oftast grönsvart), längre, smalare, mer parallellsidig och svagare kullrig kropp, grövre punktering på elytra, starkare, regelbundnare och mer isodiametrisk chagrinerung framtill på huvudet, bredare och lägre pannköl samt även något genom olikheter i penis, längdmittfåran på undre sidan av denna är i övre tredjedelen småningom utvidgad, medan motsvarande parti hos *H. oleracea* är mycket kortare och mer plötsligt skedformigt utvidgat.

Chaetocnema confusa Boh.

För många år sedan erhöilo vi från entomologiska bytesföreningen en *Chaetocnema*-art, tagen av L e v a n d e r på ön Solovetsk i Vita havet. Det är sannolikt denna form, som i J. S a h l b e r g s katalog upptages under namnet »*Plectroscelis semicoerulea* Hoff.» från Ryska Karelen. Då jag ej var säker på, till vilken art exemplaret i fråga skulle hänföras, sände jag detsamma till F. H e i k e r t i n g e r. Det återkom nyligen med namnet *Ch. confusa* Boh. Denna art är känd från Danmark och Gotland, enligt Fauna Germanica förekommer den ej sällsynt över hela Tyskland.

Psylliodes chalcomera Illig. och *Hippuriphila laevicollis* Hellén.

I Enumeratio Insect. Fenniae V upptages *Psylliodes chalcomera* Illig. såsom förekommande i Finland. Ett exemplar från Lojo hade av mig hänförs till *Ps. chalcomera*. Då jag emellertid själv var osäker beträffande riktigheten av min bestämning, sändes exemplaret till F. H e i k e r t i n g e r, som granskat detsamma och förklarat, att det tillhör *Ps. hyoscyami*. *Ps. chalcomera* utgår sålunda ur Finlands fauna. *Ps. chalcomera* står *Ps. hyoscyami* mycket nära och betraktas av många författare, bl. a. av W e i s e, som en form av *Ps. hyoscyami*.

Den av H e l l é n från Petsamo urskilda *Hippuriphila laevicollis* kan ej upprätthållas som art. Som bekant varierar punkteringen på halsskölden till storleksgraden högst betydligt hos ett mycket stort antal halticider. I det rika material, omfattande drygt 50 indiv., som H å k a n L i n d b e r g hemfört från Petsamo av *H. Moderi* finnas även exemplar med mycket framträdande punktering, liksom bland de i coll. Lindberg från sydligare delar av Finland härstammande exemplaren finnas flera med mycket fin punktering. I brev förklarade nyligen H e i k e r t i n g e r, som till påseende erhållit ett

antal exemplar av Petsamo-formerna, att *H. laevicollis* var identisk med *H. Moderi* och sände mig samtidigt ett exemplar från Donauauen med starkt glänsande halssköld med ytterst fin punktering jämte följande anmärkning: »Hipp. Mod. Halsschild fein punkt.» Det österrikiska exemplaret är identiskt med Petsamo-formen. Exemplar av *H. Moderi* med mycket fint punkterad halssköld kunna, om man så vill, betecknas som var. *laevicollis* Hellén, vilken dock utan gräns övergår i den vanliga formen med mera eller mindre tydligt punkterad halssköld.

Für die Fauna Finnlands neue Ichneumoniden (Hym.)

V. *Ophioninae*.

Von

Wolter Hellén.

Die Unterfamilie *Ophioninae*, zu welcher ich die Triben *Ophionini*, *Anomalonini*, *Campoplegini*, *Cremastini*, *Pristomerini* und *Porizonini* rechne, ist bei uns zuerst von F. WOLDSTEDT (1873 b) behandelt worden. Er verzeichnet aus unserem Lande 56 Arten, von denen jedenfalls zwei als unsicher zu streichen sind. In einer Bearbeitung unserer *Ophionini* und *Anomalonini* (1926) habe ich 23 Arten und ferner in einer anderen über die Gattung *Campoplex* (Acta Soc. F. Fl. Fenn. 60, 1937) 20 für das Gebiet neue Arten erwähnt. In verschiedenen anderen kleineren Aufsätze sind noch 39 Arten aus Finnland angemeldet worden, weshalb die bei uns bis jetzt bekannten *Ophioninae* 136 sind. In nachfolgender Bearbeitung wird diese Zahl um 86 vermehrt worden, und der gegenwärtige Stand ist somit 222 Arten. Zum Vergleich mag erwähnt werden, dass TULLGREN und WAHLGREN (Svenska Insekter 1920—22) aus Schweden 532 Arten anführen.

Anomalon latro Schrk v. *orbitale* Thoms. ♀. Terijoki (M. H.).

Agrypon (*Labrorhychus*) *debilis* Wesm. ♀. Unser Stück weicht von der Beschreibung durch längere Fühler (länger als der Körper) und geringere Körpergrösse (9 mm) ab. Die hinteren Hüften sind fast ganz schwarz und die Bohrer-Klappen gelb. Von *tenuicorne* Grav. ist die Art durch den stark verschmälerten Kopf und die dunkleren Beine (Spitze der Hinterschienen schwarz) verschieden. — *Ab.* Finby (R. E.).

A. stenostigma Thoms. ♀. Von *flaveolatum* Grav. durch das matte Mesonotum und die gestreckteren Fühlerglieder zu unterscheiden. Unser Stück misst 7 mm. *Tb.* Keuru (W. H.).

Charopes cantator De G. (*decipiens* Grav.) ♀. *Ab.* Houtskär (W. H.). — Obige Synonymie ist mir gütigst von Dr. A. ROMAN mitgeteilt worden.

Sagaritis brachycera Thoms. ♀. *Kl.* Impilaks (R. Fs.).

S. agilis Hlmgr. ♀. *Ab.* Åbo (R. Fr.), Uskela (E. J. Bonsd.).

[*S. erythropus* Thoms.] *Nominatform*. Hinterleibsmittle rot. a. **semi-lunatus** m. ♀. Segment 3 und 4 an der Basis mit schwarzem halbmondförmigen Fleck. *Al.* Jomala (R. Fs.); *Ta.* Birkkala (W. H.).

S. latrator Grav. *Nominatform*. ♀. Schenkel rot. *Ab.*, *N.*, *Ik.*, *Ta.*, *Kl.*, *Tb.* — a. **nigrofemoratus** ♀ m. Hinterschenkel an der Basalhälfte schwarz.

S. ebenina Grav. ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Pärnå (R. Fs.); *Ik.* Terijoki (W. H.).

Cymodusa leucocera Hlmgr. ♀. *Al.* Föglö (W. H.); *Ab.* Karislojo (R. Fs.), Lojo (W. H.), Uskela (E. J. Bonsd.); *N.* Hangö (R. K.), Esbo (W. H.), Porvoon pit. (E. S.); *Ik.* Kivinebb (Järvi); *Ta.* Hattula (C. E.), Hauho (W. H.); *Kl.* Sordavala (L. E.).

C. exilis Hlmgr. ♀. *N.* Hangö (W. H.), Tvärminne (A. N.).

C. antennator Hlmgr. ♂, ♀. *Ab.* Nystad, Lojo (W. H.); *N.* Tvärminne (R. K.), Ekenäs (W. H.).

C. flavipes Brke ♀. *N.* Hangö (W. H.), Tvärminne (A. N.); *Ka.* Tytär-
saari (W. H.). Von A. NORDMAN aus *Scythris siccella* gezogen.

Casiniaria claviventris Hlmgr. ♀. *Al.* Jomala (R. Fs.), Lemland (W. H.).

Trophocampa mesozosta Grav. ♂, ♀. *N.* Tvärminne (W. H.).

Gonotypa melanostoma Thoms. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (M. H.); *N.* Hangö, Ekenäs, Snappertuna (W. H.); *Ik.* Terijoki (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

Phaedroctonus transfugus Grav. ♂, ♀. *Ok.* Hyrynsalmi, Suomussalmi (W. H.).

Ph. moderator L. (*cremastoides* Hlmgr.) ♂, ♀. Von E. TAHVONEN in *Tb.* Jyväskylä aus Fichtenzapfen gezogen.

Diocetes apostata Grav. ♂, ♀. *Ab.* Reso (L. E.), Nystad (W. H.), Karislojo (R. Fs.); *Tb.* Keuru (W. H.).

Nythobia pusio Hlmgr. ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *Ta.* Pälkäne (W. H.).

Eulimneria fuscicarpus Thoms. ♀. *Al.* Hammarland (S. Saarinen).

E. juniperina Hlmgr. ♀. *Al.* Åland (Sievers); *Ab.* Pargas (O. M. R.), Runsala (R. Fr.), Lojo (W. H.); *N.* Tvärminne (Vuorentaus); *Ka.* Viipuri (Löfgren); *Ta.* Kangasala (Bj. Wasastjerna), Hattula, Hartola (L. E.); *Oa.* »Bothn. or.» (coll. Wasastj.); *Ob.* Hailuoto (Vuorentaus).

E. planiscapus Thoms. ♀. Kuusamo (R. Fr.).

E. turionum Hart. ♀. *Ik.* Ollila (E. R., Lahtivirta), Kuolemajärvi (Ivaschinzoff); *Kl.* Kiteä (Westerlund); *Tb.* Keuru (W. H.); *Sb.* Kuopio (Levander); *Oa.* Bothn. or. (Mäklin); *Ob.* Hailuoto (Vuorentaus), Turtola (Bergroth); *Ks.* Kuusamo (W. H.).

E. crassifemur Thoms. ♀. *Al.* Hammarland (S. Saarinen); *Ab.* Reso (L. E.), Karislojo (R. Fs.), Lojo (W. H.); *N.* Tvärminne (A. N.), Ekenäs (Häyrén), Kyrkslätt (R. Fr.); *Ik.* Kellomäki (Lahtivirta); *Ta.* Hattula (L. E.), Sääksmäki (E. K.); *Sa.* Lappvesi (Berg); *Sb.* Kuopio (Levander).

Pyracmon truncicola Thoms. ♀. *N.* Kyrkslätt (R. Fr.). — a. *lateralis* Thoms. ♀. *Sa.* Joutseno (W. H.).

P. xoridiformis Hlmgr. ♀. *Nominatform.* Hüften schwarz. *N.* Esbo (Poppius), Dickursby (W. H.); *Ka.* Viipuri (A. P.), Antrea (E. J.); *Ik.* Muolaa (A. W.); *St.* Karkku (W. H.); *Ta.* Aitolahti (V. Saarinen), Sääksmäki, Hattula (W. H.). Auch auf der Kola-Halbinsel: Lac Nuorti (Enwald, Poppius) gefunden worden. — a. *ruficoxa* m. ♀. Alle Hüften rot. *Ik.* Terijoki (T. G.).

P. obscuripes Hlmgr. ♀. *N.* Dickursby (W. H.); *Ka.* Lavansaari (W. H.).

Canidiella quinqueangularis Ratz. ♀. *Al.* Finström (R. Fs.); *Kl.* Impilaks (R. Fs.); *Kb.* Eno (F. W.).

C. exigua Grav. ♀. *Ab.* Runsala (Ingelius), Nystad, Karislojo (W. H.); *Ta.* Hattula (L. E.); *Kl.* Sortavala (P. Suomalainen), Impilaks (R. Fs.).

C. rostrata Thoms. ♀. *Kl.* Sordavala (F. W.).

Nemeritis macrocentra Grav. ♀. *N.* H:fors (A. N.).

Omorga melampus Thoms. ♀. *Al.* Jomala (R. Fs.); *Ab.* Nystad (W. H.).

O. cursitans Hlmgr. ♀. *N.* Esbo (W. H.), Helsinki (E. T.); *Ik.* Koivisto (Järvi); *Sa.* Lappvesi (Berg).

O. Rothi Hlmgr. ♀. *N.* Esbo (W. H.); *Ka.* Viborg (W. H.); *Sa.* Imatra (W. H.).

O. ensator Grav. ♀. *Al.* Föglö (R. Fs.). ROMAN det.

Olesicampe patellana Thoms. ♀. *Tb.* Keuru (W. H.).

O. sericea Hlmgr. ♂, ♀. *Al.* Lemland, Föglö (W. H.); *Ab.* Karislojo (R. Fs.); *Ta.* Hattula (L. E.); *Kl.* Sordavala (S. Sahlb.).

O. praecox Hlmgr. ♂, ♀. *Ab.* Nystad, Karislojo (W. H.); *Ik.* Sakkola (W. H.); *Ta.* Sääksmäki (W. H.); *Kl.* Sordavala (S. Sahlb.); *Tb.* Keuru (W. H.); *Sb.* Nilsä (R. Fr.).

O. retusa Thoms. ♀. *Ik.* Kuolemajärvi (Ivaschinzoff), Pyhäjärvi (W. H.), »Isthm. car.» (Siltala); *Ta.* Ruovesi (A. S.), Aitolahti (V. Saarinen); *Sb.* Idensalmi (Bj. Wasastj.).

Meloboris (Zaporus) dorsalis Grav. ♂, ♀. *Al.* Finström (W. H.); *Ab.* Karislojo (R. Fs.); *N.* Tvärminne (W. H.); *Ik.* Muolaa (W. H.); *Ta.* Hauho (W. H.); *Ob.* Hailuoto (Vuorentaus).

M. (s. str.) stagnalis Hlmgr. ♀. *Al.* Lemland (W. H.); *Ab.* Houtskär (W. H.); *N.* Ekenäs (W. H.).

M. hydropota Hlmgr. ♀. *Al.* Jomala (R. Fs.).

M. paludicola Hlmgr. ♀. *Kl.* Impilaks (R. Fs.). ROMAN det.

M. hygrobia Thoms. ♂, ♀. *Al.* Jomala (R. Fs., W. H.); *Ab.* Houtskär (W. H.), Pargas (Ingelius), Karislojo (R. Fs.); *N.* Hangö (W. H.), Tvärminne (L. E.); *Ik.* Kuolemajärvi, Nykyrka (Järvi); *Ta.* Ruovesi (A. S.); *Ks.* Paana-järvi (W. H.).

M. rufiventris Grav. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Tvärminne (W. H.); *Ik.* Muolaa (W. H.).

M. litoralis Hlmgr. ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *Ik.* Muolaa, Terijoki (W. H.).

M. ischnocera Thoms. ♂. *Ab.* Sammatti (R. K.). ROMAN det.

Angitia lateralis Grav. ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *Ob.* Hailuoto (Vuorentaus); *Ok.* Puolanka (W. H.).

A. tenuipes Thoms. ♀. *Ab.* Gustavs, Karislojo (W. H.); *N.* H:fors: Degerö (Nybom), H:fors (W. H.); *Ka.* Hogland (W. H.); *Ta.* Sääksmäki (E. K.), Hartola (L. E.); *Kl.* Jaakkima (R. Fs.); *Ok.* Hyrynsalmi (W. H.).

A. tibialis Grav. ♀. *Ab.* Nystad (W. H.), Karislojo (R. Fs.); *Ta.* Hattula (L. E.).

A. interrupta Hlmgr. ♀. *Al.* Kökar (I. Hellén); *Ab.* Karislojo (W. H.); *N.* Tvärminne (A. N.).

Anilasta ebenina Grav. ♀. *Ok.* Hyrynsalmi (W. H.).

A. ruficrus Thoms. ♀. *Ab.* Lojo (W. H.).

Holocremna incrassator Hlmgr. ♀. *Al.* Hammarland (R. Fs.). ROMAN det.

H. errans Hlmgr. ♂, ♀. *Al.* Finström (R. Fs.); *Ab.* Åbo, Nystad (W. H.); *Ta.* Hattula, Hartola (L. E.); *Sb.* Kuopio (Levander).

H. vetula Hlmgr. ♀. *Ks.* Nuorunen (R. Fr.). — Noch auf der Kola Halbinsel (Kantalaks) von R. FREY gefunden.

Cremastus schoenobius Thoms. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* H:fors (W. H.); *Ka.* Seiskari (W. H.); *St.* Björneborg (W. H.).

Cr. confluens Grav. ♂, ♀. *Ka.* Tytärsaari (W. H.).

Cr. bellicosus Grav. ♂, ♀. *N.* Hangö (W. H.); *Ka.* Lavansaari, Seiskari (W. H.); *Ik.* Terijoki (E. S., W. H.), Ollila (Lahtivirta).

Demophorus robustus Brke ♂. *Kl.* Sortavaala (Tiensuu).

Porizon (Cyrthophion) dissimilis Grav. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *Ik.* Metsäpirtti (W. H.); *Sa.* Joutseno (W. H.); *Kl.* Valamo (P. Suomalainen); *Lps.* Kuvernööri (W. H.). — Auch auf der Kola-Halbinsel (Kola) von mir gefunden.

P. (Barycnemis) claviventris Grav. ♂, ♀. *N.* Hangö (W. H.); *Ka.* Seiskari (W. H.); *Kl.* Kexholm (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.); *Ok.* Hyrynsalmi (W. H.); *Ks.* Paanajärvi (W. H.).

P. (Barycnemis) gracillimus Thoms. ♀. *Ab.* Karislojo (W. H.).

P. (Barycnemis) laeviceps Thoms. ♂, ♀. *Al.* Brändö (N. Kanerva); *Ik.* Kuokkala (Lahtivirta).

P. (Barycnemis) anurus Thoms. ♀. *Le.* Kilpisjärvi (W. H.); *Li.* Utsjoki, Nuorgam (W. H.).

Allophrys boops Grav. ♂, ♀. *N.* Helsing, Munksnäs (W. H.).

Aneclis maritimus Thoms. ♀. *Ka.* P. Tytärsaari (W. H.).

A. apertus Thoms. ♂, ♀. *Al.* Brändö (W. H.); *N.* Tvärminne (W. H.).

Heterocola proboscidalis Thoms. ♀. *N.* Hangö (W. H.); *Ta.* Birkkala (W. H.).

Thersilochus (Diaparsis) gilvipes Grav. ♂, ♀. *N.* Helsing (W. H.); *Ta.* Tampere (T. G.).

Th. pallipes Hlmgr. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

Th. microcephalus Grav. ♂, ♀. *Ab.* Lojo (W. H.); *Sa.* Joutseno (W. H.).

Th. (s. str.) longicornis Thoms. ♀. N. Helsing (W. H.); *Ik.* Sakkola (W. H.); *Sa.* Joutseno (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

Th. caudatus Hlmgr. ♀. *Ab.* Karislojo (W. H.), Somero (I. Hellén); *N.* Hangö (M. H., W. H.), H:fors, Helsing (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

Th. melanogaster Thoms. ♂, ♀. *Ab.* Lojo (W. H.); *N.* Helsinki (Anttila), Helsing (W. H.).

Th. gibbus Hlmgr. ♂, ♀. *Ab.* Lojo (W. H.); *N.* Esbo, Helsing (W. H.), Helsinki (Tuomikoski, E. J., W. H.); *Ka.* Viipuri (Häyrynen); *Kl.* Sortavala (E. Kanervo).

Th. crassicauda Thoms. ♀. *N.* Helsing (W. H.).

Th. striola Thoms. ♂, ♀. *Ab.* Nystad, Lojo (W. H.); *N.* Esbo (W. H.).

Th. subdepressus Thoms. ♀. *N.* Helsing (W. H.).

Th. liopleuris Thoms. ♀. *Ik.* Terijoki (W. H.).

Th. (Ischnobatis) nigritulus Grav. ♀. *N.* Hangö (W. H.); *Ka.* P. Tytär-
saari (W. H.).

Th. (Isurgus) filicornis Thoms. ♀. *Ik.* Terijoki (W. H.); *Sa.* Lappvesi (Berg).

Th. morionellus Hlmgr. ♂, ♀. *N.* H:fors, Helsing (W. H.); *Ik.* Sakkola, Terijoki (W. H.); *Ta.* Hattula (W. H.).

Th. interstitialis Thoms. ♂, ♀. *Al.* Jomala (W. H.); *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Esbo (W. H.); *Ta.* Sääksmäki (W. H.).

Th. (Phradis) minutus Bridgm. ♀. *Al.* Jomala (W. H.).

Hybotinen (Dipt., Empididae) von Formosa und den Philippinen.

von

Richard Frey

Durch die Güte des Herrn Dr. W. HORN habe ich Gelegenheit gehabt, eine grössere, früher zum Teil Herrn L. OLDENBERG gehörende, jetzt im Besitz des Entomologischen Museums in Berlin—Dahlem befindliche, von H. SAUTER zusammengebrachte Empididen-Sammlung aus Formosa zu bearbeiten. Im Zusammenhang hiermit habe ich das in meinem Besitz befindliche, von H. BOETTCHER gesammelte Empididen-Material von den Philippinischen Inseln gleichzeitig determiniert. Eine vergleichende Übersicht über die Empididen-Fauna dieser beiden interessanten tiergeographischen Gebiete ist hierdurch ermöglicht. Ich mache in diesem Aufsatz den Anfang mit den Gattungen *Syneches*, *Hybos* und *Syndyas*.

Syneches Walk.

Diese Gattung ist in der Orientalischen Region durch sehr zahlreiche, teilweise schwer voneinander unterscheidbare Arten repräsentiert. Die Ver-

teilung derselben auf natürliche Formenserien ist eine sehr schwierige Aufgabe. Die bis jetzt aufgestellten, sich um *Syneches* gruppierenden Gattungen oder Untergattungen (*Parahybos* Kert., *Acarterus* Lw., *Epiceia* Walk., *Harpamerus* Big.) sind durch Übergangsformen miteinander derart verbunden, dass sichere Grenzen zwischen ihnen nicht gezogen werden können. *Parahybos* wird noch von MELANDER (1927) als eine selbständige, orientalische Gattung betrachtet. Man wird jedoch sehr oft unsicher, ob eine Art zu *Parahybos* oder einer anderen Gattung zu stellen ist, da der einzige Unterschied in der Dicke und Bewaffnung der Hinterschenkel besteht. Auch mehrere südamerikanische *Syneches*-Arten nähern sich durch die dünnen, schwach gestachelten Hinterschenkel der Gattung *Parahybos*. Meines Erachtens kann *Parahybos* höchstens als Subgenus von *Syneches* betrachtet werden. Auch die Subgenera *Epiceia* und *Harpamerus* sind sehr schwer zu trennen und vielleicht am besten zu streichen; erst dann könnte man eine bessere und leichtere Übersicht der zahlreichen Arten gewinnen.

Im Folgenden gebe ich eine Bestimmungstabelle der mir bekannten südostasiatischen *Syneches*-Arten (alle MELANDERSchen Arten von den Philippinen sind mitberücksichtigt):

- 1 (16) Hinterschenkel verlängert, nicht dicker als die Schiene, unten ohne stärkere Borsten oder Stacheln (*Parahybos* Kert.).
- 2 (11) Mitteltarsen beim ♂♀ normal, nicht verziert. Arista subapikal. Beine grösstenteils gelb.
- 3 (4) Flügel glashell, Randmal undeutlich. Thorax stark gewölbt. Vorder- und Mittelbeine ± verdunkelt. Kleine Art, 2,2 mm.
P. iridipennis Kert.
- 4 (3) Flügel ± braun tingiert. Grössere Arten.
- 5 (6) R_{4+5} und M_1 parallel. Hinterhüften ± gelb. Vorderbeine ganz schwarzbraun, nur die Schenkel an der Spitze gelb; Mittelschenkel mit Ausnahme der Spitze schwarzbraun; Hinterkniee schwarz; Beine sonst gelb. Thorax und Hinterleib schwarz. Thoraxbeborstung schwarz. 3 mm.
P. Horni n. sp.
- 6 (5) R_{4+5} etwas konvergent. Alle Hüften schwarzbraun. Vorderbeine wenigstens mit gelben Schienen.
- 7 (8) Alle Schenkel einfarbig gelb. Thorax dunkel rotbraun, Beborstung recht dunkel gelblich. 4,5—5,5 mm.
P. incertus Bezzi (?)
- 8 (7) Alle Schenkel basal ± breit verdunkelt. Thorax schwarz, Behaarung schwarz.
- 9 (10) Grosse Art, 6—7 mm. Thorax dunkel graubraun bestäubt.
P. simplicipes Bezzi
- 10 (9) Kleine Form derselben, 3,3 mm. Thorax samtschwarz.
var. *minutulus* n. var.
- 11 (2) Mitteltarsen beim ♂ eigentümlich verziert.
- 12 (13) ♂. Schüppchen zu einem besonderen, hornartigen Organe umgebildet. Vorderschenkel aussen vor der Spitze mit einem Büschel dichter, schwarzer Haare. 5 mm.
P. chivagra Bezzi
- 13 (12) ♂. Schüppchen normal ausgebildet. Vorderschenkel ohne Büschel.

- 14 (15) Vordertarsen nach aussen mit langen, gekrümmten Haaren. Hinterschenkel fast ganz schwarz. Arista apikal. 5,5—6,5 mm.
P. Sauteri Bezzi
- 15 (14) Vordertarsen nicht bewimpert. Hinterschenkel gelb, basal schmal schwarz. Arista subapikal.
P. chaetoproctus Bezzi
- 16 (1) Hinterschenkel \pm verdickt, länger als die Schiene, unten mit \pm deutlichen, stärkeren Borsten oder Stacheln bewaffnet.
- 17 (18) Flügel ausser dem Randmal mit mehreren braunen Flecken. Hinterschenkel braunschwarz mit gelbem Apikalringe. R_{2+3} u. M_1 parallel. 4 mm.
S. Bigoti Bezzi
- 18 (17) Flügel ausser dem Randmal oder einem Flügelspitzenfleck ohne dunklere Flecken.
- 19 (24) Beine fast ganz gelb. R_{2+3} und M_1 parallel.
- 20 (23) Thorax und Schildchen einfarbig rotgelb. Hinterschienen einfarbig gelb, ohne braunen Ring. Hypopygium offen, Forceps klauenförmig.
- 21 (22) Beine nebst Hüften ganz gelb, das Tarsenendglied etwas verdunkelt. Hinterleib matt schwarzbraun, an der Basis gelblich. Metanotum gelb. Flügel bräunlich, am Vorderrande intensiver. Randmal undeutlich. Hinterschenkel schwach verdickt, unten mit ca. 7 längeren, gelblichen Borsten. Hinterschienen gerade, hinten mit 2 mehr apikal gelegenen Borstenhaaren. Mittelschienen aussen promedial mit 1 langen Borste. 3,5 mm.
S. semihelvolus n. sp.
- 22 (21) Beine nebst Hüften rotgelb, Vordertarsen ganz und die beiden Endglieder der Hintertarsen schwarz. Hinterleib einfarbig mattschwarz. Thoraxseiten mit 1 schwarzglänzenden Strieme über die Mesopleura bis unter die Flügelwurzel. Metanotum schwärzlich. Flügel recht stark braun tingiert, Vorderrand stärker. Randmal schwach. Hinterschenkel lang, recht schwach verdickt, unten gelblich beborstet, apikal stärker und dichter beborstet. Hinterschienen gerade, aussen recht dicht behaart. 4,5 mm.
S. vittipleura n. sp.
- 23 (20) Thorax braunrot, vorn mit dunklerer Mittelstrieme. Vorderhüften braun, Beine sonst gelb. Hinterschienen mit 1 schwarzen, ringförmigen Binde am letzten Drittel. Randmal undeutlich. (Mir unbekannt.) *S. periscelis* Mel.
- 24 (19) Wenigstens die Hinterbeine in grösserer oder geringerer Ausdehnung verdunkelt.
- 25 (52) Randmal deutlich, dunkelbraun. Vorder- und Mittelschenkel gewöhnlich gelb.
- 26 (41) Hintertarsen ganz gelb oder höchstens das letzte Glied verdunkelt.
- 27 (36) Thoraxrücken und Schildchen gelb.
- 28 (29) Hinterschenkel schwarz, am Basalviertel gelb; alle Hüften schwärzlich; Hinterschienen schwarz, am Basalviertel gelb, Beine sonst gelb. Hinterleib glänzend, schwarz, Segment 2—4 basal \pm ausgedehnt weissgelb. Flügelspitze braun, Randmal gross, dunkelbraun. 4,5 mm.
S. elegans n. sp.
- 29 (28) Hinterschenkel einfarbig schwarz.
- 30 (33) Vorder- und Mittelschenkel \pm deutlich braun bis schwarz. 3. und 4. Längsader parallel.
- 31 (32) Fühler einfarbig weissgelb, das 3. Glied oval, Arista fast apikal. Flügelspitze nicht gebräunt. Randmal recht klein, etwa so lang wie breit, blassbraun. Hinterschienen beim ♂ fast gerade. 4 mm. *S. pallidicornis* n. sp.

- 32 (31) Fühler gelb, das 3. Glied schwarzbraun, trapezoidisch, Arista subapikal. Flügelspitze gebräunt. Randmal recht gross, gestreckt, etwas länger als breit, braun. 4,5 mm. *S. varus* Mel.
- 33 (30) Vorder- und Mittelbeine einschl. Hüften einfarbig gelb, höchstens das letzte Tarsenglied verdunkelt. 3. und 4. Längsader etwas wellig und etwas konvergent. Randmal lang, gestreckt.
- 34 (35) Hinterschienen beim ♂ stark gekrümmt. 6 mm. *E. calodromius* n. sp.
- 35 (34) Hinterschienen beim ♂ gerade. Hinterschenkel stärker verdickt. (Kopf fehlend.) (Flores.) *E. bicolor* Walk.?
- 36 (27) Thorax grösstenteils schwarz.
- 37 (38) Hinterschenkel schwarz, an der Basalhälfte gelb, Hinterschienen und Hintertarsenendglieder schwarz, Beine sonst gelb. Thorax einfarbig schwarzglänzend. Hinterschenkel sehr schwach verdickt, unten lang behorset. Hinterschienen gerade. 4 mm. *S. Handschini* n. sp.
- 38 (37) Hinterschenkel einfarbig schwarz. Vorder- und Mittelschenkel grösstenteils braunschwarz.
- 39 (40) Fühler einfarbig gelb. Hinterschienen beim ♂ gekrümmt. 4,5 mm. *S. pallidicornis* n. sp. var. *palavanus* n. var.
- 40 (39) Fühler teilweise schwarzbraun. Hinterschienen beim ♂ gerade. 4,5 mm. *S. armatus* Mel.
- 41 (26) Hintertarsen ganz schwarz.
- 42 (45) Thorax rotgelb mit schwarzer Mittelstrieme. 3. u. 4. Längsader schwach konvergent. Hinterschenkel schwach verdickt, mit 6—7 sehr langen, schwarzen Borsten. Hinterschienen fast gerade.
- 43 (44) Hinterbeine ganz schwarzbraun. Vorder- und Mittelbeine ganz gelb. 3,5 mm. *E. subdeficiens* n. sp.
- 44 (43) Hinterschenkel gelb, nur das Knie braun; Hinterschienen distal und -tarsen ganz braun. Vorder- und Mittelbeine ganz gelb. 3,2 mm. *E. subdeficiens* var. *laetior* n. var.
- 45 (42) Thorax schwarz.
- 46 (47) 3. u. 4. Längsader konvergent. Randmal dunkelbraun, langgestreckt. Thoraxrücken stark grau bestäubt. Schultern, Postalarcalli und Schildchen teilweise rotgelb. 1. u. 2. Abdominalsegment gelb. Hinterbeine schwarz, die Hinterschenkel und -schienen an der Basis gelblich. Vorder- und Mittelbeine ganz gelb. 6 mm. *E. longistigma* n. sp.
- 47 (46) 3. u. 4. Längsader parallel. Hinterbeine einfarbig schwarzbraun.
- 48 (51) Vorder- und Mittelbeine ganz oder teilweise gelb. Flügel an der Basis glashell.
- 49 (50) 3. Fühlerglied schwarzbraun, oval, ca. zweimal länger als breit. Hinterschenkel beim ♂ unten mit kräftigen, auf grossen Basalzylindern stehenden Borsten. Hinterschienen beim ♂ recht stark gekrümmt (die Hauptform) oder fast gerade (var. *surigaoënsis* n.). 4—4,5 mm (die Hauptform) oder 3—3,6 mm (var. *surigaoënsis*). *S. dictaetophorus* Bezzi
- 50 (49) 3. Fühlerglied braun, gestreckt bandförmig, 3—4 mal länger als breit. Hinterschenkel beim ♂ mit langen, auf kleinen Basalzylindern sitzenden Borsten; Hinterschienen beim ♂ gerade, dicht behaart. 4,5 mm. *S. luzonicus* n. sp.
- 51 (48) Vorder- und Mittelbeine schwarz oder teilweise (Vorderschenkel und -tarsen) braun. Flügelwurzel braun. 4,5 mm. (Mir unbekannt.) *S. lividus* Mel.

- 52 (25) Randmal undeutlich, sehr blass und schwach angedeutet. 3. u. 4. Längsader konvergent. Hintermetatarsen unten ohne Stacheln. Hinterschienen beim ♂ gekrümmt.
- 53 (54) Hinterbeine schwarzbraun, nur Hinterschenkel oben vor der Spitze gelb, Vorderbeine ganz gelb. Thorax rotgelb. Flügel braun tingiert. 6 mm. *H. Boettcheri* n. sp.
- 54 (53) Wenigstens Hintertarsen gelb. Thorax schwarzbraun.
- 55 (56) Alle Schenkel schwarz mit gelber Spitze. Hinterschenkel beim ♂ unten mit mässig starken Stacheln auf Apophysen. 5 mm. *H. velutinus* de Meij.
- 56 (55) Hinterschenkel und -schienen ganz schwarzbraun. Vorderbeine ganz gelb. Hinterschenkel beim ♂ unten mit ca. 5 sehr langen und groben, fingerähnlichen Dornen. 6,5 mm. *H. Bakeri* Mel.

S. (Parahybos) iridipennis Kert. — *L u z o n*: Los Banos, 19. II. 1914, 1 ♂ (Boettcher).

Die Art ist früher von Neu-Guinea bekannt.

S. (Parahybos) Horni n. sp.

Eine kleine Art, durch die in der Tabelle angeführten Merkmale von den verwandten Arten leicht zu unterscheiden.

♂. Kopf schwarz. Fühler ganz gelb, sehr klein; 3. Glied oval, etwa doppelt länger als breit. Thorax und Hinterleib einfarbig schwarz. Thoraxrücken rein schwarz, etwas fettartig glänzend, Schultern, Postalarcalli und Schildchen zum Teil gelblich. Thorax sonst stark gewölbt, schwarz behaart und beborstet. 1 Dc., Schildchen mit mehreren schwarzen, mittelstarken Randborsten. Hypopygium recht klein, etwas kuglig.

Beine recht langhaarig, die Schenkel unten mit 1 Reihe feiner Borstenhaare; Mittelschienen aussen im ersten Drittel mit 1 feinen, nicht besonders langen Borste.

Flügel braun getrübt, am Vorderrande intensiver. Die 4. Längsader basal und medial etwas dünner als die übrigen Adern. Diskoidalzelle gestreckt. Schwinger schwarzbraun, Stiel heller.

Körperlänge 3 mm.

F o r m o s a: Toa Tsui Kutsu, V. 1914, 2 ♂ (Sauter).

S. (Parahybos) incertus Bezzi (?). — *F o r m o s a*: Macuyama, VI. 1914, 16 Exx. (♂♀). Koschun, V. 1912, 3 ♂. Sokutsu, IX. 1912, 2 ♂. Taihoku-Distr.: Jushifun, VI. 1914, 2 ♀ (Sauter).

BEZZI kannte nur das ♂; wenn ich diese Art recht gedeutet habe, so ähnelt das ♀ dem Männchen; das ♀ hat einen etwas helleren, rotgelben Thoraxrücken und viel hellere, nur schwach gelbbraunlich gefärbte Flügel.

S. (Parahybos) simplicipes Bezzi. — *F o r m o s a*: Chosokei, 1914, 85 Exx. (♂♀) (Sauter).

var. **minutulus** n. var. — Eine Zwergform, die nur 3,3 mm misst. Alle Schenkel sind basal in grösserer Ausdehnung glänzend schwarzbraun. 1 ♂ wurde auf *F o r m o s a*: Taihoku-Distrikt, Jushifun, VI. 1914 von H. Sauter gesammelt.

S. (Parahybos) chiragra Bezzi. — F o r m o s a: Sokutsu, VI. u. IX. 1912, 2 ♂, 1 ♀ (Sauter).

S. (Parahybos) Sauteri Bezzi. — F o r m o s a: Kankau, Koschun, 1912, 23 Exx. (Sauter).

S. (Syneches) Bigoti Bezzi. — F o r m o s a: Maruyama, IV. 1914, 1 ♀; Macuyama, V.—VI. 1914, 1 ♂, 1 ♀ (Sauter).

S. (Syneches) semihelvolus n. sp.

♂. Ähnelt wohl am meisten *Epiceia helvolus* Frey, *E. minor* Bezzi und *E. pullus* Bezzi, unterscheidet sich aber u. a. durch die parallelen 3. und 4. Längsadern. Die Fühler und das Rostrum sind gelb. Körperbehaarung gelblich. Halteren gelblich mit etwas dunklerem Knopfe. Alles übrige wie in der Tabelle.

M a s b a t e: Aroroy: X. 1917, 1 ♂ (Boettcher). — L u z o n: Banahao, VI. 1914, 1 ♂ (Boettcher).

S. (Syneches) vittipleura n. sp.

♂. Der vorigen Art ähnlich, aber durch die in der Tabelle angeführten Merkmale unterschieden. Die beiden ersten Fühlerglieder gelb (das 3. Glied abgebrochen). Rostrum gelb. Halteren schwarzbraun mit gelblichem Stiele.

N o r d L u z o n: San Trinidad, V. 1914, 1 ♂ (Boettcher).

S. (Syneches) elegans n. sp.

♂. Fühler gelbrot, 3. Glied braun, etwa zweimal länger als breit. Rostrum gelbrot. Thoraxrücken rotgelb, glänzend; Beborstung schwarz. Thoraxseiten schwarzbräunlich, auf der Mitte mit einer helleren, gelblichen, schmalen Mittelstrieme. Schildchen rotgelb, auf der Mitte schwärzlich, von den schwarzen Randborsten sind die beiden Apikalen länger als die übrigen. Hinterleib schwarz, mit einem gewissen blauen Glanz, Tergit 2 basal zu $\frac{2}{3}$, Tergit 3 zu $\frac{1}{3}$ und Tergit 4 zu $\frac{1}{4}$ weissgelb; Behaarung gelblich. Hintersehenkel etwas kolbig verdickt, unten mit ca. 12—15 schwarzen Borsten, die distal dicker und mit grösseren Basalzylindern (Apophysen) versehen sind. Hinterschienen etwa $\frac{3}{4}$ der Schenkel lang, schwach gekrümmt, innen etwas genarbelt. Mittelschienen basal aussen mit 1 langen, gelblichen Borste, die etwas über die Spitze der Schiene reicht. Beine recht lang borstartig behaart. Flügel graulich mit brauner Spitze. Stigma dunkelbraun, gross, die Spitze der Submarginalzelle ausfüllend; 3. und 4. Längsader parallel. Halteren braun, Stiel hellgelb.

L e y t e: Panaon, XI. 1915, 1 ♂ (Boettcher).

S. (Syneches) pallidicornis n. sp.

♂. Diese Art ähnelt sehr *S. varus* Mel., ist aber durch den Fühlerbau unterschieden. Die Fühler sind ganz hellgelb; das 3. Glied oval, etwas zugespitzt, etwa zweimal länger als breit; Arista dünn, hellgelb, beinahe apikal. Rostrum gelb. Thorax hell rotgelb. Hinterleib gleich gefärbt, an der Endhälfte gebräunt. Schildchen mit 2 stärkeren Randborsten. Hypopygium

etwas kolbig. Forceps sichtbar, klauenähnlich. Flügel glashell mit blassen Adern, Randmal klein, blassbraun. Diskoidalzelle recht klein; 3. und 4. Längsader parallel. Hinterschenkel recht stark verdickt, unten mit langen, spitzen, schwarzen Borsten, die Distal kürzer und dichter angehäuft sind. Hinterschienen fast gerade.

Nord Mindoro: Calapan, 5. II. 1916, 1 ♂ (Boettcher).

var. **palavanus** n. var.

Ähnelt der Hauptform, hat aber einen \pm verdunkelten Thoraxrücken, vorn mit einer schwarzen und auf den Seiten mit je einer schwarzen Makel.

N. - Palawan: Binaluan, XI—XII. 1913 1 ♂, 1 ♀ (Boettcher).

S. (Syneches) varus Mel. — Luzon, Los Banos, VI. 1919, 1 ♀ (Boettcher). — Süd-Meridanao, Port Banga, I. 1915, 1 ♀ (Boettcher).

[**S. (Syneches) Handschini** n. sp.

♀. Fühler ganz schwarzbraun, 3. Glied recht breit, etwa $1\frac{1}{2}$ mal länger als breit. Rostrum rotgelb. Thoraxrücken schwarz, stark glänzend. Schildchen am Rande braunrot, 2 längere, schwarze Skutellaren. Hinterleib schwarz, glänzend, 2. Segment mit basaler, recht schmaler, gelbroter Querbinde, Bauch rötlich. Mittelschienen vor der Mitte mit 2, Vorderschienen mit 1 langen Borste. Flügel graulich, Spitze etwas gebräunt; Randmal dunkelbraun, gestreckt. Halteren schwarzbraun, Stiel gelblich.

Java: Tjibodas-Gedeh, 1,400—1,600 m, VIII. 1931, 1 ♀ (E. Handschin).]

S. (Syneches) armatus Mel. — Masbate: Aroroy, VIII. 1918, 1 ♀ (Boettcher).

S. (Syneches) dichetophorus Bezzi. — Luzon: Los Banos, IV. 1914, 3 Exx.; Banahao, IV. 1914, 4 Exx. (Boettcher).

var. **surigaoënsis** n. var. — Mindanao: Surigao, VIII. 1914, 3 ♂ (Boettcher).

S. (Syneches) luzonicus n. sp.

♂. Der vorigen Art sehr ähnlich und vorerst durch das längere dritte Fühlerglied unterschieden. Die Beine sind auch länger behaart und beborstet. Randmal recht schwach, bräunlich, gestreckt, länger als breit, 3. u. 4. Längsader etwas wellig, aber parallel. Hypopygium klein, kolbig, Forceps mit abgestumpfter, gezählter Spitze.

Luzon: Los Banos, IV. 1914, 1 ♂ (Boettcher).

S. (Epiceia) calodromius n. sp.

♂. Fühler gelb, das 3. Glied schwarzbraun, etwa doppelt länger als breit, Arista subapikal, bräunlich. Rostrum rotgelb. Thorax rotgelb, mit indistinkten dunkleren Partien; Meso- und Sternopleura glänzend, rötlich schwarzbraun; Beborstung schwärzlich. Schildchen auf der Mitte verdunkelt. 2 längere Randborsten. Hinterleib glänzend schwarzbraun mit rötlichem Schimmer, die Segmente 2—3 basal und lateral deutlicher rotgelb gefleckt; Behaarung gelblich; Bauch rotgelb. Forceps klein, klauenförmig. Vorder- und

Mittelbeine nebst Hüften rotgelb, letztes Tarsenglied verdunkelt. Hinterbeine schwarzbraun, Schenkel an der äussersten Spitze, Schienen an der Basis und Tarsen (ausser Glied 5) rotgelb. Mittelschienen auf der Mitte mit 2 und an der Spitze mit 1 besonders langen, gelbbraunen Borsten. Hinterschenkel mässig stark verdickt, unten ausgehöhlt und hier mit 2 Reihen von ca. 8 starken Stachelborsten, die distaleren auf kurzen Basalzyklindern sitzend. Hinterschienen etwa $\frac{3}{4}$ der Schenkel lang, stark gekrümmt, innen distal genarbelt. Flügel schwach gelbgrau tingiert, Flügelspitze etwas gebräunt, Randmal deutlich, gross, braun, gestreckt, die Spitze der Randzelle ausfüllend. 3. und 4. Längsader etwas wellig, unbedeutend konvergierend. Diskoidalzelle ziemlich klein; hintere Querader etwa $\frac{3}{5}$ des Endstückes der 5. Längsader. Halteren braun mit rotgelbem Stiel.

L u z o n: Balaban, 4. II. 1917, 1 ♂ (Boettcher).

Die Art steht, wie die beiden folgenden philippinischen Arten, auf der Grenze zur Untergattung *Harpamerus* und könnte gleich gut in dieses Subgenus gestellt werden. Diese drei Arten (*calodromius*, *subdeficiens*, *longistigma*) sind alle durch das grosse, distinkte Randmal und helle Flügel charakterisiert und weichen hierdurch von den hier von mir zu *Harpamerus* geführten Arten leicht ab.

S. (*Epiceia*) *subdeficiens* n. sp.

Eine charakteristische kleine Art mit schwarzgestriemtem Thorax und ganz schwarzen Hintertarsen.

♂. Fühler schwarzbraun, das 3. Glied etwa doppelt länger als breit, Arista dunkel. Thorax glänzend rotgelb mit schwarzer Mittelstrieme und schwarzgefleckten Pleuren. Beborstung dunkel. Schildchen heller gelb. Hinterleib schwarz, glänzend. Hypopygium sehr klein. Alle Hüften schwarzbraun; Vorder- und Mittelbeine gelb, letztes Tarsenglied und Schenkel basal \pm verdunkelt; Hinterbeine ganz schwarzbraun. Mittelschienen medial mit 2 langen Borsten. Hinterschenkel mässig stark verdickt, unten mit ca. 8 starken Stachelborsten, die 3 letzten auf starken Apophysen stehend. Hinterschienen schwach gekrümmt, auf der Innenseite fein genarbelt. Flügel graulich glashell, Flügelspitze gebräunt; Randmal deutlich, braun, kaum länger als breit. Diskoidalzelle recht breit und kurz. 3. und 4. Längsader unbedeutend konvergierend. Halteren braun, Stiel gelblich.

♀. Hinterschenkel schwächer verdickt, die Stacheln ohne vergrösserte Basalzyklinder. Hinterschienen gerade, innen nicht genarbelt.

M i n d a n a o: Surigao, V. 1915, 1 ♂ (Boettcher). — M i n d o r o: San Theodoro, I. 1916, 4 ♀ (Boettcher).

var. *laetior* n. var.

♀. Durch hellere Beinfärbung (siehe Tabelle) von dem Typus abweichend.

B a s i l a n: XII. 1914, 1 ♀ (Boettcher).

S. (*Epiceia*) *longistigma* n. sp.

♂. Der vorigen Art ähnlich, aber grösser, mit schwarzem, stark grau bestäubtem Thoraxrücken. Fühler schwarzbraun, 3. Glied etwa doppelt länger als breit. Thoraxbeborstung schwarz. Hinterleib schwarz, glänzend, die beiden Basalsegmente gelb; Behaarung weissgelb. Hypopygium kolbig, Forceps klauenförmig. Vorder- und Mittelbeine nebst Hüften gelb, das letzte Tarsenglied braun. Mittelschienen median mit 2 sehr langen Borsten. Hinterschenkel recht stark verdickt, unten mit mehreren unregelmässig geordneten, starken Stachelborsten, die distalsten auf Apophysen stehend. Hinterschienen etwa $\frac{3}{4}$ der Schenkel lang, schwach gekrümmt, innen genarbelt. Flügel graulich, Spitze gebräunt, Randmal dunkelbraun, langgestreckt. 3. und 4. Längsader an der Spitze konvergierend. Halteren schwarzbraun, Stiel weissgelb.

Luzon: Balbalusang, III. 1913, 1 ♂ (Boettcher).

S. (Harpamerus) Boettcheri n. sp.

♂. Fühler gelb, 3. Glied bräunlich, etwa doppelt länger als breit. Thorax ganz, Schildchen und die 2 ersten Hinterleibssegmente hell rotgelb, der Rest des Hinterleibs matt, schwarz. Beborstung und Behaarung gelblich. Hypopygium klein, langhaarig; Forceps mit scharfem Endstachel. Vorder- und Mittelbeine nebst Hüften ganz hellgelb, Hinterbeine einschl. der Hüften und Tarsen schwarzbraun, Hinterschenkel oben distal etwas heller. Hinterschenkel recht stark verdickt, unten etwas rinnenförmig vertieft und mit zahlreichen schwarzen Borsten besetzt, die distal auf grossen Apophysen sitzen. Hinterschienen etwa $\frac{3}{4}$ der Schenkel lang, gekrümmt, innen schwarz genarbelt. Beine langhaarig. Flügel gleichmässig recht stark graubraun tingiert; Randmal sehr schmal, gestreckt, bräunlich, wegen der dunklen Grundfarbe sehr undeutlich hervortretend. 3. und 4. Längsader stark konvergierend; Diskoidalzelle lang und schmal. Halteren gelblich.

Leyte: Panaon, XI. 1915, 1 ♂ (Boettcher).

S. (Harpamerus) velutinus de Meij.

Luzon: Los Banos, VI. 1914, 1 ♂; Bulusan, IX. 1917, 1 ♀ (Boettcher). Früher von Neu-Guinea bekannt.

S. (Harpamerus) Bakeri Mel.

Samar: Catbalogan, IV. 1915, 1 ♂ (Boettcher).

Früher von BAKER auf Mindanao gefunden, der von dieser Art sagt: »The most curious Flies he had ever seen» (MELANDER, Gen. Ins. p. 45).

Hybos Meig.

H. plumicornis Bezzi. — F o r m o s a: Banshoryo (Schisha). V.—VII. 1912, 2 ♂ (Sauter).

H. geniculata v. d. Wulp. — F o r m o s a: Toa Tsui Kutsu, V. 1914, 1 ♂, 1 ♀; Chosokei, 1914, 1 ♀ (Sauter).

var. **philippina** n. var.

Die philippinischen Exemplare sind durchgehend im Vergleich mit den formosanischen kleiner (ca. 3,5 mm), mit stark kolbig verdickten Hypopygium.

Luzon: Los Banos, IV. 1914, 1 ♀; Banahao, 5. IV. 1914, 1 ♂, 2 ♀; Balaban, 30. XI. 1917, 1 ♀ (Boettcher). — Mindoro: Calapan, II. 1916, 1 ♂ (Boettcher). — Mindanao: Surigao, V. 1915, 2 ♂ (Boettcher).

var. **umbripennis** n. var.

Weicht durch stark braungelb tingierte Flügel ab. Körperl. 3,5 mm.

Luzon: Los Banos, 23. II. 1914, 1 ♂ (Boettcher).

H. sp. — Palawan: Binaluan, XI—XII. 1913, 1 ♀ (Boettcher).

Eine gelbbeinige Art, die *H. pallipes* de Meij. am nächsten kommt; da aber nur 1 ♀ vorliegt, ist die Bestimmung unsicher.

Syndyas Lw.

Bei allen mir vorliegenden orientalischen Arten sind die Hintermetatarsen \pm verdickt und unten mit einigen kurzen, schwarzen stachelähnlichen Borsten bewaffnet, ähnlich wie bei der europäischen Art, *S. nigripes* Zett. Dagegen wechselt die Länge der Diskoidalzelle. Die Ader zwischen der ersten und zweiten Basalzelle ist zuweilen fast verschwunden, öfter jedoch noch deutlich vorhanden, aber weisslich gefärbt.

- 1 (6) Diskoidalzelle etwa so lang wie oder länger als die hintere Basalzelle. Flügel bräunlich.
- 2 (3) Beine schwarzbraun, alle Tarsen mit Ausnahme der 3 Endglieder, gelb. Grössere Art, 4 mm. *S. orientalis* n. sp.
- 3 (2) Beine einfarbig schwarzbraun, höchstens Knie heller.
- 4 (5) Grössere Art, 3,6 mm. Hypopygium kolbig, breiter als der Hinterleib. 3. und 4. Längsader konvergent. *S. dapana* n. sp.
- 5 (4) Kleinere Art, 3 mm. Hypopygium kaum breiter als der Hinterleib. 3. und 4. Längsader parallel. *S. aterrima* de Meij.
- 6 (7) Diskoidalzelle kürzer als die hintere Basalzelle. Flügel glashell.
- 7 (8) Randmal deutlich. Diskoidalzelle länger, der letzte Abschnitt der 4. Längsader höchstens zweimal länger als die Diskoidalzelle. 2 mm. *S. brevior* de Meij.
- 8 (7) Randmal fast fehlend. Diskoidalzelle fast quadratisch, der letzte Abschnitt der 4. Längsader 3—4 mal länger als die Diskoidalzelle. 2,3 mm. *S. parvicellulata* Bezzi

S. orientalis n. sp.

♂. Fühler schwarz, 3. Glied gelbbraun, 3—4 mal länger als breit; Arista apikal, kurz und fein pubeszent, das Spitzendrittel aber ganz nackt und haarfein. Rüssel sehr kurz, braun, Palpen braun. Thorax und Schildchen glänzend schwarz, mit feiner gelbgraulicher tomentartiger Behaarung; die längere Behaarung und die Beborstung schwarz. Hinterleib matter, schwarz. Hypopygium kolbig, nicht breiter als der Hinterleib. Beine braunschwarz, das 1. und 2. Glied aller Tarsen gelb. Hinterschenkel mässig verdickt, unten mit zahlreichen schwarzen Stachelborsten. Beine sonst langhaarig, beson-

ders die Vorder- und Mittelschenkel unten. Die Vorderschienen an der Spitze, die Mittelschienen aussen und an der Spitze mit langen Borsten. Flügel stark braun gefärbt, Randmal braun, gestreckt, wenig sichtbar. Diskoidalzelle gross und breit, stumpf, 3. und 4. Längsader parallel. Der letzte Abschnitt der 4. Längsader ca. $\frac{3}{5}$ von der Länge der Diskoidalzelle. Die Ader zwischen den beiden Basalzellen deutlich, weiss gefärbt. Halteren schwarzbraun.

♀ ähnelt dem ♂. Hinterschenkel unten nur mit längeren Borstenhaaren.

Formosa: Chosokei, 1914, 1 ♂♀ (Sauter).

S. dapana n. sp.

♂. Thorax und Hinterleib einfarbig schwarz, etwas bräunlich bestäubt, schwarz beborstet. Hypopygium gross, kolbig, breiter als der Hinterleib. Beine schwarzbraun, Vorderkniee etwas heller. Hinterschenkel recht stark verdickt, unten mit mehreren schwarzen Stachelborsten. Hintertarsen dick, etwas kürzer als die Schiene. Hintermetatarsen unten mit schwarzen Stacheln. Die vorderen Metatarsen viel dünner, lang behaart. Beine sonst recht lang behaart. Flügel gelblich tingiert, besonders am Vorderrande. 3. und 4. Längsader konvergent. Diskoidalzelle gestreckt, so lang wie die Basalzelle. Der letzte Abschnitt der 4. Längsader etwa gleich lang wie der vorletzte. Die Ader zwischen den beiden Basalzellen dünn, in gewisser Richtung weisslich. Halteren schwarzbraun.

Sia erga: Dapa, X.—XI. 1916, 1 ♂ (Boettcher).

S. aterrima de Meij. — **Luzon:** Los Banos, 19. II. 1914, 3 ♀ (Boettcher).

— **Mindoro:** Calapan, I—II. 1916, 1 ♂, 1 ♀ (Boettcher).

Die Art ist früher von Ceram bekannt.

S. brevior de Meij. — **Mindoro:** San Theodoro, I. 1916, 1 ♂ (Boettcher).

Die Art ist bisher nur von Krakatau bekannt gewesen.

S. parvicellulata Bezzi. — **Palawan:** Binaluan, XI.—XII. 1913 1 ♀ (Boettcher).

Die Art ist früher von Ceylon und Neu-Guinea bekannt.

Über *Argyroploce noricana* H. S. und *A. dovreana* Barca.

Von

Harry Krogerus

(Mit 4 Fig.)

Am 15. Juni 1937 gelang es meinem Freund Stud. H. H. WILLAMO, an der Eismeerküste bei Nurmensätti in Petsamo eine *Argyroploce*-Art zu erbeuten, die früher in Finnland nicht gefunden worden ist. In der Sitzung des Entomologischen Vereins in Helsingfors im November 1937 (Notulae

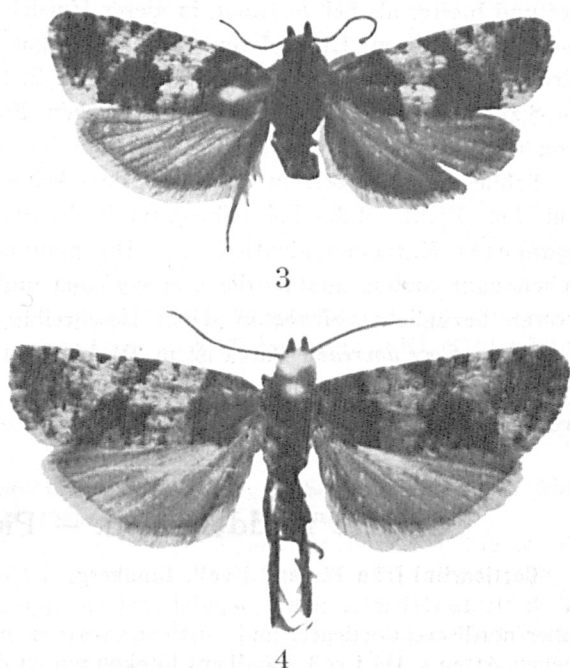
Entomologicae 1937, H. 4, p. 150) habe ich diese Art unter dem Namen *Argyroploce noricana* H.-S. angemeldet.

In »Entomologisk Tidskrift» 1922 hat aber E. BARCA unter dem Namen *Argyroploce noricana* var. *dovreana* einen Schmetterling beschrieben, den er im Jahre 1921 bei Kongsvold (Dovre) gefunden hat. Sowohl die Beschreibung als die Abbildung dieser Form scheint gut mit dem Schmetterling übereinzustimmen, der jetzt in Petsamo angetroffen worden ist. Diese Form *dovreana* ist habituell von der Typusform *noricana* so verschieden, dass

1. 2.
Erklärung der
Abbildungen.

Fig. 1. Oedeagus von *Argyroploce dovreana* Barca.
Fig. 2. Oedeagus von *Argyroploce noricana* H.-S.
Fig. 3. *Argyroploce dovreana* Barca (Petsamo). Fig. 4.
Argyroploce noricana H.-S.
(Süd-Tirol).

man glauben könnte, sie sei eine gute Art. BARCA sagt jedoch in seinem Aufsatz: »Ich habe nicht genügend Vergleichsmaterial, um zu entscheiden, ob es eine neue Art ist oder nur eine schöne Varietät von *noricana* H.-S.» Da das finnische Exemplar ein Männchen ist (BARCAS Exemplar ist der Abbildung nach zu urteilen ein Weibchen), habe ich Gelegenheit gehabt, seine Genitalien mit denjenigen der Typusform zu vergleichen. Es hat sich dabei gezeigt, dass diese ziemlich gleich sind, dass aber einige Verschiedenheiten vorkommen. Ich möchte darum als meine Ansicht äussern, dass *Argyroploce dovreana* eine gute Art ist, die sowohl habituell als durch die männlichen Genitalien von *Argyroploce noricana* zu unterscheiden ist.

Bei einem Vergleich zwischen diesen zwei Arten fällt sofort ins Auge, dass die Grundfarbe bei *noricana* grauweiss, bei *dovreana* dagegen klarweiss ist. Bei der erstgenannten Art sind die weissen Felder ausgedehnter

(ihre Grösse varierer etwas bei verschiedenen Exemplaren), und ihre Grenzen gegen die dunklen Felder sind unklar. Bei der letzteren sind diese Grenzen sehr scharf. Die dunklen Felder bei *noricana* sind bräunlich, während sie bei *dovreana* rein schwarz sind, die Mittelbinde ist bei jener oft nahe der Costa abgebrochen, bei dieser scheint das nicht der Fall zu sein. Auch sind die Hinterflügel bei *dovreana* dunkler und reiner grau.

Was die Genitalien betrifft, sind die Valvae beinahe gleich gebaut und bieten keine sicheren Charaktere dar. Bei *noricana* ist die Valva etwas kürzer und breiter als bei *dovreana*, in dieser Hinsicht variieren sie jedoch etwas bei verschiedenen Exemplaren. Der Oedeagus bietet dagegen ein gutes Erkennungsmerkmal dar. Bei *noricana* (Fig. 2) trägt er ausser dem Stachel 7—8 ziemlich kurze Cornuti, *dovreana* dagegen (Fig. 1) besitzt nur drei solche, von denen zwei ziemlich kräftig sind und bis an den Stachel reichen.

Schliesslich ist noch zu erwähnen, dass keine von diesen Arten mit dem auf dem Fjelde Malla bei Kilpisjärvi in Finnland gefundenen *Argyroploce aquilonana* Karvonen identisch ist. Die männlichen Genitalien dieser Art sehen ganz anders aus als die von *noricana* und *dovreana*, was auch KARVONEN bezüglich *noricana* in seiner Beschreibung hervorhebt.

Argyroploce dovreana Barca ist m. W. bis jetzt nur von den oben genannten Orten bekannt, während *A. noricana* H.-S. in den Alpen und in Norwegen vorkommt.

Smärre meddelanden. — Pieniä tietoja.

Corticariini från Finland i coll. Lindberg. I Norsk Entomologisk Tidsskrift V, h. 1, 1937 har A. STRAND publicerat en uppsats med titeln »Bemerkungen über nordische Corticaria und Corticarina-Arten, nebst Beschreibung von zwei neuen Arten.» Då i coll. Lindberg förekommo en del exemplar, vilkas identitet var mig osäker, tillsände jag herr A. Strand i Oslo dessa med anhållan om att få del av hans uppfattning. Samtidigt sände jag honom några individ även av alla de arter från Finland, vilkas riktiga benämning jag trott mig vara övertygad om. Med vänligt tillmötesgående granskade herr Strand det sända materialet och med ledning av hans revidering har jag gjort följande sammanställning, som jag hoppas skall vara av intresse för våra skalbaggsamlare. Förövrigt hänvisar jag till uppsatsen i Norsk Entomol. Tidsskr.

I coll. Lindberg finnas av *Corticariini* 700 exx., dessa fördela sig på följande 23 arter. *Corticaria Munsteri* A. Strand och *Corticarina obfuscata* A. Strand äro nya för faunan (jfr s. 42—43). Endast i det fall insamlaren är en annan än Harald, Håkan eller P. H. Lindberg utsättes insamlarens namn strax efter fyndorten.

Corticaria pubescens Gyll. (87 exx.). — Al, Sund, Saltvik. — Ab, Lojo. — N, Sjundeå, Esbo, Helsingfors, Tusby (Linnaniemi). — Ik, Rautus, Kuolemajärvi (A. Starck). — Tb, Viitasaari, Suolahti. — Om, Vetil (Nessling).

C. fulva Com. (3 exx.). — Helsing (Stockmann).

C. umbilicata Beck (8 exx.). — Ab, Lojo. — Ta, Korpilahti (J. Sahlb.). — Kl, Valamo. — Ks, Paanajärvi.

C. longicornis Herbst. (1 exx.). — Ik, Sakkola (U. Sahlb.).

C. lapponica Zett. (13 exx.). — Ab, Vichtis. — Ik, Valkjärvi. — Ikem, Kittilä (Saalas). — Lps, Petsamo.

C. impressa Ol. (67 exx.). — Al, Ekerö, Jomala, Geta (Poppius). — Ab, Runsala, Ispois, Lojo (1 ex. 15. 7. 1925). — N, Tvärminne, Helsingfors, Esbo, Sibbo. — Ks, Paanajärvi (1 ex.).

C. serrata Payk. (30 exx.). — Al, Hammarland, Sund, Finström, Saltvik, Jomala. — Ab, Lojo. — N, Sjundeå, Esbo, Helsingfors.

C. Munsteri A. Strand (4 exx.). — Lps, Petsamo (1. 7., 23. 7., 24. 7., 26. 7. 1929).

C. interstitialis Mannh. (3 exx.). — Ks, Paanajärvi, Juuma. — Lps, Petsamo.

C. abietum Motsch. (46 exx.). — Al, Saltvik. — Ab, Lojo. — N, Helsingfors, Helsing.

C. foveola Beck (19 exx.). — Al, Ekerö. — Ab, Lojo. — Ta, Janakkala.

C. linearis Payk. (16 exx.). — Ab, Runsala, Lojo. — N, Helsing (Hellén), Nurmijärvi. — Ik, Valkjärvi. — Ks, Paanajärvi, kyrkbyn. — Le, Enontekis. — Lps, Petsamo (1 ex.).

C. longicollis Zett. (70 exx.). — Al, Ekerö, Finström, Saltvik, Hammarland. — Ab, Karislojo (J. Sahlb.), Lojo. — N, Ekenäs, Esbo, Helsing. — Tb, Viitasaari. — Sb, Jorois. — Le, Enontekis. — Lps, Petsamo (1 ex.).

C. lateritia Mannh. (5 exx.). — Ab, Karislojo (J. Sahlb.), Sammatti, Lojo. — N, Frugård (Poppius). — Ik, Valkjärvi. — Kl, Korpisekä (Saalas).

C. elongata Gyll. (4 exx.). — Ab, Lojo. — N, Tvärminne. — Kl, Kirjavalaks (Poppius). — Tb, Suolahti.

C. ferruginea Marsh. (23 exx.). — Ab, Lojo. — N, Tvärminne, Helsing. — Ik, Valkjärvi. — Tb, Viitasaari (1 ex.). — Le, Enontekis (1 ex.). — Lps, Petsamo (1 ex.).

Melanophthalma transversalis Gyll. (21 exx.). — Al, Saltvik, Jomala. — Ab, Lojo. — N, Tvärminne, Karis, Esbo, Helsingfors, Helsing.

Corticarina gibbosa Herbst. (98 exx.). — Al, Ekerö, Hammarland, Finström, Saltvik. — Ab, Runsala, Lojo, Karis. — N, Tvärminne, Kyrkslätt, Esbo, Sjundeå, Helsingfors, Helsing. — Ik, Valkjärvi, Nykyrka, Metsäpirtti. — Tb, Viitasaari, Suolahti. — Sb, Jorois. — Ks, Paanajärvi. — Le, Enontekis.

C. similata Gyll. (2 exx.). — Ab, Lojo (28. 6. 18).

C. obfuscata A. Strand (25 exx.). — Ab, Lojo. — N, Helsing (1 ex.).

C. lambiana Sharp. (5 exx.). — Ab, Runsala, Karislojo, Lojo.

C. fuscula Gyll. (123 exx.). — Al, Ekerö, Jomala, Saltvik. — Ab, Runsala, Ispois, Lojo, Karis. — N, Tvärminne, Kyrkslätt, Sjundeå, Esbo, Helsingfors, Helsing. — Ik, Pyhäjärvi, Metsäpirtti, Rautus, Nykyrka, Valkjärvi. — Kl, Valamo. — Tb, Viitasaari. — Ks, Paanajärvi.

C. latipennis J. Sahlb. (28 exx.). — Al, Ekerö. — Ab, Runsala, Karislojo (J. Sahlb.), Lojo, Karis. — N, Helsingfors. — Ik, Valkjärvi. — Ta, Sysmä (Hellén). — Sb, Jorois. — Ks, Paanajärvi, Juuma. — Lps, Petsamo (7 exx.).

Harald Lindberg.

Några för vårt lands fauna nya parasitsteklar. Alla nedannämnda parasitsteklar äro tagna av mig i N, Pärnä; exemplaren äro med ett undantag insamlade sommaren 1937. Amanuens W. HELLÉN har godhetsfullt utfört artbestämningen.

Cratichneumon sicarius Grav. — Talrika ♂♂, 3 ♀♀. Arten är svart; ♂ har vita, ♀ gula teckningar på huvud och mellankropp; gastrocoeler saknas. Arten

är känd från Sverige och Mellaneuropa. Den parasiterar på *Smerinthus ocellata*, *Bupalus pinarius* och *Atolmis rubricollis*.

Cratichneumon clarigator Wesm. — 1 ♂, 1 ♀. Arten igenkännes på sitt stora huvud; ♂ är svart med vitt ansikte och stora, vita kindfläckar; ♀ av huvudformen har bakkroppslederna 2—7 röda. Det av mig påträffade ♀-exemplaret hör till a. *subniger* Berth., som utmärker sig genom svart bakkroppsspets. Arten är känd från Sverige och Västeuropa.

Collyria calcitrator Grav. — 4 ♂♂, 4 ♀♀. Detta släkte, som icke tidigare anmälts från Finland, föres ofta till tribus *Acoenitini* inom underfamiljen *Pimplinae*. Det har nämligen en från sidorna hoptryckt bakkropp, korta, raka antenner samt både långa och kraftigt utbildade bakben, men den sista bukleden hos ♀ är alldeles kort och slutar mycket framom bakkroppens spets, medan nämnda led hos gruppens typiska släkten sträcker sig långt bakom bakkroppen i övrigt. Den i Pärnå infångade arten, som är känd från Sverige och Mellaneuropa, parasiterar på *Cephus*.

Lissonota artemisiae Tschek — 1 ♀. Arten står nära *L. segmentator* Grav., men skiljer sig genom längre ägglägningsrör. Den är känd från Mellan-Europa. Uppgifterna om levnadssättet äro osäkra.

Anomalon biguttatum Grav. — 1 ♂, 3 ♀♀. Genom den framtill nedtryckta mellanryggen påminner denna art om släktet *Aphanistes*, men pannan har ingen hög list, utan endast en svagt upphöjd linje. Arten har gul skutell. Den är känd från Skandinavien och Mellaneuropa. Som värddjur nämnas *Dendrolimus pini*, *Panolis flammea* och *Bupalus pinarius*.

Agrypon minutum Bridgm. — 2 ♀♀. Denna från England beskrivna art igenkännes på sin plana skutell med starkt upphöjda kanter. Mellanryggen är matt och grovt skrynklig. Värdjuret är en småfjäril, *Schreckensteinia festaliella*.

Exochus affinis Holmgr. — 4 ♀♀. Arten skiljer sig från *E. gravipes* Grav. genom starkare punkterad bakkropp och genom framvingarnas tvärribba, som befinner sig ytterom bakre mittribbens förgreningspunkt. Arten är tidigare känd från Sverige.

Genarches sulphuratus Grav. — 1 ♀. Arten är svart med bakkroppens mel-lersta del gulröd. Den är känd från Nord- och Mellaneuropa.

Rhogas praetor Reinh. — ♂, ♀. Denna stora art är nästan helt rödgul, endast bakskenbenens spets hälft och bakfötterna äro svarta. Den är tidigare känd från Savoyen.

Neorhacodes Enslini Ruschka — 1 ♀. Släktets systematiska ställning är osäker. Ruschka uppställer det (under namnet *Rhacodes*) inom *Braconidae*, och även Schmiedeknecht för det till samma grupp. Roman för det till *Ichneumonidae*. Möjligen kan det inpassas inom underfamiljen *Pimplinae*. Antennerna äro endast 13-ledade. Av bakkroppens 5 synliga leder skjuter den andra något över den tredjes bas. Vingribborna äro mot vingarnas spetsdel mycket försvagade. Framvingarna ha nog två diskvärribbor, ehuru den yttre är synnerligen svag och i originalbeskrivningen obeaktad. Arten är bekant från Mellaneuropa och England. Enslin har erhållit den ur *Rubus*-stjälkar, bebodda av *Spilomena troglodytes*, Schmiedeknecht har fångat den på fönsterrutor. Det av mig tagna exemplaret befann sig även på en fönsterruta, och på samma fönster har ett tidigare år nyssnämnda lilla rosvstekel blivit fångad.

Eriopeltis Lichtensteini Sign., en för Finland ny sköldlus. Till Entomologiska museet inlämnades senaste höst av dr E. HÄYRÉN en långsträckt coccid, omgiven av ett vitt vaxartat hölje. Arten hade i ett flertal exemplar blivit anträffad den 21 okt. 1934 i Sibbo, Östersundom av dr Häyrén jämte fru ANN-MARIE MALMSTRÖM. Den förekom företrädesvis på *Calamagrostis*, men iaktogs även på andra gräsarter. Arten är tidigare anträffad på olika grässlåg i Holland, England och Tyskland, men är mig veterligt icke tidigare tagen i Nord-Europa.

W. HELLÉN.

Uppgifter om 3 dimorfa hemipterer. På en exkursion (7. 8. 1937) till Gullö invid Ekenäs (N) anträffades följande sällsynta hemipterer talrikt på de vidsträckta av vass och starr bevuxna stränderna: *Acompus rufipes* Wlff, *Nabis lineatus* Dahlb. och *Delphax crassicornis* Pnz. Antalet funna exemplar av de olika könen och formerna av dessa dimorfa arter framgår av följande tabell.

	♂ f. brach.	♂ f. macr.	♀ f. brach.	♀ f. macr.
<i>Acompus rufipes</i> ..	17	4	16	4
<i>Nabis lineatus</i>	26	—	115	1
<i>Delphax crassicornis</i>	—	31	18	5

HÅKAN LINDBERG.

Finlands Olibrus-arter. Vid ett av Föreningens möten (19. nov. 1935, Not. Ent. XV, s. 119) har jag redogjort för de i Finland förekommande *Olibrus*-arterna. Som komplettering till det korta mötesreferatet må följande tjäna. I J. SAHLBERGS *Catalogus Coleopterorum* (1900) upptagas av släktet *Olibrus* icke färre än 6 arter, nämligen *O. æneus* Fabr. (Al—O), *O. bicolor* Fabr. (A—Oa), *O. liquidus* Er (S), *O. affinis* Sturm (A, Kr), *O. millefolii* Payk. (Al, A, Kr) och *O. pygmaeus* Sturm (Kr). HELLÉN har tidigare påvisat, att exemplaret från Petrosawodsk (KOl), som av Sahlberg bestämts till *O. pygmaeus*, tillhör *O. millefolii* samt att det, som av Sahlberg kallats *O. liquidus*, från Villmanstrand (Sa), i själva verket är den art, som vi i Norden felaktigt hänfört till *O. bicolor* Fabr. Efter den granskning jag företagit av Entomologiska museets material kan jag tillfullo ansluta mig till Helléns uppfattning av formerna ifråga. Förutom museets samling har jag haft tillgång till mag. W. HELLÉNS och arkitekt G. STENIUS' *Olibrus*-material från Finland. I coll. Lindberg finnas 327 exx. från vårt land (*O. æneus* 75, *millefolii* 97, *flavicornis* Sturm 10 och *bimaculatus* Küst. 140 exx.). *O. affinis* Sturm utgår ur vårt lands fauna. Alla exemplar, som gått under detta namn, tillhöra andra arter, främst *O. bimaculatus* Küst. (*O. bicolor* auct. fenn., non Fabr.). Det är isynnerhet små, brunaktiga ♂-exemplar av den sistnämnda arten som betraktats såsom *O. affinis*. *O. flavicornis* Sturm. är en nykomling för landets fauna. Denna art står närmast *O. affinis*, men är kortare, till färgen svart med brunaktig spets, metasternum är tätt och rätt grovt punkterat, medan detta parti hos *O. affinis* är glest och ej så grovt punkterat. *O. bimaculatus* Kütz. avviker från *O. bicolor* Fabr. genom mindre storlek, ottydligt begränsad fläck baktill på elytra, som äro chagrinerade över hela ytan, medan dessa hos *O. bicolor* ha chagrinerad endast på bakre hälften.

O. æneus och *O. millefolii* ha en fin kantlinje nära thorax' bakkant. *O. æneus* är större samt svart med tydlig bronsglans; *O. millefolii* är betydligt mindre, har rundare kroppsform, är till färgen rent svart samt chagrinerad över hela övre ytan, medan *O. æneus* saknar chagrinerad på huvud och thorax. (Denna fina chagrinerad synes bäst vid lampljus).

O. bimaculatus och *O. flavicornis* sakna kantlinje i thorax' bakkant. *O. bimaculatus* har elytra till hela deras längd \pm tydligt chagrinerade, medan dessa åter hos *O. flavicornis* sakna chagrinerings eller är denna alldeles obetydlig i yttersta spetsen av elytra. *O. bimaculatus* är större med en \pm tydlig röd fläck baktill, vilken fläck har oskarpa konturer, *O. flavicornis* är svart med blekare brun spets på elytra, som hos denna art äro baktill kortare tillspetsade och mer avrundade. Alla 4 arterna äro således synnerligen lätta att hålla i sär. Jag har sett exemplar av dem från följande orter:

O. æneus Fabr. — Al: Ekerö, Geta, Finström, Saltvik, Brändö. — Ab: Nystad, Nådendal, Villnäs, Ispois, Pargas, Kimito, Lojo, Karis. — N: Tvärminne, Hangö, Snappertuna, Esbo, Helsing, Sibbo. — Ka: St André. — Ik: Pyhäjärvi, Kuolemajärvi, Rautus, Metsäpirtti. — St: Nakkila, Norrmäsk. — Ta: Birkala, Kuru, Urdiala, Teisko, Kangasala. — Sa: Kangasniemi. — Kl: Jaakkima, Impilaks, Valamo, Salmis. — Tb: Keuru, Viitasaari. — Sb: Jorois, Leppävirta, Pielavesi. — Kb: Nurmcs. — Om: Gamla Karleby. — OK: Seräisniemi, Suomussalmi. — Ks: Kuusamo. — Kon: Tiudie, Jalguba, Solomina. — Lim: Umba.

O. millefolii Payk. — Al: Ekerö, Geta, Jomala, Sund, Finström, Saltvik. — Ab: Nystad, Åbo, Pargas, Lojo (1 ex.). — N: Tvärminne, Snappertuna. — Ik: Pyhäjärvi, Valkjärvi, Sakkola, Metsäpirtti, Nykyrka, Rautus. — St: Björneborg. — Kl: Kexholm. — Kol: Petrosawodsk (s. n. *pygmæus* Sturm). — Kon: Saoneshje.

O. bimaculatus Küst. — Al: Ekerö, Hammarland, Geta, Finström, Saltvik, Sund, Jomala, Föglö. — Ab: Villnäs, Nystad, Tövsala, Nagu, Åbo, Kimito, Runsala, Kakskerta, Pargas, Uskela, Sammatti, Lojo, Karis, Vichtis. — N: Hangö, Tvärminne, Ekenäs, Snappertuna, Ingå, Kyrkslätt, Esbo, Helsingfors, Helsing, Sibbo, Borgå. — Ka: P. Tytärssaari. — Ik: Nykyrka, Valkjärvi, Metsäpirtti, Rautus, Sakkola. — St: Yläne. — Ta: Birkala, Padasjoki, Kangasala, Hattula, Kuhmois, Messuby, Tammerfors, Janakkala, Hausjärvi, Urdiala. — Sa: Villmanstrand (s. n. *O. liquidus*). — Kl: Jaakkima, Valamo, Sordavala. — Tb: Viitasaari. — Sb: Jorois, Kuopio, Idensalmi. — Om: G. Karleby. — Ok: Kajana, Suomussalmi. — Ob: Uleåborg. — Ks: Kuusamo.

O. flavicornis Sturm — Ab: Lojo (P. H. L.). — N: Tvärminne (Hellén, H. L.), Esbo (Hellén), Borgå (H. L.). — Ik: Sakkola (Hellén), Metsäpirtti (J. Sahlb.), Mola (Stenius, H. L.), Valkjärvi (H. Lg.). — Kl: Kexholm (Hellén). — Sa, Nyslott (Carlenius). — Sb: Jorois (P. H. L.), Kuopio (Levander). — Kol: Petrosawodsk (Günther).

Harald Lindberg.

Clambus-arternas utbredning i Finland. Vid Föreningens möte den 15. 1935 (Not. Ent., XV, s. 116) redogjorde jag för de i Finland förekommande arterna av släktet *Clambus*, varvid jag påpekade att allt som hos oss kallats *C. minutus* Sturm tillhör *C. punctulum* Beck med undantag av ett av LEVANDER vid Kuopio taget exemplar. Å anført ställe lämnas uppgifter om huru dessa två arter skiljas från varandra. GYLLENHAL upptar i sitt utmärkta arbete *Insecta Suecica*, Pars IV, p. 514—516 (1827) bägge arterna under *Anisotoma*. Om *C. minutus* anför han, att den är sparsamt förekommande i svampar och murken ved samt om *C. punctulum*, att den är sällsyntare än *C. minutus*. GRILL upptar *C. punctulum* enligt Gyllenhal uppgift. THOMSON omnämner ej *C. punctulum*; V. HANSEN förmodar, att arten kunde påträffas i Danmark samt framhåller endast i största korthet, att den är mindre än *C. minutus*. Från Finland föreligger en

uppgift hos J. SAHLBERG, Enum. Coleopt. Clavicornium (Acta Soc. p. F. et Fl. Fenn. vol. VI, p. 79, 1889—90), om att arten tagits i ett exemplar vid Helsingfors. Han anför även en uppgift av C. SAHLBERG om, att *C. punctulum* en gång anträffats i södra Finland. I J. Sahlbergs Catalog. Coleopt. uppgives arten endast från Nyland, medan *C. minutus*' utbredning angives vara A—Oa. Enligt det material, som finnes på Entomologiska museet och i coll. Lindberg, ha *Clambus*-arterna följande utbredning i Finland:

C. minutus Sturm — Sb: Kuopio (Levander).

C. punctulum Beck — Ab: Villnäs, Nystad, Åbo, Runsala, Pargas, Karislojo, Lojo, Vichtis. — N: Sjundeå, Kyrkslätt, Esbo, Helsing, Borgå. — Ka: Viborg. — Ik: Valkjärvi. — St: Yläne. — Ta: Ylöjärvi, Ruovesi, Birkala, Teisko, Hollola, Messuby. — Sa: Rantasalmi. — Kl: Jaakkima, Impilaks. — Tb: Akkas, Viitasaari. — Sb: Kuopio, Idensalmi. — Kb: Nurmcs. — Ob: Uleåborg. — Ks: Kuusamo.

C. armadillo Deg. — Ab: Karislojo. — N: Esbo, Helsingfors, Mäntsälä. — Ka: Viborg. — Ik: Valkjärvi. — Ta: Korpilahti. — Om: Vetil. — Ob: Uleåborg.

C. pubescens Redt. — Al: Saltvik. — Ab: Nystad, Runsala, Pargas. — N: Sjundeå, Kyrkslätt, Esbo, Hoplax, Helsingfors. — St: Yläne. — Ta: Tammerfors, Pälkäne, Kangasala. — Tb: Viitasaari. — Ob: Uleåborg. — Lkem: Muonio.

H A R A L D L I N D B E R G.

In memoriam

Den 23 mars 1938 avled kontorschef HUGO RUDOLPH efter några veckors sjukdom. Endast någon dag efter sitt fränfalle skulle han ha fyllt 64 år.

Hugo Rudolph hörde till de lyckliga människor, som jämsides med sitt dagliga värv — i detta fall kontorsmannens — hade ett intresse, ett hobby, som blev en ständig källa till vederkvickelse och en tröst i livets motigheter. Detta intresse var entomologens, främst fjärilsamlarens.

Vid Entomologiska Föreningens i Helsingfors grundande var Hugo Rudolph med och alltsedan dess har han aktivt deltagit i arbetet inom densamma, som ekonom för denna tidskrift från de första ekonomiskt osäkra tiderna till för några år sedan, därpå som medlem av styrelsen och bibliotekarie, vilken arbetsdryga post han innehade vid sitt fränfalle.

I trakterna omkring Helsingfors, tidigare i Haga, senare i Äggelby, var Hugo Rudolph verksam som samlare och hade alldeles särskilt specialiserat sig på ljusfångst. Under loppet av åtskilliga år var han sysselsatt därmed varje kväll under säsongen till långt in på natten. En uppsats om sina härvid gjorda rön såg dagen i denna

tidskrift, årgång XIII, 1933, och ett omfattande fångstmaterial föreligger, vilket man får hoppas att engång skall kunna befordras till tryck. I övrigt har hans författarskap behandlat de stora variationsserier av vissa arter han under årens lopp hopbragt. »Einiges über *Himera pennaria* L. ♂ und seine Abänderungen», Not. Ent. XV, 1935, med nybeskrivning av tre tidigare icke kända aberrationer (ab. *lugubrata*, ab. *cuneata* och ab. *vicinalis*) är en med utmärkt noggrannhet och omsorg utförd behandling av ett stort material av en art; därjämte har han beskrivit tvenne nya aberrationer av släktet *Epione*: *E. apiciaria* ab. *dereticularia* och *E. vespertaria* ab. *lateritia*. På föreningsmötena, där Hugo Rudolph var en trägen besökare, lämnade han ofta meddelanden om sina rön och i regel deltog han i vårexkursionen, som företogs då naturen nyss vaknat upp ur sin vinterdvala, vanligtvis till någon trakt invid Helsingfors.

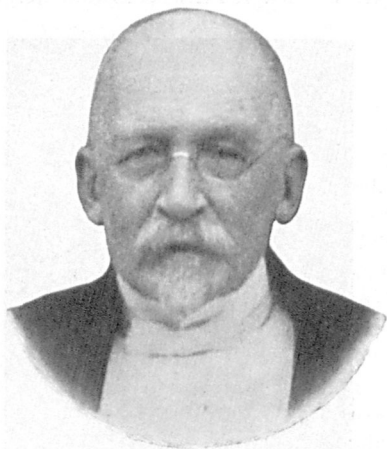
Den stora fjärilsamling, främst från Helsingfors omnejd, omfattande mycket vackra och välpreparerade serier exemplar Rudolph under årens lopp hopbragt, har till sin huvuddel övergått till ett provinsmuseum i Vasa och sålunda undgått fullständig förskingring.

Hugo Rudolph träder fram för oss som en anspråkslös och hjärtegod människa, som en flitig och samvetsgrann entomolog, vars minne skall med tacksamhet bevaras av alla dem, som hade förmånen känna honom. Han sörjes närmast av maka, syskon och brorsbarn.

A. N o r d m a n

Den 10 mars avled i Oslo efter en längre tids sjuklighet den kände norske entomologen THOMAS MUNSTER.

MUNSTER föddes i Kristiania den 1 mars 1855. Bliven student 1872 avlade han vid Universitetet bergsexamen 1878, tjänstgjorde som amanuens vid

Universitetets metallurgiska laboratorium 1874—81 samt som assistent vid Norges Geologiska Undersökningar 1882—97. År 1892 blev han anställd vid myntverket i Oslo, till vars direktör han utnämndes 1899. På denna post kvarstod han till år 1906, då han erhöll distriktsbergmäst-artjänsten i Finmarken, varefter han från år 1911 omhänderhade en enahanda befattnings i Östlands distrikt. År 1918 erhöll han avsked med pension. MUNSTER var representant i Stortinget 1891—97 och sekreterare darsammastädes 1895—97. Han deltog som det norska Stortingets

representant vid de interparlamentariska fredskongresserna i Haag 1894 och Budapest 1896. Han var ordförande i Bergsingenjörföreningen 1913—17 samt styrelseledamot i ett flertal industriella företag.

Trots de många krävande göromålen på det sociala och politiska området hade MUNSTER tid att ägna sig åt koleopterologin, som från att tidigare ha varit ett hobby, under de senare åren upptog hela hans intresse. Han var en utmärkt samlare och som kännare av den nordiska skalbaggsfaunan utan gensägelse en av de främsta. Hans talrika bearbetningar av särskilda norska coleoptergrupper äro kännetecknade av en ovanlig systematisk skarpsblick. Ännu i sina senaste levnadsår, vid en ålder, då entomologer i allmänhet för länge sen upphört med sin forskarverksamhet eller ock på grund av nedsatta fysiska eller andliga krafter alstra verk av tvivelaktigt värde, var MUNSTERS vetenskapliga produktion fullödlig. — MUNSTERS entomologiska arbeten blevo även beaktade utanför biologernas krets, och då han lämnade sin bergmästartjänst erhöill han av Stortinget en extra pension »för fortsatt vetenskaplig verksamhet».

MUNSTER grundade år 1904 Norsk Entomologisk Forening, vars ordförande han blev och förblev intill sitt fränfalle. År 1920 tog han initiativ till utgivandet av Norsk Entomologisk Tidskrift, vars huvudredaktör han även blev. Även den nya indelningen av Norge i naturhistoriska provinser är till större delen MUNSTERS förtjänst.

För det nordiska entomologiska samarbetet hyste MUNSTER stort intresse. Vid entomologkongressen i Helsingfors 1930 fungerade han som president, föredrog om Coleopterfaunan i Finmarken och deltog i exkursionsresan till Karelska näset och Ladoga-Karelen. Även vid kongressen i Oslo 1933, där MUNSTER valdes till hederspresident, intog han en dominerande ställning, höll föredrag och ledde den givande exkursionen till Dovre fjäll. Då vid sistnämnda kongress beslut fattades om utgivandet av en nordisk coleopterkatalog, åtog sig MUNSTER beredvilligt, assisterad av A. STRAND, den krävande bearbetningen vidkommande Norge. För sina förtjänster på den nordiska entomologins område blev han vald till hedersledamot i de entomologiska föreningarna i Helsingfors, Stockholm och Oslo.

MUNSTERS vetenskapliga publikationsverksamhet, som tog sin början år 1901, behandlar på få undantag när den norska coleopterfaunan. I *Christiania vidensk. Selsk. Forh.* offentliggjorde han: *Index Coleopterorum Norvegiae* 1901 och *Om nogle Haliplider* 1922; i *Verh. Zool. Bot. Ges. Wien*: *Die norwegischen Arten der Familie Byrrhidae* 1902; i *Nyt. Mag. f. Naturvid.*: *Index Coleopterorum Norvegiae, Nye norske Coleoptera och Bidrag till Norges Coleopterfauna*; i *Forh. ved 16. naturforskermøde* 1916: *Nebria brevicollis og naerstaende arter*. De flesta av MUNSTERS arbeten ingå i *Norsk Entomologisk tidskrift*, under åren 1920—37. Här ingå »Nye fund og findesteder», där han

anmält en mängd för Norges fauna nya former ävensom reviderat uppfattningen av många tidigare arter. Här ingå även grundliga bearbetningar av många kritiska släkten, såsom *Dyschirius*, *Notiophilus*, *Bembidion*, *Gyrinus*, *Arpedium*, *Quedius*, *Atheta*, *Plinus* och *Cryptohypnus*. Vidare må nämnas bearbetningar av »Insektlivet om vintern» och »Coleopterfaunan i granbarrhögar». Yttermera behandlade MUNSTER i samma tidskrift grupperna *Coccinellidae* och *Oedemeridae* i en från södra Sibirien och Mongoliet hemförd insektskollektion samt i Report of the scient. res. of the Norw. Exp. to Nowaya Zemlya 1924 det från denna expedition hemförda coleopter materialet. — MUNSTERS stora insektsamling, upptagande ca 12,000 arter i ca 90,000 exx., inköptes redan år 1918 jämte hans bibliotek till Universitetets zoologiska museum i Oslo och till Bergens museum.

MUNSTER var en karaktär med stark personlighet och egna utpräglade åsikter. För oss kvarstår bilden av en vänlig kollega med klar intelligens och glattig humor. Vi förvånade oss mången gång över hans förmåga att redan i det fria igenkänna även små och kritiska skalbaggar. Vi uppskatta livligt hans intensiva verksamhet för klargörandet av ett flertal invecklade skalbaggsgruppers systematik. Vi bevara TH. MUNSTER i tacksam hågkomst.

W. Hellén.

Den 8 september 1937 avled i sitt 90:nde år samtidens främsta hemipterolog, dr GEZA DE HORVATH i Budapest. Den avlidne var född 23 november 1847 i Csecs i Övre Ungern. Han studerade först medicin vid Universitetet i Wien och praktiserade som läkare på den ungerska landsbygden mellan åren 1874 och 1880. Han hade redan tidigare varit assistent vid Ungerska Nationalmuseet. År 1880 utnämndes han till chef för den nybildade Phylloxera-stationen och är det honom förtjänsten tillkommer, att bekämpandet av druvlusen i Ungern ledde till gott resultat. Tack vare Horvaths framgångsrika verksamhet vid nyssnämnda station blev densamma permanent och utvecklades till en allmän entomologisk försöksstation. Från år 1895 var Horvath anställd som föreståndare för zoologiska avdelningen vid Ungerska Nationalmuseet. Från denna befattning avgick han pensionerad år 1921, men var ända till sin död oavbrutet sysselsatt med vetenskapliga arbeten vid museet.

Under yngre år företog Horvath talrika forsknings- och insamlingsresor i in- och utlandet, varunder han förvärvade erfarenheter som försatte honom i stånd att sammanställa arbeten, som varit banbrytande för Ungerns djurgeografiska utforskning. Horvath var emellertid framför allt museiman och systematiker. I hans till flere hundra uppgående vetenskapliga arbeten behandlas framför allt Hemiptera. Den viktigaste delen av den rika produktionen omfattar systematiska utredningar och monografier, men därjämte talrika bearbetningar av expeditiionsmaterial. Om också gruppen Heteroptera,

och framför allt familjen Lygaeidae utgjorde hans mest omtyckta arbetsfält, behandlade han även homoptererna i flere värdefulla uppsatser. Horvaths kunskap inskränkte sig icke blott till de paläarktiska formerna, utan till hela jordklotets hemipterfauna. Det låg därför i sakens natur att honom anförtrordades ledningen för utgivandet av den nyligen påbörjade världskatalogen över insektordningen Hemiptera.

Av sitt rika vetande på hemipterologins område meddelade han med största välvilja åt andra. Han stod bl. a. i livlig förbindelse med vårt lands hemipterologer; med sina jämnåriga kolleger O. M. Reuter, J. Sahlberg och E. Bergroth stod han i förtrolig brevväxling. Författaren till denna minnesruna har vid sina systematiska studier haft en ovärderlig hjälp av de många anvisningar den bortgångne forskaren gav. Att här beröra värdet av Horvaths vetenskapliga produktion skulle föra för långt; må fastslåendet, att en hemipterolog dagligen måste stöda sig på rön som gjorts av den avlidne forskaren, utgöra en värdesättning av densamma.

Såväl inom sitt lands vetenskapliga värld som i det internationella samarbetet intog Horvath en bemärkt plats. Han var medlem i den permanenta kommittén för de internationella zoologkongresserna liksom i den internationella nomenklaturkommissionen. Han var president vid 10. internationella zoologkongressen i Budapest 1927.

Håkan Lindberg.

Samla uppgifter om fjärilarnas vandringar!

Upprop.

Under loppet av de senare åren har intresset för insektvandringar och därmed sammanhängande fenomen varit mycket livligt i ett flertal länder. Jag kan hänvisa exempelvis till den av C. B. WILLIAMS utgivna sammanställningen över vandringsföreteelserna hos lepidoptera (*The Migration of Butterflies*, Edinburg 1930), ävensom till G. FRAENKEL's sammanfattande arbete (*Die Wanderungen der Insekten, Ergebnisse der Biologie* 9, Berlin 1932). Undertecknad erhöll även för någon tid sedan en av WILLIAMS författad broschyr i litet format, försedd med utmärkta färgfotografier, omfattande de Brittiska öarnas immigranter inom fjärilarnas grupp (*British Immigrant Butterflies and Moths*, London 1936, second edition). Författaren sände ävenledes ett kort av den typ man i England använder vid insamling av uppgifter över landets immigranter.

Från Finland föreligger tillsvidare ingen sammanställning över de arter som här kunna betraktas som utpräglade immigranter jämte närmare data över deras uppträdande under den tid iakttagelser och insamlingar gjorts inom landet. Från Skandinavien, närmast från Sverige, föreligger synbarligen endast en uppsats av E. WAHLGREN (*Flyktingar och immigranter bland våra*

dagfjärilar och svärmare, Fauna och Flora 1912), från Norge och Danmark mig veterligen tills dato ännu ingen.

Det vore av synnerligen stor vikt om man hos oss som även i de nordiska länderna insamlade uppgifter och närmare data över arterna av denna grupp, varför även dessa rader tillkommit. Norden — Danmark, Sverige, Norge och Finland — befinna sig i ungefär samma geografiska läge i förhållande till kontinenten och detsamma kan i huvudsak sägas även beträffande de Britiska öarna. Därför vore det av speciellt intresse om samtidiga undersökningar och iakttagelser bleve gjorda i samtliga nämnda land.

För Finland, liksom i huvudsak även för det övriga Norden borde iakttagelser framför allt över nedan förtecknade arter samlas. Vissa av desamma kunna ej betraktas som immigranter, men äro antingen kända för sina vandringar och förtjäna därför beaktande i detta sammanhang, andra åter uppträda i hög grad oregelbundet, stundom i massor, därpå så gott som ej alls. De typiska immigranterna har jag nedan utmärkt med en *. Vissa former, som tillsvidare ej anträffats inom Finlands gränser, men väl i Danmark och S-Sverige, eller i länderna S om Finska viken hava här medtagits ([]). Arter, som överhuvud äro kända för sina migrationer, äro betecknade med (M), arter, som under senare tid spec. i Finland uppvisat en — åtminstone skenbar (klimatförbättringen sedan 1930!) — förstoring av sitt utbredningsområde med (Exp) och sådana som uppvisa starka frekvensfluktuationer med (Fq). Former som först under senare år anträffats i landet betecknas med (Nov).

Rhopalocera

Papilio machaon (M)	* Vanessa polychloros (Exp, Nov)
Aporia crataegi (Fq)	* Pyrameis atalanta (M)
Pieris brassicae (M, Fq)	* » cardui (M)
» rapae (M, Fq, Exp)	Melitaea aurinia (Fq)
» napi (Fq)	Argynnis amathusia (Fq)
* » daplidice (M)	* » laodice (Nov)
* Colias hyale (M)	» paphia (Exp)
* » croceus (M)	Pararge achine (Exp)
* Apatura iris (Nov)	» megaera
* » ilia clytie	Thecla w-album
Vanessa antiopa	Zephyrus quercus
* » io	[* Polyommatus boeticus (M)]
* » l-album (M)	Heteropterus morpheus (Nov)
* » xanthomelas (M)	

Sphingidae

* Macroglossa stellatarum (M)	* Daphnis nerii (M)
* Deilephila euphorbiae (M)	* Protoparce convolvuli (M)
» galii (M)	* Acherontia atropos (M)

Bombyces

Pygaera anastomosis (Fq)	Dasychira pudibunda (Nov)
Dasychira selenitica (Fq)	Porthesia similis (Nov)
» fascelina (Fq)	Leucoma salicis (Fq, M)

Noctuidae

Acronycta psi (Exp)	Jaspidea celsia
» strigosa (Nov, Exp)	Amphipyra pyramidea (Nov)
Agrotis pronuba (Exp)	» perflua (Nov)
» xanthographa (Exp)	Calymnia pyralina (Nov)
» triangulum (Exp)	Heliothis dipsacea
» putris (Exp)	* » scutosa (M, Nov)
* » ypsilon (M)	[* » armigera (M)]
[* » saucia (M)]	Erastria fasciana (Nov)
» fimbria (Nov)	Phytometra gamma (Fq, M)
Mamestra brassicae (Fq)	» macrogamma (Fq, Exp)
» persicariae (Exp)	» gutta (Nov)
» trifolii (Fq)	Catocala sponsa (Exp)
Hadena amica	» fulminea (Nov)
» porphyrea (Exp)	Zanclognatha tarsiplumalis (Exp)
Luperina zollikoferi	» tarsipennalis (Exp)
* Trachea atriplicis	Laspeyria flexula (Exp)
* Brotolomia meticulosa (Nov)	

Geometridae

* Cidaria obstipata (M)	Gnophos obscuraria (Fq)
Gymnoscelis pumilata (Nov)	» myrtillata (Fq)
Boarmia roboraria (Nov)	
» punctinalis	

Arctiidae

Callimorpha dominula (Nov)	[* Utetheisa pulchella (M)]
Atolmis rubricollis (Exp)	Pelosia muscerda
* Oenistis quadra (M)	Lithosia griseola

Pyralidae

* Nomophila noctuella (M)	Phlyctaenodes sticticalis (M)
	[* Pionea ferrugalis (M)]

Hyponomeutidae

Plutella maculipennis (M)	Hyponomeuta evonymellus (Fq)
Hyponomeuta padi (Fq, Exp)	» cognatellus (Fq, Exp)

Jag vore synnerligen tacksam, om så vitt möjligt alla samlare ville hava vänligheten insända sina observationer om de ovan förtecknade arternas uppträdande och helst med så noggranna uppgifter som möjligt angående årtal och datum, massuppträdande, vandring och väderleksförhållanden därvid samt vandringsriktning, larvens uppträdande som skadedjur eller överhuvud i större mängd o. s. v.

Adolf Nordman

Adr. Zoologiska Institutet, N. Järnvägsg. 13
Helsingfors

Litteratur — Kirjallisuutta.

Die Wanzen Mitteleuropas. Hemiptera Heteroptera Mitteleuropas. Von Dr. Johannes Gulde († 1929) unter Mitarbeit hervorragender Spezialisten des Internationalen Entomologischen Vereins E. V. Frankfurt a. M. Literaturteil, Teile II—V, XII. 1933—1937. Verlag des Internat. Entomol. Vereins E. V. Frankfurt a. M.

Es ist dem bekannten Wanzenkenner Dr. J. GULDE nicht vergönnt gewesen, die grosse Arbeit über die Wanzen Mitteleuropas, die er während mehrerer Jahre so gründlich vorbereitet hatte, herauszugeben. Man ist daher dem Internationalen Entomologischen Verein in Frankfurt a. M. ausserordentlichen Dank schuldig, dass er sich des Materials und des Manuskripts Dr. Guldies angenommen und auf diese Weise die hemipterologische Handbuchliteratur um ein wertvolles Werk bereichert hat. Der Verein hat zugleich einem hervorragenden Entomologen ein schönes Ehrendenkmal errichtet.

Der wichtigste Teil der gleichzeitig schwierigen und dankbaren Aufgabe, dieses posthume Werk zusammenzustellen, ist von Dr. K. H. C. JORDAN, Bautzen, übernommen worden. Er hat in einem besonderen Literaturteil Verzeichnisse ausgearbeitet über 1) das deutsche faunistische hemipterologische Schrifttum, 2) die wichtigsten Veröffentlichungen über die Hemipterenfauna der angrenzenden Länder und 3) die wichtigste allgemeineuropäische Literatur. Obwohl dieser Literaturteil, wie der Verfasser sagt, keinen Anspruch auf Vollständigkeit erhebt, ist er doch einem Entomologen, der sich dem Studium der Heteroptera Europas widmet, von grossem Nutzen. Von Dr. Jordans eigener Hand liegt auch der Teil XII vor, der die aquatilen Heteroptera umfasst.

Dr. Gulde interessierte sich besonders stark für die Lebensweise und die von der Forschung vernachlässigten Entwicklungsstadien der Wanzen. Eine seiner wichtigsten Arbeiten behandelt die Dorsaldrüsen der Wanzenlarven. Bei der systematischen Einteilung in der hier angemeldeten Arbeit berücksichtigt Gulde auch einigermassen den Bau der Larven. Während die Beschreibungen der Imago der einzelnen Arten umfassend sind, sucht man jedoch vergebens nach Beschreibungen der in manchen Fällen sehr charakteristischen Larven. Angaben über diese finden sich nur im Zusammenhang mit den Beschreibungen der Familien. Infolge dessen kann die Bestimmung einer Wanzenlarve nach der Familie vorgenommen werden, aber eine genauere Bestimmung ist nicht möglich. Nicht einmal so eigentümliche Larven wie z. B. die von *Mesocerus marginatus* und *Alydus calcaratus* werden beschrieben. Biologischen Verhältnissen, wie der Eiablage und der Überwinterung, wird recht grosse Aufmerksamkeit zugewandt. Bezüglich des Verhältnisses des Lebenszyklus zu den Jahreszeiten vermisst man Angaben für mehrere Familien und Gruppen. Die ökologischen Angaben sind zahlreich und aufschlussreich.

Der Schwerpunkt des Werkes ist auf die Beschreibungen der systematischen Gruppen (teilweise mit Beachtung der inneren Anatomie), Arten und Formen verlegt. Hier genügt die Arbeit sehr hohen Ansprüchen. Sie gibt uns ausführlichere Beschreibungen der mitteleuropäischen Heteroptera als irgendein anderes Werk. Ausser in den ersten Familien findet sich immer ein Habitusbild einer Art der behandelten Gattungen. Auch Spezialbilder sind anzutreffen. Man fragt sich indessen, ob nicht auf die Zeichnungen etwas grössere Sorgfalt hätte verwendet werden können. Manche geben kein gutes Bild vom Bau des betreffenden Insektes. Ein Vergleich mit den von JENSEN-HAARUP (Danmarks Fauna,

später auch von STICHEL, Bestimmungstabellen, benutzt) angefertigten Abbildungen fällt ohne Zweifel zum Nachteil der hier berührten aus.

Die Angaben über die geographische Verbreitung sind korrekt. Für Arten mit zusammenhängenderem Verbreitungsgebiet in Mitteleuropa werden meistens nur die nördlichen Grenzen, für Arten mit zerstreutem Vorkommen einzelne Fundorte angegeben. Auch das Vorkommen ausserhalb Mitteleuropas ist vermerkt.

Für den, der sich in das Studium der europäischen Heteroptera vertiefen will, scheint mir das vom Internationalen Entomologischen Verein herausgegebene posthume Werk von Gulde unentbehrlich zu sein. Es ist zu bedauern, dass der Preis der Arbeit verhältnismässig hoch angesetzt ist; manchem Privatmann wird es schwer werden, sie sich anzuschaffen. In den zoologischen Instituten und Museen sollte sie auf keinen Fall fehlen.

H å k a n L i n d b e r g.

Föreningsmeddelanden. — Tietoja yhdistyksestä.

Årsmöte — 25. I. 1938 — Vuosikokous.

Dr HARALD LINDBERG höll ett med skioptikonbilder illustrerat föredrag: »Strövtåg på de Brittiska öarna.» I anslutning till detsamma demonstrerades ett stort antal för vår fauna främmande skalbaggsarter, vilka insamlats under en sommaren 1932 företagen studieresa.

Ordf. ägnade några minnesord åt Föreningens nyligen avlidna medlem stud. HOLGER RUDOLPH. De närvarande hedrade den avlidnes minne genom att resa sig från sina platser.

Ordf. meddelade att i början av jan. har insänts en anhållan till Undervisningsministeriet om ett resebidrag, stort 4,000 mk, för att sända en representant för Föreningen till den 7. internationella entomologkongressen i Berlin 1938. Till Föreningens representant hade Föreningens styrelse utsett dr R. KROGERUS.

Ordf. meddelade att styrelsen hört sig för hos Vetenskapliga Centralnämnden beträffande en ökning av Föreningens statsanslag för år 1938.

Sekreteraren, dr R. FREY avgav på styrelsens vägnar följande »Årsberättelse över Föreningens verksamhet under år 1937».

Under det gångna verksamhetsåret har Föreningens styrelse bestått av följande personer:

Ordf. lektor ÅKE NORDSTRÖM, viceordf. dr ROLF KROGERUS, sekr. kustos RICHARD FREY, skattmästare amanuens WOLTER HELLÉN, bibliotekarie kontorchef HUGO RUDOLPH; medlemmar i styrelsen: rektor HÅKAN LINDBERG, fil. mag. ADOLF FR. NORDMAN.

Såsom revisorer hava fungerat arkitekt GUNNAR STENIUS och prokurist STEN STOCKMANN och såsom revisorssuppleanter fil. mag. E. LINDQVIST och herr OLA NYBOM.

Föreningen har sammanträtt till 8 ordinarie månadmöten. I medeltal ha dessa möten varit besökta av ca 30 medlemmar. Under desamma ha förekommit inalles 71 vetenskapliga föredrag, meddelanden och diskussionsinlägg av följande personer: H. Federley (1), R. Frey (10), Th. Grönbom (9), W. Hackman (1), W. Hellén (5), T. Karling (1), H. Krogerus (2), R. Krogerus (6), S. Kvist (1), P. Lagerwall (1), K. M. Levander (1), Harald Lindberg (7), Håkan Lindberg (8), B. Lingonblad (2), E. Lindqvist (2), A. Luther (2), A. Nordman (7), O. Ny-

bom (1), G. Stenius (2), Th. Warburton (1), H. Willamo (1), R. Öller (1). Av dessa kunna följande längre föredrag särskilt anföras:

HÅKAN LINDBERG: Om insektordningen Strepsiptera.

WOLTER HELLEN: Om Finlands fytofaga gallsteklar.

ROLF KROGERUS: Ekologiska undersökningar av Tipulider.

RICHARD FREY: Om Finlands nötbromsar och deras utbredning i landet.

—»— Den entomologiska forskningen på 1500- och 1600-talet.

GUNNAR STENIUS: Från en resa till Salla lappmark.

HARALD LINDBERG: Finlands Phyllodecta-arter.

E. LINDQVIST: Finlands bladsteklar med särskilt beaktande av nematiderna.

ROLF KROGERUS: Luftfuktigheten som ekologisk faktor för insekterna.

A. LUTHER: Industriell melanism bland fjärilarna.

H. FEDERLEY: Ärttighetsförhållandena hos *Spilosoma rubricipeda* och dess insulärform *zatima*.

Föreningen emottog av direktör Thorvald Grönblom den 16. febr. en donation om 1.500 mk, vilken summa av Föreningen reserverades för utforskande av insektafaunan på Utöarna i Finska viken.

Den 16. nov. hade Föreningen glädjen att av direktör THORVALD GRÖNBLOM emottaga ytterligare en donation, i det denne till Entomologiska Föreningen i Helsingfors donerade en summa om 25,000 mk att utbetalas i fem rater om 5,000 mk årligen under åren 1938—1942. Donationen är avsedd för en undersökning av insektafaunan på Utöarna i Finska viken (Hogland, Tytärsaari, Pien-Tytärsaari, Lavansaari, Penisaari, Seiskari och eventuellt Vasikkasaari) och är det donatorns önskan, att undersökningarna komme att resultera i en eller flere publikationer, där insektafaunan på dessa öar möjligast allsidigt — systematiskt, ekologiskt och insektgeografiskt — bleve behandlade. Föreningen beslöt i anledning härav tillsätta en delegation, som fick i uppdrag att uppgöra närmare program för dessa undersökningar och genom utsändandet av stipendiater och utseende av experter söka möjligast grundligt och fruktbärande befordra de av donator föreslagna intressanta och viktiga vetenskapliga undersökningarna.

Till denna delegation utsåg Föreningen förutom donator, direktör Thorvald Grönblom, följande personer: lektor Åke Nordström, dr R. Krogerus, rektor Håkan Lindberg, amanuens Wolter Hellén och kustos Richard Frey. För att inleda samarbete med Suomen Hyönteistieteellinen Seura, som erhållit en motsvarande summa för enahanda ändamål, tillsatte styrelsen i december en subkommitté, bestående av dr R. Krogerus, mag. W. Hellén och rektor Håkan Lindberg.

Senaste år kunde Föreningen realisera en länge närd plan, i det den i samband med Suomen hyönteistieteellinen Seura anordnade en allmän insektutställning i Konsthallen den 12—23 maj. Utställningen kunde anteckna stor framgång och besöktes av ca 4,500 personer samt bidrog säkerligen till att sprida intresse för entomologin i vida kretsar i vårt land. Arbetet för realiserandet av denna utställning hade omhänderhafts av en kommitté, bestående av följande personer: Från Entomologiska Föreningen i Helsingfors: rektor Håkan Lindberg, ordf., kontorchef Hugo Rudolph, utställningsskommisarie, mag. E. E. Lindqvist, mag. A. Nordman, från Suomen Hyönteistieteellinen Seura: mag. N. Vappula, viceordf., banktjänsteman O. Winter, kassör, dr M. Tertti och mag. E. Kanervo, sekreterare.

Föreningen föranstaltade den 16. maj en exkursion till Borgå med omgivningar. Denna leddes av dr R. Frey och som ciceroner fungerade lektor Börje Olsoni och mag. H. Ahlqvist.

Föreningens tidskrift *Notulae Entomologicae* har utkommit i fyra häften. Antalet tryckark har ökats med två, varför sidantalet i tidskriften detta år utgör 160. Såsom redaktör för tidskriften har fungerat dr Richard Frey, såsom biträdande redaktör dr Harald Lindberg, och som övriga medlemmar i redaktionskommittén lektor Åke Nordström, dr R. Krogerus, amanuens W. Hellén och mag. A. Nordman.

Föreningen har under året åtnjutit ett statsunderstöd, stort 7,000 mk samt ur statens penninglotteris vinstmedel erhållit sammanlagt 8,000 mk.

Styrelsen har sammanträtt 7 gånger. Beträffande dess verksamhet må följande nämnas:

1) Jan. 1937 insändes till Undervisningsministeriet en anhållan om en förhöjning med 3,000 mk. av det belopp Föreningen hittills årligen erhållit ur Statens penninglotteris vinstmedel.

2) De på sparkasseräkning förvarade fondernas kapital har överförts i aktier i Nordiska Föreningsbanken.

3) Dec. 1937 har styrelsen hört sig för hos Vetenskapliga Centralnämnden beträffande en ökning av Föreningens statsanslag för år 1938.

4) Jan. 1938 har en ansökan insänts till Undervisningsministeriet om ett resebidrag, stort 4,000 mk för en representant till den 7. internationella entomologkongressen i Berlin 1938. Till Föreningens representant utsågs dr Rolf Krogerus.

5) Till föredragare vid årsmötet 1938 utsågs dr Harald Lindberg.

Föreningen har under året invalt följande ordinarie medlemmar: ing. GUNNAR BLOMQVIST, stud. SVANTE EKHOLM, lektor ARVID FORSELL, herr PAUL GROTENFELT, stud. PER ERIK LAGERWALL, stud. JARI TIKKANEN, stud. KARL GUSTAV WAHLSTRÖM, stud. HARRY WILLAMO.

Under året avled Föreningens medlem, studeranden HOLGER RUDOLPH.

Skattnästaren, mag. W. HELLÉN, avgav redogörelse över Föreningens kassaställning den 31. dec. 1937. Av densamma framgår, att Föreningens kapitaltillgångar utgjorde 65.122: 23, av vilken summa 44.700 mk var placerad i aktier och 20.422: 23 mk i olika bankkonti och kassa.

Bibliotekarien, herr H. RUDOLPH lämnade en redogörelse över Föreningens bibliotek och Föreningens bytesförbindelser.

Föreningens revisorer, arkitekt G. STENIUS och prokurist STEN STOCKMANN uppläste revisionsberättelsen, varpå såväl styrelsen som redaktionskommittén beviljades tacksam decharge för år 1937. Föreningen beslöt på revisorernas förslag överföra räntan av samtliga fonder för år 1937 till resp. fonder.

Beslöts att direktör Th. Grönbloms donation, stor 1,500 mk, ifall det av Föreningen anhållna bidraget ur statsmedel till reseunderstöd för en representant vid internationella entomologkongressen i Berlin icke komme att beviljas, skulle användas för detta ändamål, i annat fall till understödandet av entomologiskt forskningsarbete enligt styrelsens prövning. Behållningen från insektutställningen anslogs för inbindning av en del av Föreningens bibliotek. Föreningen beslöt överföra ur årets besparingar 2,134: 95 till reservfonden, som härigenom kommer att stiga till 25,000 mk samt att anslå ur vinstmedlen 1,500 mk för exkursionsändamål under instundande sommar i form av 1 à 2 stipendier. Återstoden av vinstmedlen finge stå till Föreningens disposition. Föreningen beslöt, ävenledes på revisorernas förslag, att av de på bank deponerade medlen, 20,107: 35, en del, högst 10,000 mk, skall placeras i obligationer eller aktier; samt att tidskriftens behållning hålles disponibel för bestridandet av tidskriftens

löpande utgifter. Beslöts att medlemsavgiften för år 1938 alltfört måtte utgöra 35 mk samt utan tidskriften 15 mk.

Fastställdes att månadsmötena såsom tidigare skulle avhållas varje tredje tisdag under vår- och höstterminen.

Före styrelsevalet anhöll Föreningens hittillsvarande sekreterare dr RICHARD FREY om att på grund av omfattande vetenskapliga arbeten bliva befriad från sekreterarens åligganden.

Vid härpå förrättat val av styrelse för år 1938 valdes till ordförande lektor ÅKE NORDSTRÖM, viceordf. dr ROLF KROGERUS, sekreterare mag. A. NORDMAN, skattmästare mag. W. HELLÉN, bibliotekarie herr H. RUDOLPH, övriga medlemmar dr RICHARD FREY och rektor HÅKAN LINDBERG.

Till revisorer återvaldes enhälligt arkitekt GUNNAR STENIUS och prokurist STEN STOCKMANN, till revisorssuppleanter mag. E. LINDQVIST och herr OLA NYBOM.

Den förra tidskriftskommittén återvaldes med acklamation (se s. 79).

Stud. JARI TIKKANEN förevisade en av herr ALEX. PINGOUD hopbragt vacker fjärilsamling från Nyland, innehållande bl. a. *Plusia gutta* fr. Helsingfors och *Stauropus jagi* från Barösund.

Månadsmöte — 15. 2. 1938 — Kuukausikokous.

Mag. A. NORDMAN demonstrerade exemplar av s. k. »geografiska raser» och systematiskt uppenbarligen »närliggande» arter bland Lepidoptera, från det palearktiska området och dettas gränsområden i S och E. I samband härmed berörde föredragaren de olika arternas mycket olika spridningsmöjligheter ävensom vandringsföreteelserna inom gruppen Lepidoptera. Svärmarfjärilarna uppvisa mycket utpräglade dylika »periferiformer», av vilka ett antal förevisades, vilka ingå i den vackra kollektion Entomologiska museet förvärvat av tandläkare G. RYDBERG, Sverige.

Dr ROLF KROGERUS' föredrog om sina iakttagelser över olika myggarter, vilka leva ektoparasitiskt, sugande blod, på *Oedemera* och *Meloë* bland skalbaggar, ävensom på vissa *Chironomider*, samt redogjorde även för tidigare kända fall av dylikt levnadssätt.

Dr HARALD LINDBERG demonstrerade avbildningar av ♂-könsorganen hos arter av släktena *Gyrophaena*, *Corticaria*, *Haltica* och *Phyllotreta* samt redogjorde för ett antal för Finlands fauna nya arter (jfr. Not. Ent., Vol. XVIII, 1938, s. 29—39, 40—48).

Styrelsens förslag, att åt bibliotekarien måtte anslås en summa om 1.000 mk som ersättning för extra arbeten med iordningställandet av biblioteket under året 1937, godkändes enhälligt.

Till biträde åt ordinarie bibliotekarien föreslogs av styrelsen mag. P. H. LINDBERG som även sagt sig vara villig göra detta arbete. Detta förslag godkändes av mötet ävensom styrelsens förslag att för innevarande år 1938, en summa om högst 2.000 mk måtte anslås som avlöning åt mag. Lindberg.

Behandlades frågan om den av årsmötet anslagna stipendiesumman om 1.500 mk. På förslag av prof. ALEX. LUTHER beslöts att närmare bestämmelser angående stipendiernas antal borde uppgöras först sedan stipendieansökningarna inlämnats. Styrelsens förslag, att ansökningarna borde till föreningens ordförande inlämnas före utgången av mars månad ävensom att en kortfattad redogörelse för en med stipendiemedlen företagen insamlingsresa borde till föreningen inlämnas, godkändes.

Arkitekt G. STENIUS förevisade en för Finland ny *Haltica*-art, *H. tamaricis*, tagen senaste sommar i juni på *Salix*-buskar vid stranden av Kemiälv, i närheten av Liuro. Dr HARALD LINDBERG, som utfört bestämningen av arten, meddelade att densamma förekommer såväl i Europa som Sibirien. Närmaste kända fyndort torde vara Riga, där den anträffats på *Salix*.

Prokurist STEN STOCKMANN förevisade *Gyrophæna Joyi* Wend. och *Malthodes minimus* L., vardera funna av föredr. i Helsinge.

Av *Gyrophæna Joyi* Wend. hade 4 exx. anträffats, den 21. 6. 1934, 25. 6. 1935 och 11. 7. 1937 å Linna gård i Helsinge, alla gånger vid sällning av murken aspbark. Bestämningen har kontrollerats av dr HARALD LINDBERG.

Malthodes minimus L. 6 exx. erhållna den 17. 6. och 22. 6. 1934 samt den 29. 6. och 2. 7. 1937 med slaghåv på kvällen nära stranden av Vanda å vid Linna gård i Helsinge. Arten står närmast *M. fuscus* Waltl, men är bakkroppens spets hos ♂ karakteristiskt skiljaktig. *M. minimus* L. är allmän i Nord- och Mellaneuropa och var medtagen av J. SAHLBERG i Cat. col. Fenn. med betäckningen N ? efter ett av Mäklin »Södra Finland» etiketterat exemplar, men har sedan 1919 icke mera upptagits i våra förteckningar.

Mag. O. NYLUND förevisade *Depressaria selini* Hein., varav 2 exx. den 7. juli 1937 kläckts ur larver, tagna i Pellinge på *Selinum carvifolia*, vilken växts blad av larverna hopskrinklas. Arten förekommer enligt »Svensk insektsfauna» i Skåne, Värmland och på Öland. I Spulers »Kleinschmetterlinge» uppges arten förekomma i Tyskland och mellersta Frankrike.

Mag. W. HELLÉN förevisade en för landet ny sköldlus, *Eriopeltis Lichtensteini* Sign. (se s. 67).

Mag. E. E. E. LINDQVIST förevisade trenne tenthredinider, som icke tidigare påvisats inom Finlands område, nämligen *Amauronematus torneensis* Mal. (Utsjoki, R. Frey; Enontekis, Håk. Lindberg), *Pachynematus excisus* Thoms. (Petsamo o. Enontekis, Håk. Lindberg) samt *Dolerus Schneideri* Kier (Muonionisko, 1867, Palmén o. J. Sahlberg; Muonio, 1931, J. Montell).

På rektor HÅKAN LINDBERGS vägnar förevisades ett exemplar av *Daphnis nerii*, taget senaste sommar (1937) av elev HANS UNGERN i Tb, Viitasaari. I samband härmed anmäldes att dr E. THUNEBERG sommaren 1933 tagit ett exemplar av arten invid Viborg.

Mag. A. NORDMAN förelade tvenne broschyrer angående immigranter bland fjärilarna, författade av den kände forskaren på området, dr C. B. WILLIAMS, Harpenden, England, och honom tillsända av författaren (Butterfly Migrations in the Tropics, London 1937 samt British Immigrant Butterflies and Moths, London 1935).

Månadsmöte — 15. 3. 1938 — Kuukausikokous.

Ordföranden framsade några minnesord över bergmester TH. MUNSTER, Oslo, som nyligen avlidit. De närvarande hedrade den avlidne, som varit Entomologiska Föreningens i Helsingfors hedersledamot sedan år 1929, genom uppstigning.

Dir. TH. GRÖNBLOM invaldes till föreningens första stödjande medlem. Mötet beslöt att kallelsebrev skall tillställas medlem av nämnda kategori.

Prokurist STEN STOCKMANN utsågs till vikarie för ordinarie bibliotekarien, som för närvarande av sjukdom var förhindrad att sköta denna syssla.

En summa om 1.500 mk anslogs för understödjande av entomologisk forskningsverksamhet. Stipendiet bör inom april månad ansökas och utdelas vid majmötet.

Dr HARALD LINDBERG föredrog dels kompletteringsvis angående Finlands *Gyrophæna*-arter (jfr. mötet 15. 2. 38): *Gyrophæna orientalis* A. Strand n. sp. förelåg från Ik, Valkjärvi, leg. Harald Lindberg och Sa, Luumäki, leg. Cl. v. Numers, dels angående förekomsten av *Agabus clypealis* Thoms. i Finland. Av sistnämnda art voro exemplar föredr. bekanta från N, Tvärminne (Håkan Lindberg), Kl, Impilahti (G. Stenius) och Sordavala (G. Stenius) (jfr s. 40).

Mag. E. LINDQVIST förevisade följande 9 för Finlands fauna nya nematider: *Amauronematus variabilis* Mal. (Petsamo, A. Wegelius), *A. Sjöblomi* Mal. (Kittilä, R. Frey), *A. alpicola* Knw. (Munksnäs, Lindqvist), *A. distinguendus* Ensl. (Enontekis, Montell; Munksnäs, Lindqvist), *A. abnormis* Holmgr. f. nov. *macroptera* Conde (Enontekis, Håk. Lindberg), *Pteronidea leionotus* Bens. (Lapponia, Montell), *Pt. nubium* Bens. (Kilpisjärvi, Hellén), *Lygeonematus pallidus* Knw. (Karislojo, Forsius), *L. lanifica* Br. & Zadd. ab. *micronematica* Mal. (Munksnäs, Lindqvist), P. Pirkkala (Grönbloom, Saarinen), Pihtipudas (A. Saarinen), Messuby (R. Frey), Kyrkslätt (Reuter), Muonio, 11. 8. 1923 (Montell).

Arterna ifråga hade godhetsfullt determinerats av O. CONDE i Berlin.

Lektor Å. NORDSTRÖM förevisade 7 i Finland tidigare icke observerade parasitsteklar, alla insamlade somrarna 1936 och 1937 av föredragaren i N, Pärnä (jfr. s. 65).

Stud. S. PLATONOFF förevisade exemplar av den från Finland tidigare icke kända skalbaggen *Sericoderus lateralis* Gyll., av honom funnen i Munksnäs invid Helsingfors.

Direktör TH. GRÖNBLOM förevisade en kollektion insekter o. a. djur, vilka inkommit till Tammerfors i ullbalar från Australien och kåserade angående olika underliga djur som blivit transporterade världen runt med denna »ullballast».

Upptogs till diskussion frågan om immigranter bland fjärilarna, inledd av sekreteraren. Till följd av den delvis rätt uppslupna karaktären av föreg. meddelande, artade sig diskussionen ej särdeles givande. Bl. a. framhöll dir. GRÖNBLOM önskvärdheten av utplacering i landet av på förhand märkta exemplar av lätt igenkännliga arter och iakttagelser över dessas eventuella uppträdande i trakter rätt avlägsna från orten för placeringen. Ävenledes lovade dir. GRÖNBLOM att ställa sitt stora material betr. fjärilimmigranter till förfogande för en eventuell sammanställning. Enbart av *Acherontia atropos* hade under årens lopp över hundra i landet iakttagna exemplar blivit av honom förtecknade.

Månadsmöte — 12. 4. 1938 — Kuukausikokous.

Ordföranden talade till minnet av föreningens styrelsemedlem och bibliotekarie, kontorschef HUGO RUDOLPH, som avlidit sedan senaste möte. De närvarande hedrade den avlidne genom uppstigning.

Ordföranden meddelade, att ett tack ingått från fru BETZY MUNSTER, Oslo, med anledning av föreningens uppvaktning vid sin hedersledamots, bergmester TH. MUNSTERS, jordfästning.

Prokurist STEN STOCKMANN utsågs att alltfört fungera som föreningens bibliotekarie.

Det lediganslagna stipendiet om 1.500 mk hade inom utgången ansöknings-tid sökts endast av stud. S. PLATONOFF för bedrivande av ekologiska studier under 6 veckors tid i Salmis socken. Styrelsens förslag att hela summan måtte beviljas stud. PLATONOFF för ovananförda ändamål omfattades av mötet. Fastslogs, att det andra stipendiet om ävenledes 1.500 mk står att söka inom april månad.

Förelades ett preliminärt program för VII. Internationella Entomologkongressen i Berlin, 15—20 augusti 1938.

Dr OTTO WELLENUS höll ett med stort intresse åhört föredrag om »Myrornas sammansatta och blandade samhällen».

I samband härmed redogjorde dr KROGERUS för sina iakttagelser angående torvmarkernas myror. *Formica uralensis* bör enligt honom utan tvivel uppfattas som en art, stadd i stark spridning från öster mot väster. *Formica uralensis* hade han funnit adopterad av *F. fusca picea* och *F. sanguinea* hade han påträffat i ett blandat samhälle, hos *F. fusca picea*. — Rektor HÅKAN LINDBERG redogjorde för sina iakttagelser av ett gemensamt bo i Tvärminne av *Lasius fuliginosus* och *L. umbratus*, varifrån likväl under senare år den sistnämnda arten helt försvunnit.

Dr R. KROGERUS föredrog om senaste sommar gjorda iakttagelser över bladlöss på *Phragmites*, tillhörande släktet *Hyalopterus*, samt om förekomsten av talrika insekter på av dessa djur avsöndrad honungsdagg. Speciellt voro hymenoptera starkt representerade, men även diptera, bland dem *Lophosia fasciata*, som tidigare iakttagits varken i Finland eller Skandinavien. Nordligaste hittills kända fyndort var Danmark.

Ytterligare demonstrerade dr Krogerus tvenne exemplar av den sällsynta longicornen *Phymatodes alni*, tagna i ett bestånd av gamla, delvis döda gråalar i Karislojo den 18. 6. och 21. 6. 1937. Arten har sedan långa tider tillbaka icke återfunnits i Finland.

I samband med dr KROGERUS meddelande redogjorde rektor HÅKAN LINDBERG för sina iakttagelser över bladluskolonier på *Phragmites* och lektor NORDSTRÖM påpekade huru allmänt bladlössen uppträtt sommaren 1937 även på andra växter, bl. a. på plommon.

Lektor Å. NORDSTRÖM förevisade 3 i Finland tidigare icke observerade parasitsteklar (jfr s. 65).

Mag E. LINDQVIST förevisade 4 från landet tidigare ej anförda Tenthredinider, nämligen: *Amauronematus reticulatus* Holmgr., tagen i Le, Kilpisjärvi (W. Hellén, flere exx., V. Karvonen), *A. hebes* Knw. fr. Ks, Salla (R. Frey), *Pteronidea polaris* Holmgr. fr. Ii, Lemmenjoki (E. Thuneberg), Ikem, Muonio (J. Montell, R. Frey), samt *Pachynematus alpestris* Knw., tagen i Ta, P. Pirkkala (Th. Grönblom).

Månadsmöte 17. 5. 1938. — Kuukausikokous.

Till ny medlem invaldes telegrafjänsteman ANDREAS STRAND, Oslo.

Ordföranden meddelade, att det av föreningen ansökta anslaget för sändande av representant till 7. Intern. Entomologkongressen i Berlin nästinstundande augusti blivit beviljat och att dr ROLF KROGERUS sålunda kommer att representera föreningen vid nämnda kongress samt där hålla föredrag.

Ytterligare konstaterade ordföranden med tacksamhet, att det ordinarie statsanslag föreningen årligen åtnjuter blivit höjt med 4,000 mk.

Förelades ansökningarna om det entomologiska forskningsstipendium om 1,500 mk föreningen anslagit ledigt att sökas inom april månad.

Mötet beslöt godkänna styrelsens förslag, att fil. kand. S. HANNÉN måtte komma i åtnjutande av nämnda stipendium.

Föredrogs det förslag kommissionen för Utöarnas i Finska viken utforskande gjort för utdelande av stipendier för sommaren 1938. Då ifrågakarande kommis-

sion beträffande stipendiernas fördelning äger bestämmanderätt kunde mötet fastslå att sommarens tvenne stipendier tilldelas

mag. W. HELLÉN 3,000 mk för 5—6 veckors forskning, företrädesvis å Tytärsaari och

rektor HÅKAN LINDBERG 2,000 mk för 3—4 veckors forskning å Lavan-saari och Peninsaari.

Stud. W. HACKMAN som jämte rektor LINDBERG vid senaste möte fått i uppdrag att vidtaga anstalter för föreningens vårexkursion meddelade, att denna kommer att gå av stapeln söndagen den 22 maj och företages till Tolls haltpunkt i Kyrkslätt. Lista för anteckning om deltagande förelades.

Mag. E. LINDQVIST förevisade exemplar av tenthrediniden *Amauronematus suavis* Ruthe samt redogjorde för artens systematiska ställning.

Dr OTTO WELLENIUS förevisade ett ♀-ex. av faraomyran, *Monomorium pharaonis*, tillvarataget några dagar tidigare av mag. SULO TOIVONEN i dennes bostad i Tölö, Helsingfors. Mag. E. LINDQVIST meddelade att detta skadedjur för närvarande uppträder även i vissa nyligen uppförda hus i Munksnäs invid Helsingfors.

Dr HARALD LINDBERG omnämnde följande skalbaggsarter, som han jämte mag. P. H. LINDBERG insamlat under resor i England och på Irland sommaren 1932 och vilka tidigare, enligt tillgänglig litteratur, icke angivits från de Brittiska öarna: *Graptodytes bifoveolatus* Zimm. (Wales), *Hydrobius Rottenbergi* Gerh. (Wales), *Philonthus furcifer* Renkonen (Killarney), *Cytillus auricomus* Duft. (Surrey), *Dryops intermedius* Kuw. (Wales), *Cryptophagus pseudodentatus* Bruce (Surrey) och *Prasocuris vicina* Luc. (Wales).

Mag. A. NÖRDMAN förevisade preparerade larver och puppor av vissa arter av släktena *Anarta* och *Mamestra*. *Anarta bohemani*, som numera hänföres till sl. *Mamestra* s. lat. uppvisar en larv av samma typ som exempelvis *Mam. glauca*. Inom det tidigare sl. *Anarta* s. lat. synes sålunda hava sammanförts ett antal mycket heterogena former; speciellt puppan är hos de skilda arterna av ytterst olika byggnad.

Stud. W. HACKMAN förevisade minor av *Heliozela betulae* (*hammoniella*), som senaste sommar förekommo i mängd på unga björkar vid Tvärminne zoologiska station samt ett exemplar av *Lyonetia prunifoliella* från samma lokal, utkläckt ur fläckmina på samma björkar. *Heliozela*-arten, som är ytterst svår att i imagostadiet skilja från den närstående *H. resplendella*, har måhända någon enstaka gång observerats i landet (Esbo, V. Karvonen), men synes som larv icke vara särdeles sällsynt. *Lyonetia prunifoliella*, finnes tidigare angiven från Finland av E. REUTER, men något beläggsexemplar föreligger icke.

Mag. W. HELLÉN förevisade ett exemplar av den tidigare från Finland icke anmälda blomflugan *Eumerus annulatus* Panz., tagen av honom redan för åtskilliga år sedan i Geta på Åland.

Zwei neue Heteropteren aus El Djouf in der westlichen Sahara.

Von

Håkan Lindberg

(Mit 2 Fig.)

1. *Mecidea Lepineyi* n. sp.

Die zusammen mit einigen anderen Gattungen zu der Pentatomiden-Gruppe *Mecidaria* Dist. gehörende Gattung *Mecidea* umfasst 10 Arten. Die Gattung ist innerhalb der paläarktischen, äthiopischen, orientalischen und neotropischen Region verbreitet. In der paläarktischen Region kommt nur eine Art vor: die in den Mittelmeerländern auftretende *M. pallida* Stål. Aus angrenzenden Teilen der äthiopischen Region sind die Arten *prolixa* Stål, *Tellinii* Schout., *pallidissima* J.-Hrp und *Kristenseni* J.-Hrp bekannt.

Ein interessantes Material von Hemipteren aus dem Sudan und der Sahara, das von Herrn DE LEPINEY eingesammelt und mir von Herrn A. THÉRY, Paris, zur Bestimmung gesandt wurde, enthält eine früher nicht bekannte Art der Gattung *Mecidea*. Im vorliegenden Aufsatz gebe ich eine Beschreibung der neuen Art, die ich nach dem Entdecker benannt habe. In einer Bestimmungstabelle vergleiche ich diese neue Art mit den von früher her aus Nordafrika bekannten Arten.

Die Gattung *Mecidea* ist durch einen für Pentatomiden ungewöhnlich langen Körper gekennzeichnet. Der Körper ist parallelschief und etwas abgeplattet und dem Körper einer Art der Gattungen *Miris* F. und *Stenodema* Lap. unter den Capsiden ähnlich. Der Kopf ist langgestreckt dreikantig. Die Seitenloben (Juga) sind viel länger als der Mittellobus (Tylus). Die Antennenbasen sind von oben sichtbar. Schildchen nach hinten stark ausgezogen und sehr schmal. 2. Antennenglied dreikantig, mehr oder weniger abgeplattet, länger als die übrigen. Die *Mecidea*-Arten sind durch blasser Farbe ausgezeichnet. Über die früher bekannten Arten Afrikas liegt eine Bestimmungstabelle von JENSEN-HAARUP vor (Ent. Meddelelser, 14. 1. 1929).

Bestimmungstabelle.

- 1 (4) 3. Antennenglied $3/4$ des 2., doppelt so lang wie 1. Juga mit breit abgerundeten Spitzen, in der Spitze selbst zusammenstossend.
- 2 (3) Juga mit breit abgerundeten Spitzen, sowohl dicht vor dem Tylus wie in der Spitze selbst zusammenstossend. Kopf mit 2 dunklen, nicht

deutlichen Längsbändern. Pronotum mit 4 solchen. Pronotum mit schwach eingebuchtetem Seitenrande. Schildchen schmal zungenförmig, im Spitzenteil etwas ausgebreitet. Corium in seinem hinteren Teil mit bräunlichem Anfluge. Beine und Antennen mit grünlichem Anfluge. 9—10 mm. (Beschreibung nach Typenstücken aus dem Naturhistorischen Reichsmuseum Stockholm.) N'Gami-Gebiet. (Fig. 1 a.) *prolixa* Stål

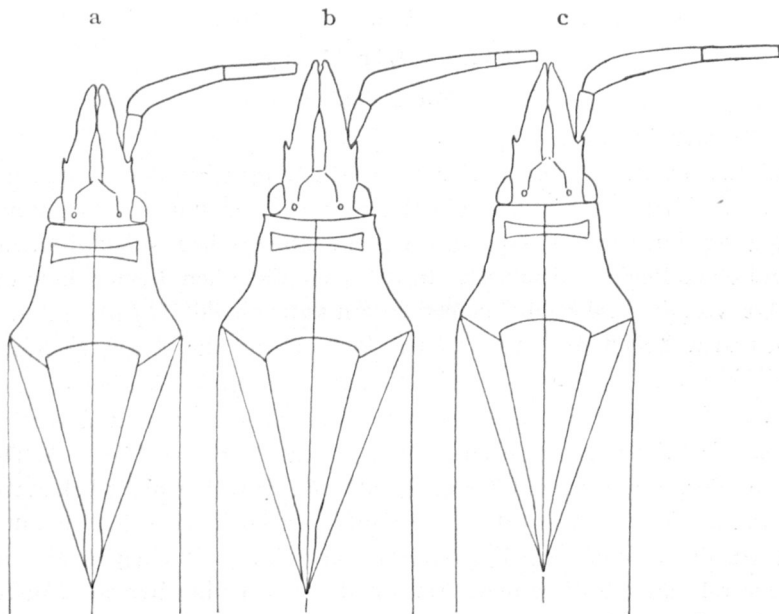

Fig. 1. — a Vorderkörper von *Mecidea prolixa* Stål. — b Derselbe von *M. pallida* Stål. — c Derselbe von *M. lepinyei* n. sp.

- 3 (2) Jüga dicht vor dem Tylus, aber nicht in der Spitze selbst zusammenstossend. *Tellini* Schout.
- 4 (1) 3. Antennenglied höchstens $\frac{2}{3}$ des 2. Gliedes. Jüga mit schmalen Spitzen. Oberseite mit dunklen Längsflecken oder ganz blass.
- 5 (6) 3. Antennenglied nur $\frac{1}{3}$ des 2. Gliedes, nicht viel länger als 1. Jüga mit geradem äusseren Rand und schmaler, etwas abgerundeter Spitze. Schildchen mit schmal zungenförmigem und stark zugespitztem Ende. Pronotum mit etwas welligem Seitenrand und ausgebuchtetem kleinen Zahn im Vorderwinkel. 13 mm. Griechenland, Kanar. Inseln, Nord-Afrika, Syrien, Süd-Persien, Nubien (Fig. 1 b). *pallida* Stål
- 6 (5) 3. Antennenglied länger als $\frac{1}{3}$ des 2. Gliedes.
- 7 (8) 3. Antennenglied $\frac{2}{3}$ des 2. Kopf mit 2, Pronotum mit 4, Schildchen mit 2 dunklen Längsbändern, 3.—6. Bauchsegmente mit schwarzem medianen Längsband. 9 mm. Erythraea *Kristenseni* J.-Hrp

- 8 (7) 3. Antennenglied etwas mehr als $1/2$ so lang wie 2. Oberseite ganz hell.
- 9 (10) 2. Antennenglied in der Basalhälfte abgeplattet. 9 mm. Erythraea
pallidissima J.-Hrp
- 10 (9) 2. Antennenglied nicht in der Basalhälfte abgeplattet ausgebreitet.
3. Glied viel länger als 1. (4. und 5. Glied fehlen bei vorliegendem Exemplar). Jüga mit ziemlich geradem äusseren Rand, gegen die Spitze verschmälert und am Ende selbst fein zugespitzt (Fig. 1 c). Augen schwarzgrau, das Tier im übrigen, mit Ausnahme einiger kleinen Flecken auf dem Rücken, ganz blass weissgelb. Pronotum wie die übrigen Teile des Thorax, Kopf und Deckflügel punktiert. Die Medianlinie und ein Querstreifen jederseits dieser — im vorderen Teil des Pronotums — unpunktiert. Pronotum im hintersten Drittel recht stark ausgebreitet. Seitenkante breit eingebuchtet. Schildchen mit unpunktierter Medianlinie, gleichmässig gegen die Spitze verschmälert, die Seitenkante kaum eingebuchtet. Deckflügel parallelseitig, einfarbig blass gelblichweiss. Membran sich etwas über die Spitze des Hinterleibs erstreckend. Beine gelblich, die Spitze der Schiene wie Tarsen rostgelb. 1. Glied der Hintertarsen so lang wie 2. und 3. zusammen, 2. $1/2$ mal so lang wie 3. — Länge 9,5 mm, Breite 2,2 mm. El Djouf, W-Sahara. Lepineyi m.

2. *Paromius djoufensis* n. sp.

In dem Materiale von Herrn DE LEPINEY steht auch eine neue Art der Gattung *Paromius* Fieb. (Fam. *Lygaeidae*). Die genannte Gattung wird zu der Gruppe *Plociomera* Put. gestellt und ist am nächsten mit der Gattung *Pamera* Say verwandt. Besonders kennzeichnend für die Gattung ist der stark zugedrückte, zum hauptsächlichsten Teil hellgefärbte Körper. Die Gattung umfasst 14 bisher bekannte Arten, von welchen 5 innerhalb der paläarktischen und äthiopischen Region verbreitet sind. In der nachstehenden Bestimmungstabelle wird die neue Art mit den früheren, von letztgenannten Gebieten bekannten Arten verglichen.

Bestimmungstabelle.

- 1 (2) 1. Glied des Rostrums so lang wie der Kopf. Südost-Afrika, Mauritius
apicalus Stål
- 2 (1) 1. Glied des Rostrums kürzer als der Kopf.
- 3 (6) Antennen teilweise schwarz, auch Kopf und Thorax zum Teil schwarz.
- 4 (5) 1. Antennenglied an der Basis schwarz, 4. im Spitzenteil schwarz. Thorax mit Ausnahme der Hinterwinkel schwarz, Vorderschenkel mit breitem schwarzen Ring, Beine sonst hell, bei einigen Exemplaren

ist die Spitze der Hinterschenkel mit schwacher schwarzer Schattierung versehen. Mittel- und Süd-Europa, Kaukasien, Syrien.

leptopoides Bär.

- 5 (4) 1. Antennenglied hell, Antennen sonst schwarz. Auf dem Thorax sind der Vorderlobus und eine Medianlinie auf dem Hinterlobus schwarz. Südost-Afrika. *antennatus* Dall.

6 (3) Antennen und Beine hell rostbraun oder blassgelb.

- 7 (8) 1. Antennenglied deutlich über die Spitze des Kopfes reichend, wenigstens halb so lang wie 2. Kopf und Vorderlobus des Pronotums sowie das Schildchen schwarz. Flügeldecken hellbraun, recht stark dunkelpunktiert. Beine blassgelb mit grösseren und kleineren braunen Flecken, Mittelmeergebiet, Sierra Leone, Madagaskar, Kaukasien, Turkestan. *gracilis* Rmb.

- 8 (7) Das 1. Antennenglied erstreckt sich kaum über die Spitze des Kopfes und ist kürzer als das halbe 2. Glied. Dieses etwas länger als das 3. Glied, das wieder etwas länger als das 4. ist. Kopf, Vorderlobus des Thorax und Halsring blass gelblichweiss. Hinterlobus halb so lang wie Vorderlobus und

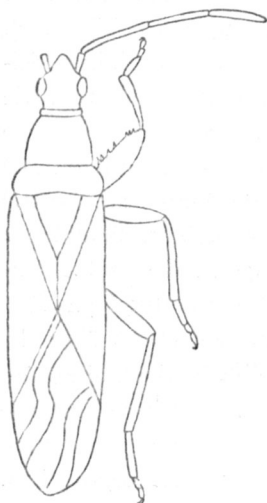

Fig. 2. *Paromius djoufensis* n. sp.

Halsring zusammen. Flügeldecken blass gelblichweiss mit schwachen braunen Punkten. Membran schwach rauchfarbig mit weissen Adern. Beine blass gelblichweiss, die Spitze des letzten Tarsengliedes und Klauen schwarz. Auf der Vorderseite des Vorderschenkels 7—8 Zähne mit schwarzer Spitze. 1. Tarsenglied $1\frac{1}{2}$ mal so lang wie 2. und 3. zusammen. 3. doppelt so lang wie 2. — Länge: 6 mm, Breite: 1,2 mm. — El Djouf, W-Sahara. (Fig. 2.)

djoufensis m.

Einige Heteropterenfunde aus Nord-Persien.

Beschreibung einer neuen Art, *Eurydema persicum*.

Von

Håkan Lindberg.

Mit 2 Fig.

Eine Grundlage für unsere Kenntnis der Heteropterenfauna Persiens bildet eine Artenliste von JAKOVLEFF: Полужесткокрылые (Hemiptera Heteroptera) северной Персии (Nord-Persien). Труды Русского Энт. Об-

иства. X, 1877. S. 67—98. Hier sind 61 Arten aufgenommen. In seinen »Materialien zur Hemipterenfauna Russlands und der benachbarten Gebiete» (1880—1890) beschreibt der genannte Verfasser ferner eine Reihe von Arten aus Persien. Einzelne Funde und besonders Neubeschreibungen von Hemipteren werden ausserdem von REUTER, OSHANIN und HORVATH mitgeteilt. Doch ist Persien im Verhältnis zu den Nachbargebieten, wie Turkestan, Kaukasien, Syrien, in hemipterologischer Hinsicht sehr wenig bekannt. Es scheint, als wäre eben die geringe Kenntnis der Hemipterenfauna Persiens eine der grössten Lücken in der Kenntnis dieser Fauna innerhalb der paläarktischen Region. Angaben über Funde von persischen Hemipteren sind deshalb sehr willkommen.

Im vorliegenden kleinen Aufsatz werden einige von Herrn F. BRANDT in Nord-Persien (Keredj bei Teheran) i. J. 1936 gesammelte Arten verzeichnet. Soweit wie möglich habe ich festzustellen versucht, welche von den eingesammelten Arten für Persien neu sind. Mit Ausnahme der bisher nicht beschriebenen Art *Eurydema persicum* sind alle unten erwähnten für das Gebiet neuen Arten von früher her aus den Nachbargebieten Persiens bekannt. Nachfolgendes Verzeichnis umfasst 54 Arten. Von diesen sind 23 (mit * bezeichnet) früher nicht aus Persien angegeben worden.

Fam. Cydnidae

- * *Brachypelta aterrima* Forst. — 1 Ex. *Sehirus dubius* Scop. — 4 Ex.

Fam. Pentatomidae

* <i>Odontotarsus robustus</i> Jak. — 4 Ex.	<i>Codophila varia</i> F. — 2 Ex.
* <i>O. angustatus</i> Jak. — 1 Ex.	<i>Dolycoris baccarum</i> L. — 1 Ex.
<i>Eurygaster integriceps</i> Put. — 2 Ex.	* <i>Eurydema persicum</i> n. sp. — 2 Ex.
* <i>Ventocoris oblongus</i> Horv. — 8 Ex.	(Beschreibung unten)
* <i>Graphosoma semipunctatum</i> F. — 1 Ex.	<i>E. festivum</i> L. — 9 Ex.
* <i>G. italicum</i> Muell. — 4 Ex.	<i>E. festivum</i> var. <i>chloroticum</i> Horv. — 2 Ex.
<i>Carenoplistus acutus</i> Sign. — 1 Ex.	* <i>E. festivum</i> var. <i>maracandicum</i> Osh. — 3 Ex.
<i>Stagonomus amoenus</i> Brullé. — 3 Ex.	<i>E. Putoni</i> Jak. var. — 2 Ex.
<i>Cnephosa flavomarginata</i> Jak. — 4 Ex.	<i>Bagrada monticola</i> Horv. — 3 Ex.
* <i>Agatharcus tritaenia</i> Horv. — 1 Ex.	
<i>Carpocoris fuscispinus</i> Boh. — 7 Ex.	
1 Larve.	

Fam. Coreidae

* <i>Verlusia rhombea</i> L. — 1 Ex.	* <i>Camptopus lateralis</i> Germ. — 4 Ex.
<i>Haploprocta Christophi</i> Jak. — 1 Ex.	* <i>C. tragacanthae</i> Klti. — 3 Ex.
* <i>Coreus disciger</i> Klti. — 1 Ex.	* <i>C. bifasciatus</i> Fieb. — 2 Ex.
<i>Mesocerus marginatus</i> L. var. <i>fundator</i> H. S. — 1 Ex.	<i>Corizus hyoscyami</i> L. — 2 Ex.
* <i>Coriomeris affinis</i> H. S. — 2 Ex.	* <i>Rhopalus tigrinus</i> Schill. — 7 Ex.
<i>Stenocephalus agilis</i> Scop. — 4 Ex.	* <i>Maccavelthus lineola</i> F. — 2 Ex.

Fam. *Pyrrhocoridae*

Pyrrhocoris apterus L. — 4 Ex.

Fam. *Lygaeidae*

- Spilostethus pandurus* Scop. var. * *Calyptonotus aethiops* Dgl. Sc. — 9 Ex.
militaris F. — 1 Ex.
S. equestris L. — 1 Ex. *Aphanus alboacuminatus* Goeze. — 8 Ex.
Melanocoryphus persimilis Horv. — 5 Ex. * *Beosus quadripunctatus* Müll. — 3 Ex.
* *Lygaeosoma reticulatum* H. S. — 2 Ex. *Emblethis* sp. — 2 Ex.
* *Microtoma atrata* Goeze. — 2 Ex.

Fam. *Tingitidae*

Monanthia echii Schrk. — 1 Ex.

Fam. *Reduviidae*

- Holotrichius apterus* Jak. — 4 Ex. *R. persicus* Jak. — 4 Ex.
Rhinocoris Kolenatii Reut. — 3 Ex. *Nabis ferus* L. — 1 Ex.
R. monticola Osh. — 2 Ex.

Fam. *Cimicidae*

Cimex lectularius L. — 2 Ex.

Fam. *Anthocoridae*

Anthocoris pilosus Jak. — 1 Ex. *Lyctocoris campestris* F. — 1 Ex.

Fam. *Capsidae*

- * *Lygus pratensis* L. — 6 Ex. *Camptobrochis lutescens* Schill. — 2 Ex.
* *Liocoris tripustulatus* F. — 5 Ex. *C. punctulatus* Fall. — 1 Ex.

Eurydema persicum n. sp.

Dunkel metallisch blau- oder grünschwarz, verhältnismässig kurz und gewölbt.

Kopf blauschwarz mit feinem weissen Seitenrand, so lang wie über den Augen breit, vorn nicht gerade abgestumpft, sondern in der Mediane etwas zugespitzt. Augen braun, Ozellen rötlich. Wangenplatten weiss gesäumt. Am Hinterrande der Kopfunterseite ein weisser Punkt. Antennen schwarz, 2. Glied um die Hälfte länger als 3., 4. so lang wie 2.

Pronotum breit, am Hinterrande fast doppelt so breit wie am Vorderrande. Seitenränder gerade, Vorderecke mit kleinem Dorn. Pronotum stark punktiert, im Vorderteil quengerunzelt. Bei 2 Exemplaren (f. typica, Fig. 1), bildet die rote Zeichnung auf dem Pronotum einen recht breiten Saum am Hinterrande, einen breiten Medianstreifen sowie Säume an den Seitenrändern. Die Fläche des Pronotums ist von 2 bis zum Vorderrande reichenden Flecken eingenommen. Bei einem Exemplar (ab. *adfluens* n.) ist der hintere Saum seitlich abgebrochen, so dass die Flecken auch bis zum Hinterrande reichen.

Die Mitte der dunklen Flecken können bei *f. typica*, bei der die rote Farbe mehr ausgebreitet ist, mit kleinen roten Streifen versehen sein. — Sternum schwarz, Vorder- und Hinterränder der verschiedenen Glieder jedoch weiss.

Schildchen blauschwarz, im Spitzenteil ein länglicher roter Makel. Schildchen schwächer punktiert als das Pronotum, im Vorderteil querrunzelig.

Auf den Flügeldecken ist der Clavus ganz dunkel, das Corium ist im hinteren Teil mit einem roten welligen bis zum Seitenrand reichenden Makel versehen, der die Hinterspitze einnimmt. Membran dunkel rauchfarbig.

Fig. 1. *Eurydema persicum* n. sp. f. *typica* ♂.

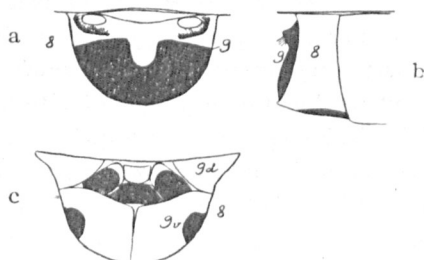

Fig. 2. *Eurydema persicum*. — a Hinterleibsspitze des ♂ von hinten. — b dieselbe von der Seite. — c Hinterleibsspitze des ♀ von hinten

Beine ganz schwarz, mit schwachem Metallglanz.

Hinterleib rot oder gelbrot, 3. Glied schwarz. Ein breiter schwarzer Medianstreifen erstreckt sich bis zum hinteren Teil des 8. Gliedes.

Genitalglied des ♂ (9. Glied) (Fig. 2 a, b) im ventralen Teil schwarzblau, stark punktiert, dorsal und median gelblichgrau, in den oberen Ecken höckerartig hervortretend, oberer Rand breit und sanft eingebuchtet (Fig. 2 a). Ventrale Platten des 9. Gliedes (9 v) des ♀ gelb, mit einem kleinen schwarzen Fleck dicht am Seitenrande (Fig. 2 c). Dorsale Platten des 9. Gliedes (9 d) rot, ventrale Platten des 10. Gliedes schwarz, dorsale gelb.

Länge: 6,5 mm; Breite: 4 mm.

Holotypen (f. *typica* ♂ Nr. 7694, ab. *adfluens* ♀ Nr. 7695) im Zoologischen Museum der Universität Helsingfors. *Paratype* (f. *typica*) in meiner Sammlung.

Die neue Art ist durch ihre Farbe gut gekennzeichnet. Am nächsten steht sie *E. formosum* aus Syrien. Auch bei dieser ist die Oberseite metallischgrün oder -blau, die Seitenränder und die Mediane des Pronotum sowie die Spitze des Schildchens und die Hinterspitze des Coriums rot. Dagegen ist der Hinterrand des Pronotums bei *formosum* grün oder blau. Die sonst rote Bauchseite ist seitlich mit schwarzen Querflecken versehen. Die Hinterecken der Rücken-segmente sind schwarz. Auch im Bau der Genitalsegmente unterscheidet sich die neue Art von *E. formosum*.

Aegerides nouvelles d'Iran.

Par

F. Le Cerf, Paris.¹⁾

Dipsosphecia stiziformis H.-S., f. ♂ **astyages** nova.

Diffère de la forme typique par les caractères suivants:

Front largement bordé de jaune pâle devant les yeux; tache axillaire des ptérygodes très grande, rouge orangé; abdomen noir, sans autre trace de jaune que quelques rares écailles éparses et peu visibles sur le 4e tergite. Ailes antérieures noir fuligineux, avec une tache vitrée infracellulaire linéaire, diffuse, courte, une intracellulaire estompée, divisée par un trait longitudinal noir, une ultracellulaire petite, plus haute que large, peu nette, composée de trois aréoles égales entre les nervures 4—7; trait discocellulaire grand, presque entièrement occupé, sauf au bord interne, par une tache ronde rouge safran; bord dorsal et base de la cubitale rouge safran, un peu diffusé vers la base de l'aile; espace terminal largement lavé de rouge orangé entre les nervures 4—7, cette couleur formant une macule arrondie, fondue sur ses bords; en dessous, la côte, l'espace terminal et le champ dorsal jaune orangé, trait discocellulaire plus grand et plus clair. Ailes postérieures transparentes, avec la base noire, le trait discocellulaire en triangle large, rouge orangé, nervures noires exceptées le et 5 qui sont entièrement jaune orangé; ligne marginale festonnée entre les nervures, large de plus d'un millimètre à l'apex, graduellement rétrécie jusqu'à le, où elle s'élargit à nouveau et remonte en s'atténuant jusqu'au milieu du bord abdominal. Elle est nette, bien délimitée, jaune orange du champ costal à la nervure 4, puis passe au noirâtre et est de nouveau lavée d'orangé au voisinage de le. Dessous semblable, avec un peu de jaune orangé au bord abdominal.

Envergure: 32,5 mm.

Type: 1 ♂ (H. T.), Iran, Fars, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine Sefid,

Pyropteron elampiformis H.-S., ssp. **mandana** nova.

♀. Diffère de la race typique par les caractères suivants:

Ailes antérieures avec l'espace terminal noir bronzé sur plus de la moitié de sa largeur et portant une aire vitrée ultracellulaire, plus haute que large, composée de cinq aréoles dont les trois médianes, entre les nervures 4—7, égales, nettes, et les deux extrêmes bien plus petites et peu nettes. En dessous

¹⁾ Herr F. LE CERF hatte die Freundlichkeit die 1937 von meinem Bruder, FRED H. BRANDT, neuentdeckten Aegeriden zu bearbeiten. Nachstehend seine Arbeit darüber. Abbildungen dieser Arten finden sich in meiner Arbeit »Beitrag zur Lepidopteren-Fauna von Iran« (Entomologische Rundschau, 55. Jahrgang, p. 497 ff.). Sämtliche hier erwähnten Typen befinden sich in unserer Sammlung.

Wilh. Brandt.

la base de la côte et de la cubitale, le bord dorsal, le trait discocellulaire et le bord interne de l'espace terminal sont rouge minium, le reste est noir bronzé.

Envergure: 20 mm.

Type: 1 ♀ (H. T.), Iran, Fars, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine Sefid, ca 2.200 m., 29-V-1937.

Dans le «Type», décrit d'Amasia, les ailes antérieures sont complètement dépourvues de tache vitrée ultracellulaire et l'espace terminal est rouge, sur les deux faces, jusqu'à la ligne marginale.

***Pyropteron doryliformis* O., ssp. *inexpectata* nova.**

♀. Tête, palpes, antennes entièrement noir bleu. Corps de la même couleur, à l'exception du pinceau médian et de la brosse anale qui est rouge minium dans sa moitié proximale et noir dans sa moitié distale. Ailes antérieures à côte noir verdâtre, trait discocellulaire carré, noir verdâtre, avec une tache rouge minium du côté externe; espace terminal noir, étroitement bordé de rouge minium du côté interne; la cubitale et les nervures traversant la tache vitrée ultracellulaire rouge minium ainsi que la moitié basale du bord dorsal. Aires vitrées bien développées: infracellulaire dépassant un peu le milieu de la cellule, intracellulaire prolongée en pointe vers la base, ultracellulaire aussi large que l'espace terminal, un peu convexe en dehors, formée de cinq aréoles dont les deux extrêmes un peu plus courtes que les trois médianes. Dessous avec une ligne souscostale rougeâtre, le reste comme en dessus.

Ailes postérieures avec une petite tache rouge minium à la base du bord interne et du pli de 1c; nervures noires, fines; trait discocellulaire rectangulaire, noir, arrêté sur la nervure 5; ligne marginale fine, noire. Dessous semblable. Franges des deux paires noires, un peu mêlées de rougeâtre à la base du bord abdominal.

Envergure: 26 mm.

Type: 1 ♀ (H. T.), Iran, Fars, Strasse Ardekan-Talochosroe, Comée (Barm-i-Firus), ca 3.750 m., 29—VI—1937.

Ne diffère de la ssp. *doryliformis-ceriaeformis* Luc., d'Algérie, que par de légers détails: absence de rouge au sommet des ptérygodes, coloration rouge de la cubitale en dessus et en dessous aux ailes antérieures; moitié terminale du pinceau médian de la brosse anale noire, une petite tache rouge à la base des ailes postérieures. C'est bien peu car ces caractères se retrouvent, plus ou moins nets, chez des formes individuelles de cette sous-espèce dont la variabilité est assez étendue. Il n'y a cependant aucun doute que la race de l'Iran ne soit distincte de celle de Barbarie, et il est probable que le mâle, encore inconnu, montrera des caractères plus nets et plus tranchés. L'habitat de *P. doryliformis* O., sous toutes ses formes, s'étendait uniquement, jusqu'ici, de la Sicile à l'Andalousie et au Portugal par la Barbarie. Elle n'a jamais été rencontrée, authentiquement, sur la rive nord de la Méditerranée.

Chamaespehecia consobrina n. sp.

♂. Vertex noir bleu mêlé de quelques poils jaune pâle; front bronzé, largement bordé de blanc devant les yeux; poils péricéphaliques blancs passant au jaune pâle sur la nuque; plaque jugulaire blanche, mêlée de noir au milieu; palpes un peu hérissés, blancs, avec une ligne externe noire sur le second article et des traces de noir sur le troisième; antennes noir bleu avec quelques écailles blanc jaunâtre à la face externe.

Collier noir bleu. Thorax noir avec une fine pilosité blanche; ptérygodes étroitement bordés de jaunâtre pâle et à tache axillaire blanche; métathorax concolore, ses touffes latérales noires mêlées de quelques poils blancs; une très fine ligne médiane blanche sur le mésothorax. Abdomen noir, éparsément saupoudré d'écailles bronzées, avec de minces bordures blanches aux 2e, 4e et 6e tergites, celle du 4e un peu plus forte que les autres; brosse anale trilobée, égale, noire avec quelques poils blancs à la base du pinceau médian et au bord externe des pinceaux latéraux. En dessous: thorax avec une grande tache latéropectorale blanche; surface postcoxale à pilosité blanche; ventre saupoudré de blanc, les 2e, 4e et 6e sternites bordés de blanc, 8e blanc à milieu bronzé.

Hanches antérieures noir bronzé, bordées extérieurement de blanc; fémurs antérieurs noirs, mêlés extérieurement de blanc, avec la face interne et les crêtes supérieure et inférieure blanches; tibias noirs, mêlés de blanc, avant le milieu, en dessus et terminés par des poils jaunes; fémurs médians et postérieurs noir bronzé, avec des poils blancs le long de la crête inférieure; tibias médians noir bronzé, éparsément saupoudrés de jaunâtre, avec une tache externe blanc jaunâtre avant le milieu et un étroit anneau terminal de même couleur; tibias postérieurs blancs, annelés de noir bronzé à la base et avant l'extrémité, et portant une ligne de même couleur en dessous; éperons des deux paires blancs; tarses des trois paires bronzés, annelés de blanc à l'extrémité des articles, à la base du premier, et blanchâtres à la face interne.

Ailes antérieures à côte, nervures et bord dorsal noir bronzé, trait discocellulaire un peu trapézoïdal, plus large que haut, noir; espace terminal noir, avec un semis assez dense d'écailles blanc grisâtre découpé en taches entre les nervures 3—6, ligne marginale noire; taches vitrées présentes: infracellulaire linéaire, dépassant le milieu de la cellule, intracellulaire pointue mais assez courte, ultracellulaire à peine aussi large que l'espace terminal, plus longue que haute, arrondie extérieurement, composée de cinq aréoles dont les deux extrêmes très petites et écaillées de blanchâtre. Dessous avec la côte, les nervures et les taches — agrandies — de l'espace terminal blanches. Ailes postérieures transparentes, à nervures et ligne marginale noirs; trait discocellulaire mince, arrêté sur la nervure 5. Dessous semblable, à côte, nervures 1b, 1c et 5 blanches. Franges des deux paires gris bronzé, passant au blanc du milieu à la base du bord abdominal.

♀. Diffère du mâle par les caractères suivants: brosse anale noire, avec

deux petites taches allongées, blanches, à la base du pinceau médian; ventre noir avec les sternites étroitement bordés de blanc; pas de tache vitrée intracellulaire, intracellulaire plus étroite et plus courte, ultracellulaire plus petite, n'ayant que les trois aréoles médianes nettes, les deux extrêmes obsolètes.

Envergure: ♂ 18—18,5 mm.; ♀ 18 mm.

Types: 2 ♂ (1 ♂ H. T., 1 ♂ P. T.) 1 ♀ (A. T.), Iran, Fars, Strasse Ardekan-Talochosroe, Comée (Barm-i-Firus), ca 3.750 m., 12/20—VII—1937.

Ressemble, en plus petit, à *C. ramburi* Stgr. près de laquelle elle doit se placer et dont elle a l'habitus et le système de coloration, mais en plus sombre. Elle s'en distingue par la très large bordure blanche du front, les antennes proportionnellement un peu plus courtes, non dentées, à cils plus fins et plus courts, la coloration foncière plus noire, les parties claires du corps et des pattes plus tranchées, d'un blanc pur et non jaunâtre, l'aire vitrée intracellulaire plus courte, la brosse anale du mâle à pinceaux latéraux non coupés obliquement.

C. ramburi n'habite que l'Espagne et une partie du Languedoc, en France. On ne lui connaissait, jusqu'ici, aucune espèce parente.

***Chamaesphecia doryceraeformis* Led., ssp. *sefid* nova.**

Diffère de la race typique par les caractères suivants:

♂♀. Taille plus petite, toutes les parties claires jaune citron, y compris le vertex et le pinceau médian de la brosse anale; taches latéropectorales plus chargées de blanc, parfois toutes blanches ainsi que les hanches antérieures.

Envergure: ♂ 18,5—20 mm.; ♀ 19—21,5 mm.

Types: 4 ♂ (1 ♂ H. T., 3 ♂ P. T.) 3 ♀ (1 ♀ A. T., 2 ♀ P. T.), Iran, Fars, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine Sefid, ca 2.200 m., 29—V/3—VI—1937.

Dans la race typique les parties claires du corps et des ailes sont toujours jaune d'or ou jaune orangé. Chez les exemplaires usés par le vol elles pâlisent mais ne sont jamais jaune citron, et la brosse anale conserve toujours des traces d'orangé.

***Chamaesphecia modica* n. sp.**

♂. Vertex noir bleu avec quelques poils jaunes en avant et en arrière; front noir bronzé, bordé de blanc devant les yeux; poils péricéphaliques blancs, passant au jaune sur la nuque; antennes noir bleu, écaillées de jaune pâle extérieurement; palpes non hérissés, blancs avec — ou sans — des poils jaunes sur les côtés du premier article, le second teinté de jaune en avant et vers l'extrémité en dessus ainsi que le troisième; une ligne noire externe sur le second article, finement prolongée sur le troisième.

Collier noir bleu. Thorax noir bronzé, ptérygodes bordés de jaune clair et à tache axillaire blanche; une fine ligne médiane jaune sur le mésothorax; métathorax jaune, ses touffes latérales mêlées de jaune. Abdomen noir avec les tergites 2, 4, 6, 7, largement écaillés de jaune clair et bordés de blanc, les

3e et 5e seulement tachés de jaune clair au milieu; brosse anale trilobée, ovulaire, à pinceau médian jaune un peu orangé, pinceaux latéraux noirs bordés extérieurement de jaune. En dessous: thorax avec une grande tache latéro-pectorale jaune; surface postcoxale à pilosité blanche; ventre à 1er sternite jaune clair (sauf à la base), les suivants noirs, 4e, 5e, 6e et 7e bordés de blanc mêlé et précédé d'un peu de jaune, 8e en majeure partie jaune.

Hanches antérieures lisses, d'un blanc un peu mêlé de jaune et à moitié interne gris noirâtre (= noir recouvert de jaune pâle); fémurs antérieurs noir bleu, un peu mêlés de jaunâtre, avec la crête supérieure jaunâtre et l'inférieure blanche; tibias jaunes avec une ligne noir bleu en dessus; fémurs médians et postérieurs noir bleu, à crête supérieure jaune et crête inférieure à pilosité blanche; tibias médians et postérieurs jaune clair, avec un anneau antéterminal noir bleu interrompu en dessus et précédé, sur la face externe, d'une éclaircie blanchâtre atteignant le milieu du tibia; éperons blanc jaunâtre; tarses des trois paires jaune pâle, un peu obscurcis de brunâtre extérieurement.

Ailes antérieures à côte noire poudrée de jaunâtre, cubitale noire, bord dorsal noir, écaillé de jaune sur sa moitié proximale; trait discocellulaire carré, pas plus haut que large, noir; espace terminal uniformément recouvert d'écailles jaune grisâtre, non coupé par les nervures; ligne marginale noire; aires vitrées bien développées: infracellulaire dépassant le milieu de la cellule, intracellulaire prolongée en pointe vers la base; ultracellulaire aussi large ou un peu plus large que l'espace terminal, arrondie extérieurement, composée de cinq aréoles inégales, les deux extrêmes petites ou très petites et plus ou moins recouvertes d'écailles jaune pâle. En dessous toutes les parties écaillées jaune pâle, à l'exception du trait discocellulaire — prolongé vers la côte — et de la ligne marginale qui restent noirs. Ailes postérieures transparentes, à nervures et ligne marginale noires; trait discocellulaire prolongé en pointe fine jusqu' à l'angle inférieur de la cellule, noir. Dessous avec la côte, les nervures 1c et 5 jaunes. Franges des deux paires gris bronzé, à sommet clair — sauf à l'apex des antérieures —, passant au jaune pâle à la base du bord abdominal.

♀. Diffère du mâle par les palpes presque dépourvus de ligne noire externe, l'abdomen avec les tergites 2, 4, 6 seuls bordés de blanc, la brosse anale à pinceau médian jaune orangé, ses pinceaux latéraux à peine bordés de jaune en dehors, l'aire vitrée infracellulaire comblée d'écailles jaunes, l'ultracellulaire avec les deux aréoles extrêmes obsolètes.

Envergure: ♂ 18—19 mm.; ♀ 20 mm.

Types: 2 ♂ (1 ♂ H. T., 1 ♂ P. T.) 1 ♀ (A. T.), Iran, Fars, Strasse Ardekan-Talochosroe, Comée (Barm-i-Firus), ca 3.750 m., 30—VI et 12/20—VII—1937.

Du groupe de *C. annellata* Z. et voisine de *leucocnemis* n. sp. qui s'en distingue, notamment, par ses hanches entièrement blanches, son front blanc à peine taché de bronzé chez le ♂ et tout blanc chez la ♀, l'espace terminal portant un croissant jaune divisé en quatre taches, etc.

***Chamaesphecia mirza* n. sp.**

♂. Vertex noir bleu, avec quelques poils jaunes; front blanc, lavé de jaunâtre au centre; poils péricéphaliques blancs, passant au jaunâtre sur la nuque; antennes noir bleu, écaillées de blanc jaunâtre extérieurement, à cils très courts (moins longs que le diamètre de l'antenne); palpes non hérissés, grêles, à premier article blanc, second blanc passant au jaune, troisième jaune avec une très fine ligne externe noire; plaque jugulaire blanche.

Collier noir bleu, un peu mêlé de jaune pâle latéralement; thorax noir bleu, ptérygodes largement bordés de jaune pâle et avec une tache axillaire de même couleur; métathorax jaune pâle, ses touffes latérales mêlées de jaunâtre. Abdomen noir bleu, avec les tergites 2, 4, 6, 7, très finement bordés de blanc, cette couleur partiellement masquée par un écaillage jaune pâle qui s'étend sur la partie postérieure des tergites, formant des bandes sur le second et le quatrième et des macules sur les autres; brosse anale longue (plus longue que les trois derniers segments), mince, égale, à pinceau médian jaunâtre, pinceaux latéraux noirs bordés extérieurement de jaunâtre. En dessous: thorax entièrement jaune pâle ainsi que tous les sternites, excepté la base du premier qui est noir bleu; surface postcoxale à pilosité jaunâtre; hanches médianes et postérieures noir bleu mêlées de jaunâtre. Hanches antérieures blanches, à bord interne noir bleu; fémurs antérieurs noir bleu mêlés de jaunâtre; tibias jaunâtres en dessous, noirâtres en dessus; fémurs médians et postérieurs jaunâtres (frottés); tibias médians et postérieurs jaune clair, avec un étroit anneau antéterminal noir bleu, interrompu en dessus; éperons jaunes; tarses des trois paires noir bleu coupé de jaune à l'extrémité des articles en dessus, jaunes en dessous.

Ailes antérieures à côte, cubitale et bord dorsal noir bronzé; trait discocellulaire rectangulaire, un peu plus haut que large, noir; espace terminal en majeure partie occupé par un grand croissant jaune pâle, non découpé en taches séparées par les nervures, s'étendant de 3 à 9, ne laissant de noir que le tiers, environ de sa largeur, au bord interne, la ligne marginale et l'angle dorsal. Aires vitrées bien développées: infracellulaire dépassant un peu le milieu de la cellule, intracellulaire prolongée en pointe vers la base, ultracellulaire à peine aussi large que l'espace terminal, arrondie extérieurement, composée de cinq aréoles inégales. Dessous semblable, avec le jaune pâle plus étendu et couvrant la côte, la cubitale et le bord dorsal. Ailes postérieures transparentes, à nervures et ligne marginale très fines, noires; trait discocellulaire en trapèze, arrêté sur la nervure 5, noir. Dessous semblable, avec la côte jaune, coupée de noir au trait discocellulaire, et les nervures 1c et 5 jaunes. Franges des deux paires gris noirâtre, passant au jaune au bord abdominal.

Envergure: ♂ 17,5 mm.

Type: 1 ♂ (H. T.), Iran, Fars, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine-Sefid, ca 2.200 m., 23—V—1937.

Espèce de stature grêle, dont l'aspect et la coloration générale rappellent, en plus élancé, certaines formes pâles de *C. empiformis* Esp., mais s'en distinguant à première vue par les palpes non hérissés, les hanches antérieures blanches, et surtout le front blanc.

***Chamaesphecia adelpha* n. sp.**

♂. Vertex noir bleu mêlé de quelques poils jaunes en avant et en arrière; front jaune pâle avec quelques écailles bronzé clair au centre; poils péricéphaliques jaunes un peu mêlés de blanchâtre à la partie inférieure de la tête; plaque jugulaire jaune; antennes noir bleu avec une longue tache jaune sur le côté externe de la massue; palpes un peu hérissés, jaunes éclaircis de blanchâtre à la base en dessus, avec une ligne externe noire sur le second article et quelques poils de même couleur sur le troisième.

Collier noir bleu. Thorax noir bleu revêtu d'une fine pilosité jaune; ptérygodes bordés de jaune, à tache axillaire jaune pâle; métathorax portant une petite tache médiane jaune, ses touffes latérales mêlées de jaune. Abdomen noir bleu, avec une fine bordure jaune mal définie au second tergite, une plus large aux quatrième et sixième et le septième tout jaune; brosse anale trilobée, ovulaire, à pinceau médian jaune, pinceaux latéraux noirs bordés extérieurement de jaune. En dessous: thorax noir bleu avec deux petites taches latéro-pectorales jaunes, surface postcoxale noire mêlée de rares poils jaunes, tous les sternites fortement bordés de jaune.

Hanches antérieures noir bleu, bordées extérieurement de jaune et recouvertes d'une fine pilosité jaune; fémurs antérieurs noir bleu fortement saupoudrés de jaune; tibias jaunes, mêlés en dessus de noirâtre et incomplètement annelés de cette couleur avant le sommet; tarses jaunes à crête supérieure noire; fémurs médians et postérieurs noir bleu à crêtes jaunes et pilosité jaune éparse; tibias jaunes, les médians avec un anneau antéterminal noir bleu interrompu en dessus, les postérieurs seulement tachés de noir bleu en dessous; éperons et tarses des deux paires jaunes.

Ailes antérieures à côte, cubitale et bord dorsal noir bronzé bleuâtre, trait discocellulaire carré, aussi haut que large, noir; espace terminal noir bronzé avec un étroit croissant jaune découpé en quatre taches par les nervures noires, entre 4 et 9; aires vitrées bien développées mais fortement saupoudrées de jaune: infracellulaire dépassant un peu le milieu de la cellule, intracellulaire prolongée en pointe vers la base, ultracellulaire aussi large que l'espace terminal, arrondie extérieurement, composée de cinq aréoles inégales entre 3—9, les nervures qui la traversent écaillées de jaune. Dessous presque entièrement jaune citron, à l'exception du trait discocellulaire, du bord interne de l'espace terminal et de la ligne marginale qui restent noirs. Ailes postérieures transparentes, avec les nervures et la ligne marginale noires; trait discocellulaire en barre rectangulaire égale, atteignant l'angle inférieur de la cellule, noir.

Dessous avec toutes les parties écaillées jaune citron, sauf le trait discocellulaire. Franges des deux paires gris noirâtre à extrémité jaune, passant à cette couleur au bord abdominal.

♀. Diffère du mâle par le front et les poils péricéphaliques entièrement jaunes, les palpes non hérissés, à ligne noire du second article courte et fine, les hanches antérieures entièrement jaunes, la brosse anale à pinceau médian jaune orangé, les aires vitrées des ailes antérieures plus densément recouvertes d'écaillés jaunes, plus courtes et plus étroites, l'ultracellulaire en ovale allongé, ses deux taches extrêmes entièrement jaunes.

Envergure: ♂ 21 mm.; ♀ 24 mm.

Types: 1 ♂ (H. T.) 1 ♀ (A. T.), Iran, Fars, Strasse Ardekan-Talochosroe, Comee (Barm-i-Firus), ca 3.750 m., 12/20—VII—1937.

Du même groupe que *C. pechi* Stg., d'Algérie, *C. iranica* Le Cf., *C. turbida* Le Cf. et *C. thomyris* n. sp., de l'Iran. Bien reconnaissable par la teinte jaune clair (presque jaune citron) des parties claires, son front jaune pâle faiblement taché de bronzé au centre chez le mâle, les palpes blanchâtres à la base en dessus, la petitesse de la tache latéropectorale, le trait discocellulaire des ailes antérieures aussi large que haut (comme chez *C. pechi*), le croissant jaune de l'espace terminal des mêmes ailes petit, les taches vitrées plus ou moins couvertes d'écaillés jaunes, le trait discocellulaire des ailes postérieures en rectangle égal, arrivant jusqu'à l'angle inférieur de la cellule, ce qui ne se rencontre chez aucune des autres espèces du groupe, etc.

***Chamaesphecia Fredi* n. sp.**

♂ ♀. Vertex, front, palpes, antennes noirs à reflets verdâtres ou bleuâtres; poils péricéphaliques et touffe de la nuque jaune orangé foncé.

Corps et pattes entièrement noir verdâtre ou bleuâtre.

Ailes antérieures opaques, sans traces de taches vitrées, noir verdâtre dessus et dessous. Ailes postérieures transparentes, avec toutes les nervures fortement écaillées de noir verdâtre; une très large bordure de même couleur, diffusée jusqu'au milieu du disque entre le bord abdominal et la côte; en outre un léger semis d'écaillés noirâtres comble l'espace internervural 5—6. Dessous semblable. Franges des deux paires concolores.

Envergure: ♂ 25,5 mm.; ♀ 24 mm.

Types: 2 ♂ (1 ♂ H. T., 1 ♂ P. T.) 1 ♀ (A. T.); Iran, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine Sefid, ca 2.200—2.300 m., 21—V—1937.

Espèce bien particulière et qui ne semble proche d'aucune des autres Aegeriidae paléarctiques. Par la forme du corps et les palpes hérissés chez le mâle elle rappelle quelque peu le groupe de chrysidiformis Esp., mais avec la brosse anale coupée moins obliquement sur les côtés et les ailes plutôt un peu plus larges et à franges moins longues. Les antennes ne sont pas dentées et leurs cils sont plus courts et plus fins.

Je dédie cette remarquable *Chamaesphecia* à M. Fred Brandt, à qui la Lépidoptérologie est redevable des découvertes les plus nombreuses et les plus importantes faites depuis quelques années dans l'Iran.

***Chamaesphecia leucocnemis* n. sp.**

♂. Vertex noir bleu, mêlé en avant et en arrière de poils jaunes; front bronzé au centre, largement bordé de blanc devant les yeux et à la partie supérieure, plus étroitement au bord inférieur; poils péricéphaliques blancs, passant au jaune sur la nuque; antennes noir bleu, écaillées extérieurement de jaune de la base au sommet; palpes non hérissés, blancs, un peu mêlés de jaune sur la moitié terminale du second article et sur le troisième, avec une ligne noire externe sur le second article et un mince trait de même couleur sur le troisième; plaque jugulaire blanche.

Collier noir bleu. Thorax noir bleu, mêlé de quelques poils jaunes; ptérygoïdes finement bordés de jaune mêlé d'un peu de blanc et à tache axillaire blanche; métathorax portant une petite tache médiane jaune, ses touffes latérales mêlées d'un peu de jaune. Abdomen noir saupoudré de jaune, les tergites 4 et 6 finement bordés de blanc; brosse anale trilobée, ovulaire, à pinceau médian jaune orangé et pinceaux latéraux noirs un peu bordés de jaune en dehors. Dessous du thorax saupoudré de jaune pâle, avec deux taches latéropectorales jaunes; surface postcoxale à pilosité blanche; hanches médianes et postérieures noires, mêlées d'un peu de jaune; ventre saupoudré de jaune, tous les sternites bordés de jaune, le premier mêlé de blanc et avec la base noire, le huitième presque entièrement jaune d'or.

Hanches antérieures lisses, blanches; fémurs antérieurs noir bleu, saupoudrés et bordés de jaune; tibias jaunes avec une ligne longitudinale noir bleu en dessus; fémurs médians noir bleu, saupoudrés et bordés de jaune; tibias médians jaunes, plus clairs vers le milieu de la crête supérieure, avec la base et un anneau antéterminal noir bleu; fémurs postérieurs noir bleu, presque entièrement saupoudrés de blanc, à crête supérieure jaune et crête inférieure portant une longue pilosité blanche; tibias postérieurs jaunes, avec une grande tache blanche oblique sur la moitié proximale de la face externe et un anneau noir bleu antéterminal incomplet, suivi de poils jaunes et blancs; épérons des deux paires jaunes; tarses de trois paires jaunes, avec la face externe et le dessus brun noirâtre.

Ailes antérieures à côte, cubitale et bord dorsal noir bronzé, un peu saupoudrés de jaune, la base de la cubitale et du bord dorsal jaunes; trait disco-cellulaire carré, un peu plus haut que large, noir; espace terminal noir bronzé avec, entre les nervures 5—9, un croissant jaune découpé par les nervures noires en quatre petites taches inégales, dont la dernière (entre 5—6) est peu marquée; quelques écailles jaunes éparses s'aperçoivent au-dessous de 5, mais ne forment pas de tache distincte; ligne marginale noire; aires vitrées bien

développées: infracellulaire dépassant le milieu de la cellule, intracellulaire prolongée en pointe vers la base, ultracellulaire un peu plus large que l'espace terminal, arrondie extérieurement, composée de 5 aréoles inégales dont l'antérieure (entre 7—9) couverte d'écailles jaunes. Dessous avec la côte, toutes les nervures et la plus grande partie de l'espace terminal jaunes. Ailes postérieures transparentes, avec les nervures et la ligne marginale noir bronzé; trait discocellulaire linéaire noir, dépassant un peu la nervure 5. Dessous à côte jaune, nervures 1b, 1c et 5 jaunes, ligne marginale et trait discocellulaire mêlés de jaune. Franges des deux paires gris bronzé, avec l'extrémité blanchâtre, aux ailes antérieures, de l'angle dorsal à la nervure 6, aux postérieures bordées de jaunâtre de l'apex à 1c, et blanchâtres de 1c à la base, cette couleur dominant le long du bord abdominal.

♀. Diffère du mâle par le front blanc un peu mêlé de jaunâtre et à peine taché de bronzé clair au centre, les palpes à ligne noire externe rudimentaire, la présence d'une ligne longitudinale jaune sur le thorax (qui existe peut-être sur les mâles absolument intacts), la présence d'une très légère bordure blanche au deuxième tergite abdominal, le semis jaune de l'abdomen plus dense sur le milieu des tergites, la brosse anale à pinceau latéraux noirs très minces, le dessous du corps plus uniformément saupoudré de jaune, les taches vitrées des ailes antérieures plus étroites et saupoudrées d'écailles jaunes, l'infracellulaire obturée par cette couleur.

Envergure: ♂: 20 mm.; ♀: 19—20 mm.

Types: 1 ♂ (H. T.) 2 ♀ (A. T. & P. T.), Iran, Fars, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine Sefid, ca 2.200—2.400 m., 25—V/1—VI—1937.

A l'exception de la brosse anale le jaune de cette espèce est clair et terne ce qui lui donne, avec le noir bronzé du fond, un aspect général gris jaunâtre.

Elle appartient au groupe de *C. annellata* Z., auquel elle se rattache par la coloration du front et des hanches antérieures, et les palpes non hérissés; elle s'en écarte par la présence du jaune sur l'espace terminal des ailes antérieures.

***Chamaesphecia thomyris* n. sp.**

♂. Vertex noir bleu mêlé de poils jaunes; front noir bleu avec une bordure blanche, plus ou moins mêlée de jaune, devant les yeux; poils péricéphaliques jaunes; antennes noir bleu, avec une longue tache externe jaune avant la massue; palpes hérissés, jaunes, avec une ligne d'écailles et de poils noirs sur la face externe et antérieure du second article; plaque jugulaire noir bleu un peu mêlée de jaune. Collier noir bleu ou pourpré. Thorax noir bleu; ptérygodes largement bordés de jaune et sans tache axillaire claire; mésothorax avec une ligne médiane jaune; métathorax jaune latéralement, ses touffes latérales fortement mêlées de jaune. Abdomen noir bleu, avec les tergites 2, 4, 6 et 7 largement bordés de jaune, les 3e et 5e tachés de jaune au milieu; brosse anale

trilobée, ovulaire, à pinceau médian jaune et pinceaux latéraux noirs étroitement bordés de jaune extérieurement. Dessous du thorax noir bleu avec une grande tache latéropectorale jaune; surface postcoxale noir bleu; hanches médianes et postérieures noir bleu, ventre noir bleu saupoudré de jaune, avec les côtés du premier sternite jaunes, les 4e, 6e et 7e sternites plus ou moins distinctement bordés de jaune, le 8e d'un jaune un peu plus vif.

Hanches antérieures jaunes à bord interne noir bleu; fémurs antérieurs jaunes; tibias jaunes à dessus noir bleu; fémurs médians et postérieurs noir bleu, avec les crêtes supérieure et inférieure jaunes; tibias jaunes avec un rudiment d'anneau antéterminal noir bleu, seulement marqué en dessous et latéralement; éperons jaunes; tarses des trois paires jaunes.

Ailes antérieures à côte, cubitale et bord dorsal noirs, plus ou moins saupoudrés de jaune; trait discocellulaire rectangulaire, un peu plus haut que large, noir; espace terminal noir, en majeure partie occupé par un croissant jaune, allant de la nervure 3 à la nervure 9 et découpé en six taches par les nervures noires; une ligne d'écailles jaunes longe la moitié proximale du bord interne; ligne marginale noire. Aires vitrées bien développées, infracellulaire atteignant le milieu de la cellule, intracellulaire prolongée en pointe vers la base, ultracellulaire un peu plus large que l'espace terminal, arrondie extérieurement, composée de cinq aréoles inégales, l'antérieure partiellement écaillée de jaune ainsi que les nervures 5 et 6. Dessous jaune, à l'exception du trait discocellulaire et de son prolongement vers la côte et du bord interne de l'espace terminal qui sont noirs. Ailes postérieures transparentes, à nervures et ligne marginale noires; trait discocellulaire finissant en pointe fine un peu au-delà de la nervure 5. Dessous avec la côte, le bord interne de la ligne marginale, les nervures 1c et 5 jaunes. Franges des deux paires gris bronzé avec l'extrémité jaune de l'angle dorsal à la nervure 4, aux antérieures, sur toute la longueur des postérieures et passant au jaune le long du bord abdominal.

♀. Diffère du mâle par les palpes non hérissés et sans ligne noire externe, le jaune réduit à la face externe des antennes, les tergites 2, 4, 6 seuls bordés de jaune, les 3e et 5e peu ou pas tachés de jaune, la moitié distale du 1er sternite jaune ainsi que la majeure partie des 4e, 5e et 6e, les ailes antérieures moins saupoudrées de jaune sur la côte et les nervures, la tache vitrée infracellulaire absente et remplacée par un court trait jaune, l'ultracellulaire plus courte et pas plus large que l'espace terminal.

Envergure: ♂ 22—25 mm.; ♀ 28—29 mm.

Types: 5 ♂ (1 ♂ H. T., 4 ♂ P. T.) 2 ♀ (1 ♀ A. T., 1 ♀ P. T.), Iran, Fars, Strasse Ardekan-Talochosroe, Comée (Barm-i-Firus), ca 3.750 m., 30—VI et 12/20—VII—1937.

Espèce voisine de *C. turbida* Le Cf. dont elle se distingue de prime abord par la coloration jaune citron des parties claires qui, chez *turbida*, sont jaune d'or ou jaune orangé. La forme des ailes est aussi différente, plus large, moins

en ovale allongé, les antennes ont moins de jaune du côté externe, les hanches antérieures différemment colorées, l'aire vitrée ultracellulaire plus grande, etc.

Dipsosphesia palariiformis Led., ssp. **nazir** nova.

Diffère de la race typique par les caractères suivants:

♂. Vertex tout noir; antennes sans ligne claire externe; palpes à premier et second article beaucoup plus noirs, le blanc ne formant plus qu'une petite tache à l'extrémité du deuxième, en dessus, troisième roussâtre à face externe noire.

Thorax et ptérygodes tout noirs; abdomen avec une très faible bordure blanche — pouvant manquer — au second tergite, et une, fine mais plus nette aux 4e et 6e; en dessous, une fine bordure blanche au 4e sternite; brosse anale toute noire. Hanches antérieures, pattes et tarses noirs, avec quelques écailles jaunâtres à l'extrémité des fémurs et près de la base des tibias antérieurs.

Ailes antérieures avec le même dessin que le type mais toutes les parties écaillées noires, dessus et dessous, à l'exception d'un semis d'écailles jaunes dans la tache vitrée intracellulaire. Ailes postérieures ayant également toutes les parties écaillées noires sur les deux faces.

♀. Front blanc pur; vertex tout noir; palpes noirs avec une petite tache blanche en dessus du second article et des poils roussâtres à l'extrémité, 3e orangé avec une ligne noire externe.

Thorax et abdomen noirs, 2e, 4e et 6e tergites bordés de blanc ainsi que le 4e sternite. Hanches pattes et tarses noirs; tibias antérieurs blancs en dessous, quelques poils roussâtres — ne formant pas de tache — sur les tibias médians et postérieurs.

Ailes antérieures noires, avec deux aires vitrées: une intracellulaire courte, triangulaire, une ultracellulaire, moins large que la moitié de l'espace terminal, composée de trois aréoles égales, entre 4—7; trait discocellulaire noir, deux fois plus large que haut; des écailles rouge sombre bordent étroitement les aires vitrées et forment un court trait longitudinal au-dessus du bord dorsal. Dessous semblable, à côte blanchâtre. Ailes postérieures transparentes, avec les nervures, le trait discocellulaire, la ligne marginale et le bord abdominal noirs; champ abdominal obscurci d'un semis d'écailles noires. Dessous semblable, à côte parsemée d'écailles rouge sombre.

Envergure: ♂ 16—20 mm.; ♀ 18—19 mm.

Types: 6 ♂ (1 ♂ H. T., 5 ♂ P. T.) 2 ♀ (1 ♀ A. T., 1 ♀ P. T.), Iran, Fars, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine Sefid, ca 2.200 m., 28—IV/15—V—1937.

f. ♀ **rubefacta** nova.

Diffère de la forme ♀ précédente par la présence, aux ailes antérieures d'une teinte rouge minium qui comble, en partie, l'intervalle entre le bord dorsal et la cubitale, couvre la moitié interne du trait discocellulaire et entoure d'un trait fin la tache vitrée ultracellulaire; les ailes postérieures ont une courte tache de

même couleur à la base du bord abdominal; les tibias portent une tache rouge orangé à la face externe.

Envergure: 15—18,5 mm.

Types: 3 ♀ (1 ♀ H. T., 2 ♀ P. T.), Iran, Fars, Strasse Chiraz-Kazeroun, Fort Sine Sefid, ca 2.200 m., 15—V—1937.

f. ♂ tr. ad f. typ.

Avec les mâles bien caractérisés de la ssp. *nazir* se trouvaient deux individus avec le 7e tergite bordé de blanc, la bordure blanche du 2e tergite abdominal plus nette, et les tibias blancs annelés de noir bleu à la base et avant le sommet. Ils ont été capturés dans la même localité et à la même date que ci-dessus.

Dans la race typique *palariformis* Ld. la coloration générale est plutôt claire, le ♂ ayant toujours les tergites 2, 4, 6 et 7 bien bordés de blanc, les tibias blancs faiblement et incomplètement annelés de noir bleu, les tarses également blancs, à peine longés de bronzé en dessus, les palpes blancs ou jaunâtres, faiblement marqués de noir extérieurement et les franges gris blanchâtre. Chez la ♀ typique toutes les parties transparentes sont entourées de rouge, et cette couleur peut s'étendre au point de dominer très largement. C'est alors la forme ♀ *rubescens* Stg., décrite d'Arménie mais qui se rencontre partout avec le Type.

Romanoff a décrit et figuré comme «espèce nouvelle», sous le nom de *dioc-triaeformis*, une femelle unique capturée par Sievers «sur la route d'Alexandropol à Mastara, à l'Ouest du Mont Alaghez» — dans ce qu' on appelait autrefois l'Arménie russe — et qui ne diffère pas spécifiquement de *palariformis*. Il en est de même de «*Sesia*» *aimana* Reb., de Chypre, qui n'est probablement qu'une race de la même espèce. On n'en connaît qu'un seul ♂.

Les localités de ces deux formes ne s'écartent pas de l'habitat de *palariformis* qui couvre toute l'Asie Mineure, de la Syrie à la Mésopotamie et à l'Arménie. Tout au plus en marquent-elles les limites septentrionales et occidentales. Il en va tout autrement de *nazir*, dont la localisation, dans les grandes chaînes qui courent parallèlement à l'Est du Golfe Persique, est très éloignée géographiquement et correspond à un climat différent. A première vue *nazir* se distingue par son aspect plus foncé, notamment par la coloration noire des pattes et de la frange, chez le ♂. La femelle, malgré les traces de rouge qu'elle conserve est, relativement, encore plus mélanienne que le ♂ car elle diffère davantage de la forme typique, que rappelle plutôt la f. ♀ que j'ai appelée *rubefacta* mais qui correspond, en réalité, dans la ssp. *nazir*, à la f. *rubescens* Stg.

La présence, dans le lot qui m'a été soumis, de 2 ♂ avec les tibias blancs et une bordure blanche au 7e tergite, et que, pour cela je considère comme faisant transition au type *palariformis* Ld., semblent indiquer que celui-ci étend probablement son habitat jusqu'à l'Iran, où on ne l'a cependant pas encore rencontré.

Parasitsteklar från torvmarkerna i Kuusamo-området.

Av

Rolf Krogerus

Arterna äro bestämda av A. Roman (Stockholm) där icke annorlunda anges.

Förkortningar: *Ks* = Kuusamo: *I* = Kuusamo Isosuo, *Kv* = Korvasvaara, *O* = Oulankajokiområdet, *Pn* = Paanajärviområdet; *S* = Salla: *A* = Ahma-aapa, *L* = Lantinkinsuo, *St* = Sallatunturi, *Sv* = Sovajärviområdet, *V* = Vuorijärviområdet.

G. H. = *G. Heinrich* (Breslau), *G. J. K.* = *G. J. Kerrich* (Manchester), *J. F. P.* = *J. F. Perkins* (Cambridge).

* = icke tidigare anmäld från Finland.

Ichneumonidae.

ICHNEUMONINAE

- Trogus coeruleator* F. *Ks*, *Pn* 19/7 34 ♀
Coelichneumon fasciatus Gml. *Ks*,
Pn 6/7 35 ♂ (det. *G. H.*)
C. nobilis W. *Ks*, *Pn* 19/7 34 ♀
Stenichneumon coeruleator Zett. *S*,
St 21/6 36 ♀
St. haereticus Wesm. *Ks*, *Pn* 14/8 35
 ♀ (det. *G. H.*)
St. militarius Thbg. *Ks*, *Pn* 14/8 35
 ♀ (det. *G. H.*)
St. Mölleri Hgn. *Ks*, *Pn*. 6/7 35 ♀,
 17/8 35 ♂ (det. *G. H.*)
Aoplus castaneus Gr. *Ks*, *Kv* 29/7 34
 ♀, *S*, *V* 1/7 36 ♀
A. rubricosus Hgn. *Ks*, *Pn* 17/8 35
 ♀, 28/7, 3/8 35 4 ♂ (det. *G. H.*)
 * *Barichneumon basiglyptus* Krb. *Ks*,
Pn 19/7 34 ♀
Ichneumon confusorius Gr. *Ks*, *Pn*
 9/8 35 2 ♂ (det. *G. H.*)
I. didymus Gr. *Ks*, *Pn* 9/8 35, 14/8
 35 2 ♂ (det. *G. H.*)
- I. insidiosus* Wesm. *Ks*, *Pn* 26/6 35
 ♀ (det. *G. H.*)
Cratichneumon fabricator F. *Ks*, *Pn*
 26/6 35 ♀ (det. *G. H.*)
Cr. nigritarius Gr. *Ks*, *I* 2/8 34 ♂,
Pn 19/7 34 ♂, 9/7 ♀ (det. *G. H.*),
 5/7 35 ♀
Cr. palliditarsis Thm. *Ks*, *Pn* 19/7 34
 ♀, 25/6 35 ♂, 27/6 35 ♂ (det. *G. H.*),
 2/7 35 ♂ (det. *G. H.*), 5/7 35 ♂
 (det. *G. H.*), 13/7 35 4 ♂ (det. *G. H.*)
Dicoelotus pumilus Gr. *S*, *V* 28/6 36 ♀
 * *Platylabus albinus* Gr. *Ks*, *Pn* 19/7
 34 ♂
Pl. pedatorius F. *Ks*, *Pn* 23/7 34 ♂
 ? *Phaeogenes curator* Thbg. *Ks*, *I* 2/8
 34 ♂
Ph. melanogonus Gr. *Ks*, *I* 2/8 34 ♀
 ? *Ph. vagus* Bth. *Ks*, *I* 2/8 34 ♀
Diadromus subtilicornis ustulatus
 Hgn. *Ks*, *Pn* 19/7 34 ♂

CRYPTINAE

- Cryptus obscuripes* Zett. *S*, *V* 23/6
 36 ♀
Habrocryptus assertorius brachyurus
 Gr. *Ks*, *Kv* 29/7 34 ♂, *S*, *V* 28/6 36 2 ♂
Plectrocryptus arrogans Gr. *Ks*, *Pn*
 5/7 35 ♂, 13/7 35 2 ♂
- Cratocryptus anatorius* Gr. *Ks*, *Pn*
 19/7 34 ♂, 25/7 34 ♂, 5/7 35 ♂,
 13/7 35 ♀
Cr. erythropus Gr. *S*, *V* 23/6 36 ♀
Cr. septentrionalis Rom. *Ks*, *Pn*
 19/7 34 ♂

- Microcryptus basizonius* Gr. Ks, Pn 25/6 35 ♂, 13/7 35 ♂
M. graminicola Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♀, O 21/7 34 ♀, S, Sv 27/7 34 ♂, V 28/6 36 ♂
M. nigrocinctus Gr. Ks, O 21/7 34 ♂
*M. n. *Stroblii* Rom. Ks, O 21/7 34 ♂, Pn 23/7 34 ♂, S, Sv 27/7 34 ♀
 * *M. nivalis* Zett. Ks, Pn 9/7 36 ♂
M. opaculus Thn. Ks, Pn 19/7 34 ♀, 23/7 34 ♂, 13/7 35 ♀, Kv 29/7 34 ♂♀
*M. o. *aries* Thn. Ks, I 23/7 35 ♀
 * *M. puncticollis* Thn. Ks, Pn 13/7 35 ♂
 * *M. sericans* Gr. S, V 23/6 36 3 ♂, 1/7 36 ♂
 * *M. s. discedens* Schrank. S, V 23/6 36 ♀
 * *M. septentrionalis* Thn. S, V 1/7 36 ♂
Phygadeuon acutipennis Thn. S, Sv 27/7 34 ♂
Ph. lapponicus Thn. Ks, O 21/7 34 2 ♂, S, A 4/7 36 3 ♂
Ph. subspinosus Gr. S, V 28/6 36 ♂
Ph. trichops Thn. Ks, Pn 26/6 35 ♀, S, Sv 26/7 34 ♀
Adelognathus brevicornis Hgn. Ks, Pn 19/7 34 ♀
- A. dorsalis* Gr. Ks, Pn 6/7 35 ♀
Leptocryptus claviger Tasch. S, V 1/7 36 ♂
 ? *Theroscopus stagnalis* Thn. Ks, Pn 23/7 34 ♀
Gelis agilis Gr. S, A 4/7 36 ♀
G. cursitans F. S, A 4/7 36 ♀
G. instabilis Frst. Ks, Pn 5/7 35 3 ♂
 * *G. melanocephalus* Schrk. Ks, Pn 19/7 34 ♀, 13/7 35 ♀
G. nigritus Frst. Ks, Kv 10/7 35 ♀
 ? *G. pedicularius* F. S, Sv 26/7 34 ♀
 ? *G. vulnerans* Frst. Ks, Pn 19/7 34 ♀
Atractodes acuminator Rom. Ks, O 21/7 34 ♂
A. bicolor Gr. S, I, 26/6 36 ♂, V 1/7 36 ♀
 * *A. crassicornis* Thn. Ks, Pn 28/6 35 ♀, 2/7 35 ♂, 6/7 35 4 ♂, ♀
A. croceicornis Hal. Ks, Pn 26/6 35 ♂, 5/7 35 3 ♂, 13/7 35 3 ♂, S, A 4/7 36 ♀
 * *A. exstialis* Frst. S, V 28/6 36 ♀
 * *A. incrassator* Rom. Ks, Pn 5/7 35 ♀, 9/7 36 2 ♂, S, A 4/7 36 12 ♂, 7 ♀
 * *Exolytus scrutator* Hal. Ks, Pn 19/7 34 ♂, 23/7 34 ♂, O 21/7 34 2 ♀

PIMPLINAE

- Pimpla arctica* Zett. Ks, Pn 27/6 35 (det. J. F. P.)
Epiurus depositor Frst. Ks, I 2/8 34 2 ♀, S, V 1/7 36 ♀
Scambus nucum Ratz. Ks, Pn 28/6 35 ♀, 13/7 35 ♀ (det. J. F. P.)
Polysphincta rufipes Gr. Ks, I 23/7 35 ♀
P. tuberosa Gr. Ks, Pn 9/7 36 ♂
Rhyssa persuasoria L. Ks, Pn 19/7 34 ♀
Lampronota borealis Rom. Ks, O 21/7 34 ♀, S, A 4/7 36 3 ♀
L. melancholica Gr. Ks, Pn 9/7 36 ♀
Itopectis alternans Kolthoffi Aur. Ks, Pn 25/7 34 ♀
- * *Allomacrus pimplarius* Thn. Ks, O 21/7 34 ♀
Plectiscus collaris Gr. S, V 1/7 36 ♂
Symplecis basalis Brke. S, Sv 27/7 34 ♂
Helictes mediator borealis Hgn. Ks, Pn 19/7 34 ♂, 9/7 36 ♂
Glypta ceratites Gr. Ks, O 21/7 34 ♀, Pn 9/7 36 ♀
Gl. cfr. crassitarsis Thn. Ks, P. 9/7 36 ♀
Exetastes illusor geniculosus Hgn. Ks, I 23/7 35 ♀, O 21/7 34 ♀
Lissonota bellator Gr. S, Sv 27/7 34 ♀

TRYPHONINAE

- Exyston cinctulus* Schj. Ks, O 21/7 34 ♀
E. sponsorius F. Ks, Pn 6/7 35 ♀
- Diaborus lituratorius* Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♂

- D. nigrirostris* Thn. Ks, Pn 5/7 35 ♂, 13/7 35 ♂
- D. pallitarsis* Thn. Ks, Pn 19/7 34 ♀, S, Sv 26/7 34 2 ♀
- Cteniscus gracilis* Hgn. Ks, Pn 2/7 35 ♂ (det. G. J. K.)
- Ct. flavomaculatus *borealis* St. Ks, I 2/7 35 ♂ (det. G. J. K.)
- Ct. fl. praestus* Hgn. Ks, Pn 5/7 35 ♂ (det. G. J. K.), 13/7 35 ♀, 17/7 35 ♀, (det. G. J. K.), S, A 4/7 36 ♂
- Ct. fl. quadrinotatus* Thn. Ks, Pn 2/7 35 ♂ (det. G. J. K.)
- * *Tapio kuusamoënsis* Kerr. (i. l.) Ks, Pn 26/7 35 ♀ (leg. & det. G. J. K.)
- Tryphon brunniventris* Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♀
- Tr. br. incestus* Hgn. Ks, Pn 19/7 34 2 ♀♀
- Tr. obtusator* Thbg. Ks, Pn 17/7 35 ♂ (det. G. J. K.)
- Rhorus lapponicus* Rom. S, A 4/7 36 ♀
- Polyblastus palaemon carbonarius* Hgn. Ks, Kv 29/7 34 ♀, Pn 13/7 35 ♂♀ (det. G. J. K.)
- P. stenocentrus* Hgn. S, A 4/7 36 ♀
- P. strobilator* Kbn. Ks, O 21/7 34 ♀, Pn 23/7 34 ♀, 6/7 35 ♂ (det. G. J. K.), S, Sv 27/7 34 ♀
- P. subalpinus* Hgn. S, V 1/7 36 ♀
- Scopiorus bipustulatus* Hgn. S, Sv 27/7 34 ♂
- Sc. gilvipes* Hgn. Ks, Pn 19/7 34 ♀
- Sc. pratensis* Gr. Ks, Pn 5/7 35 ♀, 13/7 35 ♂ (det. G. J. K.)
- Erromenus brunnicans* Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♀, S, Sv 27/7 34 ♀
- Grypocentrus cinctellus* Rtke. Ks, Kv 29/7 34 ♀
- Eclytus ornatus* Hgn. Ks, O 21/7 34 ♀, Pn 23/7 34 ♂
- Trematopygus ruficornis* Hgn. Ks, Pn 25/6 35 ♀, 28/6 35 ♂ (det. G. J. K.)
- Stiphrosomus fuscicornis* Gmel. Ks, Pn 6/7 35 ♂ (det. G. J. K.)
- Catoglyptus* n. sp. Ks, Pn 15/7 35 ♀ (det. G. J. K.)
- * *Hadrodactylus faciator* Thbg. Ks, Pn 25/7 34 ♂
- H. paludicola* Hgn. S, Sv 26/7 34 ♀
- * *H. semirufus* Hgn. Ks, Pn. 6/7 35 ♀
- H. typhae* Fourcr. Ks, Pn 6/7 35 ♂
- Mesoleptus Ståli* Hgn. Ks, Kv 29/7 34 ♀
- Anisotacrus tenellus* Hgn. Ks, Pn 13/7 35 ♀ (det. G. J. K.)
- Syndipnus lateralis* Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♂, Kv 29/7 34 ♂♀, S, Sv 27/7 34 ♀
- Euryproctus alpinus* Hgn. Ks, O 21/7 34 ♀
- E. arbustorum* Hgn. Ks, Pn 23/7 34 ♀, O 21/7 34 ♂
- Hypamblys carinatus* Hgn. S, V 1/7 36 ♂
- H. transfuga* Hgn. Ks, O 21/7 34 ♀
- Alexeter sectator* Thbg. Ks, Pn 19/7 34 2 ♀, Kv 29/7 34 ♀
- Spudaea nasuta* Gr. Ks, Pn 9/7 36 ♀
- * *Sp. umbrarum* Hgn. Ks, Pn 5/7 35 ♀, 13/7 35 ♀ (det. G. J. K.)
- Diplazon deletus* Thn. S, V 28/6 36 ♂
- D. tetragenus* Thbg. Ks, Pn 19/7 34 ♀
- Mesoleius armillatorius* Gr. Ks, Pn 23/7 34 ♂
- M. aulicus* Gr. S, V 1/7 36 ♀
- M. autumnalis* Wcld. Ks, O 21/7 34 ♀
- M. erythrogaster* Hgn. Ks, Pn 23/7 34 ♀
- M. filicornis* Hgn. Ks, Pn 19/7 34 ♀
- M. cfr. gallicus* Thn. S, A 4/7 36 ♂
- M. linitus* Hgn. Ks, Kv 29/7 34 ♂
- * *M. nubilus* Hgn. Ks, Kv 29/7 34 ♂
- M. patagiatus* Hgn. Ks, Pn 19/7 34 2 ♂
- * *M. spurius* Hgn. Ks, I 2/8 34 ♀
- Homotropus elegans* Gr. Ks, O 21/7 34 ♀, Kv 29/7 34 ♀, Pn 9/7 36 ♂
- H. pallipes* Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♂
- H. pictus* Gr. S, V 23/6 36 ♀
- H. signatus* Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♀, 6/7 35 ♀
- Promethes cognatus* Hgn. S, A 4/7 36 ♀
- Pr. laticarpus* Thn. Ks, Pn 25/7 34 ♂
- Orthocentrus protuberans* Hgn. Ks, Pn 9/7 36 ♀
- Triclistus spiracularis* Thn. Ks, Pn 9/7 36 ♀

OPHIONINAE

- Labrorychus flexorius* Thbg. Ks, Pn 9/7 36 ♀, S, A 4/7 36 ♀
Agrypon arcticum W. S, V 28/6 35 3 ♂
Campoplex anceps Hgn. Ks, Pn 5/8 35 ♀
C. delusor Thnb. Ks, Pn 19/7 34 ♀, 13/7 35 ♀
C. lapponicus Hgn. Ks, O 21/7 34 ♀
C. Mariae D. T. S, A 4/7 36 ♂
C. cfr. notabilis Frst. Ks, Pn 9/7 36 ♀
C. remotus Frst. Ks, O 21/7 34 ♂♀
C. zonellus Frst. Ks, Pn 25/7 34 ♀, Kv 29/7 34 ♂♀
Sagaritis erythropus Thn. Ks, Pn 19/7 34 ♂♀, O 21/7 34 ♀, S, A 4/7 36 ♀
Omorga borealis Zett. Ks, I 6/7 36 ♂
? *Olesicampa crassitarsis* Thn. Ks, Pn 19/7 34 ♂, O 21/7 34 ♀, S, Sv 26/7 34 ♀♀
* *O. geniculella* Thn. S, V 1/7 36 ♂♀
- * *Meloboris gracilis* Hgn. Ks, I 6/7 36 ♂
* *Anilasta coxalis* Brke. Ks, Pn 19/7 34 ♀
Holocremna cfr. annulitarsis Thn. S, V 28/6 36 ♀, A 4/7 36 ♀
* *H. senicula* Gr. Ks, Pn 19/7 34 ♀
* *H. sordidella* Hgn. Ks, Pn 9/7 36 ♀
? *H. tarsator* Thn. Ks, Pn 23/7 34 ♀
H. cfr. vitripennis Hgn. S, A 4/7 36 ♀
* *Diaparsis versutus* Hgn. Ks, O 21/7 34 ♀
Mesochorus confusus Hgn. S, V 1/7 36 ♂
M. gemellus Hgn. S, I, 26/6 36 ♂, V 1/7 36 ♂
M. globulator Thbg. Ks, I 6/7 36 ♀
M. punctipleuris Thn. Ks, Kv 29/7 34 ♀
M. vitticollis Hgn. Ks, Pn 5/8 35 ♀
Thymaris pulchricornis collaris Thn. Ks. Pn. 5/8 35 ♀

Braconidae

- Ipobracon melanurus* Thn. S, V 23/6 36 ♂
Doryctes oblitteratus Nees. S, V 28/6 36 ♀
- Rhogas rugulosus* Nees. Ks, I 2/8 34 ♀
Orgilus obscurator Nees. S, V 28/6 36 ♀
Myiocephalus boops Wesm. Ks, Pn 19/7 34 ♂

Für die Fauna Finnlands neue Braconiden (Hym.)

Von
 Wolter Hellén

Über die Braconiden Finnlands liegen nur wenige Veröffentlichungen vor, und in den meisten von diesen ist die Familie nur nebenbei behandelt worden. So dürften in der Literatur Angaben über Arten aus unserem Gebiete nur von folgenden Verfassern zu finden sein: J. FAHRINGER, R. FORSIUS, W. HELLÉN, Y. HUKKINEN, E. KANGAS, R. KROGERUS, W. NYLANDER, E. REUTER und J. W. ZETTERSTEDT. Eine Zusammenfassung dieser zerstreuten Angaben, insoweit sie für das Gebiet neue Arten enthielten, habe ich in Not. Ent. 1922 p. 32, 1926 p. 95, 1931 p. 66 und 1936 p. 58 veröffentlicht. Eine zusammenfassende Bearbeitung der Braconidensubfamilien *Braconinae* (part.), *Rhogadinae* und *Spathinae* habe ich im J. 1927 (Acta Soc. F. Fl. Fenn. 56, 6. p. 1—52) publiziert. Die Zahl der aus unserem Lande durch diese Publikationen bekannten Arten beträgt 128.

In verschiedenen einheimischen Sammlungen gibt es ein grosses Material von Braconiden, das noch der Bearbeitung harret. Ich glaube mich nicht allzu sehr zu irren, wenn ich die bei uns zu findenden Arten auf 1000 schätze. In den nachfolgenden Zeilen wird unsere Artenzahl um 88 vermehrt und beträgt somit jetzt 216.

Unten werden folgende Abkürzungen benutzt: R. Elfving (R. E.), M. Hellén (M. H.), W. Hellén (W. H.), E. Kivirikko (E. K.), Håkan Lindberg (H. L.), E. Thuneberg (E. T.) und A. Wegelius (A. W.).

Sigalphinae

Triaspis obscurus Nees ♂. Ik. Metsäpirtti (W. H.).

Tr. striola Thoms. ♀. N. Hangö (W. H.).

Tr. luteipes Thoms. ♀. Ta. Hattula (W. H.).

Tr. rimulosus Thoms. ♂, ♀. N o m i n a t f o r m. Segment 2 ganz, bisweilen auch ein Teil von 3 gestreift. Ab. Nystad (W. H.); N. Grankulla (W. H.); Ok. Suomussalmi (Sorsakoski). — ab. **sublaevis** m. Segment 2 nur bis zur Hälfte gestreift, 3 glatt. Ab. Nystad (W. H., M. H.).

Tr. caudalis Nees ♂, ♀. Ta. Pälkäne (W. H.); Tb. Keuru (W. H.); Ob. Liminka (Tuomikoski).

Tr. opacus Thoms. ♂, ♀. Ik. Sakkola, Metsäpirtti (W. H.).

Tr. ambiguus Nees ♀. St. Karkku (W. H.).

Cheloninae

Phanerotoma dentata Nees ♂, ♀. Ab. Houtskär (W. H.); N. Tvärminne (A. Berg).

Microgasterinae

Mirax rufilabris Hal. ♀. N. Helsinki (Jäppinen), Helsing (W. H.). Von K. J ä p p i n e n aus *Nepticula microtheriella* gezogen.

Hygroplitis rugulosus Thoms. ♀. Ik. Pyhäjärvi (E. T.), Muolaa (W. H.).

H. russatus Hal. ♂, ♀. Ab. Karislojo (W. H.); N. Helsing (W. H.); Ka. Viipuri (E. T.).

Microplitis xanthopus Ruthe ♂, ♀. Ab. Nystad (W. H.); N. Ekenäs, Esbo, H:fors (W. H.); Ka. Viipuri (E. T.); Ik. Muolaa (Pulkkinen).

M. spinolae Nees ♀. Ab. Nystad (W. H.); N. Helsing (W. H.); Ta. Birkkala (W. H.), Sääksmäki (M. H.).

M. ocellatae Bouché ♂, ♀. N. Tvärminne (E. Kivirikko); Ta. Hattula (A. W.). Von K i v i r i k k o aus *Smerinthus populi* gezogen.

M. mediator Hal. ♀. Ok. Suomussalmi (W. H.).

M. mandibularis Thoms. ♂, ♀. Ab. Nystad (W. H.); N. Grankulla (W. H.).

Neoneurinae

Elasmosoma berolinense Ruthe ♂. *St.* Karkku (W. H.).

Neoneurus viennensis Gir. ♂, ♀. *Al.* Finström (Reuter); *Ab.* Nystad (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

N. auctus Thoms. ♂, ♀. *Al.* Jomala (W. H.); *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Esbo (W. H.); *Ik.* Terijoki (W. H.); *St.* Karkku (W. H.); *Ta.* Pälkäne (W. H.).

Agathidinae

Agathis griseifrons Thoms. ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Hangö (W. H.).

A. rufipalpis Nees ♀. *Tb.* Keuru (W. H.).

A. glabricula Thoms. ♀. *Ik.* Terijoki (W. H.).

Microdus calculator Panz. ♂, ♀. *Ta.* Hattula (W. H.).

M. conspicuus Wesm. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Ekenäs (W. H.).

M. tumidulus Nees ♂, ♀. *Ab.* Karislojo (R. E., W. H.), Nystad (W. H.).

M. cingulatus Nees ♀. *N.* Helsing (W. H.).

Earinus thoracicus Nees ♀. *N.* Helsinki (Tiensuu).

E. gloriatorius Panz. ♂, ♀. *Ab.* Karislojo, Nystad (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

E. delusor Wesm. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (M. H., W. H.); *N.* Esbo, Grankulla, Helsing (W. H.); *St.* Karkku (W. H.); *Ta.* Birkkala (W. H.); *Kl.* Kexholm (W. H.).

Euphorinae

Euphorus pallipes Curt. ♂, ♀. Bei uns häufig und aus den Provinzen *Ab*, *N*, *Ta*, *Tb*, *Om* und *Ob* bekannt. Am nördlichsten von mir in Rovaniemi gefunden.

E. brevispina Thoms. ♂, ♀. *Al.* Jomala, Eckerö (W. H.); *Ab.* Nystad (W. H.), Lojo (H. L.); *N.* Hangö, Helsing (W. H.), H:fors (I. Hellén); *Ka.* Viborg (W. H.); *Tb.* Keuru (M. H., W. H.); *Ok.* Hyrynsalmi (W. H.), Suomussalmi (Sorsakoski).

E. microcerus Thoms. ♀. *Ks.* Paanajärvi (W. H.); *Li.* Ivalo (W. H.); *Lps.* Petsamo (W. H.).

E. similis Curt. ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Helsing (W. H.); *Ka.* Viborg (M. H., W. H.); *Ik.* Sakkola (W. H.).

E. fulvipes Curt. ♀. *Al.* Jomala (W. H.); *N.* Helsing (W. H.); *Ta.* Hattula (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

E. pallidistigma Curt. ♀. *N.* Hangö (W. H.).

Syntretus vernalis Wesm. ♀. *St.* Karkku (W. H.).

S. testaceus Capron ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.).

Dinocampus terminatus Nees ♂, ♀. *N.* Esbo, Helsing (W. H.); *Ik.* Terijoki (W. H.).

D. rutilus Nees ♀. *Ik.* Vammeljoki (W. H.); *Ta.* Hauho (W. H.).

D. dubius Wesm. ♀. *Al.* Jomala (W. H.); *N.* Hangö, Tvärminne, Helsinge (W. H.).

Meteorinae

Zemiotes albitarsis Marsh. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* H:fors (H. Wasastjerna).

Z. chrysophthalmus Spin. ♂, ♀. *Al.* Jomala (W. H.); *Ab.* Nystad (M. H., W. H.); *N.* Ekenäs, H:fors (W. H.); *St.* Karkku (W. H.).

Z. deceptor Wesm. ♂, ♀. *Ab.* Karislojo (W. H.), Nystad (M. H., W. H.); *Ka.* Viipuri (E. T.).

Z. pallidus Nees ♂. *Lps.* Trifona (M. H.). Auch auf der Kola-Halbinsel (Ponoi) von mir gefunden.

Meteorus minor Thunb. (*ictericus* Nees) ♂, ♀. — ab. **unicoloratus** m. ♀. Der ganze Körper einfarbig gelbrot. *Ab.* Nystad (W. H.). — ab. *xanthonotus* Wesm. ♀ Rotgelb; Mediansegment und Petiolus schwarz. *Ab.* Nystad (W. H.). — ab. **apicatus** m. ♂, ♀. Rotgelb; Mediansegment, Petiolus und Hinterleibsende schwarz. *Ab.* Runsala, Karislojo (W. H.). — ab. *ictericus* Ruthe. ♂, ♀. Wie der vorige, jedoch noch Stemmaticum und Mesonotum ± schwarz. Nicht selten. — *Nominatform* (*pallipes* Ruthe). Schwarz; Kopf (ausser Stemmaticum), Pronotum, Segment 2 und Beine gelblich. Bei uns die häufigste Form und bis nach Lappland (Lemmenjoki: Hellén) verbreitet. — ab. **niger** m. Schwarz; Gesicht und Orbiten sowie Beine gelb. *Tb.* Keuru (W. H.); *Ks.* Kuolajärvi (Ritavuori).

Calyptinae

Eubadizon pectoralis Nees ♂, ♀. *Al.* Jomala (Lankiala), Brändö (M. H.), Mariehamn (W. H.); *Ab.* Karislojo (W. H.); *N.* Helsinge (W. H.); *Ka.* Viipuri (E. T.); *Ik.* Terijoki (W. H.). — Von E. Lankiala aus *Gelechia hippophælla* gezogen.

v. *fuscipes* Herr.-Schäff. ♀. *Al.* Jomala (W. H.).

Calyptus mucronatus Thoms. ♂, ♀. *Tb.* Keuru (W. H.); *Ok.* Suomussalmi (Sorsakoski, W. H.); *Ks.* Kuolajärvi (Ritavuori); *Lkem.* Muonio (W. H.); *Lps.* Petsamo (W. H.).

C. strigator Thoms. ♂, ♀. *Ab.* Karjalohja (Linnaniemi); *Ok.* Suomussalmi (Sorsakoski). — Von W. M. Linnaniemi aus *Pissodes validirostris* gezogen.

C. longicauda Ratz. ♀. *Ta.* Korkeakoski (I. Forsius); *Tb.* Keuru (W. H.). — Von I. Forsius aus *Byctiscus populi* gezogen.

C. lapponicus Thoms. ♂, ♀. *N.* Hangö (W. H.); *Ka.* Viborg (W. H.); *Ta.* Ruovesi (V. Saarinen); *Ok.* Suomussalmi (W. H.); *Li.* Ivalo (W. H.).

Brachistes puber Hal. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.); *N.* Helsinge (W. H.); *Ka.* Antrea (E. T.), Räisälä (W. H.); *Ta.* Hattula (W. H.).

Br. uncigenis Wesm. ♀. *Al.* Brändö (W. H.); *N.* Helsing (W. H.); *Ka.* Viipuri (E. T.); *Ta.* Sääksmäki (W. H.).

Br. opacus Reinh. ♂. *Ik.* Muolaa (W. H.).

Leiophroninae

Leiophron muricatus Hal. ♀. *Ab.* Nystad, Karislojo (W. H.); *N.* Tvärminne, Snappertuna, Ingå (W. H.); *Tb.* Keuru (W. H.).

L. lituratus Hal. ♀. *N.* Helsing (W. H.); *Ka.* Räisälä (W. H.).

L. edentatus Hal. ♂, ♀. *Ab.* Nystad (M. H., W. H.); *Ka.* Räisälä (W. H.); *St.* Björneborg (M. H.); *Tb.* Keuru (W. H.); *Ok.* Hyrynsalmi (W. H.); *Lps.* Petsamo (W. H.).

L. ater Nees ♂, ♀. *Ab.* Nystad (W. H.).

Centistes lucidator Nees ♂, ♀. *Al.* Jomala (W. H.); *N.* Helsing (W. H.); *Ta.* Sääksmäki, Pälkäne (W. H.).

Ichneutinae

Proterops nigripennis Wesm. ♂, ♀. *N.* Tvärminne (H. L.), Helsinki (Tuomikoski); *Ik.* Metsäpirtti (W. H.); *Ta.* P. Pirkkala (Grönblom); *Ks.* Kuusamo (A. W.).

Ichneutes microstigma Thoms. ♂, ♀. *Lps.* Petsamo, Vaitolahti (W. H.).

I. laevis Wesm. ♂, ♀. *Ab.* Karislojo (W. H.); *N.* Porvoo pit. (E. Suomalainen).

Helconinae

Helcon tardator Nees (? cylindricus Wesm.) ♂, ♀. *Ab.* Korpo (A. W.), Karislojo (W. H.), Lojo (H. L.); *Ta.* Hattula (A. W.), Lempäälä (A. Saarinen), Hollola (Anttila), Kangasala (Kari), Pälkäne (W. H.).

Aspidocolpus carinatus Nees ♀. *Ta.* Hattula (A. W.).

Macrocentrinae

Phylacter annulicornis Nees ♀. *Ab.* Lojo (H. L.); *St.* Säskylä: Kolva (W. H.).

Ph. chlorophthalmus Nees ♀. *Ab.* Villnäs, Nystad (W. H.).

Macrocentus marginator Nees ♂, ♀. *Ab.* Korpo (A. W.); *N.* Degerö (Nybom), Nurmijärvi (Stenroos); *Ik.* Terijoki (W. H.); *Ta.* Hauho, Sysmä (W. H.); *Li.* Ivalo (W. H.). — Auch von mir auf der Kola-Halbinsel (Bjälöguba) gefunden.

M. punctifrons Thoms. ♂, ♀. *Al.* Eckerö (W. H.); *Ab.* Houtskär, Nystad (W. H.); *N.* Degerö (Nybom), H:fors: Brändö (Kanerva). — Von N. Kanerva und O. Nybom aus *Evetria resinella* gezogen. Die Beschreibung Thomsons stimmt gut zu unseren Stücken. Etwas verdächtig wirkt jedoch die Angabe Thomsons, dass er die Art aus *Orchesia micans* (Col.) gezogen habe.

M. linearis Nees ♂, ♀. *Ab.* Pargas (Nordman), Houtskär, Nådendal (W. H.),

Nystad (M. H., W. H.); *N. Esbo* (Cedercreutz), Helsing, H:fors (W. H.). — ab. *pallipes* Nees *Al.* Jomala (W. H.); *N. Helsing* (W. H.); *Ta. Hauho* (W. H.); *Tb. Keuru* (W. H.).

M. collaris Spin. ♂, ♀. *Al.* Föglö (W. H.); *Ab. Nagu* (W. H.); *N. Tvärminne* (Nordman, W. H.), Hangö, Helsing, H:fors (W. H.); *Ka. Viborg* (W. H.); *Ik. Terijoki* (W. H.); *Sa. Lappvesi* (Berg). — Von A. Nordman aus *Agrotis cursoria* gezogen.

M. infirmus Nees. ♂, ♀. *Nominatform.* Hüften schwarz. *Al.* Eckerö (W. H.); *Ab. Nystad* (W. H.); *N. Ekenäs* (W. H.); *Ta. Sääksmäki* (E. K.); *Tb. Keuru* (W. H.). — ab. **ruficoxa** m. Hüften rot. *N. Helsing* (W. H.).

Diospilinae

Diospilus affinis Wesm. ♂, ♀. *Ab. Nystad* (W. H.); *Ik. Sakkola* (W. H.).

D. fuscipes Wesm. ♂, ♀. *Ab. Runsala*, *Nystad* (W. L.); *N. Hangö*, *Ekenäs* (W. H.); *Ta. Tavastehus* (M. H.), *Hauho* (W. H.).

D. filator Nees ♀. *St. Björneborg* (W. H.).

Alysiinae

Alysia manducator F. ♂, ♀. *Ab. Karislojo*, *Nystad* (W. H.); *N. Esbo*, *Helsing* (W. H.); *Ka. Viipuri* (E. T.); *Ik. Vammeljoki*, *Rajajoki* (W. H.); *Ta. P. Pirkkala* (Grönblom), *Sysmä* (W. H.), *Janakkala* (R. E.).

A. curtungula Thoms. ♀. *Ab. Karislojo* (W. H.).

A. incongrua Nees ♀. *Ab. Karislojo* (W. H.).

Aphaereta cephalotes Hal. ♀. *Al. Kumlinge* (W. H.).

Idiasta nephela Hal. ♂, ♀. *Al. Jomala* (W. H.); *Ab. Nystad* (W. H.); *N. Helsing* (W. H.).

I. annulicornis Thoms. ♀. *Ik. Terijoki* (W. H.); *Tb. Keuru* (W. H.).

Phanerocarpa pallida Curt. ♂, ♀. *Al. Jomala* (W. H.); *Ab. Nystad* (W. H.); *Ik. Terijoki* (W. H.); *Tb. Keuru* (W. H.).

Ph. Eugenia Hal. ♂, ♀. *Al. Jomala* (W. H.); *Ik. Sakkola* (W. H.); *St. Karkku* (W. H.); *Ta. Sääksmäki*, *Pälkäne* (W. H.); *Tb. Keuru* (W. H.).

Ph. pullata Hal. ♂. *N. H:fors* (M. H.).

Ph. arctica Thoms. ♀. *Lps. Petsamo*, *Trifona* (W. H.).

Ph. pratellae Hal. ♂, ♀. *Al. Finström* (W. H.); *Ab. Nystad* (W. H.); *N. Ekenäs* (W. H.); *Tb. Keuru* (W. H.).

Ph. gracilicornis Nees ♂, ♀. *N. Ekenäs* (W. H.); *Ik. Terijoki* (W. H.); *Tb. Keuru* (W. H.).

Dacnusiinae

Chaenusa anceps Curt. ♂, ♀. *Al. Jomala* (A. W., W. H.); *Ab. Nystad* (W. H.); *N. Tvärminne*, *Helsing* (W. H.); *Ik. Kivennapa*, *Kanneljärvi* (E. T.), *Pyhäjärvi* (W. H.).

Coelinius circulator Grav. ♂, ♀. Ab. Nystad (W. H.); N. Esbo (W. H.); Ik. Sakkola (W. H.); Ta. Hattula (A. W., W. H.), Padasjoki, Sääksmäki, Pälkäne (W. H.); Sa. Imatra (W. H.); Tb. Keuru (W. H.).

C. niger Nees ♂, ♀. Al. Jomala (W. H.); Ab. Nystad (W. H.); N. Ekenäs (W. H.); Ka. Räisälä (W. H.); Ik. Sakkola, Valkjärvi, Metsäpirtti (W. H.); St. Björneborg (W. H.); Ta. Pälkäne (W. H.); Kl. Valamo (P. Suomalainen).

Zwei neue *Cidaria*-Formen (Lep.) aus Finnland.

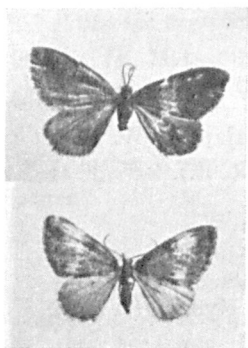
Von

E. Nessling.

(Mit 2 Fig.)

***Cidaria vittata* Brkh. ab. *bothnica* nov. ab.**

Alle Flügel sind dunkel schwarzgrau. Die Wellenlinien beider Flügel und die postmedianen Linien der Vorderflügel treten als hellgraue Linien hervor.

Oben: *Cidaria vittata*
ab. *bothnica* n. ab.

Unten: *Cidaria alchemillata*
ab. *derasa* n. ab.

Fundort: Kirchspiel Pudasjärvi (Ob); am 4. 7. 1933 1 Ex. ♂ in meiner Sammlung. Um volle Sicherheit über die Artzugehörigkeit zu gewinnen, hat Direktor TH. GRÖNBLOM ein Genitalpräparat von diesem aberranten Stück angefertigt.

***Cidaria alchemillata* L. ab. *derasa* nov. ab.**

Grundfarbe der Vorderflügel braungrau. Die antemediane hellere Linie verschwunden. Die postmediane weisse Querbinde verbreitert, diffus begrenzt, am Vorderrande die Flügelspitze fast erreichend, in der Mitte der Flügel graulich verdunkelt und ohne dunkle Halbierungslinie. Das Mittelband im ganzen verschmälert und unscharf begrenzt. Die Wellenlinie deutlich. Die Hinterflügel hell weissgrau ohne Querband.

Fundort: Kirchspiel Tohmajärvi (Kb.). 1 Ex. ♂ am 29. 6. 1934 in meiner Sammlung. In der Sammlung des Zoologischen Museums, Helsingfors, findet sich ein ähnliches Stück, bezettelt »Ekenäs, V. Wahlbeck».

Diese Form steht der von E. REUTER beschriebenen ab. *fennica* sehr nahe und kann als eine extremere Aberration in derselben Richtung angesehen werden.

Smärre meddelanden. — Pieniä tietoja.

Några intressantare Macrolepidopterafynd från Barösund (Nyl.) gjorda under somrarna 1934—1938. — *Cerura bicuspis*. Enstaka larvfynd på klibbal och björk, främst från åren 1934 och 1935. Fjärilen är svår att kläcka. — *Stauropus fagi*. Inalles 3 ♂ exx. och 1 ♀ ex. kläckta (Larvfynd: 3 exx. på vide 34, 1 ex. på björk 35; 1 ex. på rönn 36; 1 ex. på björk 36; 1 ex. på björk 38). — *Notodonta phoebe* ab. *Tiefi*. (1 ex. från larv 36). — *Dasychira pudibunda*. 1 ♂ ex. fr. larv. (Larvfynd: 1 ex. på björk 37; 2 exx. på klibbal 38.) — *Porthesia similis*. 1 ♀ ex. infångat den 28. 7. 38. Dessutom ett fynd av en larvkoloni om 14 st. 38. — *Agrotis fennica*. Ett 10-tal exx. (7 exx. 22—29. 7. 35; 4 exx. 27—29. 7. 38.) — *Trachea atriplicis*. 4 exx. (2 exx. 12. 7. 35; 1 ex. 21. 7. 37; 1 ex. 29. 7. 38.) — *Hydrilla lepigone*. 4 exx. (13. 7. 35; 2 exx. 13. 6. 38; 1 ex. 11. 7. 38.) Samtliga exemplar äro tagna under stenar på en och samma kobbe. — *Pyrrhia umbra*. 1 ex. (8. 7. 37.) — *Erastria fasciana*. Ett flertal exx., främst från åren 37 och 38. — *Catocala nupta*. 2 exx. (14. 7. 36; 25. 7. 37.) — *Catocala adultera* 2 exx. (21. 8. 35; 6. 8. 38.) — *Laspeyria flexula* 6 exx. från 37 och 38. — *Zanclognatha tarsiphalma*, 1 ex. (18. 7. 38.) — *Standfussia emortualis*. Några exx. från 35 och 38. — *Codonia orbicularia*. 3 exx. (28. 6. 37; 10. 6. 38; 27. 7. 38.) — *Selenia lunaria*. 5 exx. från åren 35 och 38. *Oenistis quadra* 3 ♀♀ exx. samt 1 ♂ ex. (♂ 6. 8. 38; ♀♀ 2. 8. 38; ♀ 8. 8. 38). — *Lithosia griseola*. Några exx. (1—30. 7. 38.) — *Trochilium scoliaeformis* 5 exx., alla tagna på stammen av en åldrig björk.

H. Bruun & A. Pingoud.

Några för vårt lands fauna nya parasitsteklar, funna i N. Pärnå. — *Automalus alboguttatus* Grav. — 1 ♀ 1938. Arten, som är ensam i sitt släkte, har en starkt upphöjd, vit skutell och en blåsvart bakkropp med vita fläckar på första och sjunde leden. Den har en stor utbredning i Europa och parasiterar på flere spinnararter.

Kaltenbachia angusta Dalm. — 1 ♀ 1937. Arten igenkännes på sin röda mellankropp. Den är känd från många länder i vår världsdel, men uppgives vara sällsynt. Den parasiterar på bin och andra gaddsteklar.

Caenocryptus macilentus Grav. — 1 ♀ 1937. Denna art har en vit fläck på bakkroppsspetsen och bakfötternas mellersta leder äro vita. Den är känd från Skandinavien, England och Mellaneuropa. Även den parasiterar på gaddsteklar.

Cratocryptus renovator Thunb. — 1 ♀ 1938. Denna stora art har svarta bakben med de mellersta fotlederna vita. Den omtalas från Sverige och Danmark.

Cr. femoralis Thoms. — 2 ♂♂, 1 ♀ 1938. Arten har en nästan matt mellanrygg med mycket svaga parapsider. Bakbenen äro svarta, de mellersta fotlederna hos ♂ tydligt, hos ♀ otydligt vita. Även ♂ har vitringade antenner. Arten är beskriven från Sverige och Danmark.

Åke Nordström.

Plusia gamma L. ute på Östersjön. — Då en del entomologer befunno sig ombord på ångfartyget Rügen på väg till den internationella Entomologkongressen i Berlin 1938 infångades den 11 aug. mitt på dagen ett exemplar av *Plusia gamma*, som plötsligt slog sig ned på akterdäck. Det var en gassande het solskensdag och fullständig vindstilla rådde. Av styrmannen erhöles omedelbart

uppgift om fartygets läge, som befanns vara 55° 51' N och 17° 5' E. Avståndet till närmaste land, uppmätt på kartan, visade sig vara 52 km. till Ölands sydspets, 75 km. till svenska fastlandet och 130 km. till Tysklands kust. *Plusia gamma* är känd för sin vandringslust, varför det synes sannolikt, att även detta exemplar hade begivit sig flygande på färd över Östersjön.

W. HELLÉN.

Tinagma dryadis Sign. och **Adela rufifrontella** Ir. från Le Kilpisjärvi — *Tinagma dryadis* Stgr. I Enontekiö, Kilpisjärvi, togos på Saana-tunturi's W-sluttning de enstaka första exemplaren d. 30. 6. 38 med slaghåv bland *Vaccinium uliginosum*, senare fr. o. m. den 6. 7. 38 uppträdde fjärilarna rikligt inne i *Dryas*-blommor, sittande ofta 5—6 ex. i samma blomma, icke sällan i kopula. Åtminstone ännu den 12 och 13. 7. förekom arten, ehuru ej lika allmänt. Sammanlagt insamlades c. 150 exx. av J. WASELIUS och mig. Arten synes icke tidigare vara funnen i Skandinavien utan är uppgiven endast från vissa trakter i Alperna [Stilfser Joch enligt HEINEMANN (Die Schmetterlinge Deutschl. u. d. Schweiz, p. 511)]; Tyroleralperna enligt exx. i museets samling, coll. Tengström). Heinemann o. Spuler uppgiva att den förekommer i Alperna »um» resp. »an» *Dryas octopetala*. Med slaghåv fick jag en svart liten puppa, starkt avplattad, jämförelsevis bred och försedd med konformigt utstående stigmer, vilken utan tvivel tillhör denna art; den blev funnen på de låga, längs marken krypande risen av *Vaccinium uliginosum*, som sannolikt är larvens värdväxt.

Fyndet av *Tinagma dryadis* som ny för N-Europa är ju i och för sig nog så märkligt, men man kan ifrågasätta om det är berättigat att därav draga för stora slutsatser. Arten är ju liten och undgår därför lätt observation, ehuru det måste medgivas att den ingalunda var svår att lägga märke till på Saanasluttningen, då man en gång fått ögonen upp för de inne i *Dryas*-blommorna sittande fjärilarna.

Jag kan icke instämma i HERINGS uttalande att *T. dryadis* är »von voriger (*T. perdicellum*) kaum zu unterscheiden» (jfr. Die Tierwelt Mitteleuropas, Die Schmetterlinge, 1932). Den gör i alla hänseenden ett annat intryck, redan den mindre storleken, skarpare teckningen med tydligare tvärband, o. s. v.

Adela rufifrontella Tr. På samma lokal som föregående fann jag den 10. 7. 1938 ett enstaka exemplar av denna art, som tidigare tagits en enda gång i Pet-samo av W. HELLEN inom Finlands gränser, och därjämte tidigare av J. MONTELL i Ponoj på Kolahalvön. Trots ivrigt sökande kunde flere exemplar icke uppbringas. Arten äger en vidsträckt utbredning, men är enligt HERING allmännare söderut (hemmahörande egentligen i bergstrakter!). Utbredningen är enligt SPULER: NW-Russl., Deutschl., Österreich, Ungarn, Piemont, Corsica, Dalmatien, Griechenland, S-Russland und Klein-Asien.

A. NORDMAN.

Bradycellus ponderosus n. sp. aus Finnland (Col.)

Von

Carl H. Lindroth.

(Mit 1 Figur.)

In einem Carabiden-Material aus Kuusamo im nordöstlichen Finnland, das mein Freund Dr. ROLF KROGERUS im J. 1935 gesammelt hatte und mir zur Bestimmung sandte, steckte ein Stück eines *Bradycellus*, der so erheblich von allen bekannten Arten dieser Gattung abweicht, dass es mir berechtigt scheint — trotz des mangelhaften Materials eines einzigen ♀ — ihn als eine neue Art zu beschreiben.

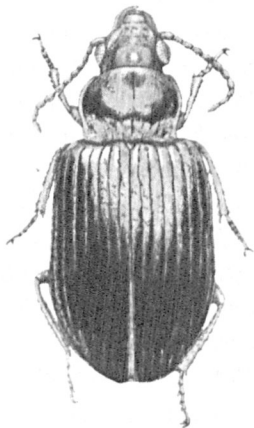
Bradycellus ponderosus n. sp. (Fig. 1).

Pechschwarz, sehr stark glänzend, der erste Zwischenraum (an der Naht) und der Seitenrand der Flügeldecken hinten rotbraun; Fühler, Taster und Beine einfarbig gelbbrot; auch Oberlippe und Kiefer heller braun.

Kopf etwas breiter als bei *B. similis* DEJ. mit stark vorspringenden Augen. Fühler plump, das erste Glied dicker als bei *B. similis*. Kiefertaster leider defekt; Lippentaster von ganz typischem *Bradycellus*-Bau. Kinn mit deutlichem Mittelzahn.

Halsschild auffallend breit, an der Basis fast ebenso breit wie in der Mitte, neben den Hinterecken mit einer ausgedehnten Abflachung, die sich vorwärts längs des Seitenrandes erstreckt (etwa wie bei *Amara Quenseli* SCHH. und *Harpalus smaragdinus* DFT.). Die Hinterecken scharf, fast rechtwinklig, die Seiten vor ihnen sehr deutlich ausgeschweift. Hinterrand in der Mitte mit doppelter Ausschweifung. Mittelrinne schwach, in der Mitte fast abgebrochen. — Vorderrand des Prosternums deutlich abgesetzt.

Die Flügeldecken breit und plump gebaut, stark gewölbt, an den Schultern fast ebenso breit wie in der Mitte. Seitenrand vor der Spitze gleichmässig gebogen (wie bei *B. collaris* PAYK.), nicht schwach ausgeschweift wie bei *B. similis*. Die Streifen fein, aber scharf, mit kaum erkennbaren Punkten. Ein Skutellarestreifen (im 2. Zwischenraum) fehlt vollständig. Der Porenpunkt an der Basis des 2.

Bradycellus ponderosus
n. sp.

Streifens ist sehr deutlich, der hintere am 2. Streifen (im 3. Zwischenraum) klein und weiter vorwärts gerückt als bei *B. collaris* und *similis*.

Die Flügel sind gut ausgebildet.

Unterseite des Abdomens, mit Ausnahme der beiden normalen Borstenreihen, ganz ohne Punktur und Pubeszenz.

Die Mikroskulptur der Oberseite des Kopfes, des Halsschildes, sowie der der Flügeldecken besteht nur aus feinsten, sehr weit getrennten Pünktchen ohne irgendwelche Verbindung miteinander. — Mikroskulptur der beiden vorletzten Bauchsegmente (im Verhältnis zu *B. collaris* und *similis*) sehr fein, aus regelmässigen Querlinien bestehend, aber mit nur undeutlicher Maschenbildung.

L. 4.3 mm. — Ein einziges ♀ am 2. Juli 1935 in der Nähe vom Westende des Sees Paanajärvi in Kuusamo (N.-Finnl.), R. KROGERUS. Auf sandigem, trockenem Boden am Ufer des Flusses Oulankajoki unweit der Mündung. Veget.: Junge Kiefern, *Oxytropis campestris*, *Astragalus alpinus*, *Silene tatarica*, *Dianthus superbus*, u. a. m.

Ob das Vorkommen der Art in diesem Biotop typisch ist, lässt sich natürlich nach diesem Einzelfund nicht entscheiden. Die späteren, energischen Untersuchungen KROGERUS' an genau demselben Fundort im Sommer 1936 waren erfolglos. Ein ganz zufälliges Auftreten ist nicht ausgeschlossen. Z. B. wird *B. similis*, der ein sehr typischer *Calluna*-Begleiter ist, nicht selten an ganz fremden Orten — etwa an sterilen Sandufern — gefunden, wohin er zweifelsohne ganz zufällig, passiv vom Winde während einer Schwärmperiode gebracht wurde. Auch *B. ponderosus* ist mit seinen vorzüglich ausgebildeten Hinterflügeln sicher flugfähig.

Vor allem durch die Form des Halsschildes weicht die neue Art von allen bisher bekannten paläarktischen *Bradycellus*-Arten erheblich ab. Eine Ausschweifung der Halsschildseiten kommt sonst nur bei *B. distinctus* DEJ., *verbasci* DFT., *similis* DEJ. und *Ganglbaueri* APF. vor, und bei allen diesen nur in sehr bescheidenem Masse. Die scharfen Hinterecken stehen auch einzig da¹⁾. — Soviel ich weiss, ist auch der unpunktierte und unbehaarte Bauch von *B. ponderosus* eine innerhalb der Gattung isolierte Erscheinung, worauf ich allerdings nur *B. collaris* PAYK., *harpalinus* SERV., *verbasci* DFT., *Sharpi* JOY und *similis* DEJ. prüfen konnte.

Im übrigen habe ich die neue Art mit Belegstücken der folgenden Arten verglichen: *B. Ganglbaueri* APF., *curtulus* MOTSCH., *glabratus* REITT. und *nigritulus* REITT. (alle in Mus. Wien). Keiner von ihnen steht in der Nähe der neuen Art. — Auch *B. laevicollis* POPPIUS 1907 (Öfvers. Finska Vet. Soc. Förh. 49, p. 12) steht nach der Beschreibung weit entfernt. Alle übrigen beschrieb-

¹⁾ S. REITTER's Bestimmungstabelle in Verh. Naturw. Verein. Brünn. 38. 1900.

nen *Bradycellus*-Arten stammen aus anderen Faunengebieten, vorwiegend aus Amerika.

Zweifelsohne nimmt *Bradycellus ponderosus* innerhalb der Gattung eine isolierte Stellung ein. Es ist möglich, dass für ihn eine eigene Untergattung aufgestellt werden könnte. Aber diese Frage sollte am besten unentschieden bleiben, bis auch das ♂ bekannt wird. Früher ist es auch nicht möglich zu beurteilen, ob die neue Art *Bradycellus* s. str. oder *Tetraplatypus* Tschit. (*Tachycellus* GANGLB. nec MORAW.) am nächsten steht, weil die Trennung dieser Untergattungen auf Grund der verschiedenen Ausbildung der Mitteltarsen des ♂ durchgeführt wurde. Die verwandtschaftlichen Beziehungen zu *Tetraplatypus similis* DEJ. (*circumcinctus* C. R. SAHLB.) scheinen jedoch die nächsten zu sein. — Dass *Bradycellus ponderosus* immerhin zur Gattung *Bradycellus* ER. (s. l.) gehört, zeigt u. a. der gut ausgebildete Kinnzahn sowie der deutlich abgesetzte Vorderrand des Prosternums.

Das K u s a m o-Gebiet ist auch in anderen Hinsichten zoogeographisch merkwürdig. So wurde neuerdings die sibirische *Nivellia extensa* GEBL. in derselben Gegend aufgefunden (s. KROGERUS, Not. Ent. 16. 1936, p. 21—23), und der einzige Fundort von *Bembidion aeneum* GERM. in Finnland ist eben am Ufer des Paanajärvi gelegen (Not. Ent. 15. 1935, p. 119), wohin das Tier ebenfalls nur vom Osten gekommen sein kann. Das Paanajärvi-Tal stellt zweifelsohne einen wichtigen postglazialen Einwanderungsweg für ein östliches Element der Fauna und Flora Finnlands dar.

Über einige chinesische Hemipteren im Naturhistorischen Reichsmuseum in Stockholm.

Von

H å k a n L i n d b e r g

(Mit 2 Fig.).

Von dem ehemaligen Direktor der Entomologischen Abteilung des Naturhistorischen Reichsmuseum, Stockholm, Prof. Y. SJÖSTEDT erhielt ich einige chinesische Hemipteren, die von verschiedenen schwedischen China-Forschern gesammelt sind. Die Bearbeitung dieses kleinen Materials wurde im Zoologischen Museum der Universität Helsingfors vorgenommen. Bei einem Besuch in Leningrad hatte ich Gelegenheit, einige kritische Arten des Materials mit dem im Zoologischen Museum der Russischen Akademie der Wissenschaften aufbewahrten Sammlungen zu vergleichen. In dem Material, das meistens gewöhnliche, seit langem bekannte ostasiatischen Arten umfasst, entdeckte ich 2 neue Arten, die Pentatomide *Elasmucha Potanini* und die Reduviide *Pirates fulvescens*. Die Art *Reduvius fasciatus* Reut. wurde gütigst von Dr.

W. E. CHINA, London bestimmt. Sie ist durch eine neue Varietät, *limbatus* in Material vertreten.

Fam. *Cydniidae*

Gnathoconus notatus Jak. — Shansi (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Süd-Sibirien, Amur, Nord-Mongolei, China.

Fam. *Plataspidae*

Coptosoma biguttulum Motsch. — China (Sjölander), 2 Ex.; China, Kuling, 1 Ex. — Verbr.: Amur, Mittel-China, Japan.

C. punctatissimum Mont. — Shansi (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Mittel-China, Japan; Regio orientalis et australiensis.

Fam. *Pentatomidae*

Erthesina fullo Thnb. — China (Sjölander), 1 Ex.; King-Kiang, Mt Kuling (Lindström), 1 Ex. — Verbr.: China, Japan; Regio orientalis.

Palomena viridissima Poda. — China (Sjölander), 5 Ex.; China, Chihli (Anders.), 1 Ex.; Peitaiho (Anders.), 1 Ex. — Verbr.: Mitteleuropa, Mittelmeergebiet, Sibirien, Nord-Indien.

Dolycoris baccarum L. — Shansi (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Regio palaeartica, orientalis und nearctica.

Eurydema sexpunctatum L. — China (Sjölander), 3 Ex. — Verbr.: Kaukasien, Nord-Turkestan, Sibirien.

Menida violacea Motsch. — King-Kiang, Mt Kuling (Lindström), 1 Ex. — Verbr.: Amur, Japan.

Pentatoma rufipes L. — China (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Europa, Kaukasien, Sibirien, Amur.

Elasmucha Potanini n. sp. (*Potanini* Kir. n. sp. in coll.). — Shansi, Chiao-cheng distr. 28. 8. 1924 (Harry Schmidt).

Eurostus Moutoni Mont. — King-Kiang, Mt. Kuling (Lindström), 6 Ex. — Verbr.: Mittel-China.

Fam. *Urostylidae*

Urostylis pallescens Jak. — China (Sjölander), 2 Ex. — Verbr.: West-China.

Urochela luteovaria Dist. — China (Sjölander), 2 Ex. — Verbr.: Japan.

Fam. *Coreidae*

Mictis gallina Dallas. — King-Kiang, Mt Kuling (Lindström), 1 Ex. — Verbr.: Indien.

Stenocephalus femoralis Reut. — Chihli (Anderson), 1 Ex. — Verbr.: Nord-China.

Corizus hyoscyami L. var. — Chihli (Anderson), 1 Ex. — Verbr. (der Art): Regio palaeartica.

Fam. *Pyrrhocoridae*

Dysdercus evanescens Dist. — Prov. Yuman (Anderson), 1 Ex. — Verbr.: Nord-Indien.

Pyrrhocoris tibialis Stål. — China (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Ost-Sibirien, Nord-China, Japan.

Fam. *Lygaeidae*

Spilostethus equestris L. — Mongolei (Anderson), 4 Ex.; Peitai-ho (Anderson); Peking (Anderson), 1 Ex.; China (Sjölander), 2 Ex. — Verbr.: Regio palaeartica, Nord-Indien.

Nysius ericae Schill. — Mongolei (Andersson), 3 Ex. — Verbr.: Mitteleuropa, Mittelmeergebiet, Sibirien, China, Regio nearctica.

Geocoris grylloides L. — China (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Mitteleuropa, Kaukasien, Nord-Turkestan, Sibirien, Amur.

Trapezonotus sp. — China (Sjölander), 1 Ex.

Emblethis sp. — Tabo-ol (Anderson), 1 Ex.

Fam. *Reduviidae*

Acanthaspis cincticrus Stål. — Shansi (Sjölander), 4 Ex. — Verbr.: Nord-China, Japan; Regio orientalis.

Reduvius fasciatus Reut. var. **limbatus** n. var. — Diese Varietät unterscheidet sich dadurch von der Hauptform, dass nicht die ganze Hinterlobe des Pronotum braun ist, sondern nur die Seitenränder derselben. — China (Sjölander), 2 Ex. — Verbr. der Hauptform: China.

Pirates fulvescens n. sp. — China (Sjölander), 1 Ex.

Rhinocoris leucopilus Stål. — China (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Mitteleuropa, Kaukasien, Sibirien, Japan; Regio nearctica.

Coranus Hammarströmi Reut. — Shansi (Sjölander), 2 Ex.; China (Sjölander), 3 Ex. — Verbr.: Sibirien, Nord-Mongolei.

Fam. *Nabidae*

Nabis Reuteri Jak. — Shansi (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Amur, Mittel-China, Japan.

N. ferus L. — Mongolei (Anderson), 1 Ex. — Verbr.: Regio palaeartica und nearctica.

Fam. *Capsidae*

Deraeocoris ater Jak. — China (Sjölander), 1 Ex. — Verbr.: Sibirien, Amur, China.

Poeciloscytus cognatus Fieb. — Mongolei (Anderson), 1 Ex. — Verbr.: Mittel-Europa, Mittelmeergebiet, Sibirien, Mittel-China.

Trigonotylus ruficornis Geoffr. — Mongolei (Anderson), 1 Ex. — Verbr.: Europa, Mittelmeergebiet, Sibirien, Nord-Japan; Regio aethiopica und nearctica.

Chlamydatus pullus Reut. — Mongoliet (Anderson), 1 Ex. — Verbr.: Europa, Mittelmeergebiet, Sibirien, Nord-Mongolei.

Neubeschreibungen.

***Elasmucha Potanini* n. sp. (Fig. 1).**

Körper verhältnismässig gross, gelbbraun, recht grob schwarz punktiert, durch stark entwickelte Seitendornen auf dem Pronotum besonders gekennzeichnet.

Fig. 1. *Elasmucha Potanini* n. sp.

Fig. 2. *Pirates fulvescens* n. sp.

Kopf gelbbraun, schwarz punktiert, schwach nach vorn verschmälert, Oberseite eben. Antennen gelbbraun, 1. Glied etwas über die Spitze des Kopfes reichend, 2. Glied um die Hälfte länger als 1., 3. Glied $\frac{1}{4}$ kürzer als 2., 4. so lang wie 3. (5. Glied fehlt beim vorliegenden Stück.) Rostrum bis zu den Mittelhöften reichend. 1. und 4. Glied von derselben Länge, 2. und 3. gleich lang. Spitzenhälfte des 4. Gliedes schwarz.

Pronotum grob und spärlich schwarz punktiert, stark quer, im medianen Teil gelbbraun, seitlich zu starken scharfen schwarzgefärbten Dornen ausgezogen. Die Partien innerhalb der Dornen mit rötlichem Anfluge. Hinter- und Vorderrand des Pronotum vor dem Schildchen rundlich eingebuchtet. Vorderwinkel schwach zugespitzt.

Schildchen so grob punktiert wie das Pronotum, langgestreckt dreieckig, mit schmaler zungenförmiger, fast unpunktierter Spitze.

Flügeldecken einfarbig gelbbraun mit schwächerer Punktierung als Pronotum und Schildchen. Aussen- und Innenrand der Membran schwach ange-dunkelt.

Rücken mit rötlichem Schein, Hinterwinkel der Abdominalsegmente zahnförmig, zugespitzt, mit schwarzem winkelförmigen Fleck. Unterseite fein und spärlich schwarz punktiert.

Beine einfarbig gelbbraun, Spitze der Klauen schwarz.

Länge: 11 mm. Breite über den Pronotum-Zähnen: 8 mm.

E. Potanini m. ist der weitverbreiteten paläarktischen Art *E. ferrugata* Fabr. recht ähnlich. Die wichtigsten unterscheidenden Merkmale sind folgende: *Potanini* ist grösser als *ferrugata* (9 mm lang, 6,5 mm breit). Bei der letztgenannten ist der Kopf ruguliert punktiert, schwarz, zugespitzt, die Vorderwinkel des Pronotum sind mit kleinem nach der Spitze zu gerichteten Zahn versehen. Schildchen in der Mitte mit dunklem Fleck, die mittleren Hinterleibssegmente in den Hinterwinkeln mit rundlichen Flecken, die Hinterwinkeln gerade oder stumpf. Unterseite bei *ferrugata* stärker und dichter punktiert.

***Pirates fulvescens* n. sp. (Fig. 2).**

Körper schwarz, mit anliegenden feinen Haaren besetzt. Flügeldecken mit Ausnahme der Membran hellbraun.

Kopf langgestreckt, am breitesten über den Augen; von den Augen gerechnet sowohl nach vorn wie nach hinten verschmälert. Die Partie hinter den Augen halb so lang wie die Partie vor den Augen. Der Abstand zwischen den Ozellen so lang wie der Abstand von einer Ozelle zum Auge. 1. Antennenglied beinahe so lang wie der Kopf über den Augen breit, etwas mehr als halb so lang wie 2. Glied; 3. Glied wenig länger als 4. Antennen mit dichtstehenden kurzen und spärlich stehenden längeren Haaren besetzt.

Pronotum vorn gerandet, mit knotenförmigen Vorderecken. Vorderlobe beinahe doppelt so lang wie Hinterlobe, median etwas abgeplattet, mit einem medianen und jederseits 3 seitlichen silbernen Haarstreifen sowie mit einer medianen Längsfurche.

Schildchen mit braunen Haaren, Seitenränder und die knotenförmige, gerade nach hinten gerichtete Spitze glatt.

Flügeldecken schmal, parallelseitig. Clavus sowie Basis und Innenrand des Corium dunkelbraun, Corium sonst hellbraun. Membran schwarz, in der Mitte mit ovalem samt-schwarzen Fleck.

Beine schwarz, verhältnismässig stark behaart, Tarsen braun. Die Furche auf der Unterseite der Vorderschiene erstreckt sich über die halbe Länge des Gliedes.

Länge 14 mm; Breite der Hinterlobe des Pronotum 3,5 mm.

Die neue Art steht der aus China und der orientalischen Region bekannten Art *P. lepturoides* Wlff. am nächsten. Von dieser Art unterscheidet sie

sich durch die Farbe des Corium und die Länge der Furche auf der unteren Seite der Vorderschiene. Bei *P. lepturoides* ist das Corium mit einem schwarzen Fleck am Innenwinkel nahe der Basis der Membran versehen. Die Schienenfurche nimmt nur ein wenig mehr als ein Drittel des Gliedes ein. Nach den Angaben von DISTANT (Faun. Brit. Ind. 2. S. 302) ist *P. lepturoides* nur 9—10,5 mm lang, bei meiner Art beträgt die Länge 14 mm.

Om skalbaggsfaunan i Salmi (Kl.), med särskilt beaktande av älvstrandfaunan.

Av

Stephan Platonoff

(Med 4 fig.)

Våren 1938 erhöill undertecknad ett reseunderstöd av Entomologiska Föreningen i Helsingfors för coleopterologiska undersökningar vid de älvar, som genomflyta Salmi socken. De 3 största äro, räknat från öster till väster, Uuksunjoki, Tulemajoki och Miinalanjoki. Salmi är gränssocken mot Ryssland vid Ladogas norra strand, och de två sistnämnda älvarna flyta även delvis på ryskt område. Naturen här skiljer sig mycket från det övriga Ladoga-Karelen. Marken är tämligen flack, jordmånen karg, bestående av grus och sand, delvis uppblandad med lera. Vidsträckta tallmoar utfylla största delen av landskapet. Detta påminner mycket om Karelska näset. En annan likhet är att berggrunden är täckt av sediment. Detta har gjort att älvarna ställvis eroderat djupa dalgångar.

Undersökningarna bedrevos under juni månad 1938. Tidpunkten var detta år kanske icke riktigt lämpligt vald på grund av den sena, regniga sommaren, som gjorde att vattenståndet i älvarna var mycket högt, varför en del skalbaggsarter icke förekommo på sina naturliga lokaler. Detta var främst fallet med de två större älvarna Uuksunjoki och Tulemajoki. I Miinalanjoki var vattnet lägre, och denna älv gav även det förhållandevis bästa utbytet.

Vid bestämningen av en del kritiska arter hava följande personer hjälpt mig, vilka jag härmed hjärtligen tackar: Fil. dr CARL H. LINDROTH (*Amara* o. *Dyschirius*), fil. dr HARALD LINDBERG (*Syncalypta*, *Bagous* o. *Haltica*), fil. dr O. RENKONEN (svårare Staphylinider, främst *Atheta* o. *Stenus*), forst. dr E. KANGAS (*Bledius*) och provinsialläkare O. SJÖBERG (*Epuraea*).

Uppgifter om arternas utbredning har jag erhållit ur manuskriptet till CATALOGUS COLEOPTERORUM DANIAE ET FENNOSCANDIAE, vilket vänligen ställts till mitt förfogande av fil. mag. W. HELLÉN. Av stud. ERNST PALMÉN har jag erhållit uppgifter om av honom samtidigt i Salmi insamlade coleoptera, vilka medtagits i denna uppsats.

Som ovan nämnts voro förhållandena vid Miinalanjoki i coleopterologiskt hänseende de bästa; även Uuksunjoki uppvisade en del intressanta former, medan Tulemajokis stränder voro förstörda av högvatten och stockflottning.

Miinalanjoki (fig. 1 o. 2) upprinner vid ryska gränsen c:a 30 km norr om Ladoga och flyter i långa kröker, delvis på ryskt område. I sitt nedre lopp rinner den fram i kraftiga serpentiner och utmynnar slutligen i Ladoga vid Miinalaby.

Det huvudsakliga undersökningsområdet sträckte sig från mynningen (med undantag av de två sista kilometrarna, som befinna sig inne i byn) c:a 12 km upp längs älvens lopp. Älven påminner här mycket om Vammeljoki och Viisjoki på Karelska näset. Även här ha flacka sand- och leravlagringar bildats vid serpentinernas konkava sidor, och här och var har älven eroderat djupa dalgångar, varvid tvära erosionsbranter uppkommit. Vid de små tillflödenas utlopp hava bildats leravlagringar; ibland rinner något vatten över strandbankarna, utan att någon bäckfåra bildas.

Strandbankarna voro av växlande natur. Den vanligaste typen består av lerblandad sand med sparsam vegetation. En annan typ utgöra de hårda lerbankarna helt utan eller med ringa vegetation. Tämligen allmänna voro bankar med humusblandad lera och tät vegetation av *Scirpus silvaticus*. Sällsynt förekommo sådana av ren sand och mycket enstaka av grovt grus.

Den artrikaste faunan uppvisade sand-lerbankarna. På dessa iakttogos *Dyschirius arenosus* Steph., *D. politus* Dej., *D. septentrionum* Munst., *Bembidion litorale* Ol., *B. dentellum* Thunb., *B. obliquum* Strm., *B. semipunctatum* Donovan., *B. rupestre* L., *B. ustulatum* L., *B. Schüppeli* Dej., *Harpalus quadripunctatus* Dej., *Acupalpus flavicollis* Strm., *Ac. dorsalis* F., *Anisodactylus binotatus* F., *Ancyrophorus omalinus* Er., *Trogophloeus rivularis* Motsch., *Tr. corticinus* Grav., *Bledius pallipes* Grav., *Bl. terebrans* Schdte, *Bl. subterraneus* Er., *Stenus boops* Ljungh., *Scopaeus laevigatus* Gyll., *Lathrobium foveolum* Steph., *Neobisnius villosulus* Steph., *Actobius cinerascens* Grav., *Philonthus subvirescens* Thoms., *Ph. fulvipes* F., *Tachyusa leucopus* Marsh., *T. coarctata* Er., *T. constricta* Er., *Gnypeta velata* Er., *Heterocerus marginatus* F., *Georyssus cremulatus* Rossi, *Syncalypta setigera* Ill., *Phytobius velaris* Gyll.

Av ovannämnda arter förekommo ställvis talrikt bl. a.: *Dyschirius septentrionum*, *Bembidion rupestre*, *Trogophloeus rivularis*, *Bledius pallipes*, *Stenus boops*, *Tachyusa coarctata* och *Heterocerus marginatus*.

Från lerbankar kunna nämnas följande arter: *Elaphrus cupreus* Duft., *E. riparius* L., *E. angusticollis* F. Sahlb., *Dyschirius nitidus* Dej., *D. septentrionum* Munst., *Bembidion Doris* Panz., *Agonum viduum* Panz., *Ag. assimilis* Payk., *Lesteva longelytrata* Goeze., *Geodromicus plagiatus* F. a. *nigrita* Müll., *Stenus biguttatus* L., *St. tarsalis* Ljungh., *St. cicindeloides* Schall., *Helophorus avernicus* Muls., *Heterocerus marginatus* F., *H. fuscus* Kies., *H. intermedius* Kies., *Syncalypta setigera* Ill., *Pachnephorus pilosus* Rossi, *Bagous lutulosus*

Gyll., *B. lutulentus* Gyll., *Thryogenes scirrhus* Gyll., *Limnobaris T-album* L., *L. pilistriata* Steph.

Ställvis talrikt förekommo bl. a.: *Elaphrus* alla 3 arter, *Lesteva longelytrata*, *Heterocerus intermedius*, *Syncalypta setigera* och *Bagous lutulentus*.

På bankar av ren sand förekommo: *Dyschirius arenosus* Steph., *Asaphidion flavipes* L., *Bembidion litorale* Ol., *B. quadrimaculatum* L., *Trogophloeus corticinus* Grav., *Bledius talpa* Gyll., *Stenus bipunctatus* Er., *Philonthus fulvipes* F., *Ph. tenuis* F., *Aegialia sabuleti* Panz., *Hypnoidus riparius* F., *Hypn. pulchellus* L.

På grusbankar: *Bembidion punctulatum* Drap., *B. bipunctatum* L., *B. rupestre* L., *B. saxatile* Gyll., *Philonthus subvirescens* Thoms.

Talrikt förekommo bl. a.: *Asaphidion flavipes*, *Philonthus fulvipes*, *Hypnoidus riparius*, *Bembidion punctulatum*, *B. bipunctatum*.

På tvåra erosionsbranter utan vegetation iakttogos följande arter: *Dyschirius globosus* Hbst., *Broscus cephalotes* L., *Asaphidion pallipes* Duft., *A. flavipes* L., *Bembidion lampros* Hbst., *B. Andreae* s. *polonicum* J. Müll., *B. 4-maculatum* L., *B. Mannerheimi* Sahlb., *Metabletus truncatellus* L., *Olophrum assimile* Payk., *Bledius longulus* Er., *Bl. sp.*, *Stenus biguttatus* L., *St. bipunctatus* Er., *Syncalypta setigera* Ill., *S. spinosa* Rossi.

Talrikt förekommo: *Asaphidion flavipes*, *Bembidion 4-maculatum*, *B. Andreae* s. *polonicum*, *Bledius sp.*, *Stenus biguttatus*.

Förut ovannämnda erosionsbranttyp förekom även en annan, mindre brant sluttande med sparsamma grästuvor och exemplar av *Chamaenerium angustifolium*. Här anträffades: *Asaphidion flavipes* L., *Colon bidentatum* Sahlb., *Liodes pallens* Strm., *Cyrtusa minuta* Ahrens., *Morychus aeneus* F., *Phytonomus rumicis* L., *Ph. meles* F.

Flere av ovan uppräknade arter förekommo även på andra strandlokaler men icke så regelbundet, ej heller i så stora mängder. Sålunda kunde former, som typiskt förekommo på lerbankar även anträffas på ler-sandbankar och någon gång, ehuru sällsynt, på rena sandbankar. Förutom de nämnda arterna anträffades en del, vilka icke med säkerhet kunnat föras till någon av ovan anförda biotoper. Detta gäller främst sådana former om vilka man vet att de icke äro bundna vid stränder eller liknande lokaler, och vilka sålunda kunna betraktas som m. e. m. tillfälliga. I nedanstående förteckning upptagas alla de vid Miinalanjoki iakttagna arterna, härvid inbegripas även de med vattenhåv insamlade. De stenotopa älvstrandsarterna äro anförda med spärrad stil. Härmed menas (enl. THURE PALM och CARL H. LINDROTH) »arter som uteslutande anträffats på älvstranden i tydligt direkt beroende av denna. De kunna dock inom andra delar av sitt utbredningsområde även förekomma t. ex. på sjöstränder el. andra sandiga lokaler». Avgörandet av huruvida en art bör betecknas som stenotop älvstrandsart har dels grundat sig på uppgifter i tillgänglig litteratur, dels på mina egna iakttagelser.

De med en asterisk (*) försedda arterna äro icke tidigare anträffade inom provinsen Kl:

Carabus cancellatus v. *sajanensis*

C. granulatus

**Trachypachys Zetterstedti* (1 ex.), leg.

E. Palmén

Notiophilus palustris

Elaphrus cupreus

E. riparius

**E. angusticollis*

**Dyschirius septentrionum*

D. arenosus

**D. politus* (1)

**D. nitidus*

D. globosus

**D. rufipes*

Broscus cephalotes

**Asaphidion pallipes*

A. flavipes

Bembidion litorale

B. lampros

B. lampr. v. properans

**B. punctulatum*

B. bipunctatum

**B. ruficolle*

B. dentellum

B. obliquum

**B. semipunctatum*

B. rupestre

B. ustulatum

**B. Andreae* s. *polonicum*

B. saxatile

**B. Schüppeli* (2)

B. gilvipes

B. quadrimaculatum

B. Doris

B. articulatum

B. Mannerheimi

B. guttula

Epaphius secalis

Trechus rubens

Harpalus aeneus

**H. distinguendus* (1), leg. E. Palmén

H. latus

**H. quadripunctatus*

Acupalpus flavicollis

A. dorsalis

Anisodactylus binotatus

**A. binot. a. spurcaticornis* (1)

Amara plebeja

A. ovata

A. communis

A. familiaris

A. apricaria

Pterostichus cupreus

Pt. coerulescens

Pt. vernalis

Pt. oblongopunctatus

Pt. nigrita

Pt. minor

Pt. diligens

Agonum sexpunctatum

A. Muellerei

A. viduum

A. assimilis

Metabletus truncatellus

**Laccophilus hyalinus*

**L. minutus*

Hygrotus inequalis

H. versicolor

H. quinquelineatus

Deronectes depressus

**Brychius elevatus* s. *rossicus*

Haliplus varius (1)

H. ruficollis

Gyrinus Thomsoni

Colon bidentatum

**Liodes pallens*

Cyrtusa minuta

Olophrum assimile

Lesteva longelytrata

Geodromicus plagiatus a. *nigrita*

**Ancyrophorus omalinus* (1)

Trogophloeus rivularis

Tr. corticinus

Bledius pallipes

**Bl. terebrans*

**Bl. sp.*

**Bl. longulus*

Bl. talpa

**Bl. subterraneus*

Stenus bipunctatus

St. biguttatus

<i>St. boops</i>	<i>H. viridicollis</i>
<i>St. melanarius</i>	<i>Philydrus minutus</i>
<i>St. cicindeloides</i>	<i>Aphodius sphacelatus</i>
<i>St. tarsalis</i>	* <i>Aegialia sabuleti</i>
<i>Dianous coerulescens</i> (1)	* <i>Heterocerus marginatus</i>
<i>Scopaeus laevigatus</i>	<i>H. fuscus</i>
* <i>Lathrobium geminum</i>	<i>H. intermedius</i>
<i>L. terminatum</i>	<i>Morychus aeneus</i>
* <i>L. fovulum</i>	<i>Cytillus sericeus</i>
* <i>Neobisnius villosulus</i>	* <i>Syncalypta setigera</i>
<i>Actobius cinerascens</i>	* <i>S. spinosa</i>
<i>Philonthus aeneus</i>	* <i>Georyssus crenulatus</i>
* <i>Ph. subvirescens</i>	<i>Hypnoidus riparius</i>
<i>Ph. rotundicollis</i> (1)	* <i>H. pulchellus</i>
<i>Ph. quisquiliarius</i>	<i>Donacia thalassina</i>
<i>Ph. fulvipes</i>	<i>Pachnephorus pilosus</i>
<i>Ph. tenuis</i>	<i>Chrysomela varians</i>
<i>Mycetoporus brunneus</i>	<i>Chr. polita</i>
<i>Tachyusa leucopus</i>	<i>Hippuriphila Modeeri</i>
<i>T. coarctata</i>	<i>Crepidodera nigrigula</i>
<i>T. constricta</i>	<i>Bagous lutulosus</i>
* <i>Gnypeta velata</i> (1)	<i>B. lutulentus</i>
<i>Amischa analis</i>	<i>Notaris acridulus</i>
<i>Atheta thinobioides</i>	<i>N. aethiops</i>
<i>A. vaga</i>	<i>Thryogenes scirrhus</i>
<i>A. arctica</i> (1)	<i>Grypus equiseti</i>
* <i>A. palustris</i>	<i>Phytonomus rumicis</i>
<i>A. pygmaea</i>	<i>Ph. meles</i> (1)
<i>Astilbus canaliculatus</i>	<i>I. imnobaris</i> T-album
<i>Zyras cognatus</i>	<i>L. pilistriata</i>
<i>Z. limbatus</i>	* <i>Rhinonchus bruchoides</i>
<i>Aleochara brevipennis</i>	* <i>Phytobius velaris</i>
<i>Euconnus hirticollis</i>	<i>Ph. quadrituberculatus</i>
* <i>Helophorus avernicus</i>	

Uksunjoki (fig. 3) undersöktes från mynningen c:a 8 km uppåt. Skalbaggssfaunan var här betydligt fattigare än vid Miinalanjoki. Många av strandbankarna voro översvämmade. Nära mynningen funnos långsluttande strandbankar av lerblandad sand, ofta med inblandning av grus. På bankarna växte bladmossor samt *Carex* och *Scirpus*. Här förekommo: *Dyschirius arenosus* Steph., *D. septentrionum* Munst., *Bembidion litorale* Ol., *B. ruficollis* Illig., *B. rupestre* L., *B. humerale* Strm., *B. Mannerheimi* Sahlb., *Amara communis* Panz., *A. aenea* De Geer, *Acupalpus dorsalis* F., *Bledius pallipes* Grav., *Bl. terebrans* Schdte, *Bl. talpa* Gyll., *Stenus boops* Ljungh., *Stilicus angustatus* Fourcr., *Lathrobium fovulum* Steph., *Tachyusa leucopus* Marsh., *T. constricta* Er., *T. coarctata* Er., *Phytobius velaris* Gyll. Allmännast voro: *Dyschirius septentrionum*, *Bembidion rupestre*, *Bledius pallipes*, *Bl. talpa* och *Tachyusa coarctata*.

Högre upp vid älven funnos bankar, som på en sträcka av 1 à 2 m stego långsamt sluttande upp från vattenbrynet och därefter $1\frac{1}{2}$ à 1 m i brantare stigning. Det branta avsnittet var beklätt av levermossor samt annan vegetation, ställvis även sälgbuskar. Här iakttogos: *Badister peltatus* Panz., *Agonum piceum* L., *Lesteva longelytrata* Goeze, *Ancyrophorus omalinus* Er. (1) leg. E. Palmén, *Stenus bifoveolatus* Gyll., *St. fasciculatus* J. Sahlb., *Lathrobium geminum* Kr., *Atheta sulcifrons* Steph., *A. insecta* Thoms. Tämligen talrikt förekommo: *Stenus bifoveolatus* och *Atheta sulcifrons*.

Ännu högre upp vid Uuksunjoki funnos låga lerbanks med vegetation av *Juncus*, *Agrostis*, *Alisma* m. fl. växter. Skalbaggssfaunan var fåtalig: *Bembidion Doris* Panz. (talrikt), *B. rupestre* L., *B. obliquum* Strm., *B. azurescens* Wagn., *Stenus boops* Ljungh., *St. pumilio* Er., *Scopæus laevigatus* Gyll., *Heterocerius fuscus* Kies.

Vid Uuksunjoki funnos även erosionsbranter, vilka voro betydligt högre än de vid Miinalanjoki. De uppvisade delvis samma fauna som de sistnämnda, ehuru artrikedomen var mindre. Två arter, *Porcinolus murinus* F. och *Melanimon tibiale* F. anträffades endast här. Nedanstående arter från Uuksunjoki iakttogos icke vid Miinalanjoki:

**Bembidion azurescens* (1)

leg. E. Palmén

B. humerale (1)

Badister peltatus (1)

Amara aenea

Hyphydrus ovatus

Hydroporus lineatus

H. palustris

H. erythrocephalus

Agabus guttatus

Ilybius ater

I. aenescens

Rhantus exoletus

Acilius canaliculatus

Stenus bifoveolatus

St. fasciculatus

St. pumilio

**Stiliculus angustatus*

**Atheta sulcifrons*

**A. insecta*

**Porcinolus murinus* (1), leg. E. Palmén

Melanimon tibiale

Om man jämför de båda ovannämnda älvarnas och speciellt Miinalanjokis skalbaggsfauna med den vid Vammeljoki och Viisjoki på Karelska näset, finner man mycket stora likheter. Av de 51 stenotopa älvstrandsarterna från de två älvarna i Salmi äro endast *Ancyrophorus omalinus* och *Bledius pallipes* icke anträffade vid Viisjoki eller Vammeljoki. Många av de ovan anförda arterna hava tidigare varit kända från Finland endast från Karelska näset, andra förekomma där ställvis relativt allmänt, medan de annorstädes äro mycket sällsynta, nämligen: *Elaphrus angusticollis*, *Dyschirius nitidus*, *D. septentrionum*, *Bembidion punctulatum*, *B. ruficollis*, *B. semipunctatum*, *B. azurescens*, *Acupalpus flavicollis*, *Brychius elevatus* s. *rossicus*, *Haliplus varius*, *Bledius terebrans*, *Bl. subterraneus*, *Bl. longulus*, *Neobisnius villosulus*, *Philonthus subvirescens*, *Ph. tenuis*, *Gnypeta velata*, *Helophorus avernicus*,

Heterocerus marginatus, *Syncalyptra spinosa*, *Hypnoidus pulchellus*, *Bagous luteolus*, *Phytobius velaris*.

Några av Miinalanjokis och Uuksunjokis arter äro av speciellt djurgeografiskt intresse och beröras därför nedan var för sig.

Dyschirius rufipes F. är ny för Fennoskandiens fauna och är detta den nordligaste kända fyndorten. Senaste sommar anträffades arten även vid Viisjoki av stud. E. PALMÉN. Om artens utbredning har ur tillgänglig litteratur erhållits följande uppgifter: Frankrike, Sardinien, Mellersta Italien, Tyrolen, Österrike, Steiermark, Bayern, Mähren, Schlesien, Böhmen, Ungern, Transsylvanien, Grekland, Volhynien, Polen samt Saratoff, Astrakan och Uralsk i Ryssland. Arten är tydligen överallt sällsynt, men den yttre likheten med arterna i *D. aeneus*-gruppen, kan även hava gjort att den flerstädes blivit förbisedd.

Ancyrophorus omalinus Er. är från Finland tidigare känd från Vläluostari. I Sverige är den anträffad sydligast i Dalarna och i Norge vid Kongsberg. Den är även känd från norra Ryssland. Förövrigt förekommer den sällsynt i Mellaneuropa och i Medelhavsområdet.

Bledius pallipes Grav. är från Finland känd endast från Salmi och Impilahti, vilka gränsa till varandra. Den har en vidsträckt utbredning i Europa, men är i allmänhet sällsynt. Såväl vid Miinalanjoki som Uuksunjoki var den den allmännaste *Bledius*-arten.

Bledius sp. Denna enligt dr E. KANGAS troligen för vetenskapen nya art anträffades senaste sommar i mycket stort antal även vid Vammeljoki av förf. Arten synes förekomma endast på strandbranterna. Den är något mindre än *Bl. terebrans*, vilken den mest liknar.

Liodes pallens Strm. huvudformen är icke tidigare känd från Finland. Hos oss är anträffad var. *rotundata* Fr., vilken av en del författare anses vara en skild art. *L. pallens* är allmän i Mellaneuropa och är anträffad även i Danmark, där den bl. a. förekommer på dyner.

Invid Uuksunjoki ca 1 km från mynningen fanns en intressant biotop. Den bestod av ett ca 20 m långt strandavsnitt med förmultnat trädavfall. Platsen hade tydligen tidigare använts till barkning av stockar. Man kunde här urskilja följande 3 väl avgränsade skikt: 1) överst lågo torra träflisor, 2) därpå följde ett skikt av förmultnat trämjöl, 3) underst funnos på grund av syrebrist ofullständigt förmultnade träflisor. I det sistnämnda skiktet förekommo endast några kvalster. Skalbaggarterna i det översta skiktet befunno sig mest på undersidan av träflisorna. Dominanter voro här: *Dryophthorus corticalis* Payk., *Elater pomonae* Steph., *Uloma Perroudi* Muls. och *Batrisesodes adnexus* Hampe. Dominanter i det mellersta skiktet voro *Tachys bistriatus* Dftsch. och *Batrisesodes adnexus* Hampe.

I skikt 1. anträffades följande arter:

<i>Amara familiaris</i> Duft.	<i>E. tristis</i> L. (1)
<i>A. communis</i> Panz.	<i>Melanotus rufipes</i> Hbst. v. <i>castanipes</i> Payk.
* <i>Tachys bistriatus</i> Dftsch.	<i>Cardiophorus ruficollis</i> L.
* <i>Batrisodes adnexus</i> Hampe	<i>Notoxus monoceros</i> L.
<i>Pselaphus Heisei</i> Hbst. (3)	<i>Schizotus pectinicornis</i> L.
<i>Elater pomonae</i> Steph.	<i>Uloma Perroudi</i> Muls.
<i>E. balteatus</i> L.	* <i>Dryophthorus corticalis</i> Payk.
<i>E. ferrugatus</i> Lac.	<i>Eremotes ater</i> L.
<i>E. nigrinus</i> Hbst. leg. E. Palmén	

I skikt 2. iakttogos:

<i>Dyschirius globosus</i> Hbst.	<i>Euplectus nanus</i> Reich. leg. E. Palmén
* <i>Perileptus areolatus</i> Creutz (3)	<i>Batrisodes adnexus</i> Hampe
<i>Tachys bistriatus</i> Dftsch.	<i>Tyrus mucronatus</i> Panz. (1)
* <i>T. bisulcatus</i> Nicol. (1)	<i>Scaphosoma agaricinum</i> L.
<i>Metabletus truncatellus</i> L.	<i>Atomaria mesomelaena</i> Hbst. leg. E. Palmén
<i>Microlestes minutulus</i> Goeze	<i>Anthicus ater</i> Panz.
<i>Atheta palustris</i> Kies. (1)	<i>A. flavipes</i> Panz.
* <i>A. linearis</i> Grav.	
<i>A. vaga</i> Heer.	

Tachys bistriatus Dftsch. är ny för Fennoskandien. För övrigt förekommer den allmänt i största delen av Europa.

Perileptus areolatus Creutz är ny för Finlands fauna. Den förekommer flerstädes i Norge. I Sverige är den anträffad vid Klarälven. Även denna art uppträder allmänt i största delen av Europa.

De båda ovannämnda arterna anföras i litteraturen såsom typiska älvstrandsarter och förekomma där under stenar och dylikt. Ehuru noggranna undersökningar gjordes av stränderna på bägge sidorna om det lilla begränsade trädavfallsområdet, anträffades icke ett enda exemplar av dessa arter, ehuru *T. bistriatus* förekom bland trämjölet i mycket stora mängder. Varpå det kan bero att dessa två arter förekommo endast på denna för dem främmande ståndort är svårt att säga. Vad de 3 exemplaren av *P. areolatus* beträffar, kan det ha berott på en tillfällighet. och det är möjligt att denna art även förekom vid den vanliga stranden, ehuru mycket sällsynt. Svårare är att förklara den stora mängden av *T. bistriatus*. En möjlighet är att denna relativt sydliga art icke kunnat uthärda vinterkölden annorstädes än i det temperaturisolerande trämjölet och småningom anpassat sig för detta levnadssätt.

Förutom ovannämnda älvstränder undersöktes noggrannare en s t r a n d r e m s a vid L a d o g a (fig. 4). Denna befann sig på yttre sidan av en lång och smal udde, som börjar vid Uuksu by och sträcker sig 12 km i sydostlig riktning. Stranden undersöktes på en sträcka från uddens smalaste ställe Kaita ca 2 km mot dess spets. Strandzonens bredd varierade mellan 10 och

20 m. Den bestod av grov sand och grus beströdd av tätt intill varandra lig-gande större och mindre kullerstenar. Mellan stenarna förekom en mycket sparsam gräsvegetation.

Då vinden legat på mot stranden, förekom en mycket stor mängd insekter på stenarna, vanligen sökande skydd på deras läsida. De bestodo säkert till mycket stor del av vinddrivna exemplar. Som exempel på dylika kunna nämnas: *Amara apricaria*, *A. plebeja*, *Hippodamia 13-maculata*, *H. 7-maculata*, *Halysia 16-guttata*, *Anatis ocellata*, *Cantharis quadripunctata* och *Dorytomus affinis* alla i stora mängder, samt sällsyntare *Hyperaspis reppensis* och *Longitarsus nigerrimus*. Den sistnämnda tycktes dock relativt konstant uppehålla sig på stenarna, och hörde troligen icke till de vinddrivna arterna.

Intressantare än denna m. e. m. tillfälliga var strandens konstanta fauna. Särskilt rik var förekomsten av carabider. Arterna förekommo under eller mellan stenarna, några funnos endast på ett smalt bälte invid vattenbrynet, medan de flesta voro spridda över hela stranden. Vid högt vattenstånd tvingades de ibland att söka sig upp på stenarna, men strävade tydligen bort härifrån till sina naturliga lokaler i den grova sanden.

I nedanstående förteckning upptagas de på denna strand anträffade arterna. Härvid omnämnas även de tillfälliga arterna, då deras antal var relativt litet och huvudsakligen begränsat till familjerna *Coccinellidae*, *Chrysomelidae* och *Curculionidae*:

<i>Nebria Gyllenhali</i> Schönh. (1), leg. E. Palmén	<i>Panagaeus crux-major</i> L.
<i>Blethisa multipunctata</i> L.	<i>Chlaenius nigricornis</i> F.
<i>Elaphrus cupreus</i> Duft.	<i>Oodes helopioides</i> F.
<i>E. riparius</i> L.	<i>Badister peltatus</i> Panz.
<i>Dyschirius arenosus</i> Steph.	* <i>B. dilatatus</i> Chaud.
<i>D. obscurus</i> Gyll.	<i>Harpalus aeneus</i> F.
<i>D. globosus</i> Hbst.	<i>H. luteicornis</i> Duft.
<i>Miscodera arctica</i> Payk. (1)	<i>H. latus</i> L.
<i>Bembidion velox</i> L.	<i>Ophonus pubescens</i> Müll.
<i>B. lampros</i> Hbst.	* <i>O. seladon</i> Schaub. (1)
<i>B. bipunctatum</i> L.	<i>Acupalpus dorsalis</i> F.
<i>B. dentellum</i> Thunb.	<i>A. exiguus</i> Dej.
<i>B. obliquum</i> Strm.	<i>Bradycellus collaris</i> Payk.
* <i>B. Grapei</i> Gyll. (1), leg. E. Palmén	<i>Trichocellus placidus</i> Gyll.
<i>B. rupestre</i> L.	<i>Anisodactylus binotatus</i> F.
<i>B. saxatile</i> Gyll.	<i>Amara plebeja</i> Gyll.
<i>B. gilvipes</i> Strm.	<i>A. similata</i> Gyll.
* <i>B. transparens</i> Gebl.	<i>A. ovata</i> F.
* <i>B. transp. a. contaminatum</i> J. Sahlb.	<i>A. lunicollis</i> Schdte
<i>B. humerale</i> Strm.	<i>A. familiaris</i> Duft.
<i>B. quadrimaculatum</i> L.	<i>A. tibialis</i> Payk.
<i>B. Doris</i> Panz.	* <i>A. brunnea</i> Gyll.
<i>B. guttula</i> F.	<i>A. fulva</i> De Geer
	<i>A. apricaria</i> Payk.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Fig. 1. Sand-lerbank vid Miinalanjoki med vegetation av *Carex*. Fig. 2. Sandbank vid Miinalanjoki (Bildens nedre kant c:a 1 m från vattenbrynet. Fig. 3. Sluttande strandbrant vid Uuksunjoki. Fig. 4. Del av den undersökta stranden vid Ladoga.

- A. aulica* Panz.
Pterostichus vernalis Panz.
 **Pt. aterrimus* Hbst.
Pt. oblongopunctatus F.
Pt. niger Schall.
Pt. nigrata F.
Pt. minor Gyll.
Pt. strenuus Panz.
Pt. diligens Ström.
Agonum quadripunctatum Dej.
Ag. sexpunctatum L.
Ag. Muellerei Hbst.
Ag. viduum Panz.
Ag. livens Gyll.
Ag. assimilis Payk.
Ag. fuliginosum Panz.
Ag. piceum L.
Ag. gracile Gyll.
Ag. Thoreyi Dej.
Lebia crux-minor L.
L. chlorocephala Hoffm.
Metabletus truncatellus L.
Cymindis vaporariorum L. (1)
Hydroporus nigrata F.
Ilybius obscurus Marsh.
Geodromicus plagiatus F. a. *nigrata* Müll.
Trogophloeus corticinus Grav.
 **Tr. pusillus* Grav (1)
Stenus palposus Zett.
St. canaliculatus Gyll.
St. pumilio Er.
Euaesthetus ruficapillus Boisd.
Paederus riparius L.
Stilicus angustatus Fourer.
Scopaeus laevigatus Gyll.
Lathrobium terminatum Grav.
Actobius cinerascens Grav.
Philonthus laminatus Creutz.
Ph. sanguinolentus Grav.
Ph. fuscipennis Mannh.
 **Ph. albipes* Grav.
Ph. corvinus Er. (2)
Ph. quisquiliarius Gyll.
Ph. micans Grav.
Tachyporus chrysomelinus L.
 **T. scutellaris* Rye.
T. atriceps Steph.
Myllaena intermedia Er.
Deinopsis erosa Steph.
Gymnusa brevicollis Payk.
- Tachyusa atra* Grav.
Amischa analis Grav.
Atheta sulcifrons Steph. (1)
 **A. languida* Er. (1)
A. elongatula Grav.
A. hypnorum Kies. (2)
 **A. graminicola* Grav.
A. longicornis Grav.
A. fungi Grav.
A. pygmaea Grav.
 **Meotica exilis* Er.
Aleochara brevipennis Grav.
Bryaxis sanguinea Reich.
 **Tychus niger* Payk.
Euconnus hirticollis Illig.
Helophorus tuberculatus Gyll.
Hydrochus elongatus Schall. (1), leg.
 E. Palmén
H. brevis Hbst.
Philydrus frontalis Er.
Aphodius niger Panz.
Heterocerus fuscus Kies.
 **H. fenestratus* Thunb. (2) leg., E. Palmén
 **Dryops Ernesti* Goeze (1)
Dr. griseus Er.
Cantharis quadripunctata Müll.
Elater erythrogonus Müll.
 **Atomaria impressa* Er. (1)
 **Hyperaspis reppensis* Hbst.
Hippodamia 7-maculata De Geer.
H. 13-maculata L.
Coccinella bipunctata L.
C. 11-punctata L.
Myrrha 18-guttata L.
Halyzia 16-guttata L.
Paramysia oblongoguttata L.
Anatis ocellata L.
Chilocorus renipustulatus Scriba
Anthicus ater Panz.
A. flavipes Panz.
Phaedon cochleariae F.
Ph. concinnus Steph.
Haltica opacifrons H. Lindb.
 **Longitarsus nigerrimus* Gyll.
L. melanocephalus De Geer
Sitona lineatus L.
Phytonomus rumicis L.
Dorytomus affinis Payk.
Phytobius quadrituberculatus F.
Orobitis cyaneus L.

På stranddyner invid denna biotop anträffades följande arter som icke blivit omnämnda i ovanstående förteckning:

**Bledius arenarius* Payk.

Bl. praticornis Payk.

Saprinus rugifrons Payk.

Aphodius haemorrhoidalis L.

Psammobius sulcicollis Ill.

Förutom undersökningar vid ovannämnda stränder gjordes insamlingar på olika platser. I det följande nämnas några arter, som äro sällsynta eller vilkas förekomst kan hava djurgeografiskt intresse.

Med slaghåv på ängsmarker insamlades bl. a.: **Amara montivaga* Strm. (1), **Staphylinus latebricola* Grav., *Dasytes fuscus* Ill. (1), leg. E. Palmén, *Phalacrus coruscus* Panz., **Scymnus rubromaculatus* Goeze (1), *Phyllodecta laticollis* Suffr., *Rhynchites tomentosus* Gyll. (1), *Elleschus scanicus* Payk. (1), leg. E. Palmén, *Ceuthorrhynchus Mölleri* Thoms. (2), *Cionus tuberculatus* Scop.

Under asp bark och genom sållning under en omkullfallen aspstam erhöles bl. a.: *Microlestes maurus* Strm. (1), leg. E. Palmén; ny för Finlands fauna. *Mycetoporus monticola* Fowl. (1), leg. E. Palmén, **M. punctus* Gyll. (1), **M. Bergrothi* Hellén, **Othius punctulatus* Goeze (1), leg. E. Palmén, *Bryoporus cernuus* Grav. (1), leg. E. Palmén, *Megasternum boletophagum* Marsh., **Epuraea variegata* Hbst. (1).

Under björkbark: **Harminius undulatus* De Geer (1), *Upis ceramboides* L. (1).

På trädsvampar: **Scaphidium quadrimaculatum* Ol. (1), *Mycetophagus quadripustulatus* L., *Bolitobius trimaculatus* Payk., *Enicmus hirtus* Gyll. (1), leg. E. Palmén.

Svärmande i närheten av vedtravar: **Trichophya pilicornis* Gyll. (1), *Oxypoda lateralis* Mannh., *Epuraea silacea* Hbst., **E. Mühli* Rtt. (1), *E. rufo-marginata* Steph., **E. X-rubrum* J. Sahlb., *Henoticus serratus* Gyll. (1), leg. E. Palmén, *Lathridius Pandellei* Bris., *Hister bissexstriatus* F.

Litteratur: 1934. Brundin, Lars: Die Coleopteren des Torneträskgebietes. Lund. — Catalogus Coleopterorum Daniae et Fennoscandiae (manuscript) auctoribus V. Hansen, A. Janson, Th. Munster, W. Hellén et A. Strand. Curavit W. Hellén. — 133. Frey, R.: En anmärkningsvärd insektståndort vid Viisjoki. Not. Entom. XIII. — 1897. Grill, C.: Catalogus Coleopt. Scandin., Daniae et Fenniae. Holmiae. — 1905—1915. Jacobson, G.: Rysslands o. Vesteuropas skalbaggar (rysk). Petersburg. — 1923. Kroggerus, R.: Skalbaggsfaunan vid Vammeljoki älv (Nykyrka Ik.). Not. Entom. III. — 1936. Palm, Th. och Lindroth, C. H.: Coleopterfaunan vid Klarälven. Stockholm. — 1908—1916. Reitter, E.: Fauna Germanica I—V. Stuttgart. — 1924—1932. Winkler, A.: Catalogus Coleopterorum regionis palearcticae. Wien.

Eine neue Selandria-Art aus Lappland (Hym., Tenthr.).

Von

Thorwald Grönbloom.

Selandria flavistigma nov. sp. ♀.

Diese neue hochnordische Art gehört zum Subgenus *Selandridea* Rohwer, das dadurch gekennzeichnet ist, dass die Augen kurz oval und von der Basis der Mandibeln entfernt sind. *S. flavistigma* n. sp. ist übrigens nahe mit *flavens* Klg. und *wüstneii* Knw. verwandt.

Pronotumecken entweder ganz schwarz (bei 2 Exx.) oder schmal gelb (bei 4 Exx.). Der ausgerandete Clypeus schwarz. Mandibeln schwarz und wie bei den zwei verwandten Arten an der Spitze rötlich. Die Fühler ganz schwarz, das dritte Fühlerglied deutlich etwas länger als das vierte. Am Kopf nur die Oberlippe und Palpen gelb. Thorax schwarz, wie der Kopf glänzend, ziemlich hell behaart, die Tegulae gelb. Beine gelb, die Hüften und Trochanteren schwarz, die Schenkel gegen die Basis geschwärzt; Klauen mit kleinem Subapikalzahn. Flügel kaum getrübt (oder wie bei *flavens*); das Stigma jedoch hell, einfarbig gelb, gleich wie die Costa und Subcosta (die letzteren also nicht wie bei *flavens* und *wüstneii* an der Spitze schwärzlich); die übrigen Adern wie bei *wüstneii* verdunkelt. Hinterleib gelb, an der Basis sehr wenig verdunkelt. Sägescheide am Ende stark erweitert, mit grossen Bürstenplatten. Länge etwa 6 mm, oder etwas kleiner als bei den beiden verwandten Arten.

Die neue Art wurde in 4 ♀♀ von mir am 15. Juli 1935 im Gebiet Petsamo (Lps.) bei Yläluostari auf einer Wiese mit dem Streifnetz erbeutet. Ein Tag später bekam mein Freund Dr. med. V. K a r v o n e n 2 ♀♀ von derselben Art auf Petsamontunturit (Lps.). Das ♂ ist noch unbekannt.

Holotype Nr. 5,361 in der Sammlung des Mus. Zool. zu Helsingfors und Paratypen in meiner und in der Sammlung von Dr. V. K a r v o n e n.

Om insektbeståndet vid ett sydberg i Lojo.

Av

Harry Krogerus.

(Med 2 fig.)

Med ett sydberg förstår man ett berg, som äger en mot söder riktad brant, nedanför vilken insolationen är synnerligen stark, och där organismerna beredas skydd för kalla, nordliga vindar. Att lokaler av detta slag äro av stort växt- och djurgeografiskt intresse är uppenbart, då de ju vad de mikroklimatiska faktorerna beträffa väsentligen avvika från sin omgivning.

I vårt land hava sydbergen icke ägnats tillräcklig uppmärksamhet av entomologer, och mig veterligen har ej någon sammanställning av insektbeståndet på en sådan ståndort publicerats. I Sverige hava sydbergen blivit bättre undersökta i entomologiskt avseende; jag vill i detta sammanhang blott nämna PALMS studier över skalbaggsfaunan i Ombergs-trakten (PALM 1931). Genom denna undersökning framgår att ett flertal arter hava sin nordgräns i Sverige just vid sydranden av Omberg, och att många av dessa arter här förekomma isolerat långt norrut från sitt egentliga utbredningsområde. Liknande exempel kunna nämnas även från andra delar av Sverige.

Den lokal vars insektbestånd jag i det följande vill beröra är belägen vid stranden av Lojo sjö i vikbotten mellan uddarna Karkalinniemi och Suurniemi. Utmed stranden på ca 10 meters avstånd från densamma sträcker sig här en lodrät, mot söder exponerad, 10—20 meter hög bergvägg. Området mellan stupet och strandlinjen är uppfyllt av skarpa, lavbeklädda stenblock, mellan vilka rikligt vissna löv, förmultnande trädstammar och en mycket sparsam vegetation bestående huvudsakligen av *Solidago* och *Melampyrum pratense* finnes. Denna biotop sträcker sig ett halvtannat hundratal meter utmed sjöstranden. Då den endast är bevuxen med enstaka björkar och tallar samt exponerad mot söder (i medlet av juli belyses området av solen i 10 timmars tid), blir insolationen mycket stark, och det av svarta, lavbeklädda stenar uppfyllda området mellan bergväggen och stranden starkt uppvärmt. Fig. 1 visar oss maximum- och minimumtemperaturerna under fem dygns tid dels under bergväggen, dels på en vanlig sydsluttning i närheten, på samma avstånd från strandlinjen. Under fem dygns tid i slutet av juli sjönk temperaturen vid sydberget icke under $+18^{\circ}\text{C}$ medan densamma under den varmaste dagen stiger till $+52^{\circ}\text{C}$. Temperaturen på en vanlig sydsluttning är genomgående betydligt lägre. Fig. 2 visar oss kurvan för den relativa luftfuktigheten under fem dygns tid uppritad av en vid bergroten placerad hygrogaf. Trots att denna lokal ligger omedelbart intill sjöstranden, sjönk den relativa luftfuktigheten vid middagstiden ofta till ca 40 %.

Att en sådan extremt varm och torr biotop erbjuder existensmöjligheter för insektformer, vilka egentligen höra hemma i längre söderut belägna trakter, är naturligt. Jag är ej i tillfälle att lämna en förteckning över samtliga på denna lokal förekommande insektarter, trots att antalet är mycket ringa, utan vill endast beröra de ur insektgeografisk synpunkt intressantaste arterna. Undersökningarna gjordes huvudsakligen under juli månad år 1938.

Av fjärilar observerades här ett tjugotal arter, av vilka trenne *Zanclo-natha tarsi-plumalis* Hb., *Semasia aemulana* Schläg. och *Aplota kadeniella* H.-S. tilldraga sig ett större intresse. *Zanclo-natha* var områdets allmännaste fjärilart och förekom i mycket stor mängd sittande på stenar och bland de vissna löven. *Semasia* förekom sparsamt. Båda dessa arter äro utpräglad sydliga och förekomma sparsamt och lokalt i sydligaste Finland. Av gelechii-

den *Aplota kadeniella* H.-S. sågos enstaka exemplar sittande på stenar, där de på grund av sin mörka färg voro mycket svåra att upptäcka, eller flygande i solnedgången. Denna art är tidigare funnen i ett exemplar i Finland (Ispois,

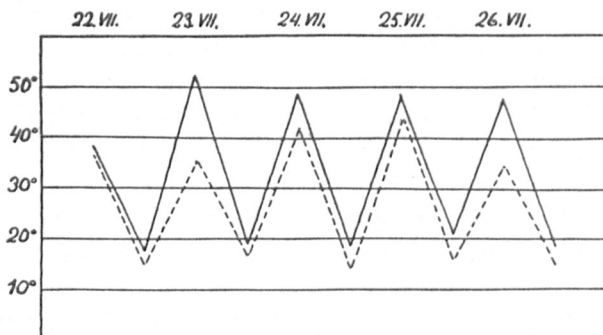

Fig. 1. Maximi- och minimi-temperaturerna under 5 dygn. — vid sydberget ---- i vanligt sydläge.

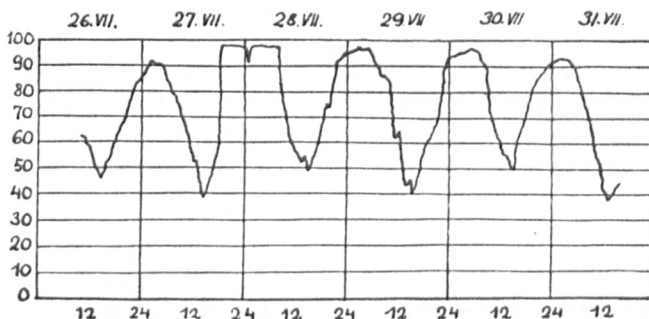

Fig. 2. Den relativa luftfuktigheten under 5 dygn vid sydberget.

leg. KANERVA) och förekommer för övrigt i Mellaneuropa, där den dock är mycket sällsynt.

Av diptererna dominerade de värmeälskande asiliderna, av vilka i synnerhet tvenne arter, *Laphria ignea* Meig. och *Heligmoneura pallipes* Meig. äro av speciellt intresse, emedan de här ha sin nordligaste förekomstplats i vårt land. *Heligmoneura* är utom i Lojo funnen på dynerna vid Ollila på Karelska näset, *Laphria*-arten åter vid Tvärminne och vid Kellomäki (Ik). Även psammochariderna voro påfallande väl representerade här.

På samma sätt som asiliderna bland flugorna dominerade buprestiderna bland skalbaggar. Vid detta berg förekommo följande arter: *Ancylochira rustica* L., *Poecilnota variolosa* Payk., *Chrysobothrys chrysostigma* L., *Agrilus ater* L. och *A. mendax* Mann. *Agrilus*-arterna förekomma som larver i stammarna av på berget växande aspar resp. rönnar, och deras karakteristiska

gångar löpa alltid på södra sidan av stammarna. På förmultnande tallstubbar under bergväggen levde larver av *Prionus coriarius* L. i rätt stor mängd.

Ytterligare förtjäna tvenne insektformer att omnämnas: Hemipteren *Coriomeris denticulatus* Scop. som tidigare i vårt land endast blivit funnen på Åland, förekom här bland stenarna under bergväggen. Alldeles intill själva bergfoten, där fuktigheten var störst, levde bland förmultnande växtdelar apterygoten *Machilis polypoda* L. i stor mängd. Denna art är tidigare hos oss funnen på Åland och i Åbo skärgård, vid Storängsberget på Tvärminne (ett typiskt sydberg!) och vid Helsingfors.

Som av det föregående framgår hyser detta lilla sydbergsområde i Lojo trots den oansenliga vegetationen ett förvånande stort antal starkt sydligt betonade arter, och åtminstone sex av de ovannämnda formerna ha just här sin nordligaste kända förekomstplats i Finland. En fortsatt undersökning under olika årstider skall säkerligen ytterligare öka antalet sydliga, värmeälskande arter.

Litteraturförteckning: CEDERGREN, G. 1923. Försök till en insektgeografisk indelning av svenska skalbaggar. Entomologisk tidskrift, häft. 2, p. 147—157. — EKMÄN, SVEN 1922. Djurvärldens utbredningshistoria på Skandinaviska halvön. — HERING, MARTIN 1932. Die Tierwelt Mitteleuropas. Die Schmetterlinge. — LINNANIEMI (AXELSON), WALTER M. 1912. Die Apterygoten fauna Finnlands. II. Spezieller Teil. — PALM, THURE 1931. Om coleopterfaunan i Ombergstrakten, Entomologisk tidskrift, häft. 1, p. 13—80.

Föreningsmeddelanden. — Tietoja yhdistyksestä.

Månadsmöte — 20. IX. 1938 — Kuukausikokous.

Dr R. KROGERUS lämnade en redogörelse för den 7 Internationella Entomologkongressen i Berlin i augusti 1938.

Beträffande användandet av de stipendier för utforskandet av utöarna i Finska viken sommaren 1938 den av föreningen tillsatta kommissionen beviljat, meddelade stipendiaten mag. W. HELLÉN att han vistats och gjort undersökningar på Tytärsaari och Pien-Tytärsaari den utlovade tiden samt stipendiaten rektor HÅKAN LINDBERG att han senaste sommar av särskilda orsaker varit förhindrad att fullgöra de utlovade forskningarna på utöarna. Därför ville han till föreningen hemställa om att han finge använda nämnda stipendiesumma därpå följande sommar.

Dr R. KROGERUS framhöll att den av föreningen tillsatta kommissionen för utöarnas utforskande borde äga rätt att för detta utforskande vidtala lämpliga personer och jämväl äga utdelningsrätt beträffande stipendierna. Mötet uttalade sig för beviljandet av nämnda rätt åt kommissionen.

Föreningen biföll till inledande av skriftbyte med Entomologischen Verein zu Stettin. Föreningen erhåller i byte nämnda förenings tidskrift Stettiner Entomologische Zeitung.

Dr HARALD LINDBERG förevisade exemplar av viveln *Phytonomus denominandus* Capiom., som tidigare icke tagits i Finland. Exemplaren äro tagna i Kl. Sordavala. För övrigt är arten känd från Sydnorge, Sydsverige, Mellan-Europa och SE-Europa.

Dir. TH. GRÖNBLOM förevisade den för landets fauna nya geometriden *Hemitea aestivaria* Hübn. (*strigata* Müll.), tagen av honom på Seiskari utö i Finska viken den 22. 7. 1938. Samma sommar hade dir. E. A. HELLMAN funnit exemplar av arten i Ik. Kuokkala.

Herr M. DONNING förevisade ett ex. av *Agrotis orbona* Hufn. (*comes*), taget av honom senaste sommar i Mariehamn för första gången inom Finlands gränser. Därjämte förevisade han exemplar av *Agrotis fimbria* L., tagna vid samma tid och på samma ort.

Lektor AXEL WEGELIUS förevisade ett på en granstubbe i Hattula den 30. 6. 1938 tillvarataget exemplar av den mycket sällsynta skalbaggen *Eicolyctus brunneus* Gyllh. 1808.

Dir TH. GRÖNBLOM förevisade exemplar av *Eumenes pedunculatus* Panz., som tidigare förväxlat med den närstående *E. coarctatus* L. och icke varit anförd från Finland, samt redogjorde för dessa båda arters biologi.

Stud. S. PLATONOFF bad att till föreningen få uttala sitt tack för det stipendium han åtnjutit under sommaren 1938, samt redogjorde för sin vistelse sistlidne juni månad i Salmis socken. Jämväl förevisade han exemplar av följande två av honom härunder insamlade nykomlingar för landets skalbaggsfauna: 1) *Dyschirius rufipes* Dej. från Salmis, Mäitalanjoki. 2) *Liodes pallens* Sturm forma typica, ävenledes från samma lokal.

Stud. HARRY KROGERUS förevisade en melanotisk form av *Limenitis populi*, vilken går under benämningen ab. *tremulae* Esp., funnen senaste sommar i Lojo, där ifrågavarande fjärilart uppträtt synnerligen talrikt. Tidigare har den intressanta formen icke observerats i Finland, något som dir. TH. GRÖNBLOM i detta sammanhang påpekade.

Mag. A. NORDMAN förelade ett arbete av F. HEYDEMANN: »Die halobionten und halophilen Lepidoptera» ingående i »Die Tierwelt der Nord- und Ostsee» samt gjorde vissa randanmärkningar angående därstädes förekommande ofullständigheter beträffande de Finlands kuster omfattande delarna av området.

Med anledning av detta referat meddelade dr V. KARVONEN att *Phalonia vectisana* Westn. finnes i Finland, ehuru den tidigare blivit förväxlad med *Ph. geyeriana* H.-S.

Prof. K. M. LEVANDER förevisade ett vattenprov från Helsingfors omnejd med larver av stickmyggan *Corethra* (*Sayomyia*) *plumicornis*, insamlade av dr E. HÄYRÉN.

Rektor HÅKAN LINDBERG förevisade ett i Helsingfors, i en maskinhall tillvarataget exemplar av *Protoparce convolvuli*, inlämnat till Entomologiska museet av ingenjör STEINBOCK.

Med anledning av detta meddelande lämnades talrika andra uppgifter om artens osedvanligt rikliga uppträdande främst i trakterna längs Finlands sydkust vid samma tidpunkt, i förra hälften av september 1938.

Månadsmöte — 20. X. 1938 — Kuukausikokous.

Stud. HARRY KROGERUS föredrog om »En intressant insektlokal i Lojo».

Docent HOLGER KLINGSTEDT refererade KILLINGTON's utomordentligt vackra arbete: A Monograph of British Neuroptera.

Till hedersledamot i Föreningen invaldes professor IVAR TRÄGÅRDH, Stockholm, därtill föreslagen vid föreningens föregående möte av dr R. KROGERUS och dr RICHARD FREY.

Till nya medlemmar invaldes med.kand. MAX STRIGEFF, stud. CARL LUDVIG LAGERCRANTZ och artist JOHN GRÖNWALL.

Föredrogs en skrivelse angående tidpunkten för avhållandet av det Nordiska Entomologmötet i Köpenhamn sommaren 1939, vilken fråga redan behandlats vid möte av föreningens styrelse, där man uttalat önskvärdheten av att mötet hölles i slutet av juni eller början av augusti månad, detta med avseende fäst vid möjligast stora exkursionsmöjligheter under sommaren. En sådan åsikt framfördes jämväl vid mötet av dr R. KROGERUS och dr HARALD LINDBERG och vann även andra mötesdeltagares understöd. Uppdrag gavs åt dr RICHARD FREY, i egenskap av medlem i kommittén för de Nordiska Entomologmötena, att till vederbörande framföra ovan anförda synpunkter.

På förslag av bibliotekarien, prokurist S. STOCKMANN, beslöt föreningen inleda skriftutbyte med följande föreningar: American Entomological Society (Transactions), Entomologické Listy (Brünn), Prirodoslovne Razprave (Ljubljana) och Museo-Civico di Storia Naturale Giacomo Doria (Annali).

Dr HARALD LINDBERG förevisade de från Finland tidigare icke anförda coleoptererna *Ptiliolum fuscum* Er. och *Olibrus Baudueri* Flach.

Lektor ÅKE NORDSTRÖM förevisade tvenne inom landet tidigare icke observerade parasitsteklar, *Kaltenbachia angusta* Dalm. och *Coenocryptus macilentus* Grav., båda funna i Pärnå av föredr. (Se Not. Ent. XVIII, s. 115.)

Dir. TH. GRÖNBLOM förelade en för vetenskapen tidigare okänd tenthredinid, som han benämnt *Selandria flavistigma*, tagen i Lps. Ylänuostari (Grönblom) och Lps. Petsamontunturit (V. Karvonen). (Se Not. Entom. XVIII, s. 135.)

Mag. E. LINDQVIST förevisade tvenne för faunan nya bladsteklar; *Trichio-campus radiatus* Htg., ett ♂-exemplar funnet av W. HELLÉN i Kilpisjärvi. — *Pteronidea brevivalvis* Ths., funnen i ett flertal exx. av flere insamlare i olika delar av Lappland, som är artens egentliga utbredningsområde. Förekommer dessutom sällsyntare ända till södra Finland.

Stud. J. TIKKANEN förevisade ett ♂-ex. av noctuiden *Luperina Zollikoferi* Frr., vilken sällsynta art han tagit på ljus på bron till Brändö invid Helsingfors i oktober 1938.

Mag. W. HELLÉN gjorde ett meddelande om ett exemplar av den som vandrare kända noctuiden *Plusia gamma*, vilket ute på öppna havet på Östersjön kommit ombord på S/S Rügen. (Se Not. Ent. XVIII, s. 115).

I anslutning härtill meddelade mag. HOLGER AHLQVIST, att kålfjärilar iakttagits på vandring på öppna havet utanför Pellinge i aug. 1938.

Herr G. PAVLOVITSCH förevisade ett antal exemplar av den ytterst sällan under senare decennier i Finland funna coleopteren *Hypulus bifasciatus* Fabr. Detta fynd hade föredr. gjort i Munksnäs invid Helsingfors, där djuren hade uppehållit sig under barken av en murken kvist av gråal.

Mag. A. NORDMAN förevisade den i Finland liksom i N-Europa överhuvud tidigare icke observerade glyphipterygiden *Tinagma dryadis* Staud. från Kilpisjärvitrakten och *Adela rufifrontella* Tr., vilken art ej mer än i ett enstaka ex. tagits inom Finlands gränser (ävensom i Ponoj, MONTELL), likaledes från Saana fjällets SW-sluttning.

Månadsmöte — 15. XI. 1938 — Kuukausikokous.

Mag. A. NORDMAN förevisade bilder samt redogjorde för en entomologisk studieresa till Kilpisjärvi sommaren 1938.

Dir TH. GRÖNBLÖM redogjorde för de morfologiska skiljaktigheterna mellan *Cidaria annotinata* Zett., vilken art förekommer utbredd över hela Finland, samt *C. incurсата* Hbn. som tidigare ansetts vara den inom landet förekommande arten; *C. incurсата* har dock numera påvisats vara den mellaneuropeiska formen av denna artgrupp och förekommer icke i Nordeuropa. Därjämte framhöll födr. nödvändigheten av att material av denna artgrupp insamlas speciellt i de nordligaste och nordöstligaste delarna av landet, där möjligen även den närstående ostasiatiska *Cidaria sajanaria* B.-Haas kunde påträffas.

Till ny medlem invaldes stud. STIG JAATINEN.

Dr HARALD LINDBERG föreläste följande tvenne inom landet tidigare icke urskilda coleopterformer: *Dryops similis* Bollow, vilken synbarligen icke är sällsynt på Åland, samt *Phyllotreta ochripes* Curtis, som av föredr. tagits i trakten av Sordavala.

Dr ROLF KROGERUS demonstrerade ett ♀-ex. av den sällsynta vedstekeln *Tremex fuscicornis* Fabr., tillvarataget 27. 10. 38 av gymnastiklärare G. RÖNNMAN ur björkved från Borgå skärgård. Härtill anknöts en framställning av siricidernas egendomliga näringssymbios med vissa svampar enligt FRANCKE-GROSMANN's undersökningar.

Dir. TH. GRÖNBLÖM kompletterade fynden av denna *Tremex*-art med tvenne, det ena från Hattula (A. Wegelius), det andra från Ka.

Ytterligare förevisade dr KROGERUS ett exemplar av den som en stor sällsynthet ansedda celeopteren *Phryganophilus ruficollis* Fabr., taget i Älvkarleby socken i Sverige av jägmästare THURE PALM.

TH. GRÖNBLÖM meddelade om fynd av sistnämnda sällsynta art från Kuhmoinen i Ta av L. POHJOLA.

A. NORDMAN annärkte om de älsta landområdenas i Finland betydelse som förekomstlokaler för åtskilliga sällsyntheter av samma kategori som *Phryganophilus* i S-delarna av Finland (t. ex. Hattula-området o. a. områden i Ta, vissa delar av Tb, som t. v. är en mycket ofullständigt undersökt provins, Taipalsaari o. a. kommuner i Sa, vissa delar av Sb och spec. Kb, Kl samt det högsta, inre partiet »Kanala» på Karelska näset).

W. HELLÉN påpekade att i Dalarna överhuvud ett stort antal märkliga in-sektyfynd blivit gjorda.

Dr H. KLINGSTEDT uttalade sig beträffande den avsevärda klimatförbättringen under senare år och dess betydelse, varigenom ofta ytterst sällsynta arter bliva så allmänna.

Dr R. FREY förevisade en kollektion skalbaggar från Madeira och Azorerna, insamlade under den forskningsresa föredr. jämte docent C. CEDERCREUTZ och mag. R. STORÅ företagit år 1938.

Mag. E. LINDQVIST förevisade bladstekeln *Pristiphora frigida* Bohem., tidigare känd endast från Spetsbergen, men 1924 tagen i ett ex. i Enontekiö av HÅKAN LINDBERG.

* Lektor ÅKE NORDSTRÖM föreläste tre från Finland tidigare icke påvisade parasitsteklar. (Se Not. Ent. XVIII, s. 115.)

Mag. O. NYLUND förevisade pyraliden *Heliothela atralis* Gn., av vilken art föredr. den 27 juni 1938 tagit 2 exx. i Pellingeskärgård utanför Borgå; arten är ej tidigare påvisad från Finland.

Mag. W. HELLEN föरेvisade å mag. R. STORÅ's vägnar ett exemplar av carabiden *Agonum gracilipes* Dft., funnen sommaren 1937 bland sjönödsinsekter i Tvärminne; tidigare har ej arten påträffats i Finland.

Mag. W. HELLEN föरेvisade den inom Finland ej påvisade bladstekeln *Fenusella Wuestnei* Kon., funnen i Muonio av dr R. FREY.

Stud. S. PLATONOFF demonstrerade följande sällsynta skalbaggsarter: *Tachys bistriatus* Duft och *Perileptus areolatus* Creutz, båda från Salmi i murkna trärester och funna av föredr. och stud. E. PALMÉN, *Liodes flavicornis* Bris., tagen i Hoplax av föredr. samt *Bledius defensus* Fauv., funnen i stor mängd i Esbo: Gumböleå av föredr.

Mag. J. WASELIUS föरेvisade ett exemplar av *Hesperia comma* ab. *catena* Staud., taget på Saanafjällets SW-sluttning i Kilpisjärvi (Le) i juli 1938.

Mag. A. NORDMAN nämnde om fynd av ab. *catena* högt i fjällen på Dovre, där bl. a. W. HELLEN tagit ett ex. 1933, som är ännu mörkare än denna föरेvisade aberration och hos vilken endast de svarta skuggfläckarna på bakvingarnas undersida finnas. Sistnämnda form torde förtjäna ett eget namn.

